

**T.C.**  
**BARTIN ÜNİVERSİTESİ**  
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**  
**TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**DERVİŞ, MEVLÎDÜ'N-NEBÎ (İNCELEME-METİN-DİZİN)**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**HAZIRLAYAN**  
**EDA ÖZKAN**

**DANIŞMAN**  
**PROF. DR. HACI İBRAHİM DELİCE**

**BARTIN-2019**

T.C:  
BARTIN ÜNİVERSİTESİ  
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ  
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI  
DERVİŞ, MEVLİDÜ'N-NEBİ (İNCELEME-METİN-DİZİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

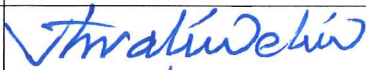


HAZIRLAYAN

Eda ÖZKAN

DANIŞMAN

Prof. Dr. Hacı İbrahim DELİCE

“Bu tez 03.07/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	İMZA
Prof. Dr. Hacı İbrahim DELİCE	
Doç. Dr. Sedat BALYEMEZ	
Doç. Dr. Gül Banu DUMAN	

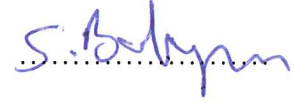
## KABUL VE ONAY

Eda ÖZKAN tarafından hazırlanan “Dervîş, Mevlîdî'n-Nebî (İnceleme-Metin-Dizin)” başlıklı bu çalışma, ~~0310712019~~ tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Hacı İbrahim DELİCE (Danışman)



Üye : Doç. Dr. Sedat BALYEMEZ



Üye : Doç. Dr. Gül Banu DUMAN



Bu tezin kabulü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun ...../...../..... tarih ve ..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Metin SABAN  
Enstitü Müdürü

## BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Prof. Dr. Hacı İbrahim DELİCE danışmanlığında hazırlamış olduğum “Dervîş, Mevlîdü'n-Nebî (İnceleme-Metin-Dizin)” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

Eda ÖZKAN

İmza

Tarih

03.07.2019

## ÖN SÖZ

İslam dininin doğuşuyla beraber bu dini benimseyen toplumların hayatlarında kültürden sanata birçok alanda değişiklikler yaşanmış, bu değişiklikler kültürel mirası günümüze taşıyan edebi eserlere de yansımıştır. Bu edebi türlerden biri de Türk halkının peygamber sevgisini gösteren ve diğer dini türlere nazaran sayıca öne çıkan mevlidlerdir. “Mevlid denince, bütün Müslüman edebiyatlarında daha çok Hz. Muhammed’in doğumu başta olmak üzere, hayatı, mucizeleri, gazaları, ahlakı, vefatı ve hilyesini övgü ile anlatan ad anlaşılır” (İsen 2009: 255). Mevlid, İslam’ın ilk dönemlerinde siyer, şemail ve magazi gibi türlerde bir bölüm olarak yer alırken Ebu’l-Cevzî’nin Mevlüdü’n-nebî’si müstakil olarak yazılmış ilk mevliddir. Türk edebiyatında bilinen en eski mevlid olan Süleyman Çelebi’nin Vesîletü’n-necât’ı ise kendisinden sonraki şairleri tesirinde bırakmış, pek çok şaire ilham kaynağı olmuştur. Bu şairlerden biri de çalışmanın konusunu oluşturan Dervîş’tir, Dervîş, “Mevlîdü’n-Nebî” adlı eseriyle, Türk edebiyatı tarihinde önemli yer tutan “mevlidin” Hz. Peygamber’in hayatını kendi diliyle edebiyata kazandırmıştır, bu sebeple eserin edebiyata katkı sağlaması ve değerinin ortaya çıkması amacıyla çalışmada bu konu ele alınmıştır.

Çalışmanın ilk kısmında “Giriş” bölümü yer almaktadır. Burada mevlidin tanımı yapılmış ve mevlidler hakkında bilgi verilmiştir. Çalışılmış olunan eser mesnevi nazım şekliyle, tarihi belirlenemeyen bir zamanda Dervîş mahlaslı biri tarafından telif edilmiştir. Eser Süleymaniye Kütüphanesinde, Hacı Selim Ağa Bölümünde 853 numara ile kayıtlıdır. Eser 36 varaktan oluşmaktadır. “1. Bölüm”de eserin ses bilgisi, “2. Bölüm”de ise şekil bilgisi özellikleri açısından incelenmesi yapılmıştır. Çalışmanın “3. Bölüm”ünde metin yer almaktadır. Burada eserin transkripsiyonlu metni verilmiştir. Metin bölümünden sonra eserde yer alan kelimelerin bulunduğu, alfabetik sıra gözetilerek hazırlanan bir “dizin-sözlük” kısmı bulunmaktadır. Burada kelimelerin manaları verilmiş, daha sonra kelimeler orijinal metnin varak numarası ve beyit numaraları ile birlikte verilmiştir. Bu bölümden sonra yer alan “Sonuç” bölümünde ise “Mevlîdü’n-Nebî” isimli eser hakkında genel bir değerlendirme yapılmıştır. Son olarak “Ekler” bölümünde metnin tıpkıbasımı verilmiştir.

Bu tezin hazırlanma sürecinde desteğini esirgemeyen, tezin her aşamasında bana doğru yolu göstererek yapıcı bir şekilde beni yönlendiren tez danışmanım Prof. Dr. Hacı İbrahim DELİCE’ye; yardımlarını esirgemeyen sevgili hocam Dr. Öğr. Üyesi Tuna

BEŐEN DELİCE'ye; tez savunma jürisinde görev alan ve öneriyle beni yönlendiren Doç. Dr. Sedat BALYEMEZ'e ve Doç. Dr. Gül Banu DUMAN'a; deneyimlerinden yararlandığım değerli hocam Öğr. Gör. Mehmet UÇAR'a; ümitsizliğe düŐtüğümde her zaman yanımda olan, maddi ve manevi desteğini hiçbir zaman esirgemeyen tüm aileme ve bugünlere gelmemde emeği olan tüm hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Eda ÖZKAN  
Bartın, 2019

# ÖZET

## Yüksek Lisans Tezi

**Dervîş, Mevlîdü'n-Nebî (İnceleme-Metin-Dizin)**

**Eda ÖZKAN**

**Bartın Üniversitesi**

**Sosyal Bilimler Enstitüsü**

**Türk Dili ve Edebiyatı AnaBilim Dalı**

**Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hacı İbrahim DELİCE**

**Bartın-2019, Sayfa: XV + 153**

Bu çalışmanın amacı, Hz. Muhammed'in doğumunu anlatan, mesnevi şeklinde fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün ve fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün kalıplarının kullanılarak yazılan ve yazarının "Dervîş" mahlaslı bir şair olduğu bilinen bu eseri incelemektir. Eserin yazılma tarihi ile ilgili bir bilgi tespit edilememiştir.

Eser Hz. Muhammed'in hayatı etrafında şekillendiği için mevlid özelliği göstermesi ile beraber sade bir dil ile yazılmıştır. Dil özelliklerinden Eski Anadolu Türkçesine yakın bir dil kullanıldığı anlaşılmaktadır; fakat eserde ayet iktibasları da görülmektedir.

Bu metin, ses ve şekil bilgisi bakımından incelenmiş; çevriyazı ile günümüz alfabesine aktarılmıştır. Daha sonra eserin içerisinde bulunan genel kelimelerden bir dizin hazırlanmış ve metnin orijinal sayfaları da metnin daha kolay anlaşılması için çalışmanın sonunda verilmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Mevlid; Dervîş; Metin; Dil İncelemesi.

# **ABSTRACT**

**M. Sc. Thesis**

**“Mevlîdü’n Nebî” as a Poetry by Dervîs, the Poet (Review-Text-Index)**

**Eda ÖZKAN**

**Bartın University**

**Institute of Social Sciences**

**Turkish Language and Literature Department**

**Thesis Adviser: Professor Hacı İbrahim DELİCE**

**Bartın-2019, Page: XV + 153**

The aim of this study is to examine the related work written in the form of masnavi by using the patterns of “fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün ve fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün” which is known to be written by a poet whose assumed name is “Dervîş”. Information on the date of writing of the work could not be determined.

The work has the feature of mawlid as it is based on The Prophet Muhammad’s life and was written with a simple language. It is understood from the language characteristics that a language close to Old Anatolian Turkish was used in, however, the work contains citations from the verses of the Koran.

The text was examined in terms of phonics and morphology. It was translated into modern alphabet by transcription and then an index was prepared from the general words in the work. At the end of the study, the original pages of the text are given to be understood better.

**Key Words:** Mawlid; Dervish; Transcript; Language Analysis.



## İÇİNDEKİLER

	<u>SAYFA</u>
KABUL VE ONAY.....	ii
BEYANNAME.....	iii
ÖN SÖZ.....	iv
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
EKLER DİZİNİ.....	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xiv
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM: SES BİLGİSİ.....	3
1.1. Ünlüler.....	3
1.1.1. Ünlü Uyumları.....	3
1.1.1.1. Kalınlık-İncelik Uyumu.....	3
1.1.1.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu.....	4
1.1.2. Ünlü Değişmeleri.....	7
1.1.2.1. Ünlü Genişlemesi.....	7
1.1.2.2. Yuvarlaklaşma.....	7
1.1.3. Ünlü Düşmesi.....	8
1.1.4. Ünlü Birleşmesi.....	8
1.2. Ünsüzler.....	8
1.2.1. Ünsüz Uyumları.....	8
1.2.1.1. Bulunma Eki {+dA}.....	9
1.2.1.2. Ayrılma Eki {+dAn}.....	9
1.2.1.3. Görülen Geçmiş Zaman Eki {-dI}.....	9
1.2.1.4. Oldurganlık Çatı Eki {-dUr}.....	9

1.2.2. Ünsüz Değişmeleri .....	10
1.2.2.1. Ötümlüleşme.....	10
1.2.3. Ünsüz Düşmesi .....	11
1.2.3.1. r Düşmesi .....	11
1.2.3.2. l Düşmesi.....	11
1.2.4. Ünsüz Türemesi .....	11
1.2.4.1. y Türemesi .....	12
1.2.5. Ünsüz İkizleşmesi.....	12
2. BÖLÜM: ŞEKİL BİLGİSİ.....	13
2.1. Türetme Ekleri.....	13
2.1.1. İsimden İsim Türeten Ekler .....	13
2.1.2. İsimden Fiil Türeten Ekler .....	15
2.1.4. Fiilden Fiil Türeten Ekler .....	17
2.2. Tür Değiştirici Ekler.....	18
2.2.1. Fiillere Eklenenler .....	18
2.2.1.1. Fiilimsiler .....	18
2.2.2. İsimlere Eklenenler .....	21
2.2.2.1. {+II} Varlık Eki .....	21
2.2.2.2. {+sIz} Yokluk Eki .....	21
2.3. İşletme Ekleri .....	21
2.3.1. Ögeleri Belirleyiciler.....	22
2.3.1.1. İsimlerde .....	22
2.3.1.2. Fiillerde .....	23
2.3.1.3. Şahıs Ekleri.....	24
2.3.1.4. Zaman Ekleri.....	26
2.3.1.5. Kip Ekleri .....	27
2.3.1.6. Bildirme Ekleri.....	29

2.3.2. Bağlantı Kurucu Ekler .....	29
2.3.2.1. İyelik Ekleri.....	29
2.3.2.2. Tamlayan Ekleri .....	30
2.4. Kategori Ekleri.....	30
2.4.1. Çokluk Kategorisi.....	31
2.4.2. Sıralama Sayı Kategorisi .....	31
2.4.3. Olumsuzluk Kategorisi .....	31
3. BÖLÜM: METNİN TRANSKRİPSİYONLU ÇEVİRİSİ.....	32
4. BÖLÜM: DİZİN.....	78
SONUÇ .....	132
KAYNAKLAR.....	134
EKLER DİZİNİ.....	136
ÖZGEÇMİŞ .....	153

## EKLER DİZİNİ

<b>Ek</b>	<b>Sayfa</b>
<b>No</b>	<b>No</b>
<b>EK 1: 2a</b> .....	<b>136</b>
<b>EK 2: 1b</b> .....	<b>136</b>
<b>EK 3: 3a</b> .....	<b>137</b>
<b>EK 4: 2b</b> .....	<b>137</b>
<b>EK 5: 4a</b> .....	<b>137</b>
<b>EK 6: 3b</b> .....	<b>137</b>
<b>EK 7: 5a</b> .....	<b>138</b>
<b>EK 8: 4b</b> .....	<b>138</b>
<b>EK 9: 6a</b> .....	<b>138</b>
<b>EK 10: 5b</b> .....	<b>138</b>
<b>EK 11: 7a</b> .....	<b>139</b>
<b>EK 12: 6b</b> .....	<b>139</b>
<b>EK 13: 8a</b> .....	<b>139</b>
<b>EK 14: 7b</b> .....	<b>139</b>
<b>EK 15: 9a</b> .....	<b>140</b>
<b>EK 16: 8b</b> .....	<b>140</b>
<b>EK 17: 10a</b> .....	<b>140</b>
<b>EK 18: 9b</b> .....	<b>140</b>
<b>EK 19: 11a</b> .....	<b>141</b>
<b>EK 20: 10b</b> .....	<b>141</b>
<b>EK 21: 12a</b> .....	<b>141</b>
<b>EK 22: 11b</b> .....	<b>141</b>
<b>EK 23: 13a</b> .....	<b>142</b>
<b>EK 24: 12b</b> .....	<b>142</b>
<b>EK 25: 14a</b> .....	<b>142</b>
<b>EK 26: 13b</b> .....	<b>142</b>
<b>EK 27: 15a</b> .....	<b>143</b>
<b>EK 28: 14b</b> .....	<b>143</b>
<b>EK 29: 16a</b> .....	<b>143</b>

<b>EK 30: 15b</b> .....	<b>143</b>
<b>EK 31: 17a</b> .....	<b>144</b>
<b>EK 32: 16b</b> .....	<b>144</b>
<b>EK 33: 18a</b> .....	<b>144</b>
<b>EK 34: 17b</b> .....	<b>144</b>
<b>EK 35: 20a</b> .....	<b>145</b>
<b>EK 36: 19b</b> .....	<b>145</b>
<b>EK 37: 22a</b> .....	<b>145</b>
<b>EK 38: 21b</b> .....	<b>145</b>
<b>EK 39: 23a</b> .....	<b>146</b>
<b>EK 40: 22b</b> .....	<b>146</b>
<b>EK 41: 24a</b> .....	<b>146</b>
<b>EK 42: 23b</b> .....	<b>146</b>
<b>EK 43: 25a</b> .....	<b>147</b>
<b>EK 44: 24b</b> .....	<b>147</b>
<b>EK 45: 26a</b> .....	<b>147</b>
<b>EK 46: 25b</b> .....	<b>147</b>
<b>EK 47: 27a</b> .....	<b>148</b>
<b>EK 48: 26b</b> .....	<b>148</b>
<b>EK 49: 28a</b> .....	<b>148</b>
<b>EK 50: 27b</b> .....	<b>148</b>
<b>EK 51: 29a</b> .....	<b>149</b>
<b>EK 52: 28b</b> .....	<b>149</b>
<b>EK 53: 30a</b> .....	<b>149</b>
<b>EK 54: 29b</b> .....	<b>149</b>
<b>EK 55: 31a</b> .....	<b>150</b>
<b>EK 56: 30b</b> .....	<b>150</b>
<b>EK 57: 32a</b> .....	<b>150</b>
<b>EK 58: 31b</b> .....	<b>150</b>
<b>EK 59: 33a</b> .....	<b>151</b>
<b>EK 60: 32b</b> .....	<b>151</b>
<b>EK 61: 34a</b> .....	<b>151</b>
<b>EK 62: 33b</b> .....	<b>151</b>
<b>EK 63: 35a</b> .....	<b>152</b>
<b>EK 64: 34b</b> .....	<b>152</b>

<b>EK 65: 35b</b> .....	<b>152</b>
-------------------------	------------

## SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

ا (إ)	a, ā	ص	ş
ا (أ)	a, e, ı, i, u, ü	ض	z, d
ب	b, p	ط	t
پ	p	ظ	z
ت	t	ع	c
ث	s	غ	ğ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	q
ح	h	ك	k, g, (ñ)
خ	h	ك	ñ
د	d	ل	l
ذ	z, d	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ş	ی	y, ı, i, ī
		ء	'

### KISALTMALAR

- Ar. : Arapça
- Ar. e. : Arapça Edat
- Ar. F. zf. : Arapça Farsça Zarf
- Ar. fi. : Arapça Fiil
- Ar. i. : Arapça İsim
- Ar. s. : Arapça Sifat

Ar. zf.	: Arapça Zarf
Ar. zm.	: Arapça Zamir
Bkz.	: Bakınız
DLT	: Divânü Lügâti't-Türk
ET	: Eski Türkçe
F. e.	: Farsça Edat
F. i.	: Farsça İsim
F. s.	: Farsça Sıfat
F. zf.	: Farsça Zarf
F. zm.	: Farsça Zamir
i.	: İsim
zm.	: Zamir



## GİRİŞ

Mevlit denince İslamî edebiyatta daha çok Hz. Muhammet'in doğumu başta olmak üzere hayatı, mucizeleri, vefatı ve hilyesini övgüyle anlatan eserlere verilen ad olarak anlaşılır. Kelime daha sonraları peygamberimizin doğumu münasebetiyle yapılan merasimler için de kullanılır olmuştur. Arapça *velâdet* kökünden türemiş olan *mevlid*, sözlük anlamı itibariyle, "doğum yeri, doğum, dünyaya geliş, doğum zamanı, Hz. Muhammed'in doğumunu anlatan eser" (Parlatır, 2011: 1080) anlamlarına gelmektedir.

Mevlit, İslamiyet'in ilk dönemlerinden itibaren yazılmaya başlanan siyer, şemâil ve magazi türü eserlerde bir bölüm olarak yer almaktaydı. "İslam âleminde mevlid metinleri X. asırda görülmeye başlar. Hatta meşhur hadis âlimi İmam Tirmizî (Öl. 892) nin IX. Asırda kaleme aldığı Şemâil-i şerif de bir mevlittir. Muhammed b. İshak (Öl. 850) siyer müellifi olmasına rağmen ilk mevlid müellifleri arasında yer alır. İbaresinde mevlid kelimesi bulunan ilk eser ise İbnü'l-Cevzî (Öl. 1201) nin Mevlîdü'n-Nebî adlı telifidir" (Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, 1986: 316).

Mevlit, Türk-İslam edebiyatında da büyük bir ehemmiyete sahiptir. İlk Türkçe mevlid metni hakkında kesin bir bilgi olmamakla birlikte, bilinen en eski mevlid Süleyman Çelebi'nin (ö.1422?) "Vesîletü'n-necât" isimli mevlididir. "Ancak Vesîletü'n-Necât'tan önce de benzer eserlerin olduğuna dair bilgiler bulunmaktadır. Bu eserlerden biri Ahmet Fakih'e (ö. 650/1252) aittir. Vesîletü'n-necât çok sayıda mevlid yazarının etkilemiş ve birçok dile çevrilmiştir. Açık ve yalın bir Eski Anadolu Türkçesi ile yazılan eser, mesnevi nazım şekliyle yazılmıştır. Türk edebiyatında Vesîletü'n-necât dışında ancak 64'ü belirlenebilen 200 kadar mevlid yazıldığı söylenir" (İsen, 2009: 256). Ancak M. Fatih Köksal'ın da dediği gibi "Süleyman Çelebi, ulvi hisleri samimi ve inandırıcı bir tarzda ifade etmesini bilmiş, hem kültürlü zümreye ve hem de halka hitap edebilen bir eser vücuda getirmiştir. Onun bir mevlid çıkışı açmasının sebebi budur" (Köksal, 2011: 36). "Süleyman Çelebi'den sonra mevlit yazarların birçoğu hem şekil hem de muhteva bakımından Vesîletü'n-necât'ı örnek almışlardır. Bunlar üzerinde yapılan çalışmalar, bir kısmının Süleyman Çelebi'nin eserine aynen benzediğini, bir kısmının bazı motifler yönünden ayrılık gösterdiğini, geri kalanların ise tamamen farklı olduğunu ortaya koymuştur" (Pekolcay, 1993: 38).

Üzerinde çalışılan mevlit de bunlardan biridir. “Mevlîdü’n-Nebî” adlı eser ise mesnevi nazım şekliyle, tarihi belirlenemeyen bir zamanda Dervîş tarafından telif edilmiştir. Eser Süleymaniye Kütüphanesinde, Hacı Selim Ağa Bölümünde 853 numara ile kayıtlıdır. Bu eser, tüm İslam âleminin peygamberi Hz. Muhammet’in doğumu, peygamber oluşu, mucizeleri ve kızı Hz. Fatıma anamızla olan ikili konuşması ile birlikte vefatını konu edinen manzum bir mevlit örneğidir. Söz konusu eserin müellifinin Dervîş mahlaslı biri olduğu bilinmekle birlikte, eserin yazılış tarihi tam olarak bilinmemektedir.

# 1. BÖLÜM: SES BİLGİSİ

## 1.1. Ünlüler

### 1.1.1. Ünlü Uyumları

“Türkçe sözlerde ünlü uyumu, kök hece ünlülerinin taşımış oldukları düzlük-yuvarlaklı ve kalınlık-incelik özelliklerine göre diğer hece ünlülerine yapmış olduğu etki neticesinde meydana gelen benzeşme sistemi olarak tanımlamaktadır” (Korkmaz, 2007: 229).

Türkçede ünlü uyumu olarak iki benzeşme sistemi bulunmaktadır:

- Kalınlık-incelik uyumu
- Düzlük-yuvarlaklık uyumu

#### 1.1.1.1. Kalınlık-İncelik Uyumu

Türkçenin en önemli ses özelliklerinden biri olan bu olay kalın ünlü ile başlayan heceden sonra yine kalın ünlüyle devam eden hece veya hecelerin; ince ünlülü bir heceden sonra ise yine ince ünlüyle devam eden hece veya hecelerin gelmesi durumudur.

Metinde kalınlık-incelik uyumu genel olarak bulunmaktadır.

virdi [2a/8]	bildiler [8b/10]
düşmüşleri [11a/13]	sevindirdi [9b/11]
gözlerinden [11b/2]	ķulları [11b/4]

Alıntı sözcüklerin kalınlık-incelik uyumuna uymadığı bu eserin söz varlığında görülmektedir:

raħme [8b/5]	ħaşre [8a/2]
şenā [2a/13]	eşvāb [9a/10]
yādigār [4a/10]	meşhūr [11a/11]

### 1.1.1.2.Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Düzlük yuvarlaklık uyumu, düz ünlülü bir heceden sonra düz-geniş veya düz-dar; yuvarlak ünlülü bir heceden sonra dar-yuvarlak veya düz-geniş ünlü bulunduran hecelerin gelmesi kuralıdır. Bu çalışmada düzlük-yuvarlaklık uyumunun genel olarak sağlam olduğu görülmüştür:

virdi [2a/8]	eylegil [2b/3]
eyleyesin [4b/1]	diñlegil [3a/9]
özge [17a/11]	söyler[23a/9]
öyle [26b/10]	

Metinde yine de kalınlık-incelik uyumu kadar kuvvetli olmadığı için kök ve eklerde olmak üzere iki biçimde uyumsuzluk kendini göstermektedir. Metinde bu uyumun dışında kalan kullanımlara dair bazı örnekler şunlardır:

#### İyelik 1.Tekil Şahıs Eki (+Im)

1. tekil şahıs iyelik eklerinin genel olarak düzlük yuvarlaklık uyumuna uygun şekilde kullanıldığı görülmüştür: *başıma, kardaşım, derdim*. Bununla birlikte az sayıda örnekte uyum dışında kullanımı mevcuttur.

cānum [12b/9]	‘ aqlumı [15b/9]
---------------	------------------

#### İyelik 2.Tekil Şahıs Eki (+Uñ)

Bu ek de 1. tekil şahıs iyelik eki gibi genel olarak düzlük-yuvarlaklık uyumuna girse de *can* isim köküne yuvarlak ünlülü eklendiği tespit edilmiştir.

cānuñ [16b/4]	yoluña[19b/2]
---------------	---------------

#### İyelik 3. Tekil Şahıs Eki (+I/ +sI)

Bu ek daima düz ünlülüdür. Yuvarlak ünlülü hecelerden sonrada düz ünlülü kullanıldığından uyumu bozar.

odiña [30a/5]	tozına [14b/2]
qapusına[32a/11]	yüzine [3a/6]
mevlūdina [4b/6]	

### **İyelik 1.Çokluk Şahıs Eki (+mUz)**

Bu ek metinde daima yuvarlak ünlülü kullanılmıştır.

göñlümüz [8b/3]

mağşūdumuz [21a/12]

### **İyelik 2.Çokluk Şahıs Eki (+ñUz)**

Bu ek metinde daima yuvarlak ünlülü kullanılmıştır.

lütfuñuzdan[28b/9]

añañuz[29b/13]

karşuñuzda [32b/9]

### **İlgi Eki (+Uñ)**

Bu ek, metinde daima yuvarlak ünlülü kullanılmıştır.

yaradılmışlaruñ [14a/11]

tahtınuñ [14a/12]

mührinuñ [14a/12]

Hağğıuñ [15a/1]

### **Bildirme Eki (+dUr)**

*i-* ek-fiilinin şahıslara göre çekiminde kullanılan, ad cümlelerinde özne ile yüklem arasında yargı bağı kuran 3. şahıs teklik ekidir (Korkmaz, 1992: 52). Bu ekin ünlüsü düzlük yuvarlaklık bakımından kökün ünlüsüne uymaz. Daima yuvarlak ünlülüdür. Ayrıca metinde *-tur*, *-tür* şekli de bulunmamakta, her zaman *-dur*, *-dür* şeklinde görülmektedir.

açdur [34 b/9]

‘aşıkdur [10 b/10]

kılmışdur [26 b/11]

### **3. Tekil Şahıs Emir Eki (-sIn)**

Bu ek, metinde genel olarak düz ünlülü kullanılmış olup nadiren yuvarlak ünlülü (*gitsün*) kullanıldığı görülmektedir.

emzürsın [17a/3]

bağmasın [24a/6]

### 1. oğul Şahıs Emir Eki (-AlUm)

Bu ek, metinde daima yuvarlak ünlü kullanılmıştır.

idelüm [27b/5] ölelüm [35a/3]

### 2. oęul Şahıs Emir Eki (-Uñ)

Bu ek, metinde daima yuvarlak ünlü kullanılmıştır.

bakuñ [23 a/3] řatuñ [34a/10]

### 3. oğul Şahıs Emir Eki (-sUnlAr)

Bu ek, metinde daima yuvarlak ünlü kullanılmıştır

gelsünler [21 b/1] itsünler [20a/13]

### Öğrenilen Gemiş Zaman Eki (-mlş)

Bu ek, metinde genellikle düz ünlü Şekilde kullanılmış olup yuvarlak ünlü olarak kullanıldığı. (*tutmuşuz*) örnekle de vardır.

tutuşmış [25 a/2] düşmişlere [14a/10]  
toğmış [12a/11] yaradılmıřlaruñ [14a/11]  
olmışuz [12b/6] şuşatmışlar [16a/8]

### Geniş Zaman Eki (-Ur)

Bu ek, metinde daima yuvarlak ünlü kullanılmıştır.

gelür[3a/8] olur[34a/3]

### Sıfat-Fiil Eki (-dUk)

Bu ek metinde daima yuvarlak ünlü kullanılmıştır.

varduğı [22 a/3] başduğı [17a/8]  
olduğını [2b/8] şalduğın [9a/12]

### **Zarf-Fiil Eki (-u)**

Bu ek metinde daima yuvarlak ünlü kullanılmıştır.

ağlayu [22a/12]                      tağlayu [22a/9]  
deyu [31b/12]

### **Ettirgenlik ve Oldurganlık Eki (-dUr)**

Bu ek, metinde daima yuvarlak ünlü kullanılmıştır.

indürdi [20b/3]                      idündürür [21b/10]  
göndürdiler [35b/7]

## **1.1.2. Ünlü Değişmeleri**

Biçim birimleri oluşturan hecelerin asıllarında bulunan ünlülerin çeşitli sebeplerle değişmesidir. Ünlü değişmesi için örnekler verilirken önce metindeki sonra Türkiye Türkçesindeki şekiller verilmiştir.

### **1.1.2.1.Ünlü Genişlemesi**

Bir kelime içinde dar olan ünlünün diğer ünlü ve ünsüzlerin etkisiyle geniş bir ünlüye dönüşmesidir.

#### **i > e Şeklinde Genişleme**

“Eskiden beri Türkçede çok yönlü değişmelerin olması, bu meselenin kesin olarak isbatını güçleştirmiştir. Bu türlü çok yönlü değişiklikler yalnızca eski devrelere ait değildir. Bugünkü Türk lehçelerinde de aynı şekilde ikilik gösteren ünlülerin bulunduğu bilinmektedir” (Arat, 1951: 311).

ET vir- >ver [8a/3]                      ET yidi > yedi [9b/7]  
ET yir >yer [8b/8]

### **1.1.2.2.Yuvarlaklaşma**

Düz ünlünün çeşitli nedenlerle yuvarlak ünlüye dönüşmesi durumudur. Metinde düz-dar ünlüden (/i/) sonra gelen düz-dar ünlü, dar-yuvarlak ünlüye (u/ü) dönüşmektedir.

## ü > i Şeklinde Yuvarlaklaşma

ET giri > girü [9b/4]

Bunun dışında eklerde görülen yuvarlaklaşmalar da bulunmaktadır. Mesela emir 1. çokluk şahıs eki –*AlUm* eki, ET döneminde daima düz ünlüdür (bkz. düzlük-yuvarlaklık uyumu).

### 1.1.3. Ünlü Düşmesi

Bu ses olayı, kelimeyi oluşturan ünlülerin yanında bulunan ünlü ve ünsüzlerle olan ilişki doğrultusunda ünlülerden birinin kaybolmasıdır. Ünlü düşmesi vurgunun etkisiyle gerçekleşir. Bu olay, ünlünün düşmüş olduğu yere göre sözcüğün başı, ortası veya sonunda görülmektedir. “Türkçe’de en önemli ve en yaygın ünlü düşmesi olayı da üç heceli kelimelerde orta hece düşmesidir” (Banguoğlu, 2007: 63). İki heceli ve ikinci hecesi dar ünlülü sözcüklere ünlüyle başlayan ekler getirildiğinde orta hecede bulunan ünlü düşer. Bu ses olayına metinde de birçok örnekte rastlanmıştır.

bağır > bağı [30 a/7]

göñül > göñlün [9b/8]

oğul > oğluñ [9b /12]

‘ömür > ömrümüñ [29a/6]

### 1.1.4. Ünlü Birleşmesi

“Türkçede kelime kökenlerinde yan yana iki ünlünün bulunması mümkün olmadığından, ünlü ile sona eren bir kelimeye ünlü ile başlayan bir ek veya kelime eklendiği zaman ünlülerden biri düşmekte ve birleşme meydana gelmektedir” (Timurtaş 1976: 340).

bu+eyle > böyle [22a/2]

kendü+öz > kendüzin [15b/7]

ne+içün > niçün [22b/10]

şu+ol > şol [26b/8]

## 1.2. Ünsüzler

### 1.2.1. Ünsüz Uyumları

Ötümsüz ünsüzle biten bir kelimedenden sonra gelen ekin ötümsüz ünsüzle; ötümlü bir ünsüzle biten bir kelimedenden sonra gelen ekin de ötümlü bir ünsüzle başlaması durumuna ünsüz uyumu denir.



geldiler [7a/3]                      hılkatte [7a/12]  
içinden [6b/7]                      kıldılar [7b/1]

Metinde ünsüz uyumunu bozan ekler de mevcuttur. Bu ekler, aşağıda başlıklar hâlinde verilip örneklendirilmiştir.

#### 1.2.1.1.Bulunma Eki {+dA}

+dA eki Türkçenin her döneminde ve tüm şivelerinde +da/+de ve/ veya +ta/+te şeklinde kullanılmıştır. İncelenen mevlid metninde ise +dA eki, yalnız ötümlü ünsüz ile +da/+de kalıplaşmış biçimiyle kullanılmıştır.

ahiretde [27a/1]                      gökde [33b/4]  
hayretde [31a/13]                      meclisde [4b/4]  
nefesde [19b/5]

#### 1.2.1.2.Ayrılma Eki {+dAn}

Bu ek çıkma ve uzaklaşma anlamı vermektedir. Metinde *-tan*, *-ten* şekli ile kullanılmamış; yalnızca kalıplaşmış olarak *-dan*, *-den* şeklinde kullanılmıştır:

başdan [20a/8]                      çokdan [23a/6]  
gökden [12b/10]                      Hâkdan [14a/8]  
otdan [31b/10]                      taşdan [29a/1]

#### 1.2.1.3.Görülen Geçmiş Zaman Eki {-dI}

Bu ek yazılış açısından ünsüz uyumuna girmez; hep ötümlü ünsüzle yazılır.

dikdiler [12b/11]                      düşdi [8b/4]  
esdi [15b/2]                      işitdi [24a/1]  
itdi [19b/9]                      yetdi [29a/2]

#### 1.2.1.4.Oldurganlık Çatı Eki {-dUr}

Geçişsiz fiillere getirilen ek, onları geçişli yapmaktadır. Daima ötümlü ünsüzle kullanılır.

buluşduralar [31a/1]                      irişdür [35 a/11]

## 1.2.2. Ünsüz Değişmeleri

Sözcük içindeki ünlü ve ünsüzlerin etkisiyle ünsüzler çeşitli değişikliklere uğramaktadır. Bu ses olaylarının metin içindeki çeşitli kullanımlarını şu şekilde gösterebiliriz:

### 1.2.2.1.Ötümlüleşme

“Oğuzcayı diğer Orta Türkçe şivelerinden ayıran en önemli fonetik özelliklerden biri kelime başında ünsüzlerin ötümlüleşmesidir. Bu ötümlüleşme hadisesi  $t > d$ ,  $k > g$ ,  $\ç > c$ ,  $p > b$  ünsüzleri arasında tespit edilebilmektedir. Ötümlüleşme başta, ortada ve sonda görülebilir” (Şahin, 2003: 43). Metinde  $t \rightarrow d$ - ve  $k \rightarrow g$ - ötümlüleşmesi örnekleri bulunmaktadır.

#### **t > d Ötümlüleşmesi**

ET tüş- > düşdi [8b/6]      ET tört > dört [9a/5]  
ET tur- > durdılar [32a/13]      ET tök- > dökdi [28b/2]

Oğuz Türkçesi dil özellikleriyle yazılmış olan bu eserde sözcük başı t ünsüzünün korunduğu örnekler de mevcuttur:

ET tağla- > tağladı [16 a/11]

Geçici ötümlüleşme olayı ise ötümsüz ünsüzle biten sözcüklere ünlüyle başlayan eklerin getirilmesi sonucu sondaki ötümsüz ünsüzün ötümlü olması durumudur. Metinde bu ses olayının örnekleri de tespit edilmiştir:

et- > idelüm [2b/8]      ögret- > öğredelüm [1b/8]  
doyunca > toyunca [23 a/3]

#### **k > g Ötümlüleşmesi**

ET köñül > gönülden [4a/3]      ET kör- > görür [8b/7]  
ET köz > gözden [13a/10]      ET kit- > gitdi [22a/2]  
ET kün > gün [26b/12]

Metinde tespit edilen k- > g- ötümlüleşmesi olayı yalnız ince sıradan ünlülü sözcüklerde görülmektedir. k-> g- ötümlüleşmesi olayı ise tespit edilememiştir: *kapu, kız, kar, kara, kırk*.

Sözcük sonunda gerçekleşen geçici -k- > -g- ötümlüleşmesi olayı da metinde görülmektedir.

koltuq+um+a > koltuğuma [22b/2]    kulak+ı+n+n+ı > kulağuma 15b/10]  
toprak+a > toprağa [22a/11]

### **p > b Ötümlüleşmesi**

Metinde zarf-fiil eki -Ub'de -p > -b ötümlüleşmesi olayına rastlanmıştır. ET'de bu ek daima p ünsüzüyle yazılmaktadır (Gabain, 1988: 84).

ağlayup> ağlayub [27b/7]    varup> varub [27b/12]  
eriyüp> eriyüb [28b/2]    olup> olub [28b/6]

### **1.2.3. Ünsüz Düşmesi**

Kelimenin içinde (bir ünsüzden önce) ve sonunda kaynaşma yoluyla iç seste r, n, l, f gibi akıcı ve sızıcı ünsüzler ile y, g, ğ, k, h gibi ünlüleşme ve sızıcılaşarak erime özelliği taşıyan ünsüzlerin kaybolma olayı olarak adlandırılmaktadır (BSTS, Gramer Terimleri Sözlüğü, 2003).

#### **1.2.3.1. r Düşmesi**

Metinde tek örnekte rastlanan ses hadisesidir.

ET birle/bilen > bile [35b/4]

#### **1.2.3.2. l Düşmesi**

DLT keldür- > getürdi [2b/7]    ET oltur- > oturduk [17b/10]

### **1.2.4. Ünsüz Türemesi**

Kelimenin aslında olmamasına rağmen çeşitli sebeplerle ünsüz harflerin ortaya çıkması hadisesidir.

### 1.2.4.1. y Türemesi

Metinde ünsüz ile biten sözcüklere getirilen *-IA* (<-ile< bile< bilen< birle) ekinin sözcüğe herhangi bir yardımcı sese ihtiyaç duymaksızın bağlandığı (Hâsanla [29a/13]) görülürken ünlü ile biten sözcüklere bu ek getirildiğinde arada bir y ünsüzünün türediği görülmektedir.

tuzağıyla [35a/13]

anasıyla[35a/1]

gözyaşıyla [24a/3]

### 1.2.5. Ünsüz İkizleşmesi

Bazı seslerin düşmesi veya değişmesi sonucu ünsüzlerin ikizleştiği görülür. Metinde yalnız bir kelimedede *-s- > -ss-* ikizleşmesi görülür:

ıslık >ıssısına [18a/13]

## 2. BÖLÜM: ŞEKİL BİLGİSİ

Ek, kelime sonlarında bulunan, tek başına anlamı olmayan, fakat köklerle birleşerek anlam veren şekillerdir (Ergin, 2009: 114). Ekler son 15 yıla kadar yapım ve çekim ekleri olmak üzere temel iki başlık altında sınıflandırılmaktaydı. Son dönemde yapılan işlev çalışmaları sonucunda yeni ek tasnifleri yapılmış ve ekler işlevlerine göre yeniden sınıflandırılıp adlandırılmıştır.

Bu çalışmada şekil bilgisi bölümünde eklerin tasnifi yapılırken, G. Gülsevin'in "Türkçede 'Sıra Dışı Ekler' ve Eklerin Tasnif-Tanımlama Sorunu Üzerine" adlı bildirisinde yaptığı tasniften ve yer yer H. İ. Delice'nin "Türk Dilinde İşlevsel Ek Tasnifi Denemesi" adlı makalesinden faydalanılmıştır.

### 2.1. Türetme Ekleri

Genel olarak gramer çalışmalarında ve gramer terimleri sözlüklerinde türetme/yapım ekleri şu şekilde tanımlanmaktadır. İsim veya fiil kök ve gövdelerine yapım ekleri getirilerek eklendiği kök ile ilgili yeni mânâlar kazanmış kelime oluşturma işidir (GTS, 1992: 153).

#### 2.1.1. İsimden İsim Türeten Ekler

Bu ekler isim kök ve gövdelerine eklenerek yeni isim soylu kelimeler yapmak için kullanılan türetme ekleridir.

**{+an}**

Z. Korkmaz, türetme ekleri arasında incelediği bu ek için Eski Türkçede bağlılık, güçlendirme ve çokluk görevinde kullanıldığı ve ekin zamanla canlılığını kaybederek kökün bir parçası hâline geldiği açıklamasını yapmıştır (2009: 35).

oğlanları [16a/7]

**{+erü}**

Eski Türkçe döneminde yön gösterme hâli eki olarak görülen bu ek, sonraki dönemlerde bazı sözcüklerde donup kalmıştır. Yön göstermek için başka bir ek

kullanılmaya başlandığı için işlek bir ek değildir. Bu nedenle türetme ekleri içinde ele alınmıştır. Tespit edilen örneklerde bu ek üzerine yeniden yönelme hâli eki getirildiği de görülmüştür.

içerü [15b/5]

içerüye [23a/13]

{+cAk}

Delice ve Gülsevin bu ekleri türetme ekleri olarak kabul etmemektedir. Ancak, genel olarak gramer çalışmalarında türetme ekleri arasında incelenmektedir. İsimlere sevgi ve küçültme anlamı katar. İncelenen metinde yalnız bir örnekte tespit edilmiştir.

kıuzıcağ [33b/11]

{+CA}

Delice'nin (2000: 229) dönüştürme eki kabul ettiği ve Gülsevin'in (2004: 12) kategori eki olarak kabul ettiği bir ektir. Aslında bir çekim ekiyken kalıplaşarak ve işlev değiştirerek yapım eki hâlinde de kullanılmıştır (Ergin, 2009: 167).

hoşça [29b/1]

ardımca [31a/5]

nice[2b/6]

{+di}

Zaman zarfı türetme işleviyle ve kalıplaşmış olarak iki örnekte görülür.

imdi [2b/4]

şimdi [16a/5]

{+düz}

Zaman zarfı türetme işleviyle tek örnekte görülür.

gündüz [9a/4]

{+IIk}

Birçok fonksiyonu olan bu ek, “genel oluş ve bol bulunuşu bildirir” (Gülsevin, 2007: 256). Ayrıca somut varlık adlarını soyutlaştırır.

aylık [17a/8]	câzûliklar [33a/3]
dostluk [20a/6]	haştalık [22a/3]
imâmlık [19b/8]	muştuluk [9b/11]
vârlıklarımı [10b/12]	yetimlik [30a/3]

### {+II}

Delice ve Gülsevin'in türetme ekleri arasına almadığı eklerdendir. Delice (2000: 225) genişletme, Gülsevin (2004: 1278) kategori ekleri arasında bu eke yer verir. İsimleri sıfat yapan ve işlek olarak kullanılan eklerdendir. Bu ek hep yuvarlak ünlüdür.

başlu [30a/7]	dertlülere [2b/1]
dürlü [2b/1]	heybetlü [17b/11]
himmetlü [34a/2]	қанlu [24a/7]
kaşlu [30a/8]	қutlu [34a/2]
yerlü [7a/8]	yüklü [9a/4]
yüzlü [30a/7]	

### {+rA}

İsmlere gelerek zaman ve yön gösteren zarflar yapar.

içre [18a/8]	soñra [5b/10]
taşra [18a/3]	

## 2.1.2. İsimden Fiil Türeten Ekler

İsim kök ve gövdelerine eklenerek yeni fiiller yapmak için kullanılan türetme ekleridir.

### {+A-}

Bu ek işlek olmamakla birlikte geçişli ve geçişsiz fiil yapmaktadır.

beñzer [32a/8]	dileriseñ [32a/1]
----------------	-------------------

{+te-}

İşlek olmayan bir ektir. Geçişli fiiller yapar.

ister [33b/10]

{+IA-}

En işlek fiilden isim türetme eklerinden biridir. Eklendiği isimlerden hem geçişli hem de geçişsiz fiiller yapar.

bağışladı [23a/8]

bağladı [22a/13]

başlayalım [1b/7]

ışmarladı [5b/10]

koğulaya [4a/9]

şaklayasın [11b/9]

tağladı [16a/11]

tıñla [9a/1]

yaralanmış [30a/6]

{+IA<sub>n</sub>-}

+IA- ekine -n- çatı eki eklenerek genişletilmiş hâlidir (Gülsevin, 2007: 150).

güzellenmiş [17b/1]

özürlendüğün [35b/3]

tozlanacak [29a/4]

yaralanmış [30a/6]

{+(a)r-}

Genellikle renk isimlerine eklenerek geçişli ve geçişsiz fiiller türetmektedir.

şar(ı)armış [22b/10]

### 2.1.3. Fiilden İsim Türeten Ekler

Fiil kök ve gövdelerine eklenerek yeni isimler yapmak için kullanılan türetme ekleridir.

{-az}

İşlek olmayan bir ektir.

boğazınıñ [33a/6]



### {-(I)k}

Ünlüsü daima yuvarlak ünlü ile yazılan bu ekin geçişli ve geçişsiz fiillere eklenmesiyle isim, sıfat ve hastalık isimleri meydana gelmektedir (Doğan, 2009: 80).

bölük [9b/10]                      dilek [17a/12]  
otlağa [17b/10]                      şovuk [13b/1]

### {-U}

Gülsevin (2007: 136), *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler* adlı eserinde Eski Türkçedeki g'lerin sızıcılaşarak kaybolması sonucu içerisinde bu ünsüzün olduğu eklerin Eski Anadolu Türkçesi (EAT) döneminde tek ünlü ile karşılandığını söylemiştir.

toptolu [35b/10]

### {-gI}

Bu ek, Türkçede eskiden beri kullanılan işlek bir ektir. Ek araç-gereç adları, somut ve soyut adlar türetir (Korkmaz, 2009: 80).

sevgüli [33b/3]

### {-(I)m}

Ekin genel olarak tek seferde veya kısa zamanda meydana gelen olayları ifade etmek için kullanılan isimleri türettiği görülür (Korkmaz, 2009: 89).

içim [13a/13]                      ölüm [34a/2]

#### 2.1.4. Fiilden Fiil Türeten Ekler

Delice (2000: 226), yaptığı ek tasnifinde fiilden fiil yapım eki olmadığı düşüncesiyle böyle bir başlık açmamıştır. Yaygın olarak gramer çalışmalarında fiilden fiil yapım ekleri kabul edilen çatı ekleri ve çatıya etki etmeyen ekler, Delice'nin tasnifinde fiili genişleten ekler olarak sınıflandırılmıştır. Gülsevin (2004: 1278) ise çatı eklerini kategori ekleri olarak değerlendirmiş; çatıya etki etmeyen ama fiilin anlamını anlatılan hareketin tekrar etmesi bakımından genişleten ekleri fiilden fiil yapım ekleri arasında belirtmiştir.

## 2.2. Tür Değiştirici Ekler

Tür değiştirici ekler, sözlüksel kelime türetmemektedirler. Eklenmiş oldukları fiil ya da isimleri, sözlükte yer almayacak isim, sıfat ya da zarf hâline getirmektedirler (Gülsevin, 2004: 1278).

### 2.2.1. Fiillere Eklenenler

Araştırmanın bu kısmında mastarlar, sıfat fiil ekleri ve zarf fiil eklerinden oluşan fiilimsiler incelenmiştir.

#### 2.2.1.1. Fiilimsiler

##### 2.2.1.1.1. Mastarlar

Fiillerin isimleşmiş şekillerine mastar denilmektedir. Mastarlar, bir ismin girebileceği bütün şekillere girmekle birlikte isimlerin aldığı bütün ekleri de almaktadırlar (Gülsevin, 2007: 122).

##### {-mA}

Az kullanılan bir isim-fiil ekidir.

gelmesi [3a/7]

kılmaya [4b/5]

olması [3a/7]

toğmasına [12b/3]

##### {-mAk}

En işlek isim-fiil ekidir.

atmağ [17b/10]

bildirmek [14b/12]

dimek [33a/2]

geçmek [20a/5]

görmek [14b/5]

virmekle [27b/3]

##### 2.2.1.1.2. Sıfat-Fiil Ekleri:

Fiillerin zamana bağlı sıfat ve isim şekillerine sıfat-fiil ekleri denmektedir. İsimlerde olduğu gibi iyelik, çokluk ve hâl eklerini almaktadırlar (Gülsevin, 2007: 122).

### {-mİş}

Düz ünlülü kullanılan bu ek eklendiği kelimeyi sıfatlaştırır ve kelimeye geçmiş zaman anlamı katar.

az <b>mış</b> ları [11a/13]	düş <b>mış</b> lere [14a/10]
güzellen <b>mış</b> koyunlar [17b/1]	yaradıl <b>mış</b> [14a/2]
yaradıl <b>mış</b> laruñ sultānı [14a/11]	

### {-An}

Fiilleri sıfat yapan en işlek sıfat-fiil ekidir. Eksiltili yapılarda kendinden sonra gelmesi gereken ismin alabildiği bütün ekleri alır.

olan [4a/6]	idenlere [4b/3]
gören [15b/7]	gelen [6b/12]

#### 2.2.1.1.3. Zarf-Fiil Ekleri

Fiilleri başka fiillere bağlayan zarf fiil ekleridir. Zarf-fiil ekleri iki türdür. Gerçekte zarf-fiil olan şekilleri olduğu gibi, çeşitli eklerin bir araya gelerek oluşturmuş olduğu ve zarf-fiil fonksiyonu üstlenen türleri de (-dUk-çA gibi) bulunmaktadır.

### {-Ub}

Metinde bu ekin sadece yuvarlak ünlülü şekli kullanıldığı görülmüştür. Eski Anadolu Türkçesinde yuvarlak ünlüyle kullanılan bu zarf-fiil eki, Osmanlı Türkçesinde de yuvarlak ünlülüydü.

darıl <b>ub</b> [5a/1]	düzil <b>üb</b> [5b/8]
gel <b>üb</b> [6a/8]	mevc ur <b>ub</b> [4b/9]
şığın <b>ub</b> [4b/8]	vir <b>üb</b> [5b/10]

### {-erek}

“Genel olarak Oğuz lehçelerinde kullanım alanı bulan zarf-fiil ekidir. Ancak Eski Anadolu Türkçesi’nin XIII-XV. yüzyıl yazmalarında da kullanıldığı ve Osmanlı Türkçesi döneminde gelişme gösterdiği ifade edilmektedir.” (Korkmaz, 2003: 993). Ekin yapısı

üzerine birden çok görüş vardır. Bunların arasında en yaygın olanı +A istek eki ile +rAk karşılaştırma ekinin birleşmesine dayananıdır. Çalışmada tek örnekte rastlanmıştır.

**giderek** [8b/1]

### **{-sA}**

Eklendiği fiili, asıl fiile şart anlamıyla bağlayan zarf-fiil ekidir. Şart bildirdiği sürece esas cümlenin yüklemi olamayan ve bu yüzden bir kip özelliği taşımayan -sA eki, sadece dilek-istek bildirdiği örneklerde asıl cümlenin yüklemi olabilmektedir (Gülsevin, 2002: 7).

dir**se** [20b/13]

ols**a** [11a/7]

olun**sa** [15a/4]

terk it**se** [23a/2]

var**sa** [18a/13]

### **{-ken}**

Süreklilik bildiren bu zarf-fiil eki metinde *i-* cevher fiili ile kullanılmıştır. Tek şekillidir.

bağar-**iken** [14b/11]

ider-**iken** [32b/11]

söyler-**iken** [23a/9]

yoğ-**iken** [2a/3]

### **{-dükçe}**

Karaağaç (2012: 385), *-dUk* sıfat-fiil eki üzerine eşitlik hâli ekinin gelmesiyle oluşmuş birleşik bir zarf-fiil eki olduğunu ve Eski Türkçede bulunmayan bu ekin Oğuzcada ortaya çıktığını söylemiştir. Tek örnekte rastlanmıştır.

söyle**dükçe** [4b/7]

### **{-IcAķ}**

Metinde en sık kullanılan zarf-fiil eklerindendir. *-InCA* ekine eş değer anlamda kullanılmıştır.

tozlanı <b>ca</b> k [29a/4]	çı <b>kı</b> ca <b>k</b> [33a/11]
to <b>ğ</b> ıca <b>k</b> [11a/2]	ge <b>l</b> ice <b>k</b> [13a/11]
iş <b>i</b> dice <b>k</b> [33a/2]	

### {-IncA}

Korkmaz (2003: 1004), Eski Türkçedeki *-gInçA* zarf-fiilinin ses değişmesine uğraması sonucunda meydana gelen bu ekin Türkiye Türkçesinde ön ses olan *g-* sesinin kaybedilmesi ve dudak benzeşmesine uğraması sonucunda *-(y)InçA/-(y)UnçA* biçimini aldığını belirtmiştir. Ekin yapısı üzerine farklı görüşler bulunmaktadır. Ergin (2009: 342), *-gm+ca* eklerinin birleşmesinden oluştuğunu belirtirken Banguoğlu (2007), *-IcAk* zarf fiiline bir zamir *-n-*'sinin girdiğini belirtmektedir.

id <b>ince</b> [20b/8]	ol <b>unca</b> [35b/6]
to <b>y</b> un <b>ca</b> [23a/3]	yetd <b>ü</b> g <b>ün</b> ce [4a/7]

### 2.2.2. İsimlere Eklenenler

İsimlere eklenen tür değiştirici ekler; varlık ve yokluk ekleri, *+II* ve *+sIz* eki olmak üzere iki alt başlıkta incelenmiştir.

#### 2.2.2.1. {+II} Varlık Eki

Bir şeyin var olduğunu bildiren ektir. Eklendiği ismi sığata dönüştürür.

giz <b>lü</b> ler [19b/1]	heybet <b>lü</b> [17b/11]
ka <b>n</b> lı [9a/13]	yama <b>lı</b> [31a/2]

#### 2.2.2.2. {+sIz} Yokluk Eki

Bir şeyin yokluğunu, var olmadığını bildiren ektir. Eklendiği ismi sığata dönüştürür.

ana <b>sız</b> [34b/10]	sen <b>siz</b> [23a/1]
şübhes <b>siz</b> [15a/1]	

### 2.3. İşletme Ekleri

İşletme eklerinin temel görevi, cümlede kelimelerin ve kelime gruplarının arasındaki ilişkiyi kurmaktır. İşletme ekleri, sözlüksel kelime türetmedikleri gibi

kelimelerin türünü de değiştirmemektedirler (Gölsevin, 2004: 1278-1279). Bu eklerin bir kısmı eklendiği kelimeyi yüklemeye bağlayarak cümlelerin ögelerini belirlerken diğer bir kısmı, eklendiği kelimeyle başka bir kelime arasında ilgi kurar (isim tamlamaları, kısaltma öbekleri gibi).

### 2.3.1. Ögeleri Belirleyiciler

Ögeleri belirleyici ekler isimlere ve fiillere eklenenler olmak üzere iki alt başlıkta incelenmiştir.

#### 2.3.1.1. İsimlerde

##### 2.3.1.1.1. İsim Hâl Ekleri

###### Yalın Hâl (+Ø)

İsimde herhangi bir bağlayıcı ekin bulunmaması durumudur.

bülbül [4a/8]

cân [4a/3]

kitâb [4b/5]

merd [4a/5]

###### Belirtme Hâli

###### {+(y)I}

Belirtme hâli eki, eserde hep düz ünlülü olarak kullanılmıştır.

bizleri [22b/13]

cihânı [5b/5]

dünyâyı [16a/12]

şarâbını [4b/9]

bunı [12b/9]

###### {+n}

+(y)I ekinin yanı sıra birçok örnekte +n eki belirtme hâli bildirmek için kullanılmıştır.

Emerdi dâyesin [17a/9]

Řamūsın lütf -ile ol toylar idi [18a/7]

Sekiz ucmâğıñ kapusın açdılar [19b/2]

### **Yönelme Hâli {+(y)A}**

‘âleme [2b/13]                      anaya [9a/1]  
dürdâneye [7b/11]                      söze [2b/4]

### **Bulunma Hâli {+dA}**

dilde [11a/10]                      ezkârında [17b/3]  
ortada [11a/1]                      yevm-i maşşerde [11b/3]

### **Ayrılma Hâli {+dAn}**

gözlerinden [12b/2]                      ırmaıklarından [7a/7]  
Mekke’den [20b/10]                      ravzasından [7a/4]

### **Vasıta Hâli {+(y)+IA}:**

gözyaşıyla [24a/3]                      hâl diliyle [25a/1]  
dostlarıñla [2b/3]                      virmekle [27b/3]

### **Eşitlik Hâli {+CA}:**

hoşça [29b/1]

## **2.3.1.2. Fiillerde**

### **2.3.1.2.1. Çatı Ekleri**

“Türkçede eklerle belirlenen eylemin, özne ve nesneyle ilişkisi açısından görev anlamca tamamlanmasını sağlayan biçimine çatı adını veriyoruz” (Atabay vd., 2003: 189).

### **Oldurganlık Ekleri**

#### **{-dIr- / -dUr-},**

buluşduralar [31a/1]                      öldürürüz [34b/1]  
sevindirdi [9b/11]

#### **{-der-}**

dönderdiler [35b/7]

**{-Ir-}**

yetürdiler [14b/10]

### **Ettirgenlik Ekleri**

**{-dIr}**

bildirmek [14b/12]

### **Meçhul/Edilgenlik Ekleri**

**{-(I)l}**

açılalum [10b/7]

yaradıldı [2a/10]

**{-(I)n}**

biline [2a/5]

bulma [4b/4]

### **İşteş/Karşılıklılık Ekleri**

**{-Iş}**

buluşasın [23b/4]

irişüp [7a/9]

### **Dönüşlülük Ekleri**

**{-(I)n}**

görünür [7b/13]

## **2.3.1.3.Şahıs Ekleri**

### **2.3.1.3.1. Zamir Kökenli Şahıs Ekleri**

“Görülen geçmiş zaman, şart ve emir çekimlerinde görülmezken şimdiki zaman, geniş zaman, gelecek zaman, öğrenilen geçmiş zaman, istek ve gereklilik çekimlerinde görülürler” (Karaağaç, 2012: 356).

Metinde zamir kökenli I. teklik şahıs ekinin kullanımına rastlanmamıştır. Tespit edilen örneklere göre II. teklik şahıs eki daima düz ünlülü *-sIz* şeklindedir. I. çokluk şahıs



eki ise hem düz hem de yuvarlak ünlülü şekliyle kullanılmışsa da tespit edilen örneklerde kendinden önceki hecedeki ünlüye göre olmadığı belirlenmiştir: *kaluruz*, *tutmuşız*. II. çokluk şahıs eki *-sIz* ise daima düz ünlülüdür. Zamir kökenli şahıs ekleri aşağıda sıralanmıştır (Gülsevin, 2007: 88);

I. teklik şahıs	-vAn, -In, -Am	bilü <b>em</b> [20b/4]
II. teklik şahıs	-sIn	tuymaz <b>ın</b> [20b/4]
III. teklik şahıs	-	ķormış [21a/13]
I. çokluk şahıs	-Uz, -vUz, -Iz	ķalur <b>uz</b> [23a/1], tutmuş <b>ız</b> [33a/4]
II. çokluk şahıs	-sIz	dilers <b>iz</b> [31b/10]
III. çokluk şahıs	-lAr	ağlar <b>lar</b> [9b/1]

### 2.3.1.3.2. İyelik Kökenli Şahıs Ekleri

Sadece görülen geçmiş zaman ve şart çekimlerinde kullanılır. Karaağaç (2012: 357), iyelik kökenli şahıs eklerinin şart çekiminde Eski Türkçe döneminde kullanılmaya başlandığını belirtmiştir.

Şahıs	Ekler	Görülen Geçmiş Zaman	Şart
I. teklik şahıs	-m	nüş kıld <b>ım</b> [28a/13]	bulmaz <b>sam</b> [23b/5]
II. teklik şahıs	-ñ	yağdı <b>ñ</b> [30a/5]	olsa <b>ñ</b> [28a/3]
III. teklik şahıs	-	çekmedi [26b/2]	olsa [31b/5]
I. çokluk şahıs	-k	dimişd <b>ik</b> [31a/5]	-
II. çokluk şahıs	-ñUz	-	-
III. çokluk şahıs	-lAr	gördiler [30a/1]	olsalar [11a/7]

### 2.3.1.3.3. Emir Kipindeki Şahıs Ekleri

Ergin (1993: 272), emir eklerinin her birinin bir şahsı belirtmesi dolayısıyla aynı zamanda şahıs ekleri olduğunu söyler.

#### {-AyIm} I. Teklik Şahıs Eki

tu**rayım** [32b/4]

yoğuray**ım** [32b/4]

#### Ø II. Teklik Şahıs Eki

tutma[6a/4]

ķoma [20a/6]

### **{-gII} II. Teklik Şahıs Eki**

eylegil [26b/10]

gelgil [9a/9]

vargıl [9a/9]

yarlıgagıl [25b/6]

### **{-sUn} III. Teklik Şahıs Eki**

ağlasun [16b/1]

gitsün [17a/13]

### **{-AlUm} I. Çokluk Şahıs Eki**

başlayalum [1b/7]

olalum [27b/5]

### **{-ñ/ -Uñ} II. Çokluk Şahıs Eki**

bakuñ [23 a/3]

eyleñ [24a/6]

### **{-sUnlAr} III. Çokluk Şahıs Eki**

gelsünler [21b/1]

itsünler [20a/13]

## **2.3.1.4. Zaman Ekleri**

### **2.3.1.4.1. Bilinen-Görülen Geçmiş Zaman**

#### **{-dI}**

Ek, bazı örneklerde düz ünlülü köke yuvarlak ünlülü olarak da getirilmiştir

kalduķ [30a/4]

ķoyuvirdi [25a/5]

uğradı [25a/3]

oldı [12b/4]

### **2.3.1.4.2. Duyulan-Öğrenilen Geçmiş Zaman**

#### **{-mIş}**

Ek genel olarak düz ünlü olup yuvarlak ünlülü olarak kullanıldığı da tespit edilmiştir.

gelmişdür [33b/10]

medķ eylemiş [4a/7]

tutmuşız [33a/4]

yaralanmış [30a/6]

### 2.3.1.4.3. Geniş Zaman

{-r/-Ar/-Ir/-Ur}

Geniş zaman ekidir.

görür [8b/7]

irer [8b/7]

kaçar [34b/7]

tutar [6a/5]

{-mAz}

Geniş zaman kipinin olumsuz çekiminin bütün şahıslarda –mAz olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

kaçırmazam [35a/10]

bulmazız [16a/13]

azād olmazız [16a/13]

söylemezsin [29a/10]

tuymazsın [20b/4]

olmaz [20b/13]

### 2.3.1.4.4. Gelecek Zaman

{-Isar}

Gelecek zaman ekidir.

yanısar [3a/3]

urulısar [6b/10]

toğısar [8b/10]

viriser [6a/3]

### 2.3.1.5.Kip Ekleri

#### 2.3.1.5.1. Gereklilik Kipi

{-sA+şahıs eki gerek}

gelsen gerek [28a/3]

olsañ gerek [28a/3]

#### 2.3.1.5.2. İstek Kipi

{-A}

haşr idesin [11b/6]

şaklayasın [11b/9]

giresin [23a/11]

gidesin [23a/11]

### 2.3.1.5.3. Emir Kipi

#### {-AyIm} 1. Teklik Emir Eki

Bu ek metinde düz ünlülü şekilde kullanılmıştır.

tır**ayım** [32b/4]

yoğur**ayım** [32b/4]

kıra**ayım** [32b/5]

göre**yim** [32b/6]

#### {-gIl} 2. Teklik Emir Eki

Bu ek metinde –gIl şeklinde kullanılmış olup bazen de eksiz şekilde kullanılmıştır.

eyle**gil** [26b/10]

gel**gil** [9a/9]

tır**ma** [6a/4]

#### {-sIn} 3. Teklik Şahıs Çekimi

Bu metinde ekin hem yuvarlak hem düz ünlülü kullanıldığı görülür.

ağla**sun** [16b/1]

gits**ün** [17a/13]

bağma**sın** [24a/6]

#### {-AlUm} 1. Çokluk Şahıs Çekimi

Bu ekin son hecesindeki ünlü daima yuvarlak ünlülüdür.

başlaya**lum** [1b/7]

ola**lum** [27b/5]

öle**lüm** [35a/3]

söyleye**lüm** [2b/4]

#### {-ñ/ -Uñ} 2. Çokluk Şahıs Çekimi

Ünlü ile biten fiillere –ñ, ünsüzle biten fiillere –Uñ şeklinde eklenir. Hep yuvarlak ünlülüdür.

eyle**ñ** [24a/6]

baku**ñ** [23 a/3]

şatu**ñ** [34a/10]

tutu**ñ** [34a/10]

### **{-sUnlAr} 3. Çoğul Şahıs Çekimi**

-sUn kısmı teklik çekiminde olduğu gibi hep yuvarlak ünlüdür.

gelsünler [21 b/1]

itsünler [20a/13]

#### **2.3.1.6. Bildirme Ekleri**

Eklendiği ismi yüklem olarak kullandıran ektir. Metinde hep yuvarlak ünlülü şekli kullanılmıştır.

**{+dUr}**

3. tekil şahıs bildirme ekidir.

açdur [34b/9]

meşeldür [3a/9]

pervānedür [4a/6]

yoğdur [28a/9]

**{+i-} Cevheri Ek Fiil**

Hem isme hem de çekimli fiile getirilebilir. Eklendiği ismi ana cümlelerin veya yan cümlelerin yüklemi yapmaya yarar. Çekimli fiillere gelerek de birleşik zaman anlatımı için kullanılır. Çalışmada i- fiilinin hem bağımsız olarak hem de düşmüş şekilde kullanımına rastlanmıştır: bulmazsam [23b/5], bulmaz isem [23b/7]

bağar-iken [14b/11]

besler-idi [17a/11]

virmez-ise [23a/11]

yoğ-idi [34a/1]

#### **2.3.2. Bağlantı Kurucu Ekler**

Bağlantı kurucu ekler iyelik ekleri ve tamlayan ekleri olmak üzere iki alt başlıkta incelenmektedir.

##### **2.3.2.1. İyelik Ekleri**

**{+Im}**

1. tekil şahıs iyelik ekidir.

günāhım [4a/13]

işim [6b/12]

göñlüm [12b/9]

cānum [12b/9]

{+Uñ}

2.tekil şahıs iyelik ekidir.

cānuñ [16b/4]

yoluña[19b/2]

{+I/ +sI}

3.tekil şahıs iyelik ekidir. Eserde hep düz ünlülü olarak kullanılmıştır.

atası [8b/7]

dedesi [17a/1]

evine [12b/9]

ķapusın [19b/2]

{+(U)mUz}

1.çoğul şahıs iyelik ekidir. Daima yuvarlak ünlüdür.

göñlümüz [8b/3]

maķşūdumuz [21a/12]

{+IArI}

3. çoğul şahıs iyelik ekidir.

gözleri [22a/4]

uluları [9a/3]

### 2.3.2.2.Tamlayan Ekleri

{+Uñ} {+nUñ}

Ünlüsü daima yuvarlak olan bu ek, ünlü ile biten bir kelimeye +Uñ, ünsüzle biten kelimeye +nUñ şeklinde eklenir.

Hāķķuñ [20b/6]

gevherinuñ [10b/8]

oğlınuñ [15b/13]

şalātuñ [22a/6]

## 2.4. Kategori Ekleri

Kategori ekleri için Gülsevin (2004: 1279-1280), kelimelere eklenmeden önce kelimelerin cümlede hangi görevde kullanılmışsa kategori eklerini aldıkları zaman da bu

durumun devam ettiğini söyler. Eklenmiş oldukları kelimelere, söz konusu kelimelerle sınırlı olan özellikler kattığını belirttiği kategori eklerinin sözlüksel kelime türetmemekle birlikte kelimelerde tür değişikliğine de neden olmadığını vurgulamıştır. Cümle içerisinde öge belirlemek ve ilişki kurmak gibi bir fonksiyonları da bulunmadığını da söylemiştir.

#### 2.4.1. Çokluk Kategorisi

{+lAr}

İsme çokluk anlamı katar.

cühūdlar [35b/3]	deñizler [11a/7]
hūrīler [12a/10]	ķuzular [23a/2]
melekler [7a/3]	oğullar [29a/1]

#### 2.4.2. Sıralama Sayı Kategorisi

{+Incl}

Sayıların derecelerini belirtmek ve sıralarını bildirmek için kullanılır. Sondaki ünlüsü daima düzdür.

dördünci [6a/3]	ikincisi [26b/12]	üçüncü [6a/2]
-----------------	-------------------	---------------

#### 2.4.3. Olumsuzluk Kategorisi

{-mA}

Eklendiği fiile olumsuzluk anlamı katar.

gidemedi [7b/12]	ķutma [6a/4]
------------------	--------------

### 3. BÖLÜM: METNİN TRANSKRİPSİYONLU ÇEVİRİSİ

[1b/1] Bismillāhırrāhmānırraḥīm [1b/2] Āllahü lā-ilāhe illā hüve'l-ḥāyyü'l-ḳayyümü lā-te'ḥüzühü sinetün ve lā-nevmün le-hu mā fis's-emāvāti [1b/3] vemā fi'l-arḍi menzellezî yeşfe'u 'indehü illā bi-iznihi ya'lemü mā beyne eydihim ve mā ḫalfehüm [1b/4] ve lā-yuhîṭüne bi-şey'in min-'ilmihı illā bi-mā şā'e vesı'a kürsiyyühü's-semāvāti ve'l-arḍa [1b/5] ve lā-ye'udühü ḫıfzühümā ve hüve'l-aliyyü'l-'azım. Hāzā mevlüdü'n-nebiyyi şalla'l-lāhü te'ālā [1b/6] ve sellim 'aleyhi. Bismillāhırrāhmānırraḥīm

[fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]

- [1b/7] Başlayalum evvel Allâh adını<sup>1</sup>  
Uralum andan sözüñ bünyâdını<sup>2</sup>
- [1b/8] Evvel Allâh diyelüm biz derd ile  
Allah adın öğredelüm her dile
- [1b/9] Evvel Allâh diyelüm bir Ḥaḳḳ durur  
Ḥayy ü Bâkî Vâḫid ü Rezzâḳ durur
- [2a/1] Allah adın dilde tesbîḫ idelüm  
Allah adıyla şürü' idelüm
- [2a/2] Dest-giri<sup>3</sup> Ḥaḳḳ ola bir kişünñ  
Ebter olmaya şoñı her işünñ
- [2a/3] Cümle 'âlem yoğ-iken ol varıdı  
Evvel ü âḫir ğanı Cebbâr idi
- [2a/4] Ol var-ıdı yoğdı 'âlemde eşi  
Kimse andan virmez-idi hiç ḫaber<sup>4</sup>
- [2a/5] Diledi-kim kendüzin kıla 'ayân  
Hem biline 'âleme ol Müste'ân
- [2a/6] Biline ḫaḳḳuñ kemâl ü ḳudreti  
Tâ 'ayân ola Muḫammed Ḥazreti
- [2a/7] Ḥaḳ Te'ālā çün yarattı 'âlemi  
Kıldı 'âlemde müzeyyen 'âdemi
- [2a/8] Ādem içre virdi bir nūr-ı şafâ  
Seyyid-i kevneyn Muḫammed Muştafa
- [2a/9] Ol durur iki cihānuñ serveri  
Oñ<sup>5</sup> sekiz biñ 'âlemin peygamberi

<sup>1</sup> 'Adımı' metinde iki kez yazılmıştır.

<sup>2</sup> Metin: '-dını' ekleri diğer beytin başında yazılmıştır.

<sup>3</sup> Metin: dest-gîr

<sup>4</sup> Kafiye tutmamaktadır.



- [2a/10] Añun-içün yaradıldı<sup>6</sup> dü cihân  
Cümle vârlıķ āşikāre o nihân
- [2a/11] Añun-içün oldu bu şems ü kamer  
Añun-içün oldu ‘ālem ser-te-ser
- [2a/12] Añun-içün oldu ‘ālem nūr-ile  
Hürmetine tıldı cennet hūr-ile
- [2a/13] Āline evlādına olsun du‘ ā  
Ānlara olsun du‘ ā-y-ıla şenā
- [2b/1] Raḥmeten li’l-‘ālemīndir ol Ḥabīb  
Ḳamu dürlü dertlülere oldur tabīb<sup>7</sup>
- [2b/2] Lütf u ‘izzūn ḥaḳķı-çün yā Rābbenā<sup>8</sup>  
Anlaruñla eyle bizi āşinā
- [2b/3] Hürmetine anlaruñ lütf işlegil  
Dostlaruñla bizi yoldāş eylegil
- [2b/4] Geldik imdi söze ma‘nī diyelüm  
Muşafā mevlüdını söyleyelüm
- [2b/5] İdelüm ol serveruñ mevlüdını  
Şāz u ḥurrem idelüm ehl-i dili
- [2b/6] İşid imdi Ḥaḳķ Te‘ālā ḳudretin  
Nice yarattı Muḥammed ḥazretin
- [2b/7] ‘Āleme nice getürdi Aḥmed’i  
Cümle ‘ālem faḥri ol Muḥammed’i
- [2b/8] Daḥı nice olduĝını ‘ālemüñ  
Hem nice ḥalk ittüĝünü ādemüñ
- [2b/9] Aşlı ile diyelüm anı sañā  
Cān ḳulaĝın dutsañ benden yana<sup>9</sup>
- [2b/10] Ḥaḳķ Te‘ālā tā getüre<sup>10</sup> söyleyem  
Vaşfinuñ biñde birin şerḥ eyleyem
- [2b/11] Ol ḥüdāvend-i ‘alīm ve dest-gīr  
Ol münezzeh zātı pāk-i bī-naḫīr
- [2b/12] Kendüsi bir gizlü zāt idi ezel  
Yoḳdı ‘ālem var ıdı ol Lem Yezel

<sup>5</sup> “lam” yerine “kef” harfi olmalıdır.

<sup>6</sup> Metin: yaradıldı bu

<sup>7</sup> Tabīb' kelimesi bir sonraki beytin başında yazılmış.

<sup>8</sup> Dizeye sonradan eklenmiş.

<sup>9</sup> Metinde sonraki dizenin başında yazılmış.

<sup>10</sup> Metin: getüre dilüme

- [2b/13] Diledi ol zātı ide āşikār  
Biline bu ‘āleme Perverdigār
- [3a/1] Bir tecellī itdi Hāḫḫ ol arada  
Muṣṭafā’nuñ rūḫın anda yarada
- [3a/2] Yaradup Hāḫḫ Muṣṭafā ervāhını  
Yaḫdı ḫudret ḫandili misbāhını
- [3a/3] Yanısar iki cihānda ol çıraḫ  
Anuñ-içün yaradıldı nüh-ṭıbāḫ
- [3a/4] Hāḫḫ Te‘ālā ol ḫabībūñ zātını  
Yaradup virdi Muḫammed adını
- [3a/5] Sevdı anı ol Hüdāvend-i Celīl  
Ḥazretine anı idindi Ḥalīl
- [3a/6] Hāḫḫ anı maḫbūb idindi zātına  
Raḫmet içün şaldı dünyā yüzine
- [3a/7] Anuñ-içündür cihānuñ olması  
Cümle bu eşya vücūda gelmesi
- [3a/8] Her nebātāt kim gelür kimi biter  
Cümle bunlar gine toḫmından biter
- [3a/9] Bu meşel bir ḫoş meşeldür diñlegil  
Cümlesinüñ aşlı oldur añlagıl
- [3a/10] Beş delīl oldı Muḫammed ‘āleme  
Anuñ-içün oldı ‘izzet ādeme
- [3a/11] Ol ḫabībūñ ḫürmeti-çün yā Ḳerīm  
Merḫamet ḫıl yarlıgagıl yā Raḫīm
- [3a/12] Yarlıgasiñ ‘ālemi yā Ze’l-celāl  
Ol münezzeh zātuña irmez zevāl
- [3a/13] Yā İlāhī raḫmetiñ işār ḫıl  
Aḫiretde cennetüñe<sup>11</sup> didār ḫıl
- [3b/1] Ger bu ‘ālem dirse ḫalkı<sup>12</sup> şubḫ u şām
- [3b/2] Medḫ olunsa ḫaşre dek olmaz tamām
- [3b/3] Ger diler-iseñ bula cānuñ şafā
- [3b/4] Ver şalavat ber-Resūli Muṣṭafā

---

<sup>11</sup> Metin: cennet ü ve.

<sup>12</sup> Metin: +dirse.

### [3b/5] Bismillāhirrāhmānirrahīm

[3b/6] Vemā Muḥammedü'n illā-rasûl ḳad-ḫalet min-ḳablihi'r-Rüsülü efe'in mâte ev ḳutile enḳalebtüm [3b/7] 'Alā a'ḳābiküm ve men yenḳalib 'alā a'ḳibeyhi felen yeḏurru'l-lāhe şey'en ve seyeczi [3b/8] Allāhü's- şākirīne ve mâ kâne li-nefsin en-temûte illā bi-izni'l-lāhi kitāben [3b/9] mü'ecelen ve men yürid şevābe'd-dünyā nü'tihi minhā ve men yurid şevābe'l- āhireti [3b/10] nü'tihi min-hā ve seneczi's-şākirīn ve ke'eyyin min-nebiyyin ḳātele me'ahu ribbiyyüne [3b/11] Keşiru fe-mā ve henevü'l-mā eşābehum fī-sebīli'l-lāhi ve mâ za'ufü ve mâ istekānū [3b/12] vā'l-lāhu yuḫibbü's-sābirīne ve mâ kâne ḳavlühüm illā en-ḳālū Rabbenā [3b/13] aḡfirlenā zünūbenā ve isrāfenā fī-emrinā ve şebbeti aḳdāmenā ve enşurnā 'alā

[4a/1] el-ḳavmi'l-kāfirīne fe-âtihümü'l-lāhu şevābe'd-dünyā ve ḫusne şevābi'l āhireti  
[4a/2] vāllāhu yuḫibbu'l muḫsinīn.

[4a/3] Ol Resūli Aḫmed'e 'uşşāḳ olan  
Cān gönülden ḫoş añā müştāk olan<sup>13</sup>

[4a/4] Şal bugün ber-pāy-i 'aşḳa özüni  
Ṭutuban dergāh-ı Ḥaḳḳa yüziñi

[4a/5] Gel bugün meydāna ehl-i derd isen  
Söyle fevt itme bu sözi merd iseñ<sup>14</sup>

[4a/6] 'Āşīḳ olan bu söze pervānedür  
'Āşīḳ ol da şemḡa pes yanaṭur

[4a/7] Nice fazl-ı serveri medḫ eylemiş  
Her kişi güç yetdügünce söylemiş

[4a/8] Bizde ṭāḳat yok ki ol cān bülbülin  
Medḫ idem terk ide her bülbül<sup>15</sup> gülin

[4a/9] Nāle vü āh eyleyem bülbülleyin  
Ḳoḫulaya ḫalk-ı 'ālem gülleyin

[4a/10] Ger bize destûr vire Perverdigār  
Söyleyem bu sözi ḳala yādigār

[4a/11] Ḥaḳḳ Te'ālā ḫabībi Aḫmed ü Maḫmūd için<sup>16</sup>  
Ḳur'anı inzāl itdügi maḫbûb-çün

[4a/12] Bir kitāb idem bu sözi anlana  
Mevlūd ola dā'imā ol dinlene

[4a/13] Ol Resülün bende meddāḫı olam  
Ol günāhım derdine dermān bulam

<sup>13</sup> Metinde sonraki dizinin başında yazılmış.

<sup>14</sup> Metinde sonraki dizinin başında yazılmış.

<sup>15</sup> Metin: bülbüli.

<sup>16</sup> Vezin tutmuyor.

- [4b/1] Muşafâ'nuñ mevlüdın<sup>17</sup> dinleyesin  
Dilerüz himmet 'atâ eyleyesin
- [4b/2] Kim-ki bu ben miskine du' â ide  
Anlara raḥmet kıla yarın Ḥudâ
- [4b/3] Dilerem Ḥaḳḳ rāzı olsun anlara  
Bizim için bir du' â idenlere
- [4b/4] Her ki bu meclisde bile bulına  
Cennet ü dizâr vire ol ḳulına
- [4b/5] Daḫı her kime irişe bu kitâb  
Ḳılmaya 'ayb u ḫaḫâsı çün 'itâb
- [4b/6] Başladum ol serverün mevlüdına  
Diñledüm tâ derd-ile ehl-i dine
- [4b/7] Diledüm pes bir yeñi mevlüd düzem  
Söyledükçe her söze dürrler<sup>18</sup>dizem
- [4b/8] Şıḡınub mevlâya sözüm söyledüm  
Bülbüli-vâr nâle vü âh eyledüm
- [4b/9] Mevc urub deryâ gibi cüş eyledüm  
'Aşḳ şarâbını içüp nüş eyledüm
- [4b/10] Ger hidâyet olur ise özüme  
İdevüz ilhâm olursa sözüme
- [4b/11] Medḫ idem ol serverün evşâfını  
Tâ bulam ol gevherün şarrâfını
- [4b/12] Ben daḫı medḫ idevüz ol serveri  
İşidüp hayrân olan ins ü beri
- [4b/13] Cem' olalar bir yere tâ ehl-i dîn  
Diñleyeler Muşafâ'nuñ mevlüdın
- [5a/1] Darılıb 'aşıklar anı dinleye  
Gözlerinden yaş döküben inleye
- [5a/2] Ger bu 'âlem ḫalkı dirse<sup>19</sup> şubḫ u şâm  
Medḫ olunsa ḫaşr u dek olmaz temâm
- [5a/3] Ger diler-iseñ bula cânüñ şafâ  
[5a/4] Ver şalavâtı ber Resûli Muşafâ

<sup>17</sup> Metin: mevûdın

<sup>18</sup> Metin: dûr.

<sup>19</sup> Metin: dirüse

[5a/5] **Bismillāhırrāh̄mānırrāh̄ı̄m**

[5a/6] mā kāne ‘ale’n-nebiyyi min-ḥaracın fī-mā farazā’l-lāhu le-hü sünnetā’l-lāhi fī’l-lezīne ḥalev [5a/7] min-ḡabl ü kāne emrū’l-lāhi ḡadren makdūren ellezīne yūbellı̄güne risālāti [5a/8] Allāhi ve yaḡşevnehu ve lā-yaḡşevnehu eḡaden illā’l-lāhu ve kefā bi’l-lāhi ḡasībēn mā kāne [5a/9] Muhammedün ebā eḡādın min ricālıkum velākin Rasūlā’l-lāhi ve ḡāteme’n-nebiyyine ve kānā’l-lāhu [5a/10] bi-küllü şey’in ‘alīmen yā eyyühellezi amenūzkurū’l-lāh zıkrān keşīran ve yüsebbihūnahu [5a/11] ve sebbihūhu būkraten ve eşīlen hüvellezī yüşallī ‘āleyküm ve melāi’ketehu li-yuḡricekum [5a/12] mine’z-zulumāti ile’n-nūri ve kāne bi’l mü’minī ne raḡımen taḡıyytuhüm yevme yelḡavnehu

[5b/1] Selāmün ve e‘addelehüm ecran kerīman yā eyyuhe’n-nebiyyü innā erselnā şāhiden [5b/2] ve mübeşşiran ve nezīran ve dā‘iyen ilā’l-lāhi bi-iznıhi ve sirācen münīrān ve beşşiri’l- mü’minin [5b/3] bi-ennelehüm minā’l-lāhi fazlen kebīran velā tüḡı‘i’l kāfirine ve’l münāfikīne ve da‘a [5b/4] ezāhüm ve tevekkel ‘alā’l-lāhi ve kefa bi’l-lāhi vekilin

[5b/5] Yaratmak diledi Ḥaḡḡ bu cihānı  
Ki zāhir eyleye zāt-ı nihānı

[5b/6] Yer-ile gökleri ihyā ide Ḥāḡḡ  
Yaratdı anda bir gevher-i rūḡānı

[5b/7] Muhammed Muştafā’nuñ dostluḡına  
‘Arş ü kürsī yaratdı āsumānı

[5b/8] Pes ‘ālem düzilüb oldu temāmet  
Uruldı Ādemün andan nişānı

[5b/9] Gelüp zūrriyyetinden enbiyālar  
Nübuvvet-ile fetḡ itdi bu cihānı

[5b/10] Bulardan soñra Allāh Muştafā’ya  
Virüb ışmarladı āḡır zamānı

[5b/11] Ḳuruldı anuñ-içün ‘arş ü kürsī  
Oḡundı sūre -i seb‘a’l meşānı

[5b/12] Ki ya‘nī Fātiha ol sūre-i ḡāş  
Ki furḡān evvelinde oḡur uş nās<sup>20</sup>

[5b/13] Ebūbekir oldu evvel yāri şādıḡ  
Ḥutup destinde miftāḡ-ı cinānı

[6a/1] İkinci yāri ‘Ömer’dür Resül’ün  
Ri‘āyet eyledi şer‘-i ‘ayānı

[6a/2] Üçüncü yāri ‘Oşmān şāh-ı Ḳur’ān  
Oḡudı cem‘ idüb aḡub dihānı

<sup>20</sup> Sonraki dizenin başında yazılmıştır.

- [6a/3] Ki dördünci ‘ Aliyyü’l- Murtażâ’dur  
Viriser kevşeri āb u revānı
- [6a/4] Resülün yāridür bunlar ey yārān  
Muhıbb ol anlara tıtma gümānı
- [6a/5] Hāsan’la Hüseyn ol nūr-ı ‘ ayneyn  
Tutar ‘ arş üstlerine sāyebānı
- [6a/6] Resülün yoluna Hāamza vü ‘ Abbās  
Olar terk itdiler bāş-ile cānı
- [6a/7] İlahî ol ḥabîbîñ Muştafa’ya  
Bu olsun cismî armağanı
- [6a/8] Gidüp cennet yolına anuñ-ile  
Gelüb tıtmaya maḥşerde zebānî
- [6a/9] Ola kim raḥm idüb kıla şefa‘ at  
Hācîm itmeye Hāḫḫ anda maḫāmı
- [6a/10] Dilerseñ irişe rüḥuñ şafāya  
Şalavāt vir Muḥammed Muştafa’ya
- [6a/11] Ger diler-iseñ bula cānuñ şafā
- [6a/12] Vir şalavāt ber Resūli Muştafa

**[6a/13] Bismillāḥirrahmānirrahīm**

- [6b/1] Ve mine’l-‘arābi men yū’min bi’l-lāhi vel yevmi’l-aḥiri ve yetteḥizu mā yünfiḳu  
ḳurubātın ‘indā’l-lāhi [6b/2] ve şalavāti’r-Resūli elā inneḥā ḳurbetün lehüm  
seyüdḥilühüm Allāhu fī-raḥmetihi innā’l-lāhe [6b/3] Ğafürü’r-Raḥīm  
vessābiḳüne’l-evvelüne mine’l-muhācirine ve’l-enşāri vellezīne [6 b/4]  
ettebe‘ūhum bī-iḥsānin Raḍiya’l-lāhu ‘anhum ve razū ‘anhu ve e‘addelehüm  
cennātın [6b/5] tecrī min taḥtihe’l-enḥāru ḥālidine fīḥā ebeden zālike’l-fevzü’l  
‘āzīm
- [6b/6] Gel beri ey cān elinden diñle sen  
Caniña vire şafālar añla sen
- [6b/7] Ādemüñ ḥalḳ oldugun kılam beyān  
Aç gözün bu ḡaflet içinden uyan<sup>21</sup>
- [6b/8] Naḳl idelüm bu sözi vire şafā  
Vir şalavāt pes Resūli Muştafa
- [6b/9] Diñle imdi ādemi Hāḫḫ yarada  
Ol Muḥammed zāḥir ola arada

<sup>21</sup> Metinde sonraki dizenin başında yazılmış.

- [6b/10] Biline<sup>22</sup>Ḥaḳḳuñ kemāl-i ḳudreti<sup>23</sup>  
 Ādemūñ urulısar ḥılḳati
- [6b/11] ‘Azrā’ıl’e<sup>24</sup> Emr ider ol dem Ḥüdā<sup>25</sup>  
 Tā ki vara yirden ol toprāḳ ala<sup>26</sup>
- [6b/12] Ol gelen toprāḳ ile var bir işim  
 Anı ādem yaradam oldur işim
- [6b/13] Heybet-ile ‘Azrā’ıl indi yere  
 Tā ki Ḥaḳḳ emrin yerine getüre
- [7a/1] Geldi indi yire ‘Azrā’ıl-i emīn  
 Ḳorḥusundan yer muṭī<sup>27</sup> oldu hemīn<sup>27</sup>
- [7a/2] Ḳabza urdı şarḳ u ğarba minkāline  
 Muṭṭalı<sup>28</sup> olmadı kimse ḥāline
- [7a/3] Pes melekler derilüben geldiler  
 Ol gelen toprāḳı bālçık ḳardılar
- [7a/4] Muştafā’nuñ toprāḳını Cebrā’ıl  
 Ravzasından aluban oldu delil
- [7a/5] Ḥaḳḳ buyurdu Cebrā’ıl’e ol zemān  
 İlete toprāḳını cennete hemān
- [7a/6] Al ḥabibim toprāḳın git cennete  
 Yuyup incü gibi ğarḳ it rahmete<sup>28</sup>
- [7a/7] Cennetūñ ırmaḳlarından yudılar  
 Ademūñ balçığı içre şaldılar
- [7a/8] Ḳardılar çün ādemūñ balçığına  
 Tā ki ol nūr vara yerlü yerine
- [7a/9] Ḳodı kırḳ yıl tertīb itdi Celil  
 Cān irişüp buldı devlet Ḥalīl
- [7a/10] Ādeme cān gelüben buldı şafa  
 Berḳ urur alında nūr-ı Muştafā
- [7a/11] Pes temām oldu bu eczā irdi cān  
 Oldı ol balçık kemük ve et ü ḳān
- [7a/12] Aḥsen-i şūrette ḳıldı Ḥaḳḳ anı  
 Bir güzel ḥılḳatte ḳıldı ol Ğanī

<sup>22</sup> Metinde bir önceki dizenin sonunda yazılmış.

<sup>23</sup> İki defa yazılmıştır.

<sup>24</sup> Bir sonraki dizenin aşına yazılmış.

<sup>25</sup> İki defa yazılmıştır.

<sup>26</sup> Bir sonraki dizenin başına yazılmıştır.

<sup>27</sup> Metinde sonraki dizenin başında yazılmıştır.

<sup>28</sup> Metinde sonraki dizenin başında yazılmıştır.

- [7a/13] Ba‘zı ‘ilmîni aña arz eyledi  
Ba‘zı esmâsın aña farz eyledi
- [7b/1] Emr olub cümle melekler geldiler  
Secde idüp ‘izzet ü ikrâm kıldılar
- [7b/2] Geldiler cümle melek in‘âmıla  
Secde kıldılar kamu ikrâmıla
- [7b/3] Âdemüñ ol nûrı alında kıdı  
Haqq anı öğdi ve “Kerremnâ!” didi
- [7b/4] Tırdı alında nice gün Âdem’üñ  
Soñra Havvâ alında vardı bilin
- [7b/5] Şit toğdı nûr aña kıldı nüzül  
Bu cihâna evvel oldı ol Resül
- [7b/6] İrdi İbrâhîm’e ve İsmâ‘îl’e  
Geldi ol nûr anlara envâ‘ıla
- [7b/7] Birbirinden seyr idüb geldi ki tâ  
Kimlere dede vü kimlere ata
- [7b/8] Geldi ‘Abdülmuttâlib’e irdi nûr  
Hoş tecellâ eyleyüb anda o nûr
- [7b/9] Pes ne hâcet kim uzatmaq bu sözi  
Uyara Haqq nevm-i gafletten bizi
- [7b/10] İrdi ‘Abdullâh’a ol nûr ulaşub  
Cümle ecdâd alını heh tolaşub
- [7b/11] Oradan irdi Amîne Ana’ya  
Bağre düşüb irdi o dürdâneye
- [7b/12] Anları devr eyleyüb nûr-ı revân  
Buldı yirin gidemedi andan hemân
- [7b/13] Bu nûr ol nûrdur görünür ravzadan  
Berq urur dâ’im mübârek türbeden
- [8a/1] Ol habîbiñ<sup>29</sup> hürmetine yâ Kerîm  
Kıl terahhüm rahmet eyle yâ Raḥîm
- [8a/2] Ger bu ‘âlem halkı dirse şubḥ u şâm  
Medḥ olunsa haşre dek olmaz temâm
- [8a/3] Ger diler-iseñ bula cânüñ şafâ  
Ver şalavât ber Resüli Muştafâ

---

<sup>29</sup> Metin + nûr



[8a/4] **Bismillāhırrāhmānırrahīm**

[8a/5] Hüvellezī ersele Resūlehü bi'l-hüdā ve dini'l-ḥaqqı li-yüzhirehu 'ale'l-lezine küllihi [8a/6] ve kefabı'l-lāhi şehiden Muḥammedün Resū'l-lāhi vellezine ma'ahu eşiddā'u ale'[8a/7] -küffarı ruhamā'u beynehüm terāhum Rükke'an sücceden yebteğüne fazlen mine'l- [8a/8] lāhi ve rızvānen sımāhum fī-vücūhihim min-eşeri's-sucūdi zālike meşelühüm [8a/9] fī'l-Tevrāti ve meşelühüm fi'l-İncil kezer'in aḥrece şaṭ'ehu fe-azerehu [8a/10] festağleze festevā 'alā sūkihi yucibü'z-zurrā'a li-yağîza bi-himü'l-küffāra [8a/11] ve 'ada'l-lāhu'l-lezine āmenü ve 'amilü's-sālihāti minhüm mağfiraten ve ecrān a'zīmen

- [8a/12] Gel beri seyr idelüm bu arayı  
Ma'na yolların bulalım arayı
- [8b/1] Giderek ol yola irevuz  
Dost bağı güllerin direvüz
- [8b/2] Girelüm ol gülşene bülbül-vâr  
Dilüme kuvvet vire Perverdigâr
- [8b/3] Muşafā'nuñ mevlüdın yād idelüm  
Gönlümüz tahtını ābād idelüm
- [8b/4] Çünkü düşdi raḥme ol ḥayrū'l-enām  
Ol giceden bāṭın oldı her şanem
- [8b/5] Düşdügi yıl raḥme ol ḥayrū'l-beşer  
Anda ol yıl ḥayra döndi nice şer
- [8b/6] Nice düşdi raḥme anı diyelüm  
Sin erenlere beyān eyleyelüm
- [8b/7] Atası ol serverüñ bir düş görür  
Çıkdı bir kendüden 'arşa irer
- [8b/8] Anı ta'bir eyledi 'ālimleri  
Bir yere cem' oldılar ne-kim varı
- [8b/9] Dedi 'Abdullāh'a bunlar ey şafā  
Geliser senden Muḥammed Muşafā
- [8b/10] Bunlar ol dem şād u ḥurrem oldılar  
Toğısar andan Muḥammed bildiler
- [8b/11] Âmine'yle ol gice cem' oldılar  
Ay-ile gün bir araya geldiler
- [8b/12] Şād u ḥurrem yatdı bunlar ey ḥ'āce  
Muşafā da raḥme düşdi ol gice<sup>30</sup>

<sup>30</sup> Metinde sonraki dizinin başında yazılmıştır.

- [8b/13] Hem recep ayı ve cum' a gicesi  
Raḥme düşdi ol dü- ' âlem ḥ'âcesi
- [9a/1] Nūr irişdi pes Amîne Ana'ya  
Tıñla ḥâtûnlar dirildi ḥâneye
- [9a/2] Amîne alnında nūr kıldı qarār  
Gördi anı bāy u yoḥsûl ne ki var
- [9a/3] Heb Ḳureyş'iñ uluları irdiler  
Amîne alnında nūrı gördiler
- [9a/4] Yüklü oldı Amîne ol nūr-ile  
Gice gündüz hemdem oldı ḥūr-ile
- [9a/5] Dört aya degin getürdi anası  
Deprenicek çok sevindi anası
- [9a/6] Çün işitdi bunu ' Abdulmuṭṭalib  
Şan gülüstāna irişdi ' andelib
- [9a/7] Didi ' Abdulmuṭṭalīb pür-şafā  
Gelmelü oldı cihāna Muştafā
- [9a/8] Pes didi oğlına ' Abdulmuṭṭalib  
Söyledi bu sözi yanına gelib
- [9a/9] Tîz Medine şehrine vargıl didi  
Oğluña eşvāb alub gelgil dedi
- [9a/10] Vardı ' Abdullāh Medine şehrine  
Aldı eşvābı ki qaşd itdi döne
- [9a/11] Ḥasta olub ol kişi anda ölür  
Va' de yetişüb Medine' de qalır
- [9a/12] Anda ölüb qalduğın işitdiler  
Ḳureyş ehli cümlesi yas itdiler
- [9a/13] İşidüb Amîne feryād eyledi  
Qanlu yaşın yüze döküb ağladı
- [9b/1] Dede ebe cümle ağlarlar idi  
Görümedi oğlı yüzün dirler-idi
- [9b/2] Anası raḥminde qaldı ol yetim  
Atası oldı bulara irdi bil
- [9b/3] Didi ' Abdulmuṭṭalib Amîne'ye  
Bu kelāmı söyledi ol anaya

- [9b/4] Ağlamağı koyalum şimden girü  
Sevgüñi oğluña düşün şimden girü<sup>31</sup>
- [9b/5] Nite kim ben şağın anı besleyem  
Ben ölünce işigini bekleyem
- [9b/6] Kim döğünüp ağlamağdan kim fiğān  
Geydi bunlar yās tönünü bir zamān
- [9b/7] Her birisi yedi gün yās itdiler  
Ġam-gġn olub olar yine gitdiler
- [9b/8] Geldi ‘ Abdulmuṭṭalġb Amġne’nün  
Ḥoş teselli eyledi göñlün añun
- [9b/9] Her sözini lüṭfıla söyler-idi  
Tā ki sekiz aya deġin añlar-ıdı
- [9b/10] Sekiz aydan soñra gördi Amine  
Bir bölük ferişte indi evine
- [9b/11] Didiler kim muştuluğ olsun saña  
Ḥağğ sevindirdi seni öñden soña
- [9b/12] Ol toğan oğluñ peygāber olısar  
Şarğ u ġarba mu‘ cizātı tölısar<sup>32</sup>
- [9b/13] Yir ü gögi tóbtołu nūr eyleye  
Küfri yıqub dġni ma‘ mūr eyleye

- [10a/1] Ger diler-iseñ bula cānuñ şafā  
[10a/2] Ver şalavāt ber-Resūli Muştafa

**[10a/3] Bismillāḥirrahmānirrahġm**

- [10a/4] Ve iz kāle ‘ İsebnü Meryeme yā Beni İsrā’il’e inni Resūlu’l-lāhi ileyküm  
muşaddıkan [10a/5] limā beyne yedeyye mine’t-tevrāti ve mübeşşiran bi-Resūlin  
ye’ti min-ba‘ dismuḥu Āḥmedü felemmā [10a/6] cāe’lehüm bi’l-beyyināti kālū  
hazā sıḥrun mübinün vemen ezlemü mimmen iftera ‘ala’l-lāhi [10a/7] kezıbe ve  
hüve yüd‘ a ile’l İslāmi va’l-lāhu lā yehdi’l-ğavme’z-zālimin [10a/8] yüridüne lġ  
yüṭfi’u nūrā’l-lāhi bi-efvāhihim va’l-lāhu mütimmü velev kerihel kāfirüne [10a/9]  
Hüvä’ll-āhüllezġ ersele Resūlehu bi’l-hüdā ve dini’l-ğağğı li-yüzhirehu ‘aleddini  
liküllihi [10a/10] velev kerihe’l müşriküne yā eyyühe’l-lezġine āmenu hel  
edüllüküm ‘alā-ticāretin [10a/11] tüneiküm min-‘azābin elimin tü’āminü bi’l-lāhi  
ve Resūlihi ve tücāhidüne fı-sebili’l-lāhi [10a/12] bi-emvāliküm ve enfüsiküm  
zalıküm ḥayrunleküm inküntüm ta‘lemūna ya‘firleküm zunūbeküm ve yüd  
[10a/13] ve yüdḥiliküm cennātin tecrġ min-taḥtühā’l enhārū ve mesākinu  
ṭayyibetin fı-cennāti [10b/1] ‘adnin zālike’l-fevzū’l-‘azġimü ve uḥrā tuḥıbbu nehe  
naşrun minā’l-lāhi ve fethun ḡarībün [10b/2] ve beşşiri’l-mü’minine yā eyyühe’l-

<sup>31</sup> Metinde sonraki dizenin başında yazılmıştır.

<sup>32</sup> Metin: to-ısar

lezīne āmenū kûnū ensāru'l-lāhi kemā ḳāle [10b/3] 'İsebne Meryeme li'l-  
havāriyyīne men enşārī ilā'l-lāhi ḳāle'l-ḥavāriyyūne [10b/4] naḥnü enşāru'l-lāhi  
fe'āmenet ṭā'ifetün min-Beni İsrā'ile ve keferet ṭā'ifetün fe eyyednā [10b/5]  
ellezīne āmenū 'alā 'adüvvihim fe eşbeḥū zāhirīne

- [10b/6] Gel beri gel diñle ol cān bülbülin  
'Aşık olub özler her dem gülin
- [10b/7] Güüstāna girelüm bülbül gibi  
Açılalum 'āleme bir gül gibi
- [10b/8] Açalum la'l ü gevheri dükkānını  
Ol sa'ādet gevherinuñ kānını
- [10b/9] Pes bu gevher<sup>33</sup> cānā zelīn durur  
On sekiz biñ 'ālemüñ sulṭānidur
- [10b/10] Her kim 'āşıkdur Rasūl'e cānıla  
Hem-dem ola dün ü gün imānıla
- [10b/11] Bir nice 'āşık dirilüb geleler  
Kim bu gevher ma'denini bulalar
- [10b/12] Her biri bir gevher alub gideler  
Cümle vārılıklarını unıdalar
- [10b/13] Kimi şādık kimisi 'āşık gide  
Kimisi ol servere ma'sūḳ gide
- [11a/1] Her birine yetiše bu dürlü ḥāl  
Ḳalmaya hiç ortada bir ḳıl u ḳal
- [11a/2] Diñle imdi nice toğdı Muştāfā  
Ol toğıcaḳ ṭoldı 'ālem pür-şafā
- [11a/3] Ol Muḥammed Aḥmed ü Maḥmūd durur  
Nūr-ı Ḥaḳḳ'dur 'āleme maḥbüb durur
- [11a/4] Ḥaḳḳ Ṭa'ālā öğdi Ḳur'an'da anı  
Sevdi aña ümmet eyledi seni
- [11a/5] Ol Muḥammed'dür ki Ḥaḳḳuñ sevdüğü  
Ol durur Ḳur'an'da añub öğdüğü
- [11a/6] Anı kim Ḥaḳḳ Ḥazreti öğmiş ola  
Kim ola kim vaşfi idebilmiş ola
- [11a/7] Ger midād olsa deñizler ne ki var  
Cümle 'ālem kātib olsalar ey yār
- [11a/8] Biñde bir bölücegi vaşfu olmaya  
Yazmağa ḳalem daḥı 'āciz ḳala

---

<sup>33</sup> İki defa yazılmıştır.

- [11a/9] Hakk ʿ ināyet kıllur ise biz daħı  
Medħ idevüz diñleyesiz daħı
- [11a/10] Ol ħabibiñ medħini kılam beyān  
Söyleye bu manzumum dilde ʿ iyān
- [11a/11] Bu daħı mevlüd-i peygāber ola  
Meşhūr ola ʿ ālem içinde ʿ tola
- [11a/12] Umaram server bizi yarın bula  
Gel beru derviş deye elüm ala
- [11a/13] Qaldura lütf ide biz düşmüşleri  
Yevm-i maşşer cümle yol azmışları
- [11b/1] Hem şefāʿ at eyleye ol gün bize  
İlede dūstlar bölüğine düze
- [11b/2] Ve daħı şunlar cemʿ olub diñler-idi  
Gözlerinden yaş döküb inler-idi
- [11b/3] Yevm-i maşşerde derilüb varalar  
Ol livāü'l-ħamd ʿatında ʿ turalar
- [11b/4] Muştafā'nuñ ħürmetiyçün ol ʿulları  
Raħmet idüb yarlıgağıl anları
- [11b/5] Hem daħı şol cismi bendeki bile  
Gönderesin anlaruñ ile vara
- [11b/6] Ol ħabibiñ ħürmetine sen anı  
Dūstlarıñla haşr idesin yâ Ġanî
- [11b/7] Yâ İlahî dilerem senden gine<sup>34</sup>  
Ĥatm olıcağ yönümüz saña döne
- [11b/8] Biz fāni dünyeyi terk idevüz  
Fāni dünyādan beķāya gidevüz
- [11b/9] Ĥayr-ıla ħatm idesin bu cānımız  
Şaķlayasın soñ nefes imānımız
- [11b/10] Yarın anda ʿ arz-ı maşşer olıcağ  
Nice dūstlar saña vuşlat bulıcağ<sup>35</sup>
- [11b/11] Kıll ʿ ināyet ol zaʿ if bî-çāreye  
Dostlarıñla cemʿ it bir araya
- [11b/12] Ger bu ʿ ālem ħalkı dirse şubħ u şām  
Medħ olunsa ħaşre dek olmaz tamām

<sup>34</sup> Metin: + hem

<sup>35</sup> Metinde sonraki dizenin başında yazılmıştır.

[11b/13] Ger diler-iseñ bula cānuñ şafā

[12a/1] Ver şalavāt ber-Resūli Muşţafā

[12a/2] **Bismillāhırrāhmānırraḥı̄m**

[12a/3] İnnā erselnāke şāhiden ve mübeşşiran ve nezīran lī-tü'minu bi'l-lāhi ve Resūlihi ve tu'azziruhu [12a/4] ve tuvekkiruhū ve tusebbihuhu bükraten ve aşilā inne'l-lezīne yübāyi'üneke innemā yübāyi'üne [12a/5] Allāhe yedu'l-lāhi fevka eydihim femen nekeşe fe innemā yenkuşü 'alā nefsihi vemen evfā [12 a/6] bi-mā 'āhede 'aleyhu'l-lāhe fese yü'tihi ecrān 'azīmā

[12a/7] İşid imdi nice toğdı Muşţafā  
Yā nicesi virdi dūnyāya şafā

[12a/8] Ol ḥabīb-i Ḥaqq fahr-i enbiyā  
Vir şalavāt bulasın andan vefā

[12a/9] Ol ḥabībün toğduğun yād idelüm  
Gönlünü mü'minlerün şād idelüm

[12a/10] Çün tamām oldı toğüz ay bildiler  
Cennet içinden ḥüriler geldiler

[12a/11] Ol rebi' u'l evvelün bir gicesi  
Toğmuş idi on ikinci gicesi

[12a/12] Ol gice kim anadan toğdı Rasūl  
Gitdi zülmet oldı 'ālem pür-uşul

[12a/13] Anası ol gice ḥalvetde idi  
Oğlunuñ toğacağını bilmiş idi

[12b/1] Yalnız kaldı o ḥātün ol gice  
O gice ne oldı diñle ey ḥāce

[12b/2] Gözlerinden perde gitti cün anuñ  
Sıdık-la diñler-iseñ uyar cānuñ

[12b/3] Amine eydür cü kaldum yalnız  
Ol Muḥammed toğmasına tutdı yüz

[12b/4] Evimün kıble divarı yarılıb  
Yaña üç ḥürī 'ayān oldı

[12b/5] Gelib anları göricegez kaldum tañā  
Yanıma gelib bular didi bana

[12b/6] Korqma bizden hizmetüne gelmişüz  
Ḥürilerüz oğlıñ-içün olmuşuz

[12b/7] Anı işidüb feraḥ oldı içüm  
Gönlüm anda şu diledi bir içim

- [12b/8] İllā şabr itdim olara dimedüm  
Ġayrı kayda düşdi cānım tınmadım
- [12b/9] Şādīlık düşdi bu gönlüm evine  
Añladım bunu ki cānum sevine
- [12b/10] Dağı gördüm üç ‘alem gökden gelür  
Her birisi bir araya dikilür
- [12b/11] Birisini dikdiler şarğa anuñ  
Hem birisini diktiler ġarba anuñ
- [12b/12] Bir ‘alem dağı getürdiler olar  
Ka‘be üstine anı da dikdiler
- [12b/13] Ol gice gördi buları Amine  
Bir ki hātūnlar da geldi evine
- [13a/1] Ol haṭunlar üç neferdi geldiler  
Ṭaya olub aña hizmet kıldılar
- [13a/2] Biri Sāre Ana idi o cānuñ  
Birisi de Ḥazreti Meryem anuñ
- [13a/3] Birisi de Āsiye Ḥatun idi  
Ḥizmet-içün Ḥaḳḳ aña göndermiş idi
- [13a/4] Amine'yle ol gice kaldı olar  
Ol gice anlar neler gördi neler
- [13a/5] Gelmelü oldı Muḥammed Ḥazreti  
Ṭiz irişdi ḥūrīler cem‘iyyeti
- [13a/6] Her birinüñ ellerinde ḥulleler  
Ṭoġduġı dem Muştafā’ya saralar
- [13a/7] Döşediler sündüs ü aḫzar hemīn  
Böyle idi emri Rabbi’l-‘ālemīn
- [13a/8] Cebrā’il’e Ḥaḳḳ nidā itdi yine  
‘Arş altından gelib ol yire ine
- [13a/9] Ol muḳarreb indi çağırdı yire  
Vaḫy irişdi bātına ve zāhire
- [13a/10] Didi-kim gözden gideriñ ġafleti  
Bu gice toġar Muḥammed Ḥazreti
- [13a/11] Amine eydür Muḥammed Muştafā  
Pes vücūda gelicek buldum şafā
- [13a/12] Andan irdi dört ḥūrī ġāyet ulu  
Yüzleri nūr-ile evüm toṭṭolu

- [13a/13] Geldi bunlar tırdı dördi dört yana  
Bir içim şu virdiler ol-dem bana
- [13b/1] İçdim ammâ şanasın kând-ı benât tırur  
Südden aq kardan şovuk buldum
- [13b/2] Hâyât gine gördüm bir bölük kuşlar  
Birisi kâlkub baña karşı yürür
- [13b/3] Geldi ol kuş şıgadı arkam benim  
Küllî nûra batdı bu cânım benim
- [13b/5] O kuş arkam şıgayub buldum şafâ  
Toğdı ol sâ at Muhammed Muştafâ
- [13b/6] Bismillâhırrâhmânırrahîm**
- [13b/7] İnnellezîne sebekat lehüm minne'l-hüsna ol ülâ'ike 'anhâ müb'adüne'l-  
yesme'üne [13b/8] hasîsehâ vehüm fî-meştehet en füsühüm hâlidüne lâ-  
yahzünühümü'l feze'u elekberu [13b/9] ve tetelekâhumu'l-melâ'iketü hazâ  
yevmi kümü'l-lezî küntüm tû'adüne yevme [13b/10] na'vi's-semâe ketayyi's-  
sicîlîlî'l-kütübî ke-mâbede'nâ evvele halkın nü'idühü va'den 'aleynâ [13b/11]  
innâ künnâ fâ'ilîne vele-kad ketebnâ fi'z-Zebûri min-ba'di'z-zikri enne'l-erda  
[13b/12] yerîşühâ 'ibâdiye's-şâlihüneinne fi-hazâ le-belâgân li-kavmin 'âbidîne  
vemâ [13b/13] erselnâke 'illâ rahmeten li'l-'âlemin
- [14a/1] Toğdı ol sâ atde ol sulţân-ı dîn  
Nûra garq oldu semavât-ı zemin
- [14a/2] Yaradılmış cümle oldu şad-mân  
Gam gidüb 'âlem yeñiden buldı cân
- [14a/3] Cümle derât-ı cihân idüb şadâ  
Çıgruşuban didiler kim merhabâ
- [14a/4] Merhabâ ey 'âlî sulţân merhabâ  
Merhabâ iy kân-ı 'irfân merhabâ
- [14a/5] Merhabâ 'iy sırr-ı Furkân merhabâ  
Merhabâ merhabâ iy derde dermân
- [14a/6] Merhabâ merhabâ iy cân bâkî merhabâ  
Merhabâ 'uşaqa şakî merhabâ
- [14a/7] Merhabâ iy kurreti'l 'ayn-ı Halîl  
Merhabâ iy hass-ı maḥbûb-ı Celîl
- [14a/8] Merhabâ iy cümleñün maḥşûdı sen  
Merhabâ iy Haqqdan olmayan cüdâ
- [14a/9] Merhabâ iy Rahmeten li'l-'âlemin  
Merhabâ sensin şeffî' u'l- müznibîn



- [14a/10] İy cemāli gün yüzi bedr-i münīr  
İy kamu düşmişlere sen dest-gir
- [14a/11] İy gönüller derdiniñ dermānı sen  
İy yaradılmışlaruñ sultānı sen
- [14a/12] İy risālet tahtınuñ sen hātemi  
İy nübüvvet mührinüñ sen hātemi
- [14a/13] Ol habībūñ fazlını zıkr idelüm  
Ümmet olduğumuza şükr idelüm
- [14b/1] Tayyib ü tāhir olub fahr-i cihān  
Geldi dünyāya qadem başdı hemān
- [14b/2] Nūr olub çıkdı bu dünyā yüzine  
‘Arş yüzün sürdi ayağı tozına
- [14b/3] Ol gice kim dünyāya geldi Resūl  
Ana rahminden çıkub itdi nüzül
- [14b/4] Toğduğı dem Raḥmeten li'l-‘ālemīn  
Ümmetini diledi Ḥaqq’dan hemīn
- [14b/5] Şād oluban geldi ğilmān u hūrī  
Görmek-içün Muşafā’yı her biri
- [14b/6] Geldi Cebrā’ıl anı aldı aradan  
Zirā emr itmiş idi anı Yārādan
- [14b/7] Hūriler her biri bir hizmet ider  
Gel buna kim anası gör ne ider
- [14b/8] Ol gice irdi bulara vecd-i hāl  
Turdılar uyḥūdan uyanur mişāl
- [14b/9] Anası gördi hūriler cem‘i yok  
Muşafā’yı bulmadı āh itdi çok
- [14b/10] Tiz melekler Aḥmed’i götürdiler  
Anasınıñ kātına yetürdiler<sup>36</sup>
- [14b/11] Ḥasret-ile baqar-iken anası  
Gördi secde itmiş ol dürr dānesi
- [14b/12] Kendüyi bildirmek-içün ol Ğanī  
‘Āleme şaldı ve gönderdi anı
- [14b/13] Budur ol ümmet için ağlayan  
Ümmetini yarın anda şaklayan

<sup>36</sup> Metin: yiridiler.

- [15a/1] Budur ol Kābe-i kavseyne iren  
Şübhesiz Haqq'ıñ cemālini gören
- [15a/2] Budur ol her kim tutarsa sünnetin  
Göstersin Haqq didārın cennetin
- [15a/3] Budur ol şefī<sup>c</sup> yevme'l-қыyām  
Öñlerine düşüben olan imām
- [15a/4] Ger bu 'ālem hālkı dirse şubh u şām  
Medh olunsa haşre dek olmaz temām
- [15a/5] Ger diler-iseñ bula cānuñ şafā  
Ver şalavāt ber<sup>37</sup> Resūli Muştafā

**[15a/6] Bismillāhırrāhmānırrahīm**

- [15a/7] Velevlā fazlu'l-lāhi 'aleyke ve raḥmetühü lehemmet ṭā'ifetün minhüm en  
yuḍillūke [15a/8] vemā yuḍillüne illā enfüsehüm vemā yüḍırrüneke min şey'in ve  
enzele'l-lāhu 'aleyke [15a/9] el kitābe ve'l-ḥıkmete ve 'allemeke mālem tekün  
ta'lemu ve kāne fazlu'l-lāhi 'aleyke 'azīmen [15a/10] lā-ḥayra fī-keşirin min-  
necvahum illā men emene bi-şadaqatin ev ma'rūfin ve işlāhin [15a/11] beyne'n-  
nāsi vemen yef' al zālīke ibtiğā'i merḍāti'l-lāhi fesevfe nü'tihi [15a/12] ecren  
'azīmān
- [15b/1] Toğdı Muḥammed Āmine Ana'dan  
Ka'be'yi pāk eyledi büt-ḥānedan
- [15b/2] Ol gice esdi nesīmüñ bādı hem  
Cümle 'ālem şād olub qalmadı ğam
- [15b/3] Mekke şehri nūrıla ṭoldı hemān  
Nūra ğarq oldı kamu pır ü civān
- [15b/4] Muştafā'nuñ cecdi 'Abdülmüttalib  
Ol giceden ne ḥaber virdi gelib
- [15b/5] Didi-kim ben Ka'be'ye varmış idim  
Kapu açub içerü girmiş idim
- [15b/6] Nāgehān oldı bir ulu zelzele  
Kilseler yıqılıb oldı velvele
- [15b/7] Daḥı gördüm bunları düşmiş yüzün  
Anı gören devşirimez kendüzün
- [15b/8] Ol gice oldı keliseler ḥarāb  
Dübdüz olub yerleri oldı türāb
- [15b/9] Qaldum ol ḥayret içinde bir zemān  
Başıma divşürdüm 'aqlumı hemān

<sup>37</sup> Metin: pür.

- [15b/10] Bir ün irişdi ulağuma benüm  
Anı işidüb řafā buldı cānum
- [15b/11] Ol nidā işidüb buldum řafā  
Didiler oğdı Muħammed Muřtafā
- [15b/12] Bildüm andan oğlum oğlın oğduğun  
‘ Ālem üzere raħmet-i Ĥaħķ yağduğun
- [15b/13] Āmine’nüñ evine oldum revān  
Oğlum oğlınuñ yüzün görem hemān
- [16a/1] Ol mecūsiler kim berdi oda  
Söyünüb yoğ oldu ol demde o da
- [16a/2] Sāde baħri yire gecdi almadı  
Kimse anuñ ařresini bulmadı
- [16a/3] Cümle kāfire pādiřāhi düşdiler  
Bütleri bāřıl oluban şaşdılar
- [16a/4] Daħı şol řeyřānı gör kim neyledi  
Cümle avmini ağırub söyledi
- [16a/5] Bir ‘ alāmet oldu şimdi nagehān  
Başuma yıķıldı sāndum āsumān
- [16a/6] Tīz ĥaber virüñ baňa siz bu gice  
Ne olubdur neye irdi iş nice
- [16a/7] İblisiñ oğlanları aradılar  
Berr ü baħri ol gice şaradılar
- [16a/8] Arayurağ Mekke’ye irdi bular  
Mekke’yi cümle uşatmışlar bular
- [16a/9] Ol melekler söyleşürler zevķ-ile  
Faħri ‘ ālem oğdı diyüb řevķ-ile
- [16a/10] Atalarına irüb geldi bular  
Ne ki gördiler beyān eylediler
- [16a/11] İblis ol dem řāğı şağıb ağladı  
Yüreğün miħnet odıyla şağladı
- [16a/12] Ol Muħammed geldi dünyāyı tutar  
Mu‘ cizāt-ile bize otlar atar
- [16a/13] Hem didi biz ġamdan azād olmazız  
Ümmetin azdurmağa yol bulmazız
- [16b/1] Da’imā düşmānı Ĥaħķ’uñ ağlasun  
Yüreğün nārı cehennem şağlasun

- [16b/2] Dostlarını serveruñ Hakk şaklasun  
Şerr-i İblīs'den imānın beklesün
- [16b/3] Ger bu 'ālem halkı dir-ise şubh u şām  
Medh olunsa haşre dek olmaz temām
- [16b/4] Ger diler-iseñ bula cānuñ şafā
- [16b/5] Ver şalavāt ber-Resūli Muştafa
- [16b/6] **Bismillāhirrāhmānirrahīm**
- [16b/7] İnnā fetañnā le-ke fethān mübīnen li-ya' fireke'l-lāhu mā- teḳaddeme min-zenbike  
ve mā-te' aḥḥar [16b/8] ve yütimmü ni' metehu 'aleyke ve yehdiyeke şıraṭan  
müsteḳīmen ve yenşuraka'l-lāhu naşran 'azīz [16b/9] hüve'l-lezī enzele's-  
sekinete fī-ḳulūbi'l-mü'minīne li-yezdādü imānen ma-'imānihim [16b/10] ve li'l-  
lāhi cünüdü's-semavāti ve'l-arzı ve kāna'l-lāhu 'alīmen ḥakīmen lī-yüdḥile'l-  
mü'minine [16b/11] ve'l mü'mināti cennātin tecrī min-taḥtihe'l -enhāru ḥālidīne  
fī-hā ve yükeffire [16b/12] 'anhum seyyi'ātihim ve kāne zālīke'indā'l-lāhi fevzen  
'azīmen
- [16b/13] Muḥammed'dür yiriñ gögüñ cırāğı  
Anuñ firdevs-i a' lādur turāğı
- [17a/1] Çü Mekke ḳavmi baḳdılar yüzine  
Dedesi oḥşayub aldı dizine
- [17a/2] Muḥammed'dür adı yirde o şāhiñ  
Dine şānında erselnāke o māhiñ
- [17a/3] Anası bir iki gün emzürdi anı  
Buluñ bir dāye emzürsin o cānı
- [17a/4] Didiler dāye gerek buluñ imdi  
Nice ḥātüñ gelüben redd olundu
- [17a/5] Birisinüñ südin itmedi imsāk  
Taḥayyürde iken irdi ol özi pāk
- [17a/6] Adı Ḥalīme idi irdi anda  
Anı redd itmedi imdi o demde
- [17a/7] Muḥammed'i Ḥalīme aldı gitti  
Düni gün emzürüb hem hizmet itdi<sup>38</sup>
- [17a/8] Büyür pes günde bir aylık ḳadar ol  
Çimen çayır olurdu başduğı yol
- [17a/9] Emerdi dāyesin ol arı cān  
Yog-idi bevli olmazdı perīşān

<sup>38</sup> Dizeye sonradan eklenmiştir.

- [17a/10] Kaçan-kim bekle hâcet olsaydı yir  
İki yarılıb örterlerdi anı yir
- [17a/11] Hâlıme besler-idi dün ü gün anı  
Teni içre ol idi özge cānı
- [17a/12] Hâlıme dāyenüñ evladı geldi  
Dilek idüb Resūli bunlar aldı
- [17a/13] Muḥammed'i yire vir bile gitsün  
Koyun kuzı yirmüle bile gütsün
- [17b/1] O gün gitdi koyuna gine geldi  
Güzellenmiş koyunlar sudli oldı
- [17b/2] Gine yarındası gitdi koyuna  
Olarla üns tutub girmez oyuna
- [17b/3] Hemāna kendü efkārında idi  
Hüdāya fikr u ezkārında idi
- [17b/4] Bulara anda iki kişi irdi  
Muḥammed'i tutub karnını yardı
- [17b/5] Çıkardı bir oyunmuş kan anda  
Didi kim hazz-ı şeytān var bunda
- [17b/6] Bir ibrik aldı cennetden gülābı  
Bir altun tāsā koydılar ol ābı
- [17b/7] Resūlin yüregün anlar yudılar  
Zafer bulmaya hiç şeytān didiler
- [17b/8] Kōdılar yüregün yine yerine  
Su' ūd itdi olar lu yirine
- [17b/9] Gelib oğlanlar anasına irdi  
Muḥammed'den bu mu' cizātı gördi
- [17b/10] Koyunı otağa şalıb oturdık  
Yemeğe ortaya etmek getürdik
- [17b/11] Çıkageldi iki heybetlü ādem  
Muḥammed'i tutarlar hemān dem
- [17b/12] Kimesne görmemişdür iki kişi  
İgen heybetlülerdi her birisi
- [17b/13] Gelib kardaşuma anlar yaşadı  
Şunu gördük hemān bir yere üşdi
- [18a/1] Yüregün yarub itdiler yabana  
Sebep olduḡ bugün bir ulu kana

- [18a/2] Hālīme bu sözi çün-kim işitdi  
O dem āh eyleyüb arayı gitdi
- [18a/3] Atasıy-la anadan ayru düşdi  
Ki bir dürrdi şadefteñ taşra düşdi
- [18a/4] Anası bir gün gül kırdı mişāle  
Gitdi kırdı kıaldı ibrişimi hālī
- [18a/5] Hümā kıuşı yumurdadan ki çıkıdı  
O yumurda hümādan hālī kıaldı
- [18a/6] Ebū Talīb ile oldı nice yıl  
İrişdi yaşa Aħmed on iki yıl
- [18a/7] Ki halka halkule ol söyler idi  
Kamusın lütf-ile ol toylar idi
- [18a/8] Cemī‘-i ‘ömri içre itmedi kīn  
Tutarlardı kamu ‘ālem didügin
- [18a/9] Kimesneyle ebed lağv itmez idi  
Oturub lehv ile lu‘b itmez idi
- [18a/10] Anı Hakk ‘āleme rahmet virübdı  
Kıyāmetde şefī‘ ü’l-müzñibīndı
- [18a/11] İrişdi ol hilāl on dört yaşına  
Gıydi tāk-ı levlāki başına
- [18a/12] Bir aķ buluķ başı üzre tırurdı  
Cemī‘ i yaradılmış heb görürdi
- [18a/13] Güneş ıssısına gölge olurdı  
Ne yire varsa üstünde tırurdı
- [19b/1] Bu gicede olısdur ‘ızz ü nān  
Bu gıce zāhir olur her gızlüler
- [19b/2] Sekiz ucmāgıñ kapusın açdılar  
Yoluña rahmet şuyunu şacdılar
- [19b/3] Gök yüzinden anda indı çok melek  
Çarħa gırdı şād olub çarħ u felek
- [19b/4] Bındı ‘ızzet-ile hem ol şāh-ı cihān  
Açdı birini Burāk uçdı hemān
- [19b/5] Yola gıriüb Kıuds’e oldılar revān  
Bir nefesde Kıuds’e ırdiler hemān
- [19b/6] Cebrā’ıl’dır Yā Muħammed bunda in  
Kim mübārek ayagıñ öpsün zemīn

- [19b/7] Bu maḳāmda iki rik‘ at ıl namāz  
Dile Ḥaḳḳ’dan ümmetüñ ile niyāz
- [19b/8] Oḳudı anda ezān Cebrā’ıl-i Emīn  
Geçdi imāmlıḳ eyledi Aḥmed hemīn
- [19b/9] Çün temām itdi şalavātı ol imām  
Lütf-ile hoş anlara virdi selām
- [19b/10] Enbiyā ervāḥı didiler temām  
Reh-nümā olduñ bize sen hem imām
- [19b/11] Çünki şahrā taşına başdı adem  
Taş debrendi adem başduḡı dem
- [19b/12] Görđi şahrā üzerinde ol ‘ ayān  
Üç gökde nürdan bir nerdubān
- [19b/13] Nerdubāndan göge ıldılar ‘ urūc  
Tā ki seyrān ide eflāk-i burūc
- [20a/1] İrdi evvel ki göke çün kim imām  
Çoḳ ‘ acāyib görđi anda ol hümām
- [20a/2] Ol gök ehli cümle arşu geldiler  
‘ İzzet ü ta‘ zīm ü ikrām ıldılar
- [20a/3] Her göke kim irdi ol ḥayru’l-enām  
Ol gök ehli ıldılar i‘ zār-ı tām
- [20a/4] Geçti anlardan idüb Ḥaḳḳ’a şenā  
Muştafā Sidre’ye vardı müntehā
- [20a/5] Sidre’den çün geçmek istedi Resūl  
aldı anda Cebrā’ıl olub melūl<sup>39</sup>
- [20a/6] Gel gidelüm tenhā oma sen beni  
anı dostluḳ anı yoldaşlıḳ anı
- [20a/7] Didi ol vaḳit Cebrā’ıl ey bedr-i tam  
Cümleye Ḥaḳḳ ta‘ yin itdi bir maḳām
- [20a/8] Bundan öte ger başarsam bir adem  
Yanaram başdan ayaḡa ben nidem
- [20a/9] Çün irişdi Aḥmed’e bu hoş ḥiṭāb  
Oldı anuñ gönli ol dem müsteṭāb
- [20a/10] Ḥaḳḳ aña ol vaḳt tecellī eyledi  
Lütf idib anı tesellī eyledi

---

<sup>39</sup> Metin: melū.

- [20a/11] Çün Resûl buldı Allâh'dan vişâl  
Hâk Te'âlâ aña gösterdi cemâl
- [20a/12] Yâ Muhammed vir naşîhat ümmete  
Sa'yi ideler kim gireler cennete armağan
- [20a/13] İlet anlara elli vaqit nemâz  
Anı kılub tâ ki baña itsünler niyâz
- [20b/1] İlet nemâzı anlara mi'râc durur  
Başlarına ol sa'âdet tâcıdur
- [20b/2] Ol namâzı diledi şâh-ı cihân  
Ümmete çoqdur didi yâ Müste'ân
- [20b/3] Diledi beş vaqte indürdi Resûl  
Hâk katında dileği oldu kabûl
- [20b/4] Diye Hâk yâ Muhammed ben seni  
Bilürem görem maña tuymazsın beni
- [20b/5] Yâ Muhammed gine menzîlüne var  
Ümmetüni nevm-i gâfletden uyar
- [20b/6] Hâkkuñ emri birle çün Sidre'ye ol  
Geldi şahrâ üstüne kıldı nüzûl
- [20b/7] Cebrâ'il çekdi Burâk'ı önüne  
Muştafâ bindi Burâk'ı uçdı yine
- [20b/8] Yire indi halkı da'vet kıldı ol  
Tâ vefât idince meşgul idi ol
- [20b/9] Hâk Te'âlâ her ne-kim farz eyledi  
Geldi ol dem ümmetine 'arz eyledi
- [20b/10] Mekke'den hicret idüb gitdi Resûl  
Ol Medine şehrine yitdi Resûl
- [20b/11] Anda tırdı anı idindi maqâm  
Anda oldu ahir 'ömri tamâm
- [20b/12] Çün irişdi altmış üç yaşına ol  
İrdi ahir 'ömrine ol uşûl
- [20b/13] Ger bu 'âlem halkı dirse şubh u şâm  
Medh olunsa haşre dek olmaz temâm
- [21a/1] Ger diler-iseñ bula cânuñ şafâ  
[21a/2] Ver şalavat pes Resûli Muştafâ



**[21a/3] Bismillāhirrāhmānirrahīm**

[21a/4] Le-ḳad cā`eküm Resülün min-enfüsiküm `azizün `aleyhi mâ-`annitüm ḥarişun  
[21a/5] `aleyküm bi`l-mü`minine ra`ufun raḥīm fe in-tevellev fe-ḳul ḥasbiya`l-  
lāhu [21a/6] lā ilahe illā hüve `aleyhi tevekkeltü ve hüve Rabbü`l -`arşı`l-azim.

[21a/7] Diñle imdi ol cihān sulṭānını  
Ol mürüvvet ol şefā` at kānını

[21a/8] Nice terk itdi bu fānī `ālemi  
Nice yaḳdı fürḳat odı ādemi

[21a/9] Eyleyen bu ma` nāyı beyān  
Gözlerüñüz gözyaşıla ṭolsun hemān

[21a/10] Çün irişdi altmış üç yaşa Resül  
İrdi āḥir `ömrine ol pür-uşül

[21a/11] Nāgehān ol beyk-i sulṭān-ı celil  
Ḥāzır oldı mescid içre Cebrā`il

[21a/12] Didi kim itdi selām ma` būduñuz  
Didi kim ol durur bizim maḳşūdumuz

[21a/13] `Ayişe dir yaḳdı ğuşşañ yā Ḥabīb  
Yoḫsa ḳormış bizi bunda ğarīb

[21b/1] Çün Resül didi Bīlāl'e yā Bilāl  
Bir münādī eyle gelsünler bular

[21b/2] Çün Bilāl ol dem münādī eyledi  
Mescide eşḫābı heb cem` eyledi

[21b/3] Çün Resül ḳıldı olarla namāz  
İki rek` at hem Ḥaḳḳ'a ḳıldı niyāz

[21b/4] Minbere çıḳdı o dem şāh-ı cihān  
Ḥaḳḳ'a ḥamd ile şenā ḳıldı o cān

[21b/5] Biliñüz dünyā degildür beḳā  
Çarḫ itmez kimseye her giz vefā

[21b/6] Lütf idüb beş vaḳit namāz ḳılasın  
Hem Ḥaḳḳ'a yüz uruben yalvarasın

[21b/7] Dünyāda kimse ḥaḳḳın yimeyesin  
Kimse Ḥaḳḳ'ıyla Ḥaḳḳ'a gelmeyesin

[21b/8] Bunda aşlā kimse şādī olmadı  
Kim ki geldi ağladı hem gülmedi

[21b/9] Yā aşḫābī bunda umma gün ḥayāt  
Bunu terk iden durur bular necāt

- [21b/10] Bir dem aşhāba naṣīḥat eyledi  
Lütf-ula anlara bir dem söyledi
- [21b/11] Teñrīnuñ emrine ulu gün müṭi‘  
Yarın anda ben size olam şefi‘
- [21b/12] Diñle imdi göz yaş-ıla bir haber  
Mescid içre ol oturdu meğer
- [21b/13] Otururken geldi anda Cebrā’il  
Didi kim saña selām itdi Celīl
- [22a/1] Kim aña benden selām olsun didi  
Cümle halkı aña bende kıldum didi
- [22a/2] Böyle didi Cebrā’il gitdi yine  
Muṣṭafā çün vardı ‘Āyişe evine
- [22a/3] Varduğı dem haştalık dutdı katı  
‘Āyişe’nüñ cānı çün korkdı
- [22a/4] Katı Fāṭımā işitdi çün bu işleri  
Yaş-ıla taldı mübārek gözleri
- [22a/5] Ağlayuban geldi Resül katına  
Yüzünü sürdi añun ayağına
- [22a/6] Ol dem içre geldi Bilāl dir hemīn  
Kim şalātuñ vaḳti oldı yā Emīn
- [22a/7] Didi ol-dem yā Bilāl ol dem za‘īf  
Ṭāḳatum ṭāka oldı olmadum ḥafīf
- [22a/8] Didi Bekr’e imāmet eylesün  
Yirüme geçsün niyāyet eylesün
- [22a/9] Vardu aşhāba Bilāl çün ağlayu  
Derd ü fūrḳatle yüreğın tağlayu
- [22a/10] Ben za‘īf oldum varımazam didi  
Hem dağı Ebūbekir imām olsun didi
- [22a/11] Çün işitdiler Bilāl’iñ bu sözin  
Her birisi toprağı urdı yüzün
- [22a/12] Geçdi mihrāba Ebūbekir ağlayu  
Derd-ile āh idüben ağlayu
- [22a/13] Tekbīr itdi çünki el bağıladı ol  
Ditredi bağı çün tırmadı ol
- [22b/1] Pes tıutup fermānın ol pākize-dīn  
Geçdi mihrāba emīrū’l-mü’minīn

- [22b/2] Anı gördi Muşafā şabr itmedi  
Yā ‘ Alī gel ҡoltuğuma gir didi
- [22b/3] Muşafā'nuñ sağ elin tutdı ‘ Alī  
Şol elini İbni ‘ Abbās ol velī
- [22b/4] ‘ İzzet-ile ҡoltuğına girdiler  
Añil añil mescide getürdiler
- [22b/5] İktidā itdi Ebübekr'e Resül  
Otururken uydı aña pür-uşul
- [22b/6] Çün nemāzı ҡıldı ol hayrū'l-enām  
Hem Ebübekr'e didi olgıl imām
- [22b/7] Turmağa cisimde ҡuvvet ҡalmadı  
Yā ‘ Alī gel ҡoltuğuma gir didi
- [22b/8] Tutuben yine ‘ Alī İbni ‘ Abbās-ile  
Geldiler ‘ Ayişe evine bile
- [22b/9] Fāţımā didi benüm cānım baba  
Yüreğüm derdine dermānım baba
- [22b/10] Niçün beñziñ şararmış Yā Habīb  
Yoğsa ҡor mısın bizi bundan ğarīb
- [22b/11] Fāţımā ol dem āh idüb ağladı  
Babasınıñ boynına el bağladı
- [22b/12] Çün Hüseyn'le Haşan geldi hemān  
Boynına şarıldılar ol dem hemān
- [22b/13] Didiler kim ey dede n'ettiñ<sup>40</sup> bizi  
Yoğsa bunda ҡor mısın ğarib bizleri
- [23a/1] Ey dede sensiz ҡaluruz biz yetim  
Fürkatuñ odı bizi yağdı ‘ aẓim
- [23a/2] Didi hanum ҡuzular budur dilek  
Dedeñiz dünyāyı terk itse gerek
- [23a/3] Yüzüme toyunca bakuñ bir zemāñ  
Kim ecel geldi bana virmez amān
- [23a/4] İşbu hâldeyken irdi Cebre'ıl  
Didi kim selām itdi Celil
- [23a/5] Şordı hem hâlünüzi dağı Çalab  
Şor habibim ne ҡılur benden taleb

---

<sup>40</sup> İki kere yazılmıştır.

- [23a/6] Ümmetümi dilerem Hakk'dan didi  
Dilegüm Hakk'dan budur çokdan didi
- [23a/7] Girü Hakk'a vardı geldi Cebre'îl  
Didi kim girü selâm itdi Celîl
- [23a/8] Hakk Te'âlâ saña çok lütf işledi  
Ol yazuklu ümmetüñ bağısladı
- [23a/9] Söyler-iken anlar ile ol kāmile  
Hakk'dan emri olmuş idi 'Azrā'îl
- [23a/10] Var Habîbüm Muştafā'ya Ey Emîn  
Lütf -ıla söyle aña tutgıl sözün
- [23a/11] Kim saña destür virürse giresin  
Virmez-ise girü dönüb gidesin
- [23a/12] Çünkü Hakk'dan böyle emr oldı hemân  
Geldi 'Azrā'îl kapuya ol zamân
- [23a/13] Taşradan içerüye kıldı nidâ  
Didi kim yâ ehl-i beyt-i Muştafâ
- [23b/1] Fâtimâ didi benüm cānum baba  
Derdimiñ dermānı sulţānım baba
- [23b/2] Uşda senden ayrıluram ben nidem  
Ey 'aceb girü seni kıanda görem
- [23b/3] Ol Reşûl didi aña kim ey kıızım  
Tâ kıyâmette görisersin yüzüm
- [23b/4] Havzım üzre şusuz ümmetime ben  
Şu virürem buluşasın anda sen
- [23b/5] Fâtimâ didi ki anda dağı ben  
Seni bulamazsam nerede bulayın ben
- [23b/6] Didi ey kıızım beni isteyesin  
Ol terâzünüñ kıtında bulasın
- [23b/7] Fâtimâ didi baba anda dağı  
Bulmaz-istem seni ben anda dağı
- [23b/8] Çün Resûl didi şıraţta bulasın  
Hâzretüme ol maķâmıda iresin
- [23b/9] Fâtimâ vardı kapuya ağlayu  
Atası derdi yüreğın tağlayu
- [23b/10] Fâtimâ anı görüb kıldı kirâm  
Ditreyü Azrā'îl'e virdü selâm

[23b/11] Şordı abz-ıçün mi geldiñ yā melek  
Yā ziyāret mi durur anca dilek

[23b/12] Didi gelmişem ziyāret itmeğe  
Daı abz-ı rūh idüben gitmeğe

[23b/13] Hem didi kim ne dilerse işledüm  
Heb yazulı ümmetin baıladum

[24a/1] Çün işitdi bu kelāmı Muştafā  
Didi ‘Azrā’il’e gel ey pür-şafā

[24a/2] Çünki gördi ‘Azrā’il’i Cibr’il-i Emīn  
Yüreği ditredi ğayb oldu hemīn

[24a/3] Fātimā ol demde feryād eyledi  
Çün Resūle gözyaşıyla söyledi

[24a/4] Didi ey gözüm nūrı cānum baba  
Derdimūñ derdine dermānum baba

[24a/5] Emr-i Hā’dur yā ‘Alī sen yuyasın  
İbni ‘Abbās’a didi ş u koyasın

[24a/6] Yemenī bizden kefen eyleñ baña  
Lūtfi idüb hem kimse bamasın baña

[24a/7] Bu sözi çün-kim işitdi ‘Āyişe  
Ġara verdi gözleri anlı yaşa

[24a/8] Çün tecellī eyledi Allāh aña  
Yā Muammed gel didi benden yana

[24a/9] Fazl-ı Hā’dan çün-kim irdi āfitāb  
Ara yerden çün götürüldi hicāb

[24a/10] Bir kez Allāh didü cān şıçradı  
Yir ü gök ‘arş u kürsī heb ditredi

[24a/11] Ger bu ‘ālem alkı dir-ise şubh u şām  
Med olunsa aşre dek olmaz temām

[24a/12] Ger diler-iseñ bula cānuñ şafā  
Ver şalavat ber Resūli Muştafā

[24b/1] **Bismillāhırrāhmānırrāhım**

[24b/2] Ve yū’tüne’z-zekāte vellezīne hüm bī-āyātinā yu’minune ellezīne yetebīu’ne  
[24b/3] er-Resūle’n-nebiyyil ümmiyellezī yecidūnehu mektuben ‘indehum fı’t-  
Tevrati ve’l-İncıl [24b/4] ye’muruhum bī’l-ma’rūfı ve yenhāhum ‘ani-l münkeri  
ve yaillu lehümü’t-ayyibāti ve yuarrımu [24b/5] ‘aleyhim el abāi’şe ve  
yedē’u ‘anhum ırahum ve alelleti kānet ‘aleyhim [24b/6] fellezine āmenū bihi  
ve ‘azzeruhu ve naşrūhu vettebe’u’n-nurellezi ünzile ma’ahu [24b/7] ülā’ike  
hümü’l-muflıhū ul yā eyyüha’n-nāsü in-Resūla’l-lāhi ileyküm cemī’an [24b/8]

ellezi lehü mülkü's-semāvāti velardı lā ilāhe illā hüve yuḥyi ve yümītü [24b/9] fe  
āmenu bi'l-lāhi ve Resūlihi'n-nebiyyil ümmillezi mü'minü bi'l-lāhi ve kelimātihi  
[24b/10] vettebi'ūhu le' alleküm tehtedüne

[24b/11] Çünkü Aḥmed cānı pervāz eyledi  
Ḥaqqına özini pervāz eyledi

[24b/12] Ḥüsneyn didi kim ey dede olduk yetim  
Furqatın odı bizi yaqtı 'azim

[24b/13] Eydür-idi Fāṭmā cānum baba  
Arba ekmeğin yiyen geyen 'aba

[25a/1] Ḥāl diliyle vahş u tayr u cinn ü nās  
Şavtu fürkat birle tutdı cümle yās

[25a/2] Meks-i 'aqlı gidüb düşmiş idi  
Cümlesi bu oda tutuşmuş idi

[25a/3] Bu firāk odı kime kim uğradı  
Uğradıgınuñ yüreğin togradı

[25a/4] Didiler çäre nedir n'itmek gerek  
Teñri emrinde yarağ itmek gerek

[25a/5] Çün 'Alī yudı Resūli bil yaqin  
İbni 'Abbās şu koyuvirdi hemin

[25a/6] Teñri taqdirine ḥayrān qaldılar  
Muşafā qabrıne indürdiler

[25a/7] Qanı ol maḥbüb-ı şultān-ı cihān  
Vardı yir altında oldı ol nihān<sup>41</sup>

[25a/8] Ne revādır yerde bedr-i āsumān  
Yene sen bunda olasın şād u māt

[25a/9] Ümmet olan böyle olmaz bil ey yār  
Ümmet olan ol durur leyl ü nehār

[25a/10] Her ne kim dir-ise anı işleye  
'Aşq yolunda kendüyi kül eyleye

[25a/11] Ey cihānı yoğ-iken var eyleyen  
Aḥmed'i kendüye dildār eyleyen

[25a/12] Muşafā'nuñ yüzi şuyı ḥürmeti  
'Afv qıl cürmümüzü qıl raḥmeti

[25a/13] Lütfuñ ḥaddine gāyet yoğ durur  
Raḥmetüne hiç nihāyet yoğ durur

<sup>41</sup> Metinde sonraki dizinin başında yazılmıştır.

[25b/1] Bize ‘imān-ile K̄ur’ān yoldaş it  
Enbiyāyı evliyāyı hāldaş it

[25b/2] H̄aqq̄a h̄amd-ile şenālar bu kitāb  
‘Avn-i H̄aqq̄-ile yazıldı feth-i bāb

[25b/3] Hem toquz yüz on yedide ey yār  
Cem‘ idüb tārīhin itdik iḥtiyār

[25b/4] Muşafā’nuñ ruḥına yüzbiñ selām  
Āline aşḥābına her şubḥ u şām

[25b/5] Rāzı olsun ümmetinden ol Mu‘ in  
Raḥmetu’l-lāhi ‘aleyhim ecma‘ in

[25b/6] Oqıyanı diñleyeni yazanı yazdıranı

[25b/7] Yarlıgagıl raḥmetiñle yā Ğanī

[25b/8] **Bismillāhırrāḥmānırraḥīm**

[25b/9] Le-ḳad tāba’l-lāhu ‘ale’n-nebiyyi ve’l muhacirīne ve’l-enşāri ellezīne ettebe‘ūhü  
[25b/10] fī-sā‘atil usrāti min-bā‘di mā-kāde yezīḡu ḳulübü fariḳin min-hüm  
şümme tābe [25b/11] ‘aleyhim inneḥü bihim raū’fun raḥīm ve‘ale’s-şelāseti’l-  
lezīne ḥullifü ḥatta izā ḍāḳat [25b/12] ‘aleyhimu’l-erḍu bi-mā raḥubet ve ḍāḳat  
‘aleyhimenfüsühüm ve zannü en-lā melcā’e [25b/13] mina’l-lāhi illā ileyhi  
şümme tābe ‘aleyhim li-yetübü inne’l-lāhe hüve’t-tevvābü’r-raḥīm. [26a/1] Yā  
eyyühellezine āmenü’t-teḳullāhe vekünü ma‘a’s-şādiḳīne mā-kāne li-ehli’ [26a/2]  
l-medineti ve min-ḥavlihim min-e’l-a‘rābi en-yeteḥallefū ‘an-Resūli’l-lāhi velā-  
yerḡabū[26a/3] bi-enfüsihim ‘an-nefsihi zālike bi-enneḥüm lā-yuşībuhum  
zemā’un velā-neşebün ve [26a/4] lā-mecma‘atün fī-sebīli’l-lāhi velā-yete’üne  
mevṭi’en yaḡiżü’l-küffāre ve [26a/5] lā-yenālüne min-‘aduvvin neylen illā  
kütibele-hüm bi-hi‘amelün şāliḡun innā’l-lāhe [26a/6] lā yüḍī‘u ecrā’l-muşsinin.

[26a/7] Ta‘rifü’n- nazmi beyānü’l-mevtā

[26a/8] Vefat idüb çü defn oluna insān  
İki melek gelür anda mehībāt

[26a/9] İderler emr-i H̄aqq̄ ile su’āli  
Cevābıñ ḥāzır it ḳo ḳıl ü ḳāli

[26a/10] Saña ol luṭf-ile virmez selāmı  
Olur men Rabbüke evvel kelāmı

[26a/11] Daḡı der “şif le-nā Rabbüke saña ol  
Anı bilen durur maḳbül olan ḳul

[26a/12] Daḡı vemā dīnūke vemen nebiyyūke  
Cevābın bilmeyen çeker āḡır yük

[26a/13] Eḡer H̄aqq̄ üzre virürseñ cevābı  
İder ḳabriñe işbu ḥiṭābı

- [26b/1] Deyeler vāsi' ol hīç virme taẓyīk  
Ki vūs' atte gerek aşhāb-ı taḥkīk
- [26b/2] Cevābıñ ger dir-iseñ tā muvafık  
Çekersin anı ki çekmedi nüh ufıķ
- [26b/3] Haze'n-nazmü cevāb  
[fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]
- [26b/4] Rabbum ol ḥālīķ durur kim bī-şebih ü bī-nazīr  
Nebīm ol Aḥmed durur kim hem beşīr hem nezir
- [26b/5] Hem kitābım Rabbümüñ Qur'an'idur bī-rey bi-şekk  
Dinim İslām dinidir kim ol bedr-i münir
- [26b/6] Milletindenem Ḥabībūñ kıble ol Beytü'l-Ḥarām  
Hem aşlım ademdür kim ol durur ebū'l-kebir
- [26b/7] İ' tiķādda ehl-i sünnet ve'l-cemā' at mezhebim  
Hem 'amelde mezhebim Nu' mān zū'l-'izzi'l-keşir
- [26b/8] Yā ilahī eyle āsān bu cevābı sen bize  
Şol zamān ki şoralar bizden bunı münkir ü nekir
- [26b/9] Bil ki imān altıdır evvel Ḥüdāya i' tiķād  
Hem Resūl'e hem kitāba ḥaşr u neşre i' timād
- [26b/10] Ḥayr u şerr Ḥaḳḳ'ıñ işidir anı taşdıķ eylegil  
Hem melekler ḥizmetinde kullarıdur öyle bil
- [26b/11] Hem Ḥudā beş nesneye İslām kılmışdur binā  
Ḥacc u tevḥid u zekāt u şavmu beş vaḳti
- [26b/12] Kılar gün imān ikidür evvel taşdıķi bi'l-cenān  
Hem ikincisi anuñ iķrār oldu bi'l-lisān
- [26b/13] Yā Rabb cümlemüzi ehl-i sünnet i' tiķādından  
Dünyāda Resūlūñ sünnetinden āḫir nefeste
- [27a/1] İmāndan aḫiretde Ḥabībıñ şefā' atından  
Cennette ayırma rıḍvānından
- [27a/2] Temmet temām  
[fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün]
- [27a/3] Fī-beyān-ı vefāt-ı Fāḫıma  
Raḍıyā'l-lahu Te' ālā 'anhā
- [27a/4] İşid imdi Fāḫıma aḫvālını  
Kim Resūl'den soñra tolmadı ḥālını
- [27a/5] Gice gündüz ağlamağa başladı  
Kā'inatı dağlamağa başladı



- [27a/6] Yimez içmez uyumazdı bir zemān  
Söyle kim hayretde kılmışdı hemān
- [27a/7] Dirdi vā hasretâ vā firkatâ  
Nideyin ey baba vā veyletâ
- [27a/8] Söyleşür bir yirde kimse ol  
Anlara eydür-idi kı̄n-ı Resûl
- [27a/9] Böyle mi olur kı̄nı hürmet-e kı̄nı ceħd  
Kı̄nı dostluk kı̄nı sohbet kı̄nı ‘ aħd
- [27a/10] Ol degil miydi bire her dem ra’ûf  
Ol degil miydi size her dem ‘ aţûf
- [27a/11] Ey yürek yan yüzi güneş mâh-içün  
Kı̄ra kı̄ra kı̄na kı̄na ol şâh-içün
- [27a/12] Böyle diyüb dâ’im ağlar ol nigâr  
Gözlerinden yaş akıdur seyl-vâr
- [27b/1] Bir gün aşhâb bir yere cem‘ oldılar  
Yâ ‘ Alî diñle sözimüz didiler
- [27b/2] Gel kerem eyle digil ey gül-‘ izâr  
Gice gündüz ağlamasın zâr u zâr
- [27b/3] Ağlamakla ele girseydi Resûl  
Yâhûd cân virmekle ol pür-uşûl
- [27b/4] Ağlayuban vire-yidüñ cânımız  
Tek ele girey-idi cânânımız
- [27b/5] Lîk bu emr-i Ĥudâ’dur n’idelüm  
Buña rāzı olalum şabr idelüm
- [27b/6] Geldi didi bu sözi ol-dem ‘ Alî  
Fâţıma ağladı-y-idi yâ velî
- [27b/7] Yiriñ altında yata şâh-ı Resûl  
Nice ben ağlayub olmayam melûl
- [27b/8] Ah idüb bir kerre düşdi yire  
Yoğ-ıdı ‘ aklı ki velî dire
- [27b/9] Nice vaħte dek soñra ol hayrû’l-bütûl  
Kalkdı yirinden olup ğâyet melûl
- [27b/10] Didi kim diñle beni sen yâ ‘ Alî  
Gel kerem kı̄l var Kı̄ubâ’ya yâ velî
- [27b/11] Anda yaña bir gümelte yapıvir  
İçine dahı anuñ gül serpivir

- [27b/12] Adıñ anuñ Beytü'l-Ahzen koyalım  
Anda varub kanlu yaş ağlayalum
- [27b/13] Sözüni kıldı kabül ol dem ' Alī  
Vardı bir ev yaptı anda ol Velī
- [28a/1] Her şabāh anda varırdı ol nigār  
Nevha idüb ağlar-idi zār u zār
- [28a/2] Tā ana dek kim dimişdi Resül  
Altı aydan soñra ol hayrū'l-bütül
- [28a/3] Emri Haqq'dır baña sen gelsen gerek  
Hem benümle tā ebed olsañ gerek
- [28a/4] Çünkü va' de yetdi bir gün ol nigār  
Qabrine vardı Resülün kıldı zār
- [28a/5] İştıyāqum gecdi hadden didi ol  
Yağdı cānum nārı hicriñ yā Resül
- [28a/6] Niçeye dek bunda ben şabr ideyim  
Kendüzüme ya nice cebr ideyim
- [28a/7] Ey dirigā rāzı nice gizleyem  
Vaqtümi ben yā nicesi gözleyem
- [28a/8] Firqatüñ hecrine ben hod düşmişem  
Hasretüñ tārına hod tutuşmuşam
- [28a/9] Zağmet miğnetlerim çokdur benim  
Dağı hergiz fākatum yokdur benüm
- [28a/10] Uş cerāhat oldu yürek yaş-ile  
Gözlerinüñ nūrı gitdi yaş-ile
- [28a/11] Uş benefşe gibi qaddim oldu ham  
İşbu derde nice olası duram
- [28a/12] Uş tenüm inceldi ve oldum hilāl  
Gitdi şādī cānıma irdi melāl
- [28a/13] Firqat ağusı tolu tolu qadeh  
Nüş kıldım nice olam ben ferah
- [28b/1] Çün Habībim menzili oldu türāb  
Bu cihān olsun harāb-ender-harāb
- [28b/2] Qatı efgān eyleyüben dökdi yaş  
Eriyub şu olayazdı anda taş
- [28b/3] Ditredi qabr-i Habīb-i gird-kār  
Düşti qabri üstüne ol nigār

- [28b/4] abri iinden Muřtafā ve mctebā  
Didi kim ey nr-ı  aynı merhābā
- [28b/5] ātı mřtākam ciger kşem saña  
Va de yetti gelisersin sen bana
- [28 b/6] řād olub şurdu yerinden hemān  
Eve irdi ol dem iinde revān
- [28b/7] Başladı kend zni kavřurmaĝa  
Hem eviņ iin şaşın devřurmeĝe
- [28b/8] Grdiler anı Hseyn-ile Hāsan  
Didiler ey ana bugn noldı sen
- [28b/9] Bu ta cil maşlaşat noldı saña  
Lřfuņuzdan bir şaber viriņ bana
- [28b/10] Bu szi nkim bulardan dinledi  
Derd-ile eyleyben inledi
- [28b/11] Geln oĝullar didi řoluĝuban  
Yanına geldi Hseyn-ile Hāsan
- [28b/12] Birin aldı bir dizine ol aña  
Bir dizine birini aldı hem yine
- [28b/13] pdi gzlerini srdi yzni  
Yzlerine baĝdı ve ok aĝladı
- [29a/1] Yregiņ şaşdan diņlese aĝlıyan  
Dile mi ey cānım oĝullar nideyin
- [29a/2] Va de yetdi biliņz bu dem hemān  
Dede gel didi uş oldum revān
- [29a/3] Uş ecel irdi baña vā řasretā  
Sizden ayruliserem vā firřatā
- [29a/4] Ey tozlanıcaĝ sizin bařuņuzı  
Kim yuyısar yā kim oĝřaya sizi
- [29a/5] řacuņuzı kim şarayısar siziņ  
Gzgnzi kim srmeler siziņ
- [29a/6]  mrimn řoņ gnidir bugn benim  
Size řurbān olsun uş cānum benm
- [29a/7] Yuyam bugn řaclarıņuzı sizin  
Dkdi anda şanlı gzyaşlarım
- [29a/8] şaşradan ol dem girb geldi  Alı  
Ol nigārı grdi aĝlar ol Velı

- [29a/9] Didi kim yā Fāṭimā noldı saña  
Niçün ağlarsın haber virgil baña
- [29a/10] Baña niçün söylemezsin yā helâl  
Eydivir baña nedir işbū ḥâl
- [29a/11] Dir ‘ Alî'ye Fāṭimā diñle beni  
Bâkî tutsun Ḥaḳḳ bu dünyâda seni
- [29a/12] Va‘ de itmişdi babam ol dem bana  
Yetdi ol va‘ de bugün eydem saña
- [29a/13] Sen esen ḳal ben yöneldüm giderem  
Saña Ḥasan'la Ḥüseyn'i ısmarlaram
- [29b/1] Bu iki körpe ḳuzıları ey cān  
Ḥoşça tutğıl dileğüm budur hemân
- [29b/2] İşbu sözleri işitdi çün ‘ Alî  
Āh idüp ağladı anda ol Velî
- [29b/3] Geçdi ol gün gice oldı ol nigār  
Didi kim ey Ḥālîḳ-ı perverdigār
- [29b/4] Saña şıgındım İlähî ḥâlimi  
Virmege âsân ḳılıvir cānımı
- [29b/5] Böyle didi vü hemân ah eyledi  
Cānını teslîm-i Allâh eyledi
- [29b/6] Aḥşam-ile yatsu arasında vefât  
Eyledi ol bint-i sırr-ı kâ'inât
- [29b/7] Ḳoḳdı anda misk ü ‘ anberle gül-âb  
Ditredi üstüne anuñ âfitâb
- [29b/8] Zâhir oldı ol eviñ içinde nūr  
Ṭoldı eviñ içi ervâḥ-ile hūr
- [29b/9] Hem Ḥadîce'nüñ rûḥı ḥâzır oldılar  
Ol nigârıñ üstüne ağlaşdılar
- [29b/10] Ḥâzır oldı enbiyâ ervâḥı hem  
Zî mübârek sâ‘ at ḳutlu ḳadem
- [29b/11] Yüzi güller gibi ol yatmışdı  
İçi taşu nûra anuñ bitmiş-idi
- [29b/12] Üstüne vardı ‘ Alî eyledi yās  
Ḳanlu yaş dökdi gözünden taş u taş
- [29b/13] Didi ey cānum oğulları geliñüz  
Añañuz gitmiş dünyâdan biliñüz

- [30a/1] Geldi yanına Hüseyn-ile Hasan  
Gördiler gitmiş cihāndan ol ḥasen
- [30a/2] Didiler bu iş durur ġāyet ‘ acīb  
Bir ‘ acebdür ḳalmaz-isevüz ġarīb
- [30a/3] Ḳalbimūze düşdi firḳat ḳorḳusu  
Geldi bize hem yetimlik ḳoḳusu
- [30a/4] Dedemüz gitti ve biz ḳalduk ḥazīn  
Sen de gittüñ bize kim ola Emin
- [30a/5] N’oldı nergis gözleriñ yumdun ana  
Firḳat odıña bizi yaḳdıñ ana
- [30a/6] Ḥasret ile yaralanmış anamız  
Fırḳat ile yaralanmış anamız
- [30a/7] Baġrı başlu gözi yaşlu anamız  
Şems yüzlü māh ḳaşlu anamız
- [30a/8] Gözyaşına ġarḳa varmış anamız  
Başımı cānı şāha virmiş anamız
- [30a/9] N’oldı böyle ḳatı yatmışsın bugün  
...ana yüregümüze düġün
- [30a/10] Gözyaşı-y-la yir yüzün ıḫladılar  
Analarunuñ yaşın yaşladılar
- [30a/11] Er ḥātūn bir yire cem‘ oldılar  
Ḥasret odına yanub şem‘ oldılar
- [30a/12] Ḥalvet itdiler anı ol dem revān  
Yumaġa meşġul oldılar hemān
- [30a/13] Müşk-ile ‘ anber buḫurlar itdiler  
Aġlaşub üstüne saflar tutdılar
- [30b/1] Yudılar anı ve şardılar kefene  
Ḳātına geldi Hüseyn-ile Hasan
- [30b/2] İkişi şarmaşuban öġrüşdiler  
Üstüne analarınıñ düşdiler
- [30b/3] Öptiler yüzünü eġġān itdiler  
Aġladılar yaşların ḳān itdiler
- [30b/4] Ol güzeller şāhı acdı gözlerin  
Her birin oḫşadı öpdü yüzlerin
- [30b/5] Baġrına başdı ve ḳuçdı aġladı  
Cānların ḥasret odına daġladı

- [30b/6] Bir kıyāmet oldı ol gice iy yār  
Anda oldı biñ kıyāmet āşikār
- [30b/7] Ey niceler anda mecnūn oldılar  
Vey niceler zār u maḥzūn oldılar
- [30b/8] Ditredi ‘arş-ile kürsī nüh felek  
Anuñ içün ağladı cümle melek
- [30b/9] Geldi Ḥaḳḳ'dan bir nidā kim yā ‘Alī  
Ḳaldır üstünden buları yā velī
- [30b/10] Pāre pāre olmasun çerḥ-ı felek  
Yanmasun ḥasret odına her melek
- [30b/11] Anları ḳaldırdı üstünden revān  
Oldılar meşḡul namāzına hemān
- [30b/12] Didi ol demde Ebūbekr'e ‘Alī  
Siz ḳılıviriñ namāzın yā velī
- [30b/13] Ḳıldılar anuñ namāzın ol gice  
Ḳudretini gör Ḥaḳḳ'uñ diñle nice
- [31a/1] İletdiler ol dem Resūlūñ yanına  
Kim buluşduralar anı cānanına  
[fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün]
- [31a/2] Şol yamalı eski geyen Fāṭimāñdır bu gelen  
Cebr-i faḳr-ile büyüyen Fāṭimāñdır bu gelen
- [31a/3] Boynun aña ḳoyuban kendüzini alçaḳ tutan  
Şol yüce ḳaddini büken Fāṭimāñdır bu gelen
- [31a/4] Ümmet içün ol şefā‘ at ḥucetini şaḳlayan  
Anlarıñ ḳaydını yiyen Fāṭimāñdır bu gelen
- [31a/5] İşde ardımca gelesin dimişdiñ Yā Resūl  
Avınup ol söze uyan Fāṭimāñdır bu gelen
- [31a/6] Hem anuñla va‘ de idüb getmiş-idüñ yā Reşul  
Şabr idüb ol güne ḳoyan Fāṭimāñdır bu gelen
- [31a/7] Mevtini ‘ilme’l-yaḳīn bilüb yaraḡın eyledi  
Hem yetimlerin dōke ḳoyuben Fāṭimāñdır bu gelen
- [31a/8] İntizār çeküben ārzū ḳılurduñ bunı sen  
Muştuluḡ çün ravzana kim Fāṭimāñdır bu gelen  
[fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün]
- [31a/9] Dilediler ‘ādet üzre hem anı  
Ḳabrine ḳoyalar ol nazük teni

- [31a/10] Gördiler fahr-i cihân ol pür-şafâ  
Mürtezâ vü müctebâ vü Muştafâ
- [31a/11] Ol mübârek ellerin ol dem hemân  
Ûabri içinden çıkardı nâgihân
- [31a/12] Kuçdı vü didi gözüm nûrî saña  
Key ıatı müştâkıdum irdüñ bana
- [31a/13] Aldı elinden ‘ Alî’nüñ Muştafâ  
Kaldı hayretde ‘ Aliyy-i Murtezâ
- [31b/1] Çün Resûl aldı anı ol dem yanına  
Kıldılar medh u şenâlar cânına
- [31b/2] Gördiler ol hâli anda câzi‘ ün  
Didiler innâ’l-lâhe ileyhi râci‘ ün
- [31b/3] Fânî cismi kodı ol hayru’n-nisâ  
İtdi menzil milket-i dârü’l-beķâ
- [31b/4] Çün fenâ ide Resûlüñ ehline  
Kâçan ola kimseye bunda bekâ
- [31b/5] Bunda olsa ger bekâ biñ yıl saña  
Fâ’ide ne çün ire âhir fenâ
- [31b/6] Zî sa‘ âdet ehlidür şol kimseye  
Kâlbi tola hubb-ı Âl-i Muştafâ
- [31b/7] Çünki gitdi ehl-i beyt-i Muştafâ  
Gördi anlar ger belâda çok cefâ
- [31b/8] Sen kemin kâh-ı belâyı eyle hayâ  
Tâ olasin anlarun-ile bile
- [31b/9] Bizi itme ırağ olardan Rabbenâ  
Anlaruñla bile eyle dâ‘ imâ
- [31b/10] Ger dilersiz bulasız otdan necât  
‘ Aşķıla derd-ile idüñ eş-şalât
- [31b/11] Faşlün fî-dâsıtân-ı geyik  
Min-mu‘ cizeti’n-nebiyyi ‘ aleyhi’s-selâm
- [31b/12] Yine başladım söze Allâh deyu  
Evvelinde fâzl-ı bismillâhi deyu
- [31b/13] Başladım bir mu‘ cizâtı uş gül gibi  
Şerh ideyin bu maħal bülbül gibi
- [32a/1] Muştafâ’nuñ mu‘ cizâtıñ söyleyem  
Diler-iseñ ben saña şerh eyleyem

- [32a/2] Diñle imdi bir ‘ acāyib hoş haber  
Muştafā’dan eydem ey şāhib-i hüner
- [32a/3] Gör ne kıldı Tañrı’nuñ peygamberi  
Yaradılmışıñ hem oldur serveri
- [32a/4] İşit imdi eydeyim bir mu‘ cizāt  
Ol Resūl-i Hāşimī ol pāk-zāt
- [32a/5] Ol Ḥabību’l-lāh Muḥammed Muştafā  
Dīni arı kendüsi pāk u şafā
- [32a/6] Mescidinde bir gün ol dīn serveri  
Dāñ namāzıñ kıldı ol dīn rehberi
- [32a/7] Söykenüp oturmuş-idi mihrābına  
Va‘ iz bend ider idi eşhābına
- [32a/8] Ol Muḥammed kim aya beñzer yüzi  
Yarın ol Ḥaqq’dan dileyiser bizi
- [32a/9] Cümle aşhābı daḥı anda bile  
Soḥbet iderdi Resūl bunlar ile
- [32a/10] Gördiler qarşudan ki kırk atlu gelür  
Ḳuvvet-ile gāyet heybetlü gelür
- [32a/11] Tā kırk mescide degin geldiler  
Çüñki mescid ḳapusına irdiler
- [32a/12] Muştafā’nuñ andalıgın bildiler  
Ḳamusı atdan aşğa indiler
- [32a/13] Girdiler mescide virdiler selām  
Şaf şaf olub qarşu durdılar temām
- [32b/1] Didiler kim gösteriñ Muḥammed’i  
Ol bizim dinimizde bātıl dedi
- [32b/2] Kimdür ol kim bunlara bātıl diye  
Ḥalk içinde böyle da‘ vā eyleye
- [32b/3] Eydüñ aña böyle söz söylemesün  
Söyler-ise bu arada turmasun
- [32b/4] ‘ Ömer eydür yā Resūl ben turayım  
Şurrem-ile cümlesin yoğurayım
- [32b/5] ‘ Alī eydür yā Resūl ben turayım  
Zülfikār ile ḳamusın kırayım
- [32b/6] Resūl eydür şabr idiñ bir göreyim  
Nedür dilekleri bir şorayım



- [32b/7] Ola kim hüküme fermân olalar  
Mu' cizât görüp müslimân olalar
- [32b/8] Resül eydür ne durur dilegünüz  
Gelsün ilerü otursun begiünüz
- [32b/9] Anlar eydür gelüben oturmazuz  
Dağı bir dem karşınuзда durmazuz
- [32b/10] Bize peygamberliğin eyle ' ayân  
Ger yoğ-ise sözün içinde yalan
- [32b/11] İder-iken bunlar anda mâcerâ  
Bağdı gördi ol Muḥammed ey yâra
- [32b/12] Bir gicek anda bağılu bir at-a  
Kim görüben kaldı anı ' ibretâ
- [32b/13] Taşma-y-ıla bağılu ayağı başı  
İllâ sel gibi aḡar gözi yaşı
- [33a/1] Resül eydür şeşin geyik söylesin  
Benim peygamberligim şerḡ eylesün
- [33a/2] İşidicek bu sözi ol kâfir beği  
Geldi eydür ne dimek olur ya' nî
- [33a/3] Al-ile diler geyigimizi ala  
Fî' l-ile bize câzûlıklar kıla
- [33a/4] Bizi kendü ümmetine döndüre  
Kırk kişiyle avlayuban tutmuşuz
- [33a/5] Resül eydür hele şeşin siz anı  
Disün ol yiri göği yârâdanı
- [33a/6] Şeşdiler ol geyiğin ayağını  
Pek tutuban boğazını bağını
- [33a/7] Bağılu yirden geyigi aldılar  
Muşafâ'nuñ ḡazretine geldiler
- [33a/8] Didiler ne sözün var söyle gel  
Bize peygamberligi şerḡ eyle gel
- [33a/9] Didi şeşin boğâzını da hemân  
Eylesün peygamberligim siz ' ayân
- [33a/10] Bunlar eydür şeşicek geyik kaçar  
İki kez señirtse bir belek geçer
- [33a/11] Çıkıcağ elden geyigimiz yiter  
Buña ḡayrı kaçıcağ kimler yeter

- [33a/12] Resül eydür şeşinüz sözüm tutuñ  
Geyigiñiz kaçır ise beni tutuñ
- [33a/13] İşbu kavle rāzı olub üşdiler  
Geyigiñ boğazını şeşdiler
- [33b/1] Çün çözülp geyik geldi şafı-ıla  
Haqq çalābın getürüb adın dile
- [33b/2] Haqq calāb dil virdi lütfinden aña  
Vir şalavāt ne didi eydem saña
- [33b/3] Eydür iki cihānün serveri  
Haqq calābın sevgüli peygamberi
- [33b/4] Teñri birdür sen Resülsin bi-gümān  
Yirde gökde işbu söz oldı ‘ayān
- [33b/5] Her kim bunda Haqq bildi seni  
Otdan azād olısar yarın cānı
- [33b/6] Her kim ol bunda seni Haqq bilmedi  
Yarın ol tāmū odında kaynadı
- [33b/7] Yedügi züküm ola yeri cañım  
Yüzi kara içdügi ola hamım
- [33b/8] Dağı senün hükmüne fermān ola  
Yiri cennet yoldası Rıdvān ola
- [33b/9] Ben dağı göynüklüyem yā Muştafā  
Bu kara bād-ileyim gözüm gördi cefā
- [33b/10] Çin ilinden gelmişdür bir ğarib  
İster idüm ğardaşımı arayup
- [33b/11] Gelüben Mekke tağında ğuzuladum  
İki ğuzıcağ kuzularım gizledim
- [33b/12] Erken tırmuş idim ot otlayam  
Giru gelem ğuzularım emzürem
- [33b/13] Bu kāfirler gelüb beni avladılar  
Çevre yanım onıla bağladılar
- [34a/1] Kaçamadım yoğ-idi bende mecāl  
Ēardāşın yavı kılanda ne mecāl
- [34a/2] Ēardāşı kişiyeye ğutlu himmetlü tağ  
Ölüm irse irkürür yürece dağ
- [34a/3] Ēardāşı yavı kılan kişi ne olur  
Ēāmülerden yalımı alcağ olur

- [34a/4] Kişinüñ qardāşı yürek yağıdur  
Mālı milki baqcası hem yağıdur
- [34a/5] Şimdi irdi baña bir koynuñ dağı  
Neylem ol iki yüzünü dağı
- [34a/6] Dişleri yoq tā ki ot otladılar  
Ne bulalar ol issüz tağda
- [34a/7] Yā Resül baña yā bend ol bugün  
Yüregim derdiñe dermān ol bugün
- [34a/8] İrişem ben ol iki quzulara  
Hālimi ‘ arz eyleyem ben anlara
- [34a/9] Çün işitdi Muştafā bu sözleri  
Yaş-ile töldi mübārek gözleri
- [34a/10] Resül eydür kāfirlere sözüm tutuñ  
Giyigi baña bağışlañ yā şatuñ
- [34a/11] Yā pā-bend olayın qıluñ qabül  
Ger geyik gelmez ise dir ol Resül
- [34a/12] Geyik iki bahāsın alasız  
Yağūd her ne-kim dilersiz qılasız
- [34a/13] Anlaru eydür nāmımız eksik şatalum  
İllā pā-bend olur pes tuşalum
- [34b/1] Geyigimüz gelmez olur ise ya‘ nī  
Bellī bil kim öldürürüz biz seni
- [34b/2] Resül iqrār ile geyigi şaldılar  
Qavli ikindüye degin qıldılar
- [34b/3] Çünki bunlar işbu qavli qıldılar  
Geyigi ol demde şalıvirdiler
- [34b/4] Çıqdı geyik derd ile girdi yola  
Vāy aña kim quzulardan ayrıla
- [34b/5] Yāvuz oğdur uğramasun kimseye  
Qızılar ayrılığına kimler döye
- [34b/6] Aqardı geyikiñ gözi yaşı  
Yil gibi geçer idi tağı taşı
- [34b/7] Tağ u taşdan depe dimez qaçar  
Yaş yerine gözlerinden qan şacar
- [34b/8] İrdi eydür o iki körpe quzu  
Nice şorayım siziñ hālîñüzi

- [34b/9] Geliñüz aħir bir dem yüziñüz göreyim  
Çarnıñuz açdur sizi emzüreyim
- [34b/10] Ey iki körpe kızılar biliñüz  
Şimden şoñra anasız qaldıñuz
- [34b/11] Bunlar eydür ana ne duydu canuñ  
Diliñe gelmezdi evvel bu söz senüñ
- [34b/12] Yâ ana ne geldi söyleñ kim sizi  
Didigüñ yoq idi bize bu sözi
- [34b/13] Geyik eydür kâfirlere tutulmuşam  
Haqq Resûlini pâ-bend virmişem
- [35a/1] İşbu sözi idüben ağlaşdılar  
Anasıyla bir zamân meleşdiler
- [35a/2] Didiler südün bize oldu ħarâm  
Degüresin Resûle bizden selâm
- [35a/3] Ço bizi bu tağ içinde ölelüm  
Teñri Resûline qurbân olalım
- [35a/4] Geyik eydür ben giderem aradan  
Size destegir ola yaradan
- [35a/5] İşbu sözi idüben döndi girü  
Diñle imdi Teñri ħükmin gel berü
- [35a/6] Meger ol kâfir begi âdem gönderüp  
Yoluna varın tuzak quruñ deyüp
- [35a/7] Gelüben tuzâq quruban gitdiler  
Ol geyicegi tuzâğa tıtdılar
- [35a/8] Qaldı geyik tuzâq içre ağlayu  
Haqq çalap buyruğına bel bağlayu
- [35a/9] Eydür ey ‘âlemleriñ sırrın bilen  
Ey kamu dertlülere dermân kılan
- [35a/10] Hiç qayırmazam baña oldu cefâ  
İllâ pâ-bend oldu baña Muştafâ
- [35a/11] Dertlüyem dermân irişdür yâ Ħakim  
Ben za‘ifem hem senüñ lütfuñ ‘azim
- [35a/12] Qaldı geyik tuzak içre turur  
Haqq Te‘âlâ Cebre‘il’e ol sâ‘at buyurur
- [35a/13] Tiz irişgil geyigi götür didi  
Tuzâğıyla Aħmed’e yetür didi

- [35b/1] Geldi geyik ortaya Allāh deyu  
Hālimi gör yā Resūlallāh deyu
- [35b/2] Siz ‘ ayıblamañ benim geç geldüğüm  
Size ma‘ lümdür benim ne olduğum
- [35b/3] Ol cühūdlar gördi geyik geldüğün  
Muşafā önünde ‘ özürlendüğün
- [35b/4] Kırkı da ol dem müslimān oldılar  
Kamusı bile imān getürdiler
- [35b/5] Muşafā aşhābıla şād oldılar  
Kıyğudan cümle azāde oldılar
- [35b/6] Kāfirleri gör nice dine döndiler  
Dīn ‘ ayān olunca neler gördiler
- [35b/7] Öylelik yola degin geyigi göndürdiler  
Kāfirleri eyü dīne dönderdiler
- [35b/8] Nefsüñi eyle Müslimān şadra dīn  
Azād olasin tamu odundan emīn
- [35b/9] Nefsüñe uyub iderseñ ‘ işreti  
Şakınup gam yime görsem deyu cenneti
- [35b/10] Nefsüne cezā kılanlarıñ yiriñ  
Uçmağ olur içi toptolu hūri
- [35b/11] Uş temām oldu bir mu‘ zicāt size  
Vir şalavāt Muşafā peygāmbere
- [35b/12] Ger dilersiz bulasız otdan necāt  
‘ Işkıla derd-ile eydūñ eş-şelāt
- [35b/13] Temmetü'l-ḥurūf ve ba‘ net Te‘ ālā

## 4. BÖLÜM: DİZİN

### A

**āb:** (F. i.) 1. Su [6a/3], [17b/6].

**ābād:**(Ar. i. abd'in c.) Köleler [8b/3].

‘**Abbās:** (Ar. i.) 1.Peygamberimizin amcalarından, Mekke fethinde Müslüman olan zât [6a/6], [22b/3], [25a/5], [24a/5], [22b/8].

‘**abdullāh:** (Ar.) Tanrının kulu [9a/10], [7b/10], [8b/9].

‘**ābidīn:** (Ar. i.) İbâdet edenler; inanmışlar [13b/12].

‘**acāyib:**( Ar. s.) Çok tuhaf şey anlaşılmaz [20a/1], [32a/2].

‘**aceb:** (Ar. i.) Acaba, hayret, gariplik, şaşılacak şey. a'ceb (daha, çok, pek) acayip, tuhaf ve garip olan.

**açıl:** 1.Açmak işi yapılmak veya açmak işine konu olmak [10b/7].

‘**acīb:** (Ar. s.) tuhaf [30a/2], [23b/2], [30a/2].

‘**āciz** (Ar. s. acz'den. c. ācizân) 1. Zayıf, güçsüz [11a/8]

**aç-:** 1. Bir şeyi kapalı durumdan kurtarmak. 2. Bir şeyin kapağını veya örtüsünü kaldırmak. 3.Engeli kaldırmak. 7.Görünür duruma getirmek [6b/7], [10b/8], [19b/4], [19b/2], [6a/2], [15b/5], [30b/4], [10b/7].

**aç:** 1. Doymamış, yemek yemek ihtiyacı olan (kimse), tok karşıtı [34b/9].

‘**âdet:** (Ar. âdât) Görenek, usul, tabîat alışkanlık [31a/9].

**âdem:** (Ar. i.) 1. Dünyâdan ilk yaratılan adam. 2. (f.c. âdemân). [2a/7], [2a/8], [2b/8], [3a/10], [5b/8], [6b/7], [6b/9], [6b/10], [6b/12],

[7a/7], [7a/8], [7a/10], [7b/3], [7b/4], [17b/11], [21a/8], [26b/6], [35a/6].

**ad:** 1. Bir kimseyi, bir şeyi anlatmaya, tanımlamaya, açıklamaya, bildirmeye yarayan söz, isim: Çocuk, kedi, ağaç, düşünce, iyilik, Ahmet, Ertuğrul birer addır. 2. Herkesçe tanınmış veya işitilmiş olma durumu, ün, nam, şöhret. 3. Anılacak değer, önem [17a/2], [17a/6], [1b/8], [2a/1], [27b/12], [33b/1], [1b/7], [3a/4], [2a/1].

‘**adüvv:** (Ar. edâdî) Düşman, yağı, hasım [10b/5].

**āfitāb:** (F.) 1. Güneş, 2. Güzel yüz [24a/9], [29b/7].

‘**afv:** (Ar. i.) 1. Suçunu bağışlama. [25a/12]

**ağfe -ül-ağfirlîn:** Affedenlerden en çok affeden, Tanrı [3b/13].

**ağla-:** 1. Üzüntü, acı, sevinç, pişmanlık aldanma vb.nin etkisiyle gözyaşı dökmek. 2. Sızlanmak, yakınmak. 3. Bir duruma karşı üzüntü duymak [9b/4], [9b/6], [16b/1], [27b/2], [27b/3], [27a/5], [9a/13], [16a/11], [21b/8], [22b/11], [28b/13], [29b/2], [30b/8], [27b/6], [30b/3], [27b/12], [14b/13], [22a/9], [22a/12], [22a/12], [23b/9], [35a/8], [27b/7], [22a/5], [27b/4], [29a/1], [27a/12], [29a/8], [28a/1], [9b/1], [29a/9].

**ağlaş :** 1. Birlikte ağlamak [29b/9], [30a/13], [35a/1].

**ağu:** Zehir [28a/13].

**ah:** (müşterek) Ah, yazık [4a/9], [4b/8], [14b/9], [18a/2], [22a/12], [22b/11], [27b/8], [29b/2], [29b/5].

‘**aḥd:** (Ar. uhûd) 1. Söz verme [27a/9].

**aḥir:** (Ar. s.) 1. En son, en sondaki [2a/3], [5b/10], [20b/11], [20b/12], [21a/10], [26b/13], [27a/11], [31b/5], [29b/8].

**āḥiret:** (Ar. i.) Öbür dünya, öteki dünya [3b/9], [4a/1].

**Aḥmed:** (Ar. s.) 1. Daha, pek, çok, en çok methedilmiş olan. 2. Erkek ismi [4a/11], [11a/3], [18a/6], [19b/8], [24b/11], [26b/4], [4a/3], [20a/9], [35a/13], [2b/7], [14b/10], [25a/11], [10a/5].

**aḥrec:** (Ar. i. hırc'ın c.) Alacalı (beyaz, kızıl ve koyu karışımı) [8a/9].

**aḥsen:** (Ar. s.) (daha, en veya) Pek güzel [7a/12].

**aḥvâl:** (Ar. i. hâl'in c.) 1. Oluşlar, bulunuşlar, durumlar. [27a/4]

**aḥzâr:** (Ar. s.) Yeşil. [13a/7]

**aḳ** : 1. Kar, süt gibi şeylerin rengi, beyaz, kara ve siyah karşıtı. [13b/1]

**aḳ-** : 1. (sıvı maddeler veya çok ince taneli katı maddeler için) Aşağıya, yere düşmek. [27a/12], [32b/13], [34b/6]

**aḳdām:** (Ar. i. kadem'in c.) Ayaklar. [3b/13]

**a‘ḳābi:** (Ar. s.) Önceye ait. [3b/7]

**a‘ḳib:** (Ar. s. akeb'den) 2. Resullerin arkasından gelen (Hz. Muhammed) [3b/7].

‘**aḳl:** (Ar i.c. ukul) Akıl, us. [25a/2], [27b/8], [15b/9].

**al-** : 1. Bir şeyi veya kimseyi bulunduğu yerden ayırmak. 2. Bir

şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırmak, kaldırmak. 3. Yanında bulundurmak. 4. Birlikte götürmek [9a/10], [14b/6], [17a/1], [17a/7], [17a/12], [17b/6], [28b/12], [28b/12], [31a/13], [31b/1], [33a/7], [7a/4], [9a/9], [10b/12], [34a/12].

‘**alāmet:** (Ar. alāmât, alâim) 1. İşaret, iz, nişan, belge [16a/5].

**alçaḳ:** 1. Yerden uzaklığı az olan, yüksek karşıtı. 2. Bile bile en kötü, en ahlâksızca davranışlarda bulunan, aşağılık, soysuz, namert, rezil hain [31a/3], [34a/3].

**âlem:** (Ar. âlenîn, âlemûn, avalim) 1. dünyâ, cihan [2a/3], [2a/4], [2a/5], [2a/7], [2a/9], [2a/11], [2a/12], [2b/1], [2b/7], [2b/8], [2b/12], [2b/13], [3a/10], [3a/1], [3b/1], [4a/9], [5a/2], [5b/8], [8a/2], [8b/13], [10b/7], [10b/9], [11a/2], [11a/3], [11a/7], [11a/11], [11b/12], [12a/12], [12b/12], [13a/7], [13b/13], [14b/2], [14a/9], [14b/4], [14b/12], [15a/4], [15b/2], [15b/12], [16a/9], [16b/3], [18a/3], [18a/10], [20b/13], [21a/8], [24a/11], [35a/9], [12b/10], [14a/2].

‘**aleyhi:** (Ar. e.) Onun üzerine [1b/6], [21a/4], [21a/6].

‘**aleyhim:** (Ar. c.) Aleyh kelimesinin cemi ve tesniye şekilleri.

‘**aleyhi’s-selâm:** (Ar. c.) “Ona selâm olsun!” mânâsında peygamberin adı anılırken kullanılan bir söz [31b/11].

‘**aleyke:** (Ar. e.) Senin üzerine [15a/7], [15a/8], [15a/9], [16b/8].

‘**aleyküm:** (Ar. e.) Sizin üzerine [5a/11], [21a/5].

‘**aleynâ:** (Ar. e.) Bizim üzerimize olsun [13b/10].

‘**Alî:** (Ar. s. ulüvv'den) 1. Yüce, ulu. Ebû Tâlib'in oğlu ve Peygamberimizin damadı ve amcazadesi, dördüncü hâlîfe [14a/4], [22b/2], [22b/3], [22b/7], [22b/8], [24a/5], [25a/5], [27b/1], [27b/6], [27b/10], [27b/13], [29a/8], [29b/2], [29b/12], [30b/9], [30b/12], [32b/5], [31b/6], [2a/13], [25b/4], [29a/11], [31a/13], [6a/3], [31a/13], [5a/10], [16b/10].

‘**âlim:** (Ar. s. ilm'den. c. ulemâ') Çok okumuş, bilgin [8b/8].

**Allâh:** (Ar. i.) Tanrı [1b/2], [1b/7], [1b/8], [1b/9], [2a/1], [3b/8], [5a/8], [5a/8], [5b/10], [6b/2], [12a/5], [20a/11], [24a/8], [24a/10], [29b/5], [31b/12], [35b/1], [23b/8].

**alın** :1. Yüzün, kaşlarla saçlar arasındaki bölümü [7a/10], [7b/3], [7b/4], [9a/2], [9a/3], [7b/10].

**alt** :1. Bir şeyin yere bakan yanı, üst karşıtı. 2. Bir şeyin yere yakın bölümü [25a/7], [27b/7], [13a/8].

**altı:** 1. Beşten sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam [28a/2], [26b/9].

**altmış** :Elli dokuzdan sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam [20b/12], [21a/10].

**altın:** Altın [17b/6].

**amân:** (Ar. i.) 1. Eminlik, korkusuzluk [23a/3].

‘**amel:** (Ar. i.) 1.Niyet [26b/7].

**Âmîne:**(Ar. i.) Hz. Muhammed'in annesi [9b/10], [13a/11], [7b/11], [9a/1], [9a/2], [9a/3], [9a/4], [9a/13], [15b/1], [9b/8], [15b/13], [9b/3]. [12b/13], [12b/3].

**ammâ:** (Ar. e.) 1. Ama, fakat, lâkin, ancak; şu kadar ki, o kadar ki, öyle ki [13b/1]

**âmen:** (Ar. s.) Çok veya en emin, güvenilir [10a/10], [24b/9], [8a/11], [10b/2], [10b/5], [24b/6].

**añ-**: 1. Birini veya bir şeyi akla getirerek sözünü etmek veya onu düşünmek, zikretmek, hatırlamak [11a/5].

**ana:** 1. Çocuğu olan kadın, anne [7b/11], [9a/1], [9a/5], [9b/2], [9b/3], [12a/12], [12a/13], [13a/1], [14b/3], [14b/7], [14b/9], [14b/10], [14b/11], [15b/1], [17a/3], [17b/9], [18a/3], [18a/4], [28b/8], [29b/13], [30a/5], [30a/6], [30a/7], [30a/8], [30a/9], [30a/10], [30b/2].

**aña:** Ona [4a/3], [7a/13], [7a/13], [7b/5], [11a/4], [13a/1], [13a/2], [13a/3], [14b/3], [20a/10], [20a/11], [22a/1], [22a/1], [22b/5], [23a/10], [23b/3], [24a/8], [28a/2], [28b/8], [28b/12], [30a/5], [30a/5], [30a/9], [31a/3], [32b/3], [33b/2], [34b/4], [34b/11], [34b/12], [30b/2], [30a/10], [30a/6], [29b/13], [9a/5], [35a/1], [34b/10].

‘**anber:** (Ar. s.) 1. Güzel koku [29b/7], [30a/13], [29b/7].

**ancağ:** 1. “Yalnız, sadece” gibi sınırlama anlatır [23b/11].

**anda:** orada, onda, ondan, şunda, şundan, bundan, ondan sonra derhal, o zaman [3a/1], [5b/6], [6a/9], [7b/8], [8b/5], [9a/11], [9a/12], [11b/10], [12b/7], [14b/13], [17a/6], [17b/4], [17b/5], [19b/3], [19b/8], [20a/1], [20a/5], [20b/11], [20b/11], [21b/11], [21b/13], [23b/4], [23b/5],[23b/7], [23b/7], [26a/8], [27b/11],[27b/12], [27b/13], [28a/1], [28b/2], [29a/7], [29b/2], [29b/7], [30b/6], [30b/7], [31b/2], [32a/9], [32b/11], [32b/12], [32a/12].



**andan:** Ondan [1b/7], [2a/4], [5b/8], [7b/12],[8b/10], [12a/8], [13a/12], [15b/12].

‘**andelib:** (Ar. anadil) Bülbül [9a/6].

‘**anhâ:** (Ar. zf.)Ondan [müen. anhâ]. [13b/7], [27a/3].

‘**anhu:** (Ar. zf.) Ondan [müen. anhâ].[6b/4]

‘**anhum:**(Ar. zf.) Onlardan.[6b/4], [16b/12], [24b/5].

**anla-:** 1. Bir şeyin ne demek olduğunu, neye işaret ettiğini kavramak; yeni bilgileri eskileriyle bir araya getirerek sonuç niteliğinde başka bir bilgi edinmek 2.Birinin duygularını, isteklerini, düşüncelerini sezebilmek [6b/6], [12b/9], [3a/9], [4 a /12].

**anlar:** Onlar [13a/4], [17b/7], [17b/13], [23a/9], [31b/7], [32b/9], [2a/13], [4b/2], [4b/3], [6a/4], [7b/6], [19b/9], [20a/13], [20b/1], [21b/10], [27a/8], [34a/8], [20a/4], [7b/12], [11b/4], [12b/5], [30b/19], [9b/9], [31a/4], [34a/13], [2b/3], [11b/5], [31b/8], [2b/2], [31b/9].

**anı:** 1. Onu [2b/9], [3a/5], [3a/5], [3a/6], [5a/1], [6b/12], [7a/12], [7b/3], [8b/6], [8b/8], [9a/2], [9b/5], [11a/4], [11a/6], [11b/6], [12b/7], [12b/12], [14b/6], [14b/6], [14b/12], [15b/7], [5b/10], [17a/3], [17a/6], [17a/10], [17a/11], [18a/10], [20a/10], [20a/13], [20b/11], [22b/2], [23b/10], [25a/10], [26a/11], [26b/2], [26b/10], [28b/8], [30a/12], [30b/1], [31a/1], [31a/9], [31b/1], [32b/12], [33a/5].

**anun:** Onun [2a/10], [2a/11], [2a/12], [3a/3], [3a/10], [5b/11], [3a/7], [6a/8], [9b/8], [12b/2], [12b/11], [12b/11], [13a/2], [16a/2], [16b/13], [20a/9], [22a/5], [26b/12], [27b/11], [27b/12],

[29b/7], [29b/11], [30b/8], [30b/13], [31a/6].

**ara:** 1. İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık açıklık, aralık, boşluk, mesafe. 2.İki olguyu, iki olayı birbirinden ayıran zaman, fasıla [24a/9], [3a/1], [6b/9], [32b/3], [14b/6], [35a/4], [29b/6], [8b/11], [11b/11], [12b/10], [8a/12], [18a/2].

**ara-:** 1. Birini veya bir şeyi bulmaya çalışmak, yoklamak [16a/7], [33b/10]

**arđı:** Hemen arkasından, hemen ardından, arkasısıra, ardı sıra [24b/8], [31a/5].

**arı:** 1. Temiz, münezzeh. 2. Yabancı şeylerden arınmış, katışıksız, saf, hâlis [17a/9], [32a/5].

**arğa:** 1. Bir şeyin sırt durumunda olan yüzeyi [13b/3], [13b/5].

**armağan:** 1. Birini sevindirmek, mutlu etmek için verilen şey, hediye [6a/7], [20a/12].

‘**arş:** (Ar. i.) 1. Dokuzuncu gök [5b/7], [5b/11], [6a/5], [13a/8], [14b/2], [24a/10], [8b/7], [21a/6], [30b/8].

‘**arz:** (Ar. i) 1. Bir büyüğe sunma, gösterme bildirme, önüne koyma, 2.Büyük bir zata ifade etme, anlatma [7a/13], [20b/9], [34a/8], [11b/10].

**ârzü:** (F. i.) İstek, heves. [31a/8].

**âsân:** Kolay [29b/4].

**aşhâb:** (Ar. s. sâhib ve sahb'ın c.) 1. sahipler, mâlik ve mutasarrıf olanlar, 2. Peygamberimizi görmek ve sohbetine ermek şerefini kazanmış kimseler [27b/1], [21b/10], [22a/9], [32a/9], [35b/5], [25b/4], [21b/9], [26b/1].

- Āsiye** (Ar. i.) Dînî inanışlara göre Hz. Mûsâ'yı Nil'den çıkararak büyütüp yetiştiren Firavun'un zevcesinin adı. [13a/3].
- aşlâ** : (Ar. zf.) Hiçbir vakit.[12a/4], [21b/8].
- aşlı**: (Ar. i.) asl 1. Asıl, kök, dip, kütük, temel, esas, kaide, kural; hakikat; soy, nesep. 2. s. hakikî, esaslı, hâlis, safî. [2b/9], [3a/9], [26b/6].
- âsmân**: (F. i.) Gök, semâ. [5b/7], [16a/5], [25a/8].
- aşağı**: 1. Bir yere göre daha alçak yerde bulunan. [32a/12].
- ‘aşk**: ‘:(Ar. i.) aşkSevgi, [aslı ışk dır], [4a/4], [4b/9], [25a/10], [31b/10].
- ‘âşik**: (Ar. s. ışk'dan) 1. Birine, bir şeye tutkun, imre, emre [4a/6], [5a/1], [10b/6], [10b/10], [10b/11], [10b/13].
- âşikâr**:(F. s.) Belli, açık, meydanda, [doğrusu âşkâr, âşkârâ, âşkâredir] [2a/10], [2b/2], [2b/13], [30b/6].
- âşinâ**: (F. s.) 1. Bildik, tanıdık [2b/2 ], [30b/6].
- at**: Atgillerden, binme, yük çekme veya taşıma gibi hizmetlerde kullanılan memeli hayvan.[32a/10], [32a/12].
- at-**: 1. Bir cismi bir yöne doğru fırlatmak..[16a/12]
- ata**: 1. Baba. 2. Dedelerden ve büyükbabalardan her biri.[7b/7], [32b/12], [16a/10], [4b/1], [8b/7], [9b/2], [23b/9], [18a/3].
- ‘atûf**: (Ar. s. atfdan) 1. Birine sevgisi olan. [27a/10].
- avla-**: 1. Bir avı diri veya ölü olarak ele geçirmek. 2. Tuzağa düşürmek, kurnazlıkla kandırmak [33a/4], [33b/13].
- avın-**: 1. Bir şeyle uğraşarak acısını unutmak, sıkıntılardan uzaklaşmak, teselli bulmak, müteselli olmak [31a/5].
- ‘avn**: (Ar. s.) 1. Yardım, destek, katkı [25b/2].
- ay**: 1. Yer yuvarlığının uydusu olan gök cismi, kamer. 2.Yılın on iki bölümünden her biri [8b/13], [9a/5], [9b/9], [9b/10], [12a/10], [28a/2], [8b/11], [17a/8], [32a/8].
- ayağ**: 1. Ayak. 2. Bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan bölümü [20a/8],[14b/2], [32b/13], [19b/6], [22a/5], [33a/6].
- ‘ayân**: (Ar. s.) Belli, açık, meydanda (doğrusu "lyân"). [2a/5],[2a/6], [6a/1],[12b/4], [19b/12], [32b/10], [33a/9], [33b/4], [35b/6].
- ‘azâb**: (Ar. i.) İşkence, keder [10a/11].
- azâd**: (F. s.) 1. Kurtulmuş, serbest olan, kimsenin kölesi olmayıp istediği gibi hareket eden, kusursuz [35b/5], [35b/8], [16a/13].
- ‘Azrâ’il**: (Ar. i.) Ölüm meleği.[6b/10], [6b/13], [7a/1], [23a/9], [23a/12], [23b/10], [24a/1], [24a/2].
- ‘azîm**: (Ar. s. azamet'den) Büyük, ulu, iri [23a/1], [24b/12], [35a/11], [12a/6], [15a/12], [16b/12], [21a/6], [6b/5].
- a‘zîme**: (Ar. azâim) 1. Sebat, kararda kat’îlik. [8a/11], [15a/9].
- ‘azîz**: (Ar. s. eizze, [Farsça c. azîzân] ), 1.Muhterem, sayın [16b/8], [21a/4].
- ‘ayân**: (Ar. s.) Belli, açık, meydanda (doğrusu "lyân").[2a/5], [2a/6], [6a/1], [12b/4], [19b/12], [32b/10], [33a/9], [33b/4], [35b/6].
- ‘ayb**: (.Ar. uyûb) Utanılacak şey, kusurayıp, leke [4b/5], [35b/2.]

**ayır-:** 1. Bir bütünden bir parçayı herhangi bir amaçla bir tarafa koymak, saklamak [27a/1].

**‘ayn:** (Ar. a'yân, uyun). 1. Aslı, kendisi [14a/7].

**‘ayneyn :** (Ar. s.) İki gözle bakan [6a/5].

**‘aynî:** (Ar. s.) Göze mensup, gözle ilgili. [28b/4].

**ayrı-:** 1. Yerleri bir olmayan [34b/4], [18a/3], [34b/5], [29a/3], [23b/2].

**az-:** 1. Taşkınlıkta ileri gitmek, kötülüğünü artırmak. [11a/13], [16a/13].

**azāde:** (F. âzâdegân) 1. Hür, serbest [35b/5].

## **B**

**bāb:** (Ar. ebvâb) 1. Kapı. [25b/2], [23a/8], [23b/13], [34a/10], [22a/13], [22b/11].

**baba:** (F. i.) 1. Baba, ata. [22b/9], [23b/1], [23b/7], [24a/4], [24a/4], [24b/13], [27a/7], [29a/12], [22b/11].

**bād:** (F. e.) 1. Yel, rüzgâr. [15b/2], [33b/9].

**bağ:** (F. i.) 1. Bağ, büyük bahçe, bostan. [8b/1], [22a/13], [33a/6].

**bağla-:** 1. Bağlamak işi. 2. İp ve benzeri şeylerle birini diğer nesneye tutturmak [33b/13], [35a/8], [32b/12], [32b/13], [33a/7].

**bağır:** 1. Göğüs. [30a/7], [30b/5].

**bağışla-:** 1. Bir mal veya hakkı karşılık beklemeden birine vermek, teberru etmek. 2. Herhangi bir kötü davranış için ceza vermekten vazgeçmek, affetmek [23a/8], [23b/13], [34a/10].

**bahā:** (Ar. i.) 1. Güzellik, zariflik [34a/12].

**baħr :** (Ar. bihâr, ebhâr, ebhur, buhur) 1. Deniz [7b/11], [16a/2], [16a/7].

**bağ-:** 1. Bakışı bir şey üzerine çevirmek [28b/13], [32b/11], [23a/3].

**bākî:** (Ar. i. beka'dan c. bevâki) 1. Tanrı. 2. s. daimî, kalıcı [14a/6], [1b/9], [29a/11].

**balçığ:** Balçık 1. İçinde çeşitli organik maddeler bulunan, daha çok killi, koyu, yapışkan çamur, mil. 2. İçindeki kil oranı yüksek, yağlı, su geçirmez, koyu toprak [7a/7], [7a/8], [7a/11], [7a/3].

**baña:** (zm.) Ben zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi [12b/5], [13a/13], [13b/2], [16a/6], [20a/13], [23a/3], [24a/6], [28a/3], [28b/5], [28b/9], [29a/3], [29a/9], [29a/10], [29a/12], [31a/12], [34a/5], [34a/7], [34a/10], [35a/10].

**bas-:** 1. Vücudun ağırlığını verecek biçimde ayak tabanını bir yere veya bir şeyin üzerine koymak [19b/11], [30b/5], [17a/8].

**baş:** 1. İnsan ve hayvanlarda beyin, göz, kulak, burun, ağız gibi organları kapsayan, vücudun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa, ser. 2. Bir topluluğu yöneten kimse. [6a/6], [18a/12], [32b/13], [15b/9], [30a/8], [18a/11], [16a/5], [20a/8], [20b/1], [29a/4], [30a/7].

**başla-:** 1. Bir işe girişmek, harekete geçmek. [27a/5], [28b/7], [31b/12], [31b/13], [4b/6], [1b/7], [29a/4].

**bâtin :** (Ar. vâtın) 1. Gizli, görünmeyen nesne [8b/4], [13a/9].

**bâtl:** (Ar. s. butlân'dan) Boş, beyhude, yalan; çürük [16a/3], [32b/1], [32b/2].

**bây:** Zengin [9a/2].

**ba‘zı:** (Ar. zf.) Birazı, bir kısmı; kimi [7a/13].

- bedr:** (Ar. i.) Hz. Muhammed'in dinsizlerle çarpıştığı Mekke ile Medine arasında' bir yer olup, bu savaşa "Bedir Gazası" denir [14a/10], [20a/7], [25a/8], [26b/5].
- beg:** Bey [35a/6], [32b/8].
- bekā:** Kalıcılık, ölmezlik [21b/5], [31b/4], [31b/5], [11b/8].
- bekle-:** 1. Bir iş oluncaya, biri gelinceye değin bir yerde kalmak, durmak 2. Ummak [9b/5], [16b/2].
- belā:** (Ar. belāya) Gam, keder, musibetâfet, ceza, gayet zor iş [31b/7], [31b/8].
- bellî:** 1. Bilinmedik bir yanı olmayan, malûm [34b/1.]
- ben:** 1. Tekil birinci kişiyi gösteren zamir [4a/13], , [34a/1], [11b/5], [2b/9], [22a/1], [23a/5], [24a/8], [10b/4], [20a/6], [20b/4], [23b/6], [27b/10], [29a/11], [33a/12], [33b/13], [4b/2], [4b /12], [9b/5], [9b/5], [15b/5], [20a/8], [20b/4], [21b/11], [22a/10], [22b/8], [23b/2], [23b/4], [23b/5], [23b/5], [23b/7], [23b/12], [27b/7], [28a/6], [28a/7], [28a/8], [28a/13], [29a/13], [30b/2], [32a/1], [32b/4], [32b/5], [33b/9], [34a/8], [35a/4], [35a/11].
- benāt:** (Ar. i. bint'in c.) 1. Hayvan yavruları [13b/1].
- bend:** (F. i.) 1. Bağ, yular, rabita, bağlama [32a/7], [34a/7], [34a/11], [34a/13].
- benefşe:** (F. i.) 1. Menekşe. [28a/11].
- benim:** Ben zamirinin ilgi hâli eki almış biçimi.[28a/9], [29a/6], [33a/1], [35b/2], [35b/2], [13b/3], [15b/10], [22b/9], [23b/1], [28a/9], [29a/6], [28a/3].
- beñizer:** Nitelik, görünüş ve yapı bakımından bir başkasına benzeyen veya ona eş olan (şey), müşabih, mümasil.[32a/8].
- beñiz:** Yüz rengi [22b/10].
- berķ:** (Ar. buruk) Şimşek [7a/10], [7b/13].
- beri:** 1. Bu tarafta, yakında, daha yakın, öte [6b/6], [8a/12], [10b/6], [11a/12], [35a/5].
- berr:** (Ar. i.) Kara toprak [16a/7].
- besle-:** 1. Yiyecek ve içeceğini sağlamak. 2. Yedirmek [9b/5], [17a/11].
- beş:** Dörtten sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam.[3a/10], [20b/3], [21b/6], [26b/11], [26b/11].
- beşîr:** (Ar. s.) 1. Müjde getiren, müjdecî [26b/4].
- beyân:** (Ar. beyanât) 1. Anlatma, açık söyleme, bildirme [6b/7], [8b/6], [8b/7], [11a/10], [16a/10], [21a/9], [26a/7], [27a/3].
- beyn:** (Ar. i.) 1. Ara, aralık [1b/3], [10a/5].
- beyt:** (Ar. büyü) 1. Mesken, hâne, ev, oda, oba [23a/13], [31b/7].
- bî-çâre:** (F. bî-çâre-gân) Çaresiz, zavallı [11b/11].
- bî-gümân:** (F.) Şüphesiz [33b/4].
- bi-hi:** (F.) 1. İyilik, üstünlük [24b/6 ], [25b/11].
- bil-:** 1. Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak. 2. Tanımak, hatırlamak. 3. Sanmak, var saymak farz etmek. 4. Anlamak [7b/4], [2a/5], [2a/6], [2b/13], [6b/10], [8b/10], [12a/10], [29b/13], [32a/12], [34b/10], [33b/6], [26a/12], [12a/13], [31a/7], [20b/4], [33b/5].
- Bilâl:** (Ar.) Dürüst ve sadık köle (Hz. Muhamed'in ilk müezzini)

[21b/1], [21b/2], [22a/6], [22a/7], [22a/9], [22a/11].

**bile:** 1. Birlikte. 2. Aynı zamanda, da, de, dahi. 3. Üstelik [4b/4], [11b/5], [17a/13], [22b/8], [31b/8][31b/9], [32a/9], [35b/4].

**bi'l-lāhi:** (Ar. zf.) Allah için.[5a/8], [5b/4], [6b/1], [10a/11], [12a/3], [24b/9], [24b/9], [21b/1].

**biñ:** 1.On kere yüz, dördüncü hanede yazılan rakam, elf. 2. Bir isimden önce geldiğinde aşırılık ve çokluk bildirir [2a/9], [10b/9], [30b/6], [31b/5], [2b/10], [11a/8].

**binā:** (Ar. ebniye) 1. Yapı [26b/11].

**bī-nazīr:** (Ar. F.) (bkz. bî-misâl).

**bī-misâl:**(Ar. F.) Eşsiz, eşi bulunmayan [2b/11], [26b/4].

**bir-:** 1. Sayıların ilki. 2. Beraber. 3. Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösterir. 4. Tek. 5. Değer, önem bakımlarından birbirinden farksız, birbirine eşit, birbirine benzer. 6. Sıfat veya zarf durumunda baş ma geldiği kelimelere kuvvet, istek veya kesin olmayan anlamlar katar. 7. Sadece. 8. Ancak, yalnız [1b/9], [2a/2], [2a/8], [2b/12], [3a/1], [3a/9], [4a/12], [4b/3], [4b/7], [4b/ 13], [5b/6], [6b/12], [7a/12], [8b/7], [8b/8], [8b/11], [9b/6], [9b/10], [10b/7], [10b/11], [10b/12], [11a/1], [11a/8], [11b/11], [12a/11], [12b/7], [12b/10], [12b/12], [13a/13], [13b/2], [14b/7], [15b/6], [15b/9], [15b/10], [16a/5], [17a/3], [17a/8], [17b/5], [17b/6], [17b/13], [18a/1], [18a/3], [18a/4], [18a/12], [19b/5], [19b/12], [20a/7], [20a/8], [21b/1], [21b/10], [21b/10], [21b/12], [23a/3], [24a/10], [27a/6], [27a/8], [27b/1], [27b/8], [33b/4], [27a/10], [27b/11], [27b/13], [28a/4], [28b/9], [28b/12],

[28b/12], [30a/2], [30a/11], [30b/6], [30b/9], [31b/13], [32a/2], [32a/4], [32a/6], [32b/6], [32b/6], [32b/9], [32b/12], [32b/12], [33a/10], [33b/10], [34a/5], [34b/9], [35a/1], [35b/11], [35b/13], [10b/12], [13a/2], [14b/5], [14b/7], [24b/12], [2b/10], [30b/4], [11a/1], [19b/4], [28b/12], [13a/6], [9b/7], [12b/10], [13a/2], [13a/3], [13b/2], [17b/12], [22a/11], [12b/11], [17a/5].

**bī-rey:** (Ar. F.) 1. Reysiz, oysuz [26b/5.].

**bismillāh:** "Allah'ın adı ile" anlamında, bir işbaşlarken söylenen veya şaşırma, korku gibi duyguları belirten söz [31b/12].

**Bismillāhirrahmānirrahīm:** Rahman ve Rahīm olan Allah adıyla [1b/1], [1b/6], [3b/5], [5a/5], [6a/13], [8a/4], [10a/3], [12a/2], [13b/6], [15a/6], [16b/6], [21a/3], [24b/1], [25b/8].

**bī-şebih:** (Ar. F.) 1. Benzeri olmayan benzersiz, Allah [26b/4].

**biz:** 1.Çoğul birinci kişi zamiri [1b/8], [11a/9], [11a/13], [11b/8], [16a/13], [23a/1], [30a/4], [34b/1], [4a/8], [12b/6], [24a/6], [26b/8], [35a/2], [4a/10], [11b/1], [16a/12], [19b/10], [25b/1], [26b/8], [30a/3], [30a/4], [32b/10], [33a/3], [33a/8], [34b/12], [35a/2], [2b/3], [7b/9], [11a/12], [21a/13], [22b/10], [22b/13], [23a/1], [30a/5], [2b/2], [22b/13], [31b/9], [32a/8], [33a/4], [35a/3].

**bizim:** 1. Çoğul birinci kişi zamirinin iyelik eki almış biçimi [4b/3], [21a/12], [32b/1].

**boğaz:** 1. Boynun ön bölümü ve bu bölümü oluşturan organlar, imik. [33a/9], [33a/6], [33a/13].

**boyun:** 1. Gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesi [22b/11], [22b/12], [31a/3].

**bölük:** 1. Bir bütünden ayrılmış olan parça, kısım [9b/10], [11b/1], [13b/2].

**böyle:** 1. Bu türlü, bu tarzda, bunun gibi Derece [13a/7], [22a/2], [23a/12], [25a/9], [27a/9], [27a/12], [29b/5], [30a/9], [32b/2],[32b/3].

**bu:** 1. Yerde, zamanda veya söz zincirinde en yakın olanı gösterir. 2. En yakında bulunan bir varlığı veya biraz önce anılan bir şeyi işaret yolu ile belirtmek için kullanılır (Çekim sırasında bunu, buna, bunda, bundan, biçimlerine girer. Çokluk biçimi bunlar) [2a/10], [2a/11], [2b/13], [3a/7], [3a/9], [3b/1], [4a/5], [4a/6], [4a/10], [4a/12], [4b/2], [4b/4], [4b/5], [5a/2], [5b/5], [5b/9], [6b/7], [6b/8], [7a/11], [7b/5], [7b/9], [7b/13], [8a/2], [8a/12], [9a/8], [9b/3], [10b/9], [10b/11], [11a/1], [11a/10], [11a/11], [11b/9], [11b/12], [12b/9], [13a/10], [13b/3], [14b/2], [15a/4], [14b/13], [15a/1], [15a/2], [15a/3], [23a/2], [23a/6], [29b/1], [16a/6], [16b/3], [17b/9], [18a/2], [19b/1], [19b/1], [19b/7], [20a/9], [20b/13], [21a/8], [21a/9], [22a/4], [22a/11], [24a/1], [24a/7], [24a/11], [25a/2], [25a/3], [25b/2], [26b/8], [27b/5], [27b/6], [28b/1], [28b/9], [28b/10], [29a/2], [29a/11], [29b/1], [30a/2], [31a/2], [31a/2], [31a/3], [31a/4], [31a/5], [31a/6], [31a/7], [31a/8], [31b/13], [32b/3], [33a/2], [33b/4], [33b/9], [33b/13], [34a/9], [34b/11], [34b/12], [35a/3].

**bugün:** 1. İçinde bulunduğumuz gün. [4a/4], [4a/5], [18a/1], [28b/8], [29a/6], [29a/7], [29a/12], [30a/9], [34a/7].

**buğur:**(F. i.) Tütsü [30a/13].

**bul-:** 1. Arayarak veya aramadan, bir şeyle, bir kimse ile karşılaşmak; bir şeyi elde etmek. 2.Kaybedilen bir şeyi yeniden ele geçirmek. 3. Varlığı bilinmeyen bir şeyi ortaya çıkarmak, keşfetmek. Hatırlamak [7a/9], [7a/10], [7b/12], [14a/2], [15b/10], [20a/11], [13a/11], [13b/1], [13b/5], [15b/11], [11b/10], [14b/9], [16a/2], [17b/7], [6a/7], [3b/3], [5a /3], [6a/11], [8a/3], [10a/1], [11a/12], [11b/13], [15a/5], [16b/4], [21a/1], [24a/12], [10b/11], [34a/6], [8a/12], [4a/13], [4b/11], [12b/5], [16a/10], [21b/1], [21b/9], [9b/2], [14b/8], [17b/4], [5b/10], [28b/10], [12b/13], [12a/8], [23b/6], [23b/8], [31b/10], [35b/12], [23b/5], [4b/4], [23b/7], [16a/13], [23b/5], [17a/3], [17a/4].

**buluş-:** 1. Bir araya gelmek 2. Kavuşmak [23b/4], [31a/1].

**bulut:** 1. Atmosferdeki su damlacıkları ve buz taneciklerinin görülebilir yoğunluk kazanmasıyla oluşan, biçimleri, yükseklikleri ve yol açtıkları hava olaylarıyla birbirinden ayrılan yığınlar [18a/12].

**buna:** 1. Bu zamirinin yönelme eki almış durumu.[14b/7], [27b/5], [33a/11].

**bunda:** 1. Bu zamirinin kalma durumu [17b/5], [19b/6], [21a/13], [21b/8], [22b/13], [25a/8], [28a/6], [31b/4], [31b/5], [33b/5], [33b/6].

**bundan:** 1. Bu zamirinin çıkma eki almış durumu [20a/8], [22b/10].

**bunlar:** Bu zamirinin çoğul eki almış durumu [3a/8], [6a/4], [8b/9], [8b/10], [8b/12], [9b/6], [13a/13], [17a/12], [32a/9], [32b/11],

[33a/10], [34b/3], [34b/11],  
[32b/2], [15b/7].

**bunı:** Bu zamirinin belirtme eki almış durumu [9a/6], [12b/9], [21b/9], [26b/8], [31a/8].

**Burâk:** (Ar. i.) Hz. Muhammed'in Mîraç'ta bindiği binek [19b/4], [20b/7], [20b/7].

**burûc:** (Ar. i. burc'un c.) Hisarlar, kuleler [19b/13].

**buyruğ:** 1. Belirli bir davranış ta bulunmaya zorlayıcı söz, emir, ferman. [35a/8].

**buyur-:** 1. Bir şeyin yapılmasını veya yapılmamasını kesin olarak söylemek, emretmek [7a/5], [35a/12].

**bülbül:** (Ar. belâbil) Güzel öten mâruf kuş [4a/8], [4a/9], [4b/8], [8b/2], [10b/6], [10b/7], [31b/13], [35b/13].

**bülbülân:** (F. i. bülbül'ün c.) Bülbüller [4a/8], [10b/6].

**bülbülî:** (Ar. i.) Emzikli su kabı. [35b/13].

**bünyâd:** (F. i.) 1. Asıl, esas, temel. [1b/7].

**büt:** (F. bütan) 1. Heykel, put, sanem [16a/3].

**büt-hâne:** (F.) Puthâne [15b/1].

**büyü-:** 1. Organizmanın bütününde veya bu bütünün bir bölümünde, boyutlar artmak, irileşmek, eskisinden büyük duruma gelmek. 2. Yetişmek [17a/8], [31a/2].

## C

**cân:** (F. i.) 1. Can, ruh. 2. Hayat, yaşayış. 3. Gönül [2b/9], [3b/3], [4a/3], [4a/8], [5a/3], [6a/6], [6a/11], [6b/6], [7a/9], [7a/10], [7a/11], [8a/3], [10a/1], [10b/6], [10b/9], [10b/10], [11b/9], [11b/13], [12b/2], [12b/8],

[12b/9], [13a/2], [13b/3], [14a/2], [14a/6], [15a/5], [15b/10], [16b/4], [17a/3], [17a/9], [17a/11], [21a/1], [21b/4], [22a/3], [22b/9], [23b/1], [24a/4], [24a/10], [24a/12], [24b/11], [24b/13], [27b/3], [27b/4], [28a/5], [28a/12], [29a/1], [29a/6], [29b/1], [29b/4], [29b/5], [29b/13], [30a/8], [30b/5], [31a/1], [31b/1], [33b/5], [34b/11].

**cânân:** (F. s.) 1. Allah [27b/4], [31a/1].

**cahîm:** (Ar.) Cehennem gibi [33b/7].

**cebbâr:** 1. Kuvvet ve kudret sahibi, Allah. [2a/3].

**cebr:** (Ar. i.) 1. Zor, zorlama [28a/6], [31a/2].

**Cebrâ'il:** (Ar. i.) Peygamberlere emir ve vahye vâsita ve memur olan dört büyük melekten biri [7a/4], [7a/5], [13a/8], [14b/6], [19b/6], [19b/8], [20a/5], [20a/7], [20b/7], [21a/11], [21b/13], [22a/2], [23a/4], [23a/7], [35a/12].

**cedd:** (Ar. ecdâd) Dede, büyük baba ananın veya babanın babası [15b/4].

**cefâ:** (Ar. i.) 1. Eziyet, incitme [31b/7], [33b/9], [35a/10].

**cehd:** (Ar. i.) 1. Çalışma, çabalama [27a/9].

**cehūd:** (Ar. i.) Yahudi, çiftit [35b/3].

**cehennem:** (Ar. i.) 1. Ahirette, günahkâr kulların gideceği azap yeri, tamu. Yedi kattır [cehennem, saîr, sakar, cahîm, hutame, lâzî, hâviye veya derk-i esfel] [16b/1].

**Celîl:** (Ar. s. celâl'den) 1. Büyük, ulu. [vezir veya mü-şîrlere ve onların dâirelerine hitaben yazılırdı. Bu rütbeden aşağı olanlara da "behiyye", "aliyye" şeklinde hitâb olunurdu [7a/9], [21a/11], [3a/5],

- [14a/7], [21b/13], [23a/4], [23a/7], [7b/11], [9a/1], [9b/3].
- celâl:** (Ar. i.) 1. Büyüklük, ululuk. [3a/12]
- cem':** (Ar. cumû) 1. Toplama, yığma. Çoğul [4b/13], [8b/8], [8b/11], [11b/2], [11b/11], [14b/9], [18a/8], [18a/12], [21b/2], [24b/7], [25b/3], [27b/1], [30a/11].
- cemâl:** (Ar. i.) 1. Yüz güzelliği [20a/11].
- cemâli:** (Ar. s.) Güzellik, kusursuzlukla ilgili [14a/10], [15a/1].
- cem'î:** (Ar. s. cem'iyet'den) 1. Cemiyete ait, cemiyetle ilgili [14b/9], [18a/8], [18a/12], [24b/7].
- cem'iyet:** (Ar. cem'iyât) 1. Toplum, toplu hâlde bulunma, heyet, cemaat [13a/5].
- cennât:** (Ar. i. cennet'in c.) Cennetler uçmaklar; bahçeler [6b/4], [10a/13], [16b/11].
- cennet:** (Ar. cinân, cennât) 1. Uçmak. 2. Çok ferah ve havadar yer. Sekiz cennet vardır [dâr-ül-celâl, dâr-üs-selâm cennet-ül-me'vâ, cennet-ül-huld, cennet-ün-naim, cennet-ül-firdevs, cennet-ül-karar cennet-ül-adn] [2a/12], [4b/4], [6a/8], [12a/10], [33b/8], [7a/5], [7a/6], [20a/12], [15a/2], [35b/9], [27a/11], [7b/6], [7a/7], [3a/13].
- cerâhat:** (Ar. cerahat) 1. İrin; yara [28a/10].
- cevâb** (Ar. s.) Cevap, karşılık. [26b/3], [26a/13], [26b/8], [26a/9], [26a/12], [26b/2].
- cezâ:** (Ar. i.) 1. Ceza, karşılık [iyi veya kötü], azap [35b/10].
- Cibr'îl:** (Ar. i.) Cebrâîl, Cebreîl [24a/2].
- ciger:** 1. Yürek, iç [28b/5].
- cihân:** (F. i.) Dünyâ, âlem. [2a/9], [2a/10], [3a/3], [3a/7], [5b/5], [5b/9], [7b/5] [9a/7], [14a/3], [14b/1], [19b/4], [20b/2], [21a/7], [21b/4], [25a/7], [25a/11], [28b/1], [28b/11], [30a/1], [31a/10], [33b/13], [33b/3].
- cinân:** (Ar. i. cennet'in c.) Cennetler, uçmaklar; bahçeler [5b/13].
- cinn :** (Ar. i.) 1. Gözle görünmez, lâtif cisimlerden ibaret bir yaratık (mahlûk) [25a/1].
- cism:** (Ar. ecsâm) 1. Beden, gövde [6a/7], [11b/5], [22b/7], [31b/3].
- civân:** Genç [doğrusu "cevân" ve "cûvân" dır] [15b/3].
- cum'a:** (Ar. i. cem'den). c. cum'ât, cum'eât, cumuât) 1. Perşembeden sonra gelen gün [8b/13].
- cüdâ:** (F. s.) Ayı, ayrı düşmüş, ayrılmış. [14a/8].
- cürm:** (Ar. cürüm, cerâim) Suç [25a/12].
- cüş:** (F. i.) 1. Coşma, kaynama [4b/9].
- cümle:** (Ar. cümel) 1. Bütün, hep, birlikte. 2. Herkes, insanlar, el âlem [2a/3], [2a/10], [2b/7], [3a/7], [3a/8], [7b/1], [7b/2], [7b/10], [9b/1], [10b/12], [11a/7], [11a/13], [14a/2], [14a/3], [15b/2], [16a/3], [16a/4], [16a/8], [20a/2], [22a/1], [25a/1], [30b/8], [32a/9], [35b/5], [26b/13], [14a/8], [9a/12], [25a/2], [32b/4], [3a/9], [20a/7].

## Ç

- çağır-:** 1. Herhangi birinin bir yere gelmesini istemek, davet etmek. [13a/9], [16a/4].
- çâre:** (F. i.) 1. İlâç, devâ, tedbir [25a/4].
- çarh:** (F. i.) 1. Felek, gökyüzü, sema 2. devreden, dönen [19b/3], [21b/5].
- çayır:** 1. Üzerinde gür ot biten düz ve nemli yer [17a/8].



**çek-:** 1. Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek. 2. Uğramak, dayanmak, katlanmak. 3. Yüklenmek, üzerine almak, etkisi altında bulunmak [20b/7], [26b/2], [26a/12], [31a/8].

**çemen:** (F. i.) 1. Yeşil ve kısa otlarla örtülü yer, çimen [17a/8].

**çevre:** 1. Bir şeyin yakını, dolayı, etraf [33b/13].

**çık-:** 1. Ayrılmak, ilgisini kesmek. 2. Sıyrılmak, ayrılmak. 3. Bir şeyin yukarısına varmak veya yükselmek. 4. Olmak, bulunmak, var olmak. 5. Yayılmak. 6. Gitmek, ayrılmak, varmak [8b/7], [14b/2], [14b/3], [17b/5], [17b/11], [18a/5], [21b/4], [31a/11], [33a/11], [34b/4].

**çırak:** 1. Zanaat öğrenmek için bir ustanın yanında çalışan kimse [3a/3].

**çīn:** (F. i.) 1. Kıvrım, büküm, çatıklık, buruşukluk. [33b/10].

**çok:** 1. Sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımından büyük ve aşırı olan, az karşıtı. 2. Sayı, güçlük, süre vb. bakımından aşırılık bildirir [9a/5], [14b/9], [19b/3], [20a/1], [23a/8], [28b/13], [31b/7], [23a/6], [20b/2], [28a/9].

**çözül-:** 1. Çözmek işine konu olmak. [33b/1].

**çü :** (F. e.) Gibi [17a /1].

**çün:** (F. e.) 1. Gibi. 2. nasıl, nice. 3. çünkü, mademki [2a/7], [4b/5], [7a/8], [9a/6], [12a/10], [19b/9], [20a/5], [20a/9], [20a/11], [20b/6], [20b/12], [21a/10], [21b/1], [21b/2], [21b/3], [22a/2], [22a/3], [22a/4], [22a/9], [22a/11], [22a/13], [22b/6], [22b/12], [23b/8], [24a/1], [24a/3], [24a/8], [24a/9], [25a/5], [28b/1], [29b/2], [31a/8], [31b/1], [31b/4], [31b/5], [33b/1], [34a/9].

**çünki:** (F. e.) Şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zîrâ [8b/4], [19b/11], [22a/13], [23a/12], [24a/2], [24b/11], [28a/4], [31b/7], [32a/11], [34b/3], [18a/2], [24a/7], [24a/9], [28b/10].

## **D**

**da:** 1. Kendinden önceki ve sonraki söz veya söz öbeği ile bağ kurar. 2. Ancak, fakat, ama anlamı verir [4a/6], [5b/3], [8b/12], [12b/12], [12b/13], [16a/1], [33a/9], [35b/4].

**dağ-:** (F. i.) 1. Yanık yarası [34a/2], [30b/5], [27a/5.]

**dahı:** 1. Da, de [2b/8], [4b/5], [4b/12], [11a/8], [11a/9], [11a/9], [11a/11], [11b/2], [11b/5], [12b/10], [12b/12], [15b/7], [16a/4], [22a/10], [23a/5], [23b/5], [23b/7], [23b/7], [23b/12], [26a/11], [26a/12], [27b/11], [28a/9], [32a/9], [32b/9], [33b/8], [33b/9], [34a/5], [34a/5].

**dā'im:** (Ar. s. devam'dan). 1. Devamlı, sürekli [7b/13], [27a/12].

**dā'imā:** (Ar. zf. devam'dan) Bir düziye, her vakit. [16b/1], [4a /12], [31b/9].

**dā'ıyan:** (Ar. s. dâ'înin c.) Dua edenler, duacılar [5b/2].

**dāne :** (Ar. i.) 1. Tane, tohum [14b/11].

**darıl-:** 1. Gücenmek, kırılmak, alınmak, incinmek [5a/ 1].

**dârü'l-bekâ:** ("ka" uzun okunur, Ar.) Âhret [31b/3].

**da'vâ:** (Ar. deâvî) 1. Mesele [32b/2].

**da'vet:** (Ar. i.) Çağırma, çağrı; ziyafet; dua [20b/8].

**dāye:** (F. i.) Dadı, bir veya birkaç çocuğa bakmakla görevli hizmetçi

- kadın.[17a/3], [17a/41], [7a/12], [17a/9].
- de-:** 1. Söylemek, söz söylemek. 2. Demek kelimesi düşünmek, oranlamak, ummak, istemek veya erişmek gibi anlamlara da gelebilir. [12b/8], [33a/2], [34b/7], [28a/2], [31a/5], [11a/12], [26b/1], [31b/12], [35b/1], [35b/9], [35a/6], [34b/12], [13a/10], [15b/5], [24a/10], [18a/8], [21a/13], [22a/6], [29a/11], [27a/7], [9b/1], [3b/1], [5a/2], [8a/2], [11b/12], [8b/6], [15a/4], [20b/13], [16b/3], [35b/13], [33a/5], [8b/9], [9a/9], [22b/7], [32b/1], [20b/4], [32b/2], [1b/8], [1b/9], [2b/4], [2b/9], [16a/9], [27a/12].
- dede :** 1. (evlât için) Babanın veya ananın babası, büyük baba [7b/7], [9b/1], [22b/13], [23a/1], [24b/12], [29a/2], [30a/4], [23a/2], [17a /1].
- defin:** (A. s. defn'den) Gömülmüş, gömülü [26a/8].
- değil:** İsim cümlesinde yükleme veya başka öğelere olumsuzluk anlamı veren kelime [27a/10], [27b/2].
- degin:** Kadar, dek gibi bir işin bir durumun sona erdiği zamanı veya yeri gösterir [9a/5], [9b/9], [32a/11], [34b/2], [35b/7].
- dek:** Kadar, gibi bir işin sona erdiği noktayı veya zamanı anlatır [3b/2], [5a/2], [8a/2], [11b/12], [15a/4], [16b/3], [20b/13], [24a/11], [27b/9], [28a/2], [28a/6].
- delîl:** (Ar. delâil, edille) 1. Kılavuz, rehber, yol gösterici [3a/10], [7a/4].
- dem:** (F. i.) 1.Soluk, nefes. 2. An, vakit, saat zaman [6b/11], [8b/10], [9a/4], [10b/6], [10b/10], [13a/6], [13a/13], [14b/4], [16a/11], [17a/6], [7b/4] [17b/11], [18a/2], [19b/11], [20b/9], [21b/2], [21b/4], [21b/10], [22a/3], [22a/6], [22a/7], [22b/12], [24a/3], [27a/10], [27b/6], [27b/13], [28b/6], [29a/2], [29a/8], [29a/12], [30a/12], [30b/12], [31a/1], [31a/11], [31b/1], [32b/9], [34b/9], [35b/4], [20a/9], [22b/11], [27a/10], [16a/1], [34b/3].
- deñiz:** 1. Yer kabuğunun çukur bölümlerini kaplayan, birbiriyle bağlantılı, tuzlu su kütlesi. [11a/7]
- derd:** (F. i.) 1. Dert, gam, keder, kasavet, tasa, kaygı [1b/8], [4a/5], [22a/9], [34b/4], [4a/5], [28a/11], [23b/9], [4b/6], [22a/12], [28b/10], [31b/10], [35b/12], [23b/1], [4a/13], [22b/9], [24a/4], [34a/7], [14a/11], [35a/11], [2b/1], [35a/9].
- dergâh:**(F. i.) 1. Tekke [4a/4].
- dermân:** 1. Çare, önlem, tedbir. 2. İlaç, deva. [4a/13], [14a/5], [14a/11], [22b/9], [23b/1], [24a/4], [34a/7], [35a/9], [35a/11].
- dervîş:** (F. i.) 1. Allah için alçak gönüllülüğü ve fıkârâlığı kabul eden veya bir tarikata bağlı bulunan kimse. [11a/12]
- derya:** (F. i.) Deniz [4b/9].
- des:** (F. i.) Eş, benzer [23b/2].
- dest:** (F. i.) El [2a/2], [2b/11], [5b/13], [14a/10], [35a/4].
- destûr:** (F. i.) 1. İzin, müsâade, ruhsat [4a/10], [23a/11].
- devlet:** (Ar. düvel) 1. bir hükümet idaresinde teşkilâtlandırılmış olan siyâsî topluluk [7a/9].
- devr:** (Ar. edvar) 1. Geçmişî gözden geçirme, anma [7b/12].
- devşir-:** 1. Bir araya getirmek, derlemek, toplamak [15b/7], [28b/7].

**dīdār:** (F. i.) 1.Yüz, çehre [3a/13], [15a/2].

**didi:** Dedi [7b/3], [9a/7], [9a/8], [9a/9], [9b/3], [12b/5], [16a/13], [20a/7], [20b/2], [21a/12], [21a/12], [21b/1], [21b/13], [22a/1], [22a/1], [22a/2], [22a/7], [22a/8], [22a/10], [22b/2], [22b/6], [22b/9], [23a/2], [23a/4], [23a/6], [23a/6], [23a/7], [23a/13], [23b/1], [23b/3], [23b/6], [23b/7], [23b/8], [23b/12], [23b/13], [24a/1], [24a/4], [24a/5], [24a/8], [27b/6], [27b/10], [28a/5], [28b/4], [28b/11], [29a/2], [29a/9], [29b/3], [29b/5], [29b/13], [30b/12], [31a/12], [33a/9], [33b/2], [35a/13], [23b/5], [17b/5], [9b/11], [14a/3], [15b/11], [17a/4], [17b/7], [19b/10], [22b/13], [25a/4], [27b/1], [28b/8], [30a/2], [31b/2], [32b/1], [33a/8], [35a/2], [24b/12].

**dihān:** (Ar. i.) 1.Kırmızı sahtiyan [6a/2].

**dik-:** 1. Bir cismi dik olarak durdurmak [12b/10], [12b/11], [12b/12].

**dil:** (F. i.) 1. Gönül, yürek, kalb [33b/2], [2a/1], [11a/10], [2b/5], [34b/11], [25a/1], [2b/10], [8b/2].

**dildār:** (F.) 1. Birinin gönlünü almış, sevgili [25a/11].

**dile-:** 1. Birinden bir şeyin yapılmasını istemek, rica etmek, arzu etmek. 2. Biri için bir dilekte bulunmak [19b/7], [29a/1], [33b/1], [2b/13], [5b/5], [12b/7], [14b/4], [20b/2], [20b/3], [2a/5], [31a/9], [4b/7], [6a/11], [33a/3], [4b/3], [11b/7], [23a/6], [3b/3], [8a/3], [10a/1], [11b/13], [16b/4], [21a/1], [24a/12], [32a/1], [23b/13], [6a/10], [31b/10], [34a/12], [35b/12], [4b/1]

**dilek:** Bir kimsenin dilediği şey, istek, talep, rica, murat [17a/12], [23a/2], [23b/11], [32b/6], [20b/3], [23a/6], [29b/1], [32b/8].

**dīn:** (Ar. edyân) Allah'a inanma ve bağlanma. dīn [22b/1], [17a/2], [35b/6], [26b/5], [32b/12], [4b/13], [14a/1], [32a/6], [32a/6], [35b/6], [35b/8], [4b/6], [35b/7], [9b/13], [32a/5].

**diñle:** 1. İşitmek için kulak vermek. 2. Birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranmak. [5a/1], [4b/13], [25b/6], [1a/9], [6b/6], [6b/9], [10b/6], [11a/2], [12b/1], [21a/7], [21b/12], [27b/1], [27b/10], [29a/11], [30b/13], [32a/2], [35a/5], [28b/10], [4b/6], [3a/9], [4 a /12], [11b/2], [12b/2], [29a/1].

**dirigā:** ("ga" uzun okunur, F. zf.) Yazık, eyvahlar olsun! [28a/7].

**diril-:** 1.Yaşamak, canlanmak, hayata gelmek [9a/1], [10b/11]

**diş:** 1. Çene kemiklerinin üstüne dizili, ısırp koparmaya ve çiğnemeye yarayan sert, beyaz organlardan her biri [34a/6].

**ditre-** : 1. Titremek. 2. Birinden veya bir şeyden korkmak, korkuya kapılmak. [22a/13], [24a/2], [24a/10], [28b/3], [29b/7], [30b/8], [23b/10].

**divār:** (F. i.) duvar [12b/4].

**diz:** 1. Kaval, baldır ve uyluk kemiğinin birleştiği yer [17a /1], [28b/12]

**dizār:** (F.) Kale muhafızı. [4b/4], [11b/1], [11b/6], [11b/10], [8b/1], [16b/2], [11b/11], [2b/3], [5b/7].

**dost:** (F. dostân) 1. Sevilen kimse, yakın arkadaş, muhib, yar. [11b/1], [11b/10], [11b/6] [20a/6], [27a/9].

**dök-:** 1. Akıtmak, düşürmek [5a/1], [28b/2], [29a/7], [29b/12], [31a/7], [9a/13], [11b/2].

**dön:** 1. Geri gelmek, geri gitmek. 2. Yönelmek. 3. Durumdan duruma geçmek, değişmek, olduğundan daha değişik bir durum almak. [35b/7], [8b/5], [35a/5], [35b/6], [33a/4], [9a/10], [11b/7], [23a/11].

**dört:** Dört sayısı ve bu sayıyı gösteren rakam [9a/5], [13a/12], [13a/13], [18a/11].

**dördüncü:** Dört sayısının sıra sıfatı, sırada üçüncüden sonra gelen [6a/3].

**döşe-:** 1. Açıp yaymak; kumaş, halı gibi şeyleri bir yeri iyice örtecek biçimde sermek [13a/7].

**dövün-:** 1. Aşırı üzüntü, çaresizlik, pişmanlık duyarak çırpınmak, kendi kendini dövmek [9b/6].

**du'â:** (Ar. ed'îye) 1. Allah'a yalvarma, niyaz [2a/13], [4b/2], [4b/3].

**dur-:** 1. Hareketsiz kalmak 2. İşlemez olmak [1b/9], [2a/9], [10b/9], [11a/3], [11a/5], [20b/1], [21a/12], [23b/11], [25a/9], [25a/13], [26b/4], [26b/6], [30a/2], [32b/8], [28a/11], [5a/7], [32a/13], [32b/9], [21b/9].

**dü:** (F. s.) İki [2a/10].

**dü-âlem:** İki dünyâ (dünyâ ve âhiret) [8b/13].

**düğün:** Evlenme dolayısıyla yapılan tören, eğlence [30a/9].

**dükkân:** (Ar. dekâkîn) İçinde öteberi satılan oda, yer. [Farsça'sı "dukan" dır] [10b/8].

**dün ü gün:** (zf) Her zaman, gece gündüz, sürekli. [10b/10], [17a /7], [17a/11].

**dünyâ:** (Ar. i.) 1. İçinde yaşadığımız âlem, yer yuvarlağı [3a/b], [3b/9], [4a/1], [11b/8], [12a/7], [14b/1], [14b/2], [14b/3], [16a/12], [21b/5], [21b/7], [23a/2], [26b/13], [29a/11], [29a/13].

**dürdâne:** (F.) 1. İnci tanesi [7b/11].

**dürr:** (Ar. i.) İnci [4b/7], [14b/11], [18a/3].

**düş-:** 1. Yukarıdan inmek, nüzul etmek. 2. Tesadüf etmek, tutulmak, vuku bulmak, zuhur etmek. 3. Kıymetçe aşağıya inmek, kıymeti olmamak [8b/4], [8 b/6], [8b/12], [8b/13], [12b/8], [12b/9], [18a/3], [27b/8], [30a/3], [16a/3], [30b/2], [8b/5], [15b/7], [25a/2], [28a/8], [14a/10], [11a/13], [28b/3], [7b/11], [15a/3].

**düş :** Rüya, vakıa, âlem-i ma'nâ [8b/7]

**düşmân:** (F. s.) Düşman, yağı [16b/1].

**düşün- :** 1. Aklından geçirmek, göz önüne getirmek, muhakeme etmek [9b/4].

## E

**ebter:** (Ar. s.) 1. Kuyruğu kesik [hayvan] [2a/2]İ

**ebû:** (Ar. i.) Baba, ata [18a/6].

**Ebûbekir:**(Bekir'in babası) (Ar. i.) ilk hâlife Hz. Ebûbekir. ["Sıddîk" lakabıyla anılır] [5b/13], [22a/10], [22a/12], [22b/5], [22b/6], [30b/12].

**Ebû Talîb:** Hz. Muhammed'in amcası [18a/6].

**ecdâd:** (Ar. i. cedd'in c.) Dedeler, büyük babalar, atalar [7b/10].

**ecel:** (Ar. âcâl) Muayyen olan vâde ömrün sonu, hayâtın son demi [23a/3], [29a/3].

**ecma'în:**(Ar. zf.) Hepsi, cümlesi, topu [25b/5].

**eczâ:** (Ar. i. cüz'Un c.) 1 Parçalar, kısımlar [7a/11].

**efgân:** (F. i.) İztırap ile haykırma, bağırıp çağırma; inleme, bağırma [28b/2], [30b/3].

**efkâr:** (Ar. i. fikr'in c.) 1. Düşünceler, [17b/3].

**eflâk:** (Ar. i. felek'in c.) 1. Semâlar, felekler, gökler, küreler; zamanlar. [19b/13].

**efvâh:** (Ar. i. fem ve fevh'in c.) Ağızlar; menfezler, ağıza benzeyen her türlü delikler. [10a/8]

**eğer:** (F. e.) Şart edatıdır; eğer, şayet manasınadır, ["ise, -iseler, isen, -iseniz, isem, -isek" kelimelerinden önce gelir; bâzan baştaki vokal düşerek "-ger" şeklinde kullanılır] [26a/13]

**ehâd:** (Ar. s.) Tek, bir, ilk sayı [5a/8], [5a/9].

**ehl:** (Ar. ehâlî) 1. Sahip, mâlik, mutasarrıf olan [2b/5], [4a/5], [4b/6], [4b/13], [9a/12], [20a/2], [20a/3], [23a/13], [26b/7], [26b/13], [31b/7], [31b/6], [31b/4].

**el:** 1. Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü. [33a/11], [27b/4], [10a/11], [11a/12], [13a/6], [22b/3], [6b/6], [31a/13], [31a/11],[27b/3].

**emîn:** (Ar. ümenâ) 1. Emniyet sahibi, korkusuz; birine emniyet eden, güvenen; şüphe etmeyen; kendisine güvenilen [kimse, şey] [7a/1], [13a/4], [19b/8], [22a/6], [23a/10], [24a/10], [30a/4], [35b/8], [24a/2].

**emr:** (Ar. evâmir) 1. İş buyurma, buyruk, buyrultu, [ağızdan veya yazı ile], [6b/11], [7b/1], [23a/12], [13a/7], [20b/6], [23a/9], [24a/5], [26a/9], [27b/5], [2[22b/1], 8a/3], [6b/13], [25a/4], [21b/11].

**emzür-:** Kadın veya dişi hayvan memesindeki sütü yavruya vermek [17a/3], [17a/7], [33b/12], [34b/9].

**enbiyâ:** (Ar. i. nebî'nin c.) Müstakil şeriat sahibi olmayan peygamberler, yalvaçlar [5b/9], [12a/8], [19b/10], [25b/1], [29b/10].

**enhâr:** (Ar. i. nehr'in c.) Irmaklar, çaylar [16 b /11]

**enşârî:** (Ar. s. ve i.) ensârdan olan kimse, [ensâr Medine'deki "evs" ve "Hazrec" kabilelerine mensup. Hicretten sonra, Hz. Muhammed'e din uğrunda yardımcı olan kimseler] [10b/3].

**ensâru'l-lâh:** Allah yolunda Hz. Muhammed'e yardım edenler [10b/2], [10b/4]

**envâ':** (Ar. i. nev'in c.) Çeşitler, türlüler [7b/6].

**eren:** 1. Benliğinden sıyrılmış, özvarlığından geçmiş, kendini Tanrı'ya adanmış, ermiş, evliya, veli [8b/6].

**ervâh:** (Ar. i. rûh'un c.) Canlar, hayâtın cevherleri [3a/2], [19b/10], [29b/8], [29b/10].

**eşhâb:** (Ar. s. sâhib ve sahb'ın c.) 1. Peygamberimizi görmek ve sohbetine ermek şerefini kazanmış kimseler. [21b/2], [32a/7].

**esen:** Hiçbir hastalığı, vücutça hiçbir eksikliği olmayan, sağlıklı, sıhhatli, salim [29a/13].

**eski:** 1. Çıkışından beri çok zaman geçmiş olan, kadim, atik, dirin, köhne [31a/2].

**esmâ:** (Ar. i.) İsimler [7a/13].

**eşvâb:** (Ar. i. sevb'in c.) Giyimler, giyecek şeyler [9a/9], [9a/10].

**eşiddâ:** (Ar. s. şedîd'in c.) Şiddetli davranan yiğitler. [8a/6]

**eşya:** (Ar. i. şey'in c.) Nesnelere, mevcut olan şeyler, levazım; çamaşır, elbise, yolcunun sandığı, bavulu, çıkımı, sepeti; evin masası, koltuğu, kanapesi, perdesi ve benzerleri gibi nesnelere. [3a/7]

**ev:** 1. Toplumda her ailenin ayrı olarak oturması ve yerleşmesi için yapılmış yer, hane, beyt, dar, mesken 2. Aile [3b/6], [9b/10], [12b/4], [12b/9], [12b/13], [15a/10], [15b/13], [22a/2], [22b/8], [27b/13], [28b/6], [28b/7], [29b/8].

**evfâ:** (Ar. s. vefâ'dan) 1. Daha (en, pek) vefalı, cana yakın, sözünde duran [12a/5]

**evlâd:** (Ar. i. veled'in c.) 1. Çoluk, çocuk. 2. [Türkçe'de müfred olarak kullanılır] [2a/13], [17a/12]

**evşâf:** (Ar. i. vasfın c.) Sıfatlar, kaliteler. [4b/11]

**evvel:** (Ar. evâil) 1. Önce, ilk, birinci, ibtidâ, başlangıç. [1b/7], [1b/8], [1b/9], [2a/3], [5b/12], [5b/13], [6b/1], [7b/5], [12a/11], [13b/10], [21a/1], [261/10], [26b/9], [26b/12], [31b/12], [34b/11], [20a/1].

**ey:** (Ar. F.) Nida için ve nidaya cevap için kullanılır; "hey, yahu, bana bak!" gibi mânâlara gelir. ["İranlılar "iy" de derler] [6a/4], [6b/6], [8b/9], [8b/12], [11a/7], [12b/1], [14a/4], [20a/7], [22b/13], [23a/1], [23a/10], [23b/2], [23b/3], [23b/6], [24a/1], [24a/4], [24b/12], [25a/9], [25a/11], [25b/3], [27a/7], [27a/11], [27b/2], [28a/7], [28b/4], [28b/8], [29a/1], [29a/4], [29b/1], [29b/3], [29b/13], [30b/7], [32a/2], [32b/11], [34b/10], [35a/9], [35a/9]

**eydür:** (ayıtmak) Eyitmek, söylemek, demek. Saz ozanlarının "aydur",

"eydür" gibi çekimli kullanılır [32b/3], [35b/12], [12b/3], [13a/11], [24b/13], [27a/8], [32b/4], [32b/5], [32b/6], [32b/8], [32b/9], [33a/1], [33a/2], [33a/5], [33a/10], [33a/12], [33b/3], [34a/10], [34a/13], [34b/8], [34b/11], [34b/13], [35a/4], [35a/9]

**eyle:** Etmek, yapmak [2b/2], [2b/3], [2b/10], [4a/7], [4a/9], [4b/1], [4b/8], [4b/9], [5b/5], [6a/1], [7a/13], [7a/13], [7b/8], [7b/12], [8a/1], [8b/6], [8b/8], [9a/13], [9b/8], [9b/13], [9b/13], [11a/4], [11b/1], [15b/1], [16a/10], [18a/2], [19b/8], [20a/10], [20a/10], [20b/9], [20b/9], [21a/9], [21b/1], [21b/2], [21b/2], [21b/10], [22a/8], [24a/3], [24a/8], [24b/11], [24b/11], [25a/11], [25a/11], [25a/10], [26b/8], [26b/10], [27b/2], [28b/2], [28b/10], [29b/5], [29b/6], [29b/12], [31a/7], [31b/8], [31b/9], [32a/1], [32b/2], [32b/10], [33a/1], [33a/9], [33a/8], [34a/8], [35b/8].

**ezân:** (Ar. i.) 1. Müslümanları ibâdete çağırarak için çok defa minarenden, muayyen kelimeleri söylemek suretiyle, yüksek sesle yapılan davet. [Allâhü ekber Allâhü ekber, Allâhü ekber Allâhü ekber. Eşhedü en la ilahe il-1'Allah. Eşhedü en la ilahe il-1'Allah. Eşhedü enne Muhammeden Resûl-Ullah. Eşhedü enne Muhammeden Resûl-Ullah. Hayya-al esselâ, Hayya-al-esselâ, Hayya-al-el-felâh Hayya-al-el-felâh (sabah ezanlarında ilâveten es-salâtü hayrûn min-en-nevm). Allâhü ekber Allâhü ekber. La ilahe il-1'Allah], (ezanı ilk kuyan zât Hz. Bilâl-i Habeşî'dir) [19b/8].

**ezel:** (Ar. i.) Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, öncesizlik [zıddı "ebed" dir] [2b/12].

**ezkâr:** (Ar. i. zikr'in c.) 1. Anmalar, hatırlamalar, bildirmeler, söylemeler [17b/3].

## F

**faḥri :** (Ar. s.) 1. Şeref, onur için, parasız, maaşsız, aylıksız, ücretsiz görülen [iş] [2b/7], [16a/9], [12a/8], [14b/1], [31a/10].

**fā'il:** (Ar. fevâil, faale) 1. Te'sirli. [13b/11].

**fakr:** (Ar. i.) Fakirlik, yoksulluk, muhtaçlık züğürtlük [31a/2].

**fânî:** (Ar. s. fenâ'dan) 1. Ölümlü. [11b/8], [21a/8], [31b/3].

**farz:** (Ar. furûz.) 2. Allah'ın, işlenmesi kat'î olarak lüzumlu, terki günah olan emirleri. [namaz; oruç; hac; zekât gibi] [7a/13], [20b/9]

**faşl:** (Ar. fusûl) 1. Ayrıntı; ayırma, ayrılma; kesme; kesinti; bölüm. [31b/11]

**Fâtıma:** (Ar. i.) Hz. Peygamberin ilk zevceleri Hz. Hadîce'den dünyâya gelen, dört kızının en küçüğüdür, [diğerleri Zeyneb, Ru-kiyye, Ümmü Külsûm'dur]. Hicretten 18 yıl önce 605 de Mekke'de dünyâya gelmiş, hicretten 11 yıl sonra, 632'de Medine'de vefat etmiştir. 18 yaşında Hz. Ali ile evlenmiş, Hz. Hasan ve Hüseyin'in, Ümmü Gülsûm, Zeyneb ve Rukiyye isimli kızların annesidir [kızlarına, ablalarının adını vermiştir]. Hz. Peygamberden sonra ancak 6 ay yaşamıştır. Lâkabı Zehra'dır [27a/3], [27a/4], [27b/6], [22a/4], [22b/9], [22b/11], [23b/1], [23b/5], [23b/7], [23b/9],

[23b/10], [24a/3], [24b/13], [29a/9], [29a/11], [31a/2], [31a/2], [31a/3], [31a/4], [31a/5], [31a/6], [31a/7], [31a/8].

**fâtiha:** (Ar. fevâtih) 1. Kur'ân-ı Kerîm'in birinci sûresi, fatiha sûresi ["elhamdü lillâhi rabb-il-âlemîn" diye başlayan sûre] [5b/12].

**faẓl:** (Ar. fuzûl) 1. Fazlalık, üstünlük. 3. İyilik, fazilet, erdem, lütuf. [5b/3], [8a/7], [4a/7], [24a/9], [14a/13].

**felek:** (Ar. eflâk, fülük) 1. Gökyüzü, semâ [19b/3], [30b/8], [30b/10].

**fenâ:** (Ar. i.) 1. Yok olma, yokluk, geçip gitme ["bulmak" fiili ile kullanılır], "beka" mn zıddı, [tasavvufta maddî varlıktan sıyrılıp hakka ulaşma]. [31b/4], [31b/5]

**ferah:** (Ar. i.) Gönül açıklığı, sevinç, sevinme. [12b/7], [28a/13]

**ferište:** (F. i.) [aslı "firište" dir]. (bkz: firište).

**firište:** (F. firište-gân) 1. Melek [9b/10].

**fermân:** (F. i.) Emir, buyruk; [evvelce], pâdişâh tarafından verilen yazılı emir, berat, buyrultu [32b/7], [33b/8], [22b/1].

**feryâd:** (F. i.) 1. Haykırma, çığlık, figan [9a/13], [24a/3].

**feth:** (Ar. fütûh; c.c. fütuhat) 1. Açma, açılma [5b/9], [25b/2].

**fevḳ:** (Ar. i.) Üst, üst taraf, yukarı [maddî, manevî], [müen. "fevkiyye"] [12a/5].

**fevt:** (Ar. i.) 1. Bir daha ele geçmemek üzere kaybetme, elden çıkarma, kaçırma [4a/5].

**fiğân:** ("ga" uzun okunur, F. i.) İztırap ile bağırtıp çağırma, inleme [9b/6].

**firâk:** (Ar. i.) 1. Ayrılık, ayrılma [25a/3].

**fırdevs:**(Ar. ferâdîs) 1. Cennet, uçmak. [16b/13].

**fırkat:** (Ar. i.) Dostlardan ve sâireden ayrılık, ayrılış [aslı "fırkat" dir] [27a/7], [28a/8], [28a/13], [30a/3], [30a/5].

**fıkr:** (Ar. efkâr) 1. Fikir, düşünce [17b/3].

**furkân:** ("ka" uzun okunur, Ar. i.) 1. Kur'ân-ı Kerîm [5b/12], [14a/5].

**furkat:** (Ar. F.) Ayrılık [22a/9], [23a/1], [24b/12], [21a/8], [25a/1], [30a/6].

## **G**

**ğaflet:** (Ar. i.) 1.İhmal, endişesizlik [6b/7], [13a/10], [7b/9], [20b/5].

**ğafürü'r-Rahîm:** Esirgeyen, suç bağışlayan [Allah]. [6b/3].

**ğam:** (F. i.)1. Keder, tasa, hüzn [14a/2], [15b/2], [35b/9], [16a/13].

**ğam-ğîn:** (Ar. F.) Kederli, tasalı, hüznü [9b/7].

**ğam yememek:** Kaygılanmamak, tasa etmemek, üzülmemek [35b/9].

**ğani:** (Ar. ağniyâ) 1. Allah'ın adlarından biridir. [2a/3], [7a/12], [11b/6], [14b/12], [25b/6]

**ğarb:** (Ar. gurûb) 1. Güneşin battığı taraf, günbatısı, batı [7a/2], [9b/12], [12b/11].

**ğark:** (Ar. i.) 1. Boğulma, boğma. [7a/6], [14a/1], [15b/3].

**ğarîb:** (Ar. s. gurbet ve garâbet'den. c. gurabâ) 1. Kimsesiz, zavallı [22b/13], [33b/10], [21a/13], [22b/10], [30a/2].

**ğarqa:** (Ar. s.) Suyu batmış [24a/7], [30a/8].

**ğayb:** (Ar. s.c. guyûb) 1. Gizli olan, göze görünmeyen şey, kayıp şeyler [24a/2].

**ğâyet:** ("ga" uzun okunur, Ar. gayât) 1. Nihayet, uç, son. 2. zf. çok, fazla, son derece [13a/12], [27b/9], [30a/2], [32a/10], [25a/13],

**ğayr:** (Ar. s. ağyar) 1. Ayrı, başka, özge, artık, diğer, ma'dâ, değil [12b/8], [33a/11].

**gece:** 1. Güneş battıktan gün ağarmaya başlayıncaya kadar geçen süre, tün. 2.Bu süre içindeki karanlık. [8b/11], [8b/12], [9a/4], [12a/12], [12a/13], [12b/1], [12b/1], [12b/13], [13a/4], [13a/4], [13a/10], [14b/3], [14b/8], [15b/2], [15b/8], [16a/6], [16a/7], [19b/1], [27a/5], [27b/2], [29b/3], [30b/6], [30b/13], [19b/1], [8b/4], [15b/4], [32b/12], [8b/13], [12a/11], [12a/11].

**geç-:** 1. Bir yerden başka bir yere gitmek, mürur etmek. 2. Bir yere ve makama veya sadarete oturmak, nasp olunmak [35b/2], [19b/8], [22a/12], [22b/1], [29b/3], [33a/10], [34b/6], [20a/5], [22a/8], [20a/4], [16a/2], [28a/5].

**gel-:** 1. Bir yere gitmek, varmak. 2. Geriye dönmek. 3. Varmak, ulaşmak. 3. Zuhur etmek, peyda olmak, hasıl olmak [4a/5], [6b/6], [8a/12], [10b/6], [11a/12], [14 b /7], [20a/6], [22b/2], [22b/7], [24a/1], [24a/8], [27b/2], [27b/10], [29a/2], [33a/8], [33a/8], [35a/5], [10b/11], [33b/12], [6b/12], [7a/3], [31a/2], [31a/2], [31a/3], [31a/4], [31a/5], [31a/6], [31a/7], [31a/8], [13a/11], [28b/11], [29b/13], [34b/9], [8b/9], [31a/5], [9a/9], [7a/1], [7b/6], [7b/7], [7b/8], [9b/8], [12b/13], [13a/13], [13b/3], [14b/1], [14b/3], [14b/5], [14b/6],



[16a/10], [16a/12], [17a/12],  
[17b/1], [17b/11], [20b/6],  
[20b/9], [21b/8], [21b/13],  
[22a/5], [22a/6], [22b/12], [23a/3],  
[23a/7], [23a/12], [27b/6],  
[28b/11], [29a/8], [30a/1], [30a/3],  
[30b/1], [30b/9], [33a/2], [33b/1],  
[34b/12], [35b/1], [2b/4],  
[23b/11], [7a/3], [7b/1], [7b/2],  
[8b/11], [12a/10], [13a/1], [20a/2],  
[22b/8], [32a/11], [33a/7],  
[23b/12], [12b/6], [28a/3],  
[32b/8], [21b/1], [6a/8], [33b/13],  
[7a/10], [17a/4], [32b/9],  
[33b/11], [35a/7], [5b/9], [3a/8],  
[12b/10], [26a/8], [32a/10],  
[32a/10], [35b/3], [35b/2], [9a/8].

**ger:** (F. e.) "Eğer" kelimesinin kısaltılmışıdır, nazımda kullanılır. -ger (F. e.) isimlerin sonuna eklenen ve fâiliyet (yapıcılık) bildiren bir edat. [3b/1], [3b/3], [4a/10], [4b/10], [5a/2], [6a/11], [8a/2], [8a/3], [10a/1], [11a/7], [11b/12], [11b/13], [15a/4], [16b/3], [16b/4], [20a/8], [20b/13], [21a/1], [24a/11], [24a/12], [27b/3], [31b/5], [31b/7], [31b/10], [32b/10], [34a/11], [35b/12].

**gerek:** 1. Bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin bağlı olduğu (şey), lâzım, yarar. 2. Mutlaka, kuşkusuz, muhakkak [17a/4], [23a/2], [25a/4], [26b/1], [28a/3], [28a/3].

**getür-:** 1. Vücuda getirmek, 2. Gelmesini sağlamak. 3. İcab etmek, vuku ve zuhuruna sebep olmak, vermek. [2b/7], [9a/5], [17b/10], [12b/12], [22b/4], [35b/4], [2b/10], [6b/13], [33b/1].

**gevher:** (F. i.) 1. Cevher, elmas. [4b/11], [5b/6], [10b/8], [10b/9], [10b/11], [10b/12].

**geyik:** Geyikgillerden, erkeklerinin başında uzun ve çatallı boynuzları

olan memeli hayvan (Cervuselaphus) [33a/7], [34b/2], [34b/3], [35a/13], [35b/7], [33a/11], [34b/1], [33a/3], [33a/6], [33a/13], [33a/12], [31b/11], [33a/1], [33a/10], [33b/1], [34a/11], [34a/12], [34b/4], [34b/13], [35a/4], [35a/8], [35a/12], [35b/1], [35b/3], [34b/6]. [12b/5], [12b/5], [13a/8], [15b/4], [17b/9], [17b/13], [9a/7], [13a/5], [3a/7], [21b/7], [34a/11], [34b/1].

**ğilmân:** (Ar. i. gulâm'ın c.) 1. Tüyü, bıyığı çıkmamış delikanlılar, gençler [14b/5].

**gibi:** 1. .-e benzer. 2. İ mişçesine, benzer biçimde [4b/9], [7a/6], [10b/7], [28a/11], [29b/11], [31b/13], [31b/13], [32b/13], [34b/6].

**gir-:** 1. Dışarıdan içeriye geçmek. 2. Sığmak. 3. Yer almak, katılmak, iltihak etmek [22b/2], [22b/7], [19b/3], [34b/4], [22b/4], [32a/13], [20a/12], [8b/2], [10b/7], [23a/11], [17b/2], [15b/5], [19b/5], [29a/8].

**git-:** 1. Bir yere doğru yönelmek. 2. Bir yerden veya bir işten ayrılmak. 3. Çıkmak, ulaşmak [7a/6], [12a/12], [18a/4], [9b/7], [35a/7], [29b/13], [30a/1], [17a/13], [12b/2], [17a/7], [17b/2], [18a/2], [20b/10], [22a/2], [28a/10], [28a/12], [30a/4], [31b/7], [30a/4], [23b/12], [10b/13], [10b/13], [10b/12], [20a/6], [7b/12], [8b/1], [29a/13], [35a/4], [13a/10], [23a/11], [11b/8], [14a/2], [25a/2], [6a/8], [31a/6].

**giz:** Sır [21b/5].

**gizle-:** 1. Saklamak, görünmeyecek, belli olmayacak bir yere veya bir duruma koymak [33b/11], [28a/7].

**gizli:** 1. Görünmez, belli olmaz bir durumda olan. 2. Saklı olarak, saklayarak [2b/12], [19b/1].

**gök:** 1. İçinde gök cisimlerinin hareket ettiği sonsuz boşluk, uzay, feza. 2. Yeryüzü üzerine mavi bir kubbe gibi kapanan boşluk, sema [19b/3], [24a/10], [19b/12], [33b/4], [12b/10], [5b/6], [19b/13], [9b/13], [33a/5], [16b/13]. [20a/1], [20a/2], [20a/3].

**gölge:** 1. Bir cismin ziyaya mani olmasıyla karanlıkta bıraktığı yer ki öbür cismin şekil ve suretini gösterir [18a/13].

**gönder-:** 1. Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak, irsal etmek. 2. Yetki vererek gitmesini sağlamak. [14b/12], [11b/5], [13a/3], [35a/6], [35b/7].

**göñül:** (i.) 1. Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatırlama vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı [4a/3], [14a/11], [20a/9], [2b/7], [12b/9], [8b/3], [9b/8], [12a/9], [4a/3], [14a/11].

**gör-:** 1. Görme gücü ile varlıkları bütünüyle algılamak. 2. Anlamak, kavramak, sezmek. 3. İnanmaya nail olmak. 4. Belirli bir zamanın içinde bir olaya tanık olmak, yaşamak; izlemek [14 b/7], [16a/4], [23b/3], [30b/13], [32a/3], [35b/1], [35b/6], [9a/2], [9b/10], [12b/13], [13a/4], [14b/9], [14b/11], [17b/9], [19b/12], [20a/1], [22b/2], [24a/2], [29a/8], [31b/7], [32b/11], [33b/9], [35b/3], [9a/3], [16a/10], [28b/8], [30a/1], [31a/10], [31b/2], [32a/10], [35b/6], [17b/13], [12b/10], [13b/2], [15b/7], [15b/13], [20b/4], [15a/1], [15b/7], [32b/6], [34b/9], [12b/5], [7b/13], [14b/5], [17b/12], [35b/9], [23b/10],

[32b/12], [32b/7], [8b/7], [18a/12].

**göster-:** 1. Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak. 2. Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek. 3. Belirtmek, anlatmak. 4. Bir şeyin etkisi altında tutulmak. 5. Kanıtla inandırmak. 6. Öğretmek, açıklamak [15a/2], [20a/11], [32b/1].

**götür-:** 1. Taşımak, ulaştırmak veya koymak. 2. Yakından uzağa alıp gitmek, nakletmek. 3. Kaldırmak, toplamak, çekmek. [14b/10], [24a/9], [35a/13]

**göz:** 1. Görme organı [21b/12], [29a/7], [30a/8],[30a/10],[13a/10], [29a/5], [30a/7], [32b/13], [34b/6], [22a/4], [24a/7], [30a/5], [30b/4], [5a/ 1], [11b/2], [12b/2], [27a/12], [34b/7], [28b/13], [28a/10], [21a/9], [24a/4], [31a/1], [33b/9], [6b/7], [28a/7], [29b/12].

**gözyaşı:** 1. Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri [21a/9], [24a/3].

**gül:** (F. i.) 1.Çok sevilen ve beğenilen, katmerli ve kokulu olan çiçek [10b/7], [18a/4], [27b/11], [31b/1], [32b/1], [29b/7].

**gül-âb:** (F.) Gülsuyu [29b/7].

**gül-<sup>c</sup> izâr:** (F.) 1. Gül yanaklı, al yanaklı [27b/2].

**gülüstân:** Gül bahçesi. Huzurlu, rahat ve zenginlik dolu (yer) [9a/6], [10b/7].

**gülşen:** (F.) 1. Gül bahçesi [8b/2].

**gümân:** (F. i.) Zan, sanma sezme [6a/4].

**gün:** 1. Dünyanın kendi eksenini üzerinde bir kere dönmesinden oluşan yirmi dört saatlik zaman, yevm, ruz, nehar. 2. Güneş. 3. Gündüz. 4. İçinde bulunulan

zaman. 5. Tarih. [7b/4], [8b/11], [9b/7], [10b/10], [11b/1], [14a/10], [17a/3], [17a /7], [17a/11], [17b/1], [18a/4], [20a/2], [20a/3], [21b/9], [26b/12], [27b/1], [28a/4], [29b/3], [32a/6], [17a/8], [31a/6], [29a/6], [21b/11].

**gündüz:** 1. Günün sabahtan akşama kadar süren aydınlık bölümü, gece karşıtı [9a/4], [27a/5], [27b/2].

**güneş:** 1. Gezegenlere ve yer yuvarlağına ışık ve ısı veren büyük gök cismi [18a/13], [27a/11].

**günâh:** (F. i.) Allah'ın emirlerine aykırı olarak görülen iş, dînî suç. [nazımda "güneh" şeklinde geçer] [4a/13].

**güzel:** 1. Göze iyi görünen beğenilen, iyi, doğru olan. 2. Soyluluk ve ahlâkî üstünlük düşüncesi uyandıran [7a/12], [30b/4].

**güzellen-:** Güzel olmak, güzellik peyda etmek, güzelleşmek [17b/1].

## H

**haber:** (Ar. ahbâr) 1. Son ve yeni havadis, bilgi [2a/4], [15b/4], [16a/6], [21b/12], [28b/9], [29a/9], [32a/2].

**habîb:** (Ar. s. hubb'dan. c. ahibbâ) 1. Sevgili, yar . 2. Hz. Muhammed [2b/1], [21a/13], [7a/6], [23a/5], [11b/6], [4a/11], [12a/8], [28b/3], [28b/1], [6a/7], [8a/1], [11a/10], [27a/1], [3a/4], [3a/11], [12a/9], [14a/13], [26b/6], [23a/10], [22b/10].

**Habîbu'l-lâh:** (Allah'ın sevgilisi) Hz. Muhammed. [müen. "habîbe" dir] [32a/5].

**hacc:** (Ar. i.) İslâm'ın beş şartından biri olan ve muayyen zamanda Mekke'deki "Kâbe-i Şerife" yi ziyaret etmek üzere yola çıkma

farızası, [kelimenin aslında "kasid" ve "teveccüh" mânâları vardır], . hâcc (a.s. ve i.c. hüccâc) hacca giden, Kabe'yi ziyaret eden, hacı. [çok zaman kelime "el-hâcc" şeklinde kullanılır ve "hacı" şekli daha yaygındır] [26b/11].

**hacim:** (Ar. s.) Hücüm eden, saldıran. [6a/9].

**hâcet:** (Ar. hâcât, havâyic) İhtiyaç, lüzum, gereklilik, muhtaçlık. [7b/9], [17a/10].

**Hak:** (Ar. i.). (bkz. hakk) [2a/7], [20a/11], [20b/3], [33b/2], [33b/3], [34b/13], [28a/3].

**Hakık:** (Ar. hukuk) 1. Allah, tanrı. 2. doğruluk ve insaf: Hakdan ayrılmamalı [12a/13], [30a/12], [1b/9], [2a/2], [2b/6], [2b/10], [3a/1], [3a/2], [3a/4], [3a/6], [4a/11], [4b/3], [5b/5], [5b/6], [6a/9], [6b/9], [6b/13], [7a/5], [7a/12], [7b/3], [7b/9], [9b/11], [11a/4], [11a/6], [1a/9], [12a/8], [13a/3], [13a/8], [15a/2], [15b/12], [16b/2], [18a/10], [20a/7], [20a/10], [20b/4], [20b/9], [21b/7], [23a/8], [26a/9], [26a/13], [29a/11], [33b/1], [33b/5], [33b/6], [35a/8], [35a/1], [24a/4], [20a/4], [21b/3], [21b/4], [21b/6], [21b/7], [23a/7], [25b/2], [14a/8], [19b/7], [23a/6], [23a/9], [23a/12], [24a/9], [30b/9], [32a/8], [11a/3], [24a/5], [26b/10], [2b/2], [2a/6], [6b/10], [11a/5], [14b/4], [15a/1], [16b/1], [20b/6], [30b/13], [24b/11].

**hakim:** (Ar. hakeme, hâkimûn, hükkâm) 1. Her şeye hükmeden, Tanrı. [16b/10], [35a/11].

**hâl:** (Ar. i. ahvâl) 1. Oluş, bulunuş, suret, durum [11a/1], [14b/8], [25a/1], [29a/10], [23a/4], [25b/1].

**halet:** (Ar. hâlât) Hâl, suret, keyfiyet, nitelik, [kelime, "hâl" kelimesinin

eşiti ve müennesi olmakla beraber "dikkate değer hâl" mânâsına gelir]. [3b/6].

**hâlik:** (Ar i. ve s.) Yaratan, yoktan var eden, yaratıcı, Allah [26b/4], [29b/3].

**hâli:** (Ar s.) Hâl'e mensup, şimdiki. [18a/4], [31b/2], [7a/2 ], [27a/4], [18a/5].

**hâlid:** (Ar. hâlidûn, hâlidîn) 1. Sonsuz, dâim, ebedî. [6b/5], [16b/11], [13b/8].

**hâlîl:** (Ar. ahillâ ve hullân) 1. Samimî [dost], [3a/5], [7a/9], [14a/7].

**hâlîm:** (Ar. s.) 1. Tabiatı yavaş olan, yumuşak huylu. [Allah adlarından], [müen. "hâlîme" dir] [17a/6], [17a/7], [17a/11], [17a/12], [18a/2], [29b/4], [34a/8], [35b/1].

**halk:** (Ar. i.) 1.Yaratma, yaratılma [2b/8], [6b/7], [32b/2], [18a/7 ], [3b/1], [4a/9], [5a/2], [8a/2], [11b/12], [15a/4], [16b/3], [20b/8], [20b/13], [22a/1], [24a/11], [13b/10], [18a/7].

**halvet:** (Ar. i.) 1. Yalnız, تنها kalma, tenhaya çekilme, tenhalık [30a/12], [12a/13].

**ham:** (F. s.) 1. Olmamış, olgunluğa ermemiş, ham. [28a/11].

**hamd:** (Ar. i.) Tanrı'ya olan şükran duygularını bildirme. [5b/12], [21b/4], [25b/2].

**hamîm:** (Ar. i.) 1.Pek sıcak, pek kaynar nesne [33b/7].

**Hamza:** (Ar.) Abdülmuttalib'in oğlu ve Hz. Muhammed'in amcasıdır. Önce Hâşimîlerin, doğmakta olan islâm dînine karşı gösterdikleri düşmanlığa iştirak etmiş, fakat sonra Ebû Cehl'in, muhâsamada ileriye gitmiş olmasına hiddetle ilk vahiy gelişinin ikinci, yahut

altıncı senesi Peygamberimize îmân ve iltihak etmiştir; Uhud Gazâsı'nda şehit olmuştur [6a/6].

**hâne:** (F. i.) 1. Ev. [9a/1].

**harâb:** (Ar. s.) 1. Yıkık, viran [15b/8].

**harac:** (Ar. i.) 1. Vaktiyle Müslüman olmayan teb'adan alınan vergi. [5a/6].

**harâm:** (Ar. s.) 1. Şerîatçe, dince yasak edilmiş şey [35a/2].

**harîş:** (Ar. s. hırs'dan) Hırslı, tamahkâr, bir şeye çok düşkün, lüzumundan fazla istekli, hâris, son derece hırslı olan [21a/4].

**Hâşan:** Hz. Muhammed'in torunu Hasan ve Hüseyin.[22b/12], [28b/8], [28b/11], [30a/1], [30b/1], [6a/5], [29a/13].

**hasîb:** (Ar. s.) Hesâbeden, hesâbedici [5a/8].

**Hasret:** (Ar. i.) Ele geçirilemeyen veya elden kaçırılan bir nîmete üzülp yanma, iç çekme, inleme; üzüntü, iç sıkıntısı, keder, zahmet; eseflenme, göreceği gelme, özleyiş [30a/6], [30a/11], [30b/5], [30b/10], [29a/3], [27a/7], [14b/11], [28a/8].

**hass:** (Ar. havâs) 1. Mahsus, özel. [14a/7]

**hasâ:** 1. Sağlığı bozuk olan, esenliği yerinde olmayan (kimse, hayvan) [9a/11], [22a/3].

**haşr:** (Ar. i.) 1. Ölülere diriltip mahşere çıkarma; kıyamet [3b/2], [5a/2], [8a/2], [11b/6], [11b/12], [15a/4], [16b/3], [20b/13], [24a/11], [26b/9].

**hâşimî:**(Ar.) Hz. Muhammed'in mensub olduğu kabîle [32a/4].

**hâtem:** (Ar. i.) 1. Mühür, üstü mühürlü yüzük [14a/12].

**ḥatm:** (Ar. i.) 1. Hitâma erdirmе, bitirme [11b/7], [11b/9].

**ḥâtûn:** (Ar. F. havâtîn) Kadın [9a/1], [12b/1], [12b/13], [13a/1], [13a/3], [17a/4], [30a/11].

**Ḥavvâ:** (Ar. i.) 1. Hz. Âdem'in zevcesi olup, Âdem Cennet'te uykuda iken sol taraf kaburgasından alınan bir kemikten yaratılmış ve bu ameliyeden Âdem hiç acı duymamıştır. Adem topraktan, Havva kemikten yaratılmıştır [7b/4].

**ḥavz:** (Ar. i.) Etrafı çitle çevrili yer havuz [23b/4].

**ḥayâ:** (Ar. i.) 1. Allah korkusu ile günahтан kaçınma [31b/8].

**ḥayât:** (Ar. i.) 1. Dirilik, canlılık [13b/2], [21b/9].

**ḥayr:** (Ar. i.) İyilik; iyi, faydalı iş; fayda [26b/10], [8b/5], [15a/10], [11b/9].

**ḥayrân:** (Ar. s.) 1. Şaşmış, şaşa kalmış, şaşırmış. [4b /12], [25a/6].

**ḥayret:** (Ar. i.) Şaşma, şaşırma, şaşakalma, ne yapacağını bilmeme [15b/9], [27a/6], [31a/13].

**ḥayrû'l-enâm:** (yaratılmışların en hayırlısı) Hz. Muhammed. [20a/3], [8b/4], [22b/6].

**ḥayru'n-nisâ:** (Ar.) "Kadınların hayırlısı" 1. Hz. Fâtıma'mn sıfatı. [31b/3].

**ḥayrû'l-beşer:** (Ar.) İnsanların en hayırlısı; Hz. Muhammed [8b/5].

**ḥayy:** (Ar. i.) 1. Allah'ın adlarındandır [1b/2], [1b/9].

**ḥazâ:** (Ar. i.) Bu, o, şu [1b/5], [13b/9].

**ḥazîn:** (Ar. i. hizâne'den. c. huzzân) (a.s. hüzm'den) 1. Hüzünlü, mahzun olarak, kederli, gamlı [30a/4].

**ḥâzır:** (Ar. huzzâr, hâzırûn, hâzırın) 1. Huzurda, meydanda, gözönünde olan, bizzat bulunan [21a/11], [26a/9], [29b/9], [29b/10].

**Ḥazret:** (Ar. i. huzûr'dan. c. hazerât) 1. Saygı saymak üzere büyüklere verilen unvan. Hazret-i Peygamber, Hazret-i Alî, gibi. [şahısların dışında da kullanılabilir. Hazret-i Kur'ân gibi], 2. [evvelce], büyük sayılan kimselerin adlarının sonuna "hazretleri" şeklinde getirilirdi. [2a/6], [2b/6], [3a/5], [11a/6], [13a/2], [13a/5], [13a/10], [23b/8], [33a/7]

**ḥazẓ:** (Ar. huzûz, huzûzât) 1. Hoşlanma, sevinç, memnurluk [17b/5].

**hecr:** (Ar. i.) Ayrılma, terketme; ayrılık [Arapçada bulunmayan "hicr" şekli daha yaygındır] [28a/8].

**ḥelâl:** (Ar. i.) 1. Kullanılması şer'an caiz olan, dînin hükümleri bakımından kullanılabilen, haram olmayan şey [29a/10].

**hem:** 1. Hem hem biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlar. 2. Dahi, de, bile [2a/5], [2b/8], [8b/13], [11b/1], [11b/5], [11b/7], [12b/11], [15b/2], [16a/13], [17a/7], [19b/4], [19b/10], [21b/3], [21b/6], [21b/8], [22a/10], [22b/6], [23a/5], [23b/13], [24a/6], [25b/3], [26b/4], [26b/5], [26b/6], [26b/7], [26b/9], [26b/10], [26b/11], [26b/12], [28a/3], [28b/7], [28b/12], [29b/9], [29b/10], [30a/3], [31a/6], [31a/7], [31a/9], [32a/3], [34a/4], [35a/11].

**hemân:** (F. zf.) 1. Hemen, derhal, o anda, çarçabuk. 2. Öylece, böylece [7a/5], [7b/12], [14b/1], [15b/3], [15b/9], [15b/13], [17b/3].

[17b/11], , [19b/4], [19b/5], [21a/9], [22b/12], [23a/12], [27a/6], [28b/6], [29a/2], [29b/1], [29b/5], [30a/12], [30b/11], [31a/11], [33a/9].

**hemânâ:** Hemen, derhal [17b/13].

**hem-dem:** (F.) Sıkı fıkı, canciğer arkadaş [9a/4], [10b/10].

**hemîn:** (F. zf. ve s.) Bu bile, tıbkı bu; çok, [hem = beraber + î = bu dan yapılmıştır] [7a/1], [13a/7], [14b/4], [19b/8], [22a/6], [24a/2], [25a/5].

**her:** (F. e.) Hep, bütün. Tekil isimlere tamlayan görevinde getirilerek birer birer olarak, "-in hepsi" anlamını verir [1b/8], [2a/2], [3a/8], [4a/7], [4a/8], [4b/4], [4b/5], [4b/7], [8b/4], [9b/7], [9b/9], [10b/6], [10b/10], [10b/12], [11a/1], [12b/10], [13a/6], [14b/5], [14b /7], [15a/2], [17b/12], [19b/1], [20a/3], [20b/9], [21b/5], [22a/11], [25a/10], [25b/4], [27a/10], [27a/10], [28a/1], [30b/4], [30b/10], [33b/5], [33b/6], [34a/12].

**hergiz:** (F. zf.) Asla, katiyyen, hiçbir vakit, hiçbir suretle [28a/9].

**heybet:** (Ar. i.) Korku ile saygı duygularını birden uyandıran hâl veya gösteriş [6b/13], [17b/11], [32a/10], [17b/12].

**hilkat:** (Ar. i.) 1. Yaratılma, yaradılış, [7a/12].

**hicâb:** (Ar. hücüb) 1. Utanma, sıkılma [24a/9].

**hicret:** (Ar. i. hecr'den) 1. Hz. Peygamber'in Mekke'den Medine'ye göç etmesi ki, islâm takviminde târih başı sayılır [20b/10].

**hiç:** (F. zf.) 1. Olumsuz cümlelerde fiilin anlamını pekiştirir. 2.Yok denecek kadar az olan; yok olan. [2a/4], [11a/1], [17b/7], [25a/13], [26b/1], [35a/10].

**hidâyet:** (Ar. i.) 1. Hak yoluna, doğru yola kılavuzlama [4b/10].

**hilâl:** (Ar. ehille) 1. Yeni Ay [18a/11], [28a/12].

**himmet:** (Ar. himem) 1. Gayret, emek çalışma, çabalama. [4b/1], [34a/2].

**hiţâb:** (Ar. i.) 1. Bir veya birçok kimselere ağızdan veya yazı ile söyleme [26a/13], [20a/9].

**hiżmet:** (Ar. i.) İş, iş görme, vazîfe, memurluk [13a/1], [14b/7], [17a/7], [13a/3], [26b/10], [12b/6].

**Ĥudâ:** (F. i.) Tanrı [4b/2], [6b/1], [6b/11], [26b/11], [27b/5], [17b/3].

**ĥod:** (F. zm.) 1. Kendi [28a/8].

**ĥoş:** (F. s.) 1. Güzel; iyi, tayyip [3a/9], [4a/3], [7b/8], [9b/8], [19b/9], [20a/9], [32a/2], [29b/1].

**ĥubb:** (Ar. i.) Sevgi [31b/6].

**ĥüdâvend:** (F. i.) 1. Allah, Tanrı [2b/11], [3a/5].

**ĥulle:** (Ar. hulel) 1.Cennet elbisesi, cennette giyileceğine inanılan bir tür elbise. [13a/6].

**ĥüküm:** Hüküm (Ar. ahkâm) Hüküm, emir, komuta [32b/7].

**ĥümâ:** (F. i.) 1. Devlet kuşu [18a/5].

**ĥür:** (F. i.) Güneş [2a/12], [29b/8].

**ĥürî:** (F. ĥûriyân) 1. Cennet kızı. [9a/4], [12a/10], [12b/4], [12b/6], [13a/5], [13a/12], [14b/5], [14b/7], [14b/9], [35b/10], [12b/6].

**hurrem:** (F. s.) 1. Şen, sevinçli, gülyüzlü, gönül açan; taze [2b/5], [8b/10], [8b/12].

**hurûf:** (Ar. i. harf'in c.) Harfler [35b/13].

**hüküm:** (Ar. ahkâm) Hüküm, emir, komuta [35a/5], [33b/8].

**hümâm:** (Ar. s.) Himmetli, azimli, bir işe sınımsız sarılıp o işi başarma [20a/1].

**hüner:** (F. i.) 1. Marifet, bilme [32a/2].

**hürmet:** (Ar. i.) 1. Saygı [2a/12], [2b/3], [3a/11], [8a/1], [11b/4], [25a/12], [27a/9], [11b/6].

**Hüseyin:** (Ar. i.) 1. Hz. Muhammed'in torunu ve îmâm-ı Alî'nin küçük oğlu [6a/5], [28b/8], [28b/11], [22b/12].

**Hüseyn:** (Ar.) 1. Hüseyin ile ilgili; Hz. Muhammed'in torunu Hüseyin'in çocukları [29a/13], [30a/1], [30b/1].

**hüsn:** (Ar. s.) 1. Güzel, iyi [4a/1].

**hüve:** (Ar. zm.) 1. Allah [10a/7], [21a/6], [24b/8].

**haff:** (Ar. s. hiffet'den) 1. Ağır olmayan, yeğni [22a/7].

## İ

**ırmağ:** Çoğunlukla denize dökülen, özellikle genişliği ve taşıdığı su niceliği bakımından en büyük akarsu, nehir. [7a/7].

**‘Işk:** (Ar. i.). (bkz. aşk). [35b/12]

## İ

**‘ibret:** (Ar. iber) 1. Kötü bir hâdiseden (olay) alınan ders [32b/12].

**iblis:** (Ar. ebâlîs, ebâlîse) 1. Şeytan. [16a/11], [16a/7], [16b/2].

**ibriğ:** (Ar. ebârik, ebârika) Toprak veya mâdenden yapılmış, kulplu ve emzikli su kabı [17b/6].

**iç:** 1. Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer, dahil, dış karşıtı. 2. Oyuk, oyulmuş bulunan yer veya boşluk. 3. Muhteva, öz. 4. Ruh, gönül, gönül [29b/8], [29b/11], [35b/10], [13a/13], [12b/7], [27b/11], [28b/4], [32b/10], [28b/6], [29b/8], [6b/7], [31a/11].

**iç-:** 1. Bir sıvıyı ağza alıp yutmak [13b/1], [33b/7], [27a/6], [4b/9]

**için:** 1. Amacıyla, maksadıyla. 2. Sebep ve sonuç belirtir. 3. -dan/-den dolayı, -dan/ -den ötürü Karşılığında, karşılık olarak. 4. Uğruna, yoluna [14b/13], [28b/7], [3a/6], [4b/3] [4a/11], [30b/8], [31a/4].

**içinde:** 1. Ortamında [11a/11], [15b/9], [32b/2], [35a/3], [12a/10].

**içre:** 1. İçinde 2. Arasında, esnasında [2a/8], [7a/7], [17a/11], [18a/8], [21a/11], [21b/12], [22a/6], [35a/8], [35a/12], [23a/13], [15b/5].

**id-:** 1. Etmek. 2. Bir işi yapmak [2b/13], [4a/8], [4b/2], [5b/6], [11a/13], [19b/13], [11a/6], [20a/12], [2a/1], [2b/5], [6b/8], [8a/12], [8b/3], [12a/9], [14a/13], [27b/5], [4a/8], [4a/12], [4b/11], [4b/3], [11b/6], [11b/9], [4b/10], [4b/12], [11a/9], [11b/8], [28a/6], [28a/6], [20b/8], [3a/5], [3a/6], [20b/11], [31b/13], [20a/10], [32b/6], [6a/2], [6a/9], [7b/7], [11b/4], [14a/3], [17a/12], [20a/4], [20b/10], [21b/6], [22b/11], [24a/6], [25b/3], [26a/8], [27b/8], [28a/1], [31a/6], [31a/6], [22a/12], [35a/1], [35a/5].

**it-:** Etmek, eder [6b/11], [14 b /7], [26a/13], [32a/7], [32a/9], [32b/11], [26a/9], [35b/9].

**idi:** Ek fiil, Türkçede isimlerin ve isim soylu kelimelerin sonuna gelerek onların yüklem olarak kullanılmalarını sağlayan, ayrıca basit zamanlı fiillerden birleşik zamanlı fiil yapan çekim ekleridir [2a/3], [2b/12], [9b/1], [12a/11], [12a/13], [12a/13], [13a/2], [13a/3], [13a/3], [13a/7], [14b/6], [17a/6], [17a/11], [17b/3], [17b/3], [18a/7], [18a/7], [18a/9], [18a/9], [20b/8], [23a/9], [25a/2], [25a/2], [27a/8], [32a/7], [34b/6], [34b/12].

**iḥyā:** (Ar. i. hayât'dan) 1. Diriltme, diriltilme, canlandırma [5b/6].

**iḥtiyār:** (Ar. i.) 1. Seçme, seçilme [25b/3].

**iki:** 1. Birden sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam [2a/9],[3a/3], [17a/3], [17a/10], [17b/4], [17b/11], [17b/12], [18a/6], [19b/7], [21b/3], [26a/8], [29b/1], [33a/10], [33b/3], [33b/11], [34a/5], [34a/8], [34a/12], [34b/8], [34b/10], [35b/13], [35b/13], [35b/13], [35b/13], [26b/12].

**ikrām:** (Ar. i. kerem'den. c. ikrāmât) 1. Hürmet, saygı gösterme [7b/1], [7b/2], [20a/2].

**iḳrār:** (Ar. i. karar'dan) 1. Söyleme, bildirme. 2. Benimseme, onama, kabul, tasdik [26b/12], [34b/2].

**iḳtidā:** (Ar. i. kıdv'e'den) Tabî olma, uyma. [22b/5].

**İlāhî:** (Ar. s.) 1. Allah'a mensup, tanrı ile ilgili, tanrısal [3a/13], [6a/7], [11b/7], [26b/8], [29b/4].

**ile:** 1. Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, iş teşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar. 2. Bazı

soyut isimlere getirilince durum bildiren zarflar oluşturur. 3. Cümle içinde aynı görevde bulunan iki ögeyi birbirine bağlamaya yarar [1b/8], [2b/9], [6b/12], [11b/5], [18a/6], [18a/9], [19b/7], [21b/4], [21b/7], [23a/9], [26a/9], [26a/10], [30a/6], [30a/6], [32a/9], [32b/5], [34b/2], [34b/4], [11b/1].

**ilhām:** (Ar. ilhâmât) 1. Allah tarafından insanın gönlüne bir şey doğdurulma [4b/10].

**illā:** (Ar. e.) 1. İlle, mutlaka. 2. Yalnız [1b/2], [1b/3], [1b/4], [3b/6], [3b/8], [3b/12], [12b/8], [13b/13], [15a/8], [15a/10], [21a/6], [24b/8], [25b/13], [26a/5], [32b/13], [34a/13], [35a/10].

**'ilme'l-yaḳīn:** Kesin bilgi [31a/7].

**imām:** (Ar. eimme) 1. Namazda, kendisine uyulan kimse. 2. Önde bulunan, ön ayak olan kimse. [15a/3], [19b/9], [19b/10], [20a/1], [19b/8], [22a/10], [22b/6].

**imāmet:** (Ar. i.) İmamlık [22a/8].

**īmān:** (Ar. i. emn'den) 1. İnanma, inanç. 2. İslâm dînini kabul etme [10b/10], [11b/9], [16b/2], [16b/9], [25b/1], [26b/9], [26b/12], [27a/1], [35b/4].

**imdi:** Şimdi. [2b/4], [2b/6], [6b/9], [11a/2], [12a/7], [17a/4], [17a/6], [21a/7], [21b/12], [27a/4], [32a/2], [32a/4], [35a/5].

**imsāk:** (Ar. i. misk'den) 1. Bir şeyden el çekerek nefesine hakim olma, perhiz [17a/5].

**in-:** 1. Yukarıdan aşağıya doğru gelmek, çıkmak karşıtı [19b/3], [19b/6], [20b/3], [20b/8], [25a/6].

**in'ām:** (Ar. i. ni'met'den. c. in'āmât) 1. Nîmet verme, iyilik etme [7b/2].



**incîl:** (Ar. enâcîl) Allah'ın vahiy yoluyla dört büyük peygambere, yolladığı mukaddes dört büyük kitaptan Hz. îsâ'ya nazil olanı [24b/3].

**‘inâyet:** (Ar. i.) 1. Lütuf, ihsan, iyilik [11a/9], [11b/11]

**‘indâ'l-lâh:** Allah yanında [6b/1].

**ins:** (Ar. i.) İnsan [4 b /12].

**insân:** (Ar. i.) 1. İnsanoğlu, adam, Allah'ın yarattığı varlıklar içinde akıl ve düşünme yeteneği olan en gelişmiş canlı, beşer [26a/8].

**intizâr:** (Ar. i. nazar'dan) 1. Bekleme, beklenilme [31a/8].

**inzâl:** (Ar. i. nezr'den. c. inzâlât) 1. İndirme, indirilme [4a/11].

**‘irfân:** (Ar. i.) 1. İlâhî bir feyiz olarak kâinatın sırlarını bilme kudreti. [14a/4]

**ir-:** 1. Ermek. 2. Erişmek, kavuşmak [7a/11], [7b/6], [7b/8], [7b/10], [7b/11], [9b/2], [13a/12], [14b/8], [16a/6], [16a/8], [17a/5], [17a/6], [17b/4], [17b/9], [20a/1], [20a/3], [20b/12], [21a/10], [23a/4], [24a/9], [28a/12], [28b/6], [29a/3], [34a/5], [34b/8 ], [9a/3], [19b/5], [32a/11].

**ise:** Ek fiil, Türkçede isimlerin ve isim soylu kelimelerin sonuna gelerek onların yüklem olarak kullanılmalarını sağlayan, ayrıca basit zamanlı fiillerden birleşik zamanlı fiil yapan çekim ekleridir.

**-se:** Şart şahıs [4b/10], [11a/9], [33a/12], [34b/1], [34a/11], [26b/2], [23b/7], [4a/5], [4a/5], [6a/11], [15a/5], [23b/3].

**islâm :** (Ar. i. selâm'dan. c. islâmiyân) 1. Hz. Muhammed'in Allah tarafından tebliğine me'mur olduğu din [26b/5], [26b/11].

**islâmi:** (Ar. s.) İslâm dînine, islâm halkına mensup, bunlarla ilgili olan [10a/7].

**isrâ'îl:** (Ar. i.) Hz. Yâkub'un lâkabı [10a/4], [10b/4].

**iş:** 1. Bir sonuç elde etmek, herhangi bir şey ortaya koymak için güç harcayarak yapılan etkinlik, çalışma. 2. Yapılan şey, davranış [26b/10], [6b/12], [2a/2].

**işid-:** 1. Kulakla algılamak, duymak. 2. Haber almak [2b/6], [12a/7], [27a/4], [33a/2], [9a/13], [12b/7], [15b/10], [15b/11], [4b/12], [32a/4], [9a/6], [18a/2], [24a/1], [24a/7], [29b/2], [34a/9], [9a/12], [22a/11], [22a/4].

**işle-:** 1. Bir şeye emek vererek onu daha elverişli bir duruma getirmek [2b/3], [23a/8], [23b/13], [25a/10].

**‘işret:** (Ar. i.) 1. İçki [35b/9].

**iştîyâk:** (Ar. i. şevk'den) Şevklenme, göreceği gelme, özleme [28a/5].

**it-:** 1. Bir işi yapmak. 2. Bir durumu ortaya çıkarmak [2b/8], [3a/1], [4a/11], [4a/5], [5b/9], [6a/ 6], [6a/9], [7a/6], [7a/9], [9a/10], [9a/12], [9b/7], [11b/11], [12b/8], [13a/8], [14b/3], [14b/6], [14b/11], [14b/9], [17a/5], [17a/6], [17 a /7], [17b/8], [18a/1], [18a/8], [18a/9], [19b/9], [20a/7], [20a/13], [21a/8], [21a/12], [21b/5], [21b/13], [22b/5], [22a/13], [22b/2], [23a/2], [23a/4], [23a/7], [23b/12], [25a/4], [25b/1], [25b/3], [26a/9], [29a/12], [30a/12], [30a/13], [30b/3], [30b/3], [31b/3], [31b/9].

**‘itâb:** (Ar. i.) Azarlama tersleme, paylama; darılma [4b/5]

**i' tikâd:** ("ka" uzun okunur, Ar. i. akd'den. c. i'tikadât) 1. İnanma, gönülden

tasdik ederek inanma. [26b/7], [26b/13], [26b/9].

**iy:** Ey, (Ar. F.) Nida için ve nidaya cevap için kullanılır; "hey, yahu, bana bak!" gibi mânâlara gelir. ["İranlılar "iy" de derler] [14a/4], [14a/5], [14a/5], [14a/6], [14a/7], [14a/7], [14a/8], [14a/8], [14a/9], [14a/10], [14a/10], [14a/11], [14a/11], [14a/12], [14a/12], [30b/6].

**izâ:** (Ar. i.) 1. İyiliğe karşı iyilik etme [25b/11].

**‘izz:** (Ar. i.) 1. Yücelik ululuk [19b/1].

**‘izzet:** (Ar. i.) 1. Değer, kıymet; yücelik, ululuk 2. Hürmet, saygı; ikram, îzâz [7b/1], [19b/4], [20a/2], [22b/4].

## **K**

**Ka’be:** (Ar.) 1. Hicaz'da, Mekke-i Mükerrreme'de Harem-i Şerifin hemen hemen ortasında bulunan kutsal bina. [aşlında Hz. Adem yapısı iken, Tufanda yıkılmış; Hz. İbrahim ve İsmail tarafından ihya olunup bütün Müslümanlar için mukaddes sayılmıştır] [12b/12], [15b/1], [15b/5].

**ķabl:** (Ar. zf.) Ön, önce, öndeki, evvel, evvelki [5a/7].

**ķabr:** (Ar. s.) Kabir, mezar [28b/3], [28b/3], [28b/4], [31a/11], [26a/13], [28a/4], [31a/9], [25a/6].

**ķabż:** (Ar. i.) 1. Tutacak, tutamak yeri, sap [7a/2], [23b/11], [23b/12].

**ķad:** (F. i.) Hırs [3b/6].

**ķadar:** (Ar. e.) 1. Miktarında, ölçüsünde, derecesinde [17a/8].

**ķadeķ:** (Ar. akdâh) 1. Su ve benzeri içkileri içmeye yarayan bardak, kase [28a/13].

**ķadem:** (Ar. akdâm) 1. Ayak. 2. Adım [14b/1], [19b/11], [20a/8], [29b/10].

**ķâfir:** (Ar. F.) Dinsiz, imansız merhametsiz kimse [35a/6], [35b/3], [10a/8] [35b/7] [33b/1], [34a/10], [34b/13], [35b/6].

**ķâ’inât:** (Ar. i.) 1. Dünyâ [29b/6], [27a/5].

**ķal-:** 1. Konaklamak, konmak 2. Olmak, herhangi bir durumda bulunmak. 3. Herhangi bir durumu sürdürmek [29a/13], [4a/10], [11a/8], [9b/2], [12b/1], [13a/4], [18a/4], [18a/5], [20a/5], [31a/13], [32b/12], [35a/8], [9a/12], [30a/4], [12b/3], [34b/10] [12b/5], [15b/9], [11a/13], [25a/6], [15b/2], [16a/2], [22b/7], [11a/1], [30a/2], [27a/6], [9a/11], [23a/1], [35a/12].

**ķaldır-:** 1. Yok etmek, ortadan silmek [30b/9], [30b/11].

**ķalb:** (Ar. s.) 1. Sevgi, gönül. 2. Duygu, his. [31b/6], [30a/3].

**ķalem:** (Ar. aklâm) 1. Kalem. [11a/8].

**ķamer:** (Ar. akmâr) Ay [2a/11].

**ķâmil:** (Ar. s. kemâl'den) 1. Âlim, bilgin, geniş bilgili [kimse]. [23a/9].

**ķamu:** (Ar.) 1. Hep, bütün [2b/1], [7b/2], [14a/10], [15b/3], [18a/7], [18a/8], [32a/12], [34a/3], [35a/9], [35b/4].

**ķamûs:** ("ka" uzun okunur, Ar. i.) 1. Denizin ortası [18a/7], [32a/5], [35b/4], [32b/5].

**ķandil:** (Ar. kanâdîl) Kandil, [aşlı "kindîl"dir] [3a/2].

**ķâne:** (Ar. fi.) "Oldu, husule geldi" mânâsına bâzı terkiplere katılır [3b/8], [3b/12], [5a/6], [5a/7], [5a/8], [5a/12], [15a/9], [16 b /12].

**ķapu:** 1. Bir yere girip çıkarken geçilen ve açılıp kapanma düzeni olan

- duvar veya bölme açıklığı [15b/5], [19b/2], [32a/11], [23a/12].
- ķardaş:** Kardeş [33b/10],[34a/2], [34a/3], [34a/4], [17b/13], [34a/1].
- ķar:** Havada beyaz ve hafif billûrlar biçiminde donarak yağın su buharı [13b/1].
- ķara:** (Ar. i.) 1. Kötü, uğursuz, sıkıntılı. 2. Yüz kızartıcı durum, leke [27a/11], [33b/7].
- ķarār:** (Ar. i.) 1. Neticeye bağlama [9a/2].
- ķarībūn:** (Ar. s. kurb'dan. c. akribâ) yakın, yakın olan, uzak olmayan; soyca yakın [10b/1].
- ķarşū:** 1. Bulunan yere göre önde, ileride olan. 2. Karşıt, zıt, muhalif [13b/2], [20a/2], [32a/13], [32b/9], [32a/10].
- ķaşd:** (Ar. i.) 1. Bir işe bilerek, isteyerek girişme [9a/10].
- ķātı:** (Ar. i.) 1. Halletme, karar verme, sona erdirme, bitirme. 2. Geçme, ilerleme, yol alma [28b/2], [28b/5], [30a/9], [14b/10], [30b/1].
- ķatīb:** (Ar. i. kitâbet'den. c. ketebe, küt-tâb) Kitabet eden, yazan, yazıcı; usta yazıcı [11a/7].
- ķatre:** (Ar. kater, katarât) Damla, damlayan şey [16a/2].
- ķavl:** (Ar. akvâl) 1. Lâkırdı, söz [33a/13].
- ķavli:** (Ar. s.) Söz ile ilgili, söz olarak, sözde, ["fi'li" karşılığı] [34b/3], [34b/2], [3b/12]
- ķavm:** (Ar. akvam) 1. Bir peygamberin gönderildiği topluluk [17a /1], [16a/4].
- ķebīr:** (Ar. kibar, küberâ) 1. Büyük, ulu [5b/3].
- ķefa:** (F. i.) Mihnet, meşakkat, sıkıntı [5b/4], [5a/8].
- ķefen:** (Ar. ekfân) Ölüyü sardıkları bez [24a/6], [30b/1].
- ķelām:** (Ar. i.) 1. Söz, lâkırdı. [9b/3], [24a/1], [26a/10].
- ķelimāt:** (Ar. i. kelime'nin c.) Kelimeler lâkırdılar, sözler [24b/9].
- ķemā:** (Ar. e.) "Gibi; misilli, olduğu üzere" gibi benzetme edatıdır [10b/2].
- ķemâl:** (Ar. kemâlât) 1. Olgunluk, yetkinlik, tamlık, eksiksizlik [2a/6], [6b/10].
- ķendū:** 1. Kendi [17b/3], [28b/7], [33a/4], [8b/7], [2b/12], [32a/5], [25a/11], [14b/12], [25a/10], [2a/5], [15b/7], [31a/3], [28a/6].
- ķerem:** (Ar. i.) 1. Cömertlik, el açıklığı, lütuf, bağış, bahşiş [27b/2], [27b/10].
- ķerīm:** (Ar. s. kerem'den. c. kiram, küremâ) 1. Kerem sahibi, cömert, verimcil, eli açık [8a/1].
- ķerīman:** (Ar. zf.) Kerīm olan, kerem sahibine yakışır surette, kerimce [5b/1].
- ķerre:** (Ar. kerrat) Defa, kez [27b/8].
- ķeşīr:** (Ar. s. kesret'den) 1. Çok çok olan, bol [3b/11], [26b/7], [5a/10].
- ķevneyn:** (Ar.) 1. Dünâyâ ve âhîret. [2a/8]
- ķevşer:** (Ar. i.) 1. Cennet'te bir havuzun adı. [6a/3.]
- ķez:** Bir olgunun, bir olayın tekrarlandığını belirtir, defa, kere, sefer [24a/10], [33a/10].
- ķible:** 1. Namazda yönelinen yön [12b/4], [26b/6].
- ķırķ:** 1. Otuz dokuzdan sonra gelen sayının adı [7a/9], [32a/10], [32a/11], [33a/4], [35b/4].

**kıız:** 1. Dişi çocuk. [23b/3], [23b/6].

**kıyâmet:** (Ar. i.) 1. Dünyânın sonu, bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacakları zaman [30b/6], [30b/6], [18a/10 ], [23b/3].

**kıl-:** 1. "Etmek", "yapmak" anlamında yardımcı fiil olarak kullanılır. 2. Yerine getirmek, eda ve ifa etmek [2a/7], [7a/12], [7b/5], [9a/2], [20b/6], [20b/8], [21b/3], [21b/3], [21b/4], [31a/8] [22b/6], [23a/13], [23b/10], [11a/9], [20a/13], [23a/5], [27b/13], [28a/4], [32a/3], [32a/6], [7b/1], [7b/2], [13a/1], [19b/13], [4b/2], [20a/2], [34a/11], [20a/3], [30b/13], [31b/1], [34b/2], [34b/3], [28a/13], [22a/1], [3a/11], [3a/13], [3a/13], [8a/1], [11b/11], [19b/7], [25a/12], [25a/12], [27b/10], [2a/5], [6a/9], [33a/3], [34a/12], [6b/7], [11a/10], [34a/3], [35a/9], [34a/1], [35b/10], [26b/12], [21b/6], [29b/4], [30b/12], [4b/5], [26b/11].

**ki:** 1. Anlam bakımından birbirleriyle ilgili cümleleri birbirine bağlar. 2. İkinci cümledeki yargının birincideki hareketin yapılışı sırasında görülerek ş aşığı bildirir. 3. İki cümlede anlatılan durumların uyumsuzluğunu bildirir. [4a/8], [4b/4], [5b/5], [5b/12], [6a/3], [6b/11], [9a/2], [9a/10], [11a/5], [11a/7], [12b/9], [16a/10], [18a/3], [20a/1], [21b/8], [26b/1], [26b/2], [27b/8], [32a/10], [34a/6].

**ki:** Bağlaç [3a/8], [6a/9], [6b/13], [7b/7], [7a/8], [7b/9], [9b/5], [9b/6], [9b/6], [9b/11], [10b/10], [10b/11], [11a/6], [11a/6], [11a/6], [12a/12], [14a/3], [14b/3], [14b/7], [15a/2], [16a/1], [16a/4], [18a/5], [7b/7]. [18a/7], [19b/6], [19b/13], [4b/5] [20a/3], [20a/13], [21a/12], [21a/12], [21b/13], [22a/1], [22a/6], [22a/8], [22b/13],

[23a/3], [23a/4], [23a/7], [23a/11], [23a/13], [23b/3], [23b/13], [24b/12], [25a/3], [25a/10], [26b/4], [26b/4], [26b/5], [26b/6], [26b/8], [26b/9], [27a/4], [27a/6], [27b/10], [28a/2], [28b/4], [29a/4], [29a/4], [29a/5], [29a/5], [29a/9], [29b/3], [30a/4], [30b/9], [31a/1], [31a/8], [32a/8], [32b/1], [32b/2], [32b/7], [32b/12], [33b/5], [33b/6], [34b/1], [34b/4], [34b/12], [32b/2], [25a/3], [33a/11], [34b/5].

**kimesne:** Kimse [17b/12], [18a/9].

**kimi:** 1. Birtakımı, bazısı [3a/8], [10b/13], [21b/8], [10b/13], [4b/2].

**kimse:** 1. Herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi, şahıs, nefer [2a/4], [7a/2], [16a/2], [21b/7], [21b/7], [21b/8], [24a/6], [27a/8], [21b/5], [31b/4], [31b/6], [34b/5].

**kirâm:** (Ar. s. kerîm'in c.) 1.Soydan gelenler, soyu temizler; ulular, şerefliler [23b/10].

**kişi:** 1. İnsan, kimse, şahıs [4a/7], [9a/11], [34a/2], [17b/4], [17b/12], [33a/4], [34a/3], [2a/2], [34a/4].

**kitâb:** (Ar. kütüb) Kitap [4a /12], [4b/5], [25b/2], [26b/9], [15a/9], [3b/8], [26b/5].

**koşu:** 1. Nesnelere yayılan küçük zerrelerin burun zarı üzerindeki özel sinirlerde uyandırdığı duyu [29b/7], [30a/3].

**koltuğ:** 1. Omuz başının altında, kolun gövde ile birleştiği yer [22b/4], [22b/2], [22b/7].

**korç-:** 1. Korku duymak, ürkmek, dehşete kapılmak. 2. Kaygı duymak, endişe etmek [22a/3], [12b/6].

**korķu:** 1. Bir tehlike veya bir tehlike dūřuncesi karřısında uyanan kaygı duygusu [7a/1], [30a/3].

**koy-:** 1. Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek. 2. Bırakmak [31a/9], [27b/12], [9b/4], [31a/6], [24a/5], [17b/6].

**koyun:** 1. Geviř getirenlerden, eti, sūtü, yapaęısı ve derisi için yetiřtirilen evcil hayvan [17a/13], [17b/10], [17b/1], [34a/5]. [17b/2], [17b/1].

**körpe:** (hayvan için) Büyümemiş [29b/1], [34b/8], [34b/10].

**ķudret:** (Ar. i.) 1. Kuvvet, takat, güç. 2. Allah'ın ezeli gücü [2a/6], [2b/6], [3a/2], [6b/10], [30b/13].

**ķuds:** (Ar. i.) 1. Kudüs [19b/5].

**ķul:** 1. Tanrı'ya göre insan. [4b/4], [11b/4], [26b/10], [26a/11].

**ķulaę:** 1. Başın her iki yanında bulunan işitme organı [2b/9], [15b/10].

**ķurbān:** (Ar. i.) 1. Bir gaye uğrunda feda olma. [29a/6], [35a/3].

**ķur'ān:** (Ar. i.) Hz. Muhammed'e inen kutsal kitap [6a/2], [25b/1], [11a/4], [11a/5], [4a/11], [26b/5].

**ķureyř:** (Ar. i.) Hz. Muhammed'in mensūb olduęu Arap kabilesinin adı olup Kābenin korunması bu kabileye aitti [9a/12], [9a/3].

**ķuř:** 1. Yumurtlayan omurgalılarından, akciğerli, sıcakkanlı, vücudu tüylerle örtülü, gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı uçucu hayvanların ortak adı. [18a/5], [13b/2], [13b/3], [13b/5].

**ķuřat:** 1. Çevresini sarmak, çevrelemek, çevirmek, ablukaya almak, ihata etmek, muhasara etmek [16a/8].

**ķutlu:** Uğur getirdiğine inanılan, uğurlu, on gün, mübarek [29b/10], [34a/2].

**ķuvvet:** (Ar. kuvafy) 1. Güç, kudret takat; sıhhat, sağlamlık [8b/2], [22b/7], [32a/10].

**ķuzı:** 1. Koyun yavrusu [17a/13], [34b/8], [33b/11], [34b/5], [34b/10], [29b/1], [33b/11], [23a/2], [33b/12], [34a/8], [34b/4], [33b/11].

**ķüfr:** (Ar. küfür) 1. Allah'a ve dīne ait şeylere inanmama, Cenābı Hakk'a ortak koşma [9b/13].

**ķüffār:** (Ar. s. kāfir'in c.) Kāfirler, hak dīnini inkār edenler [8a/7].

**ķüllı:** (Ar. s.) 1. Umūmī, bütün [13b/3].

**ķürsı:** (Ar. kürāsı) 1. Makam, vazife [5b/7], [5b/11], [24a/10], [30b/8].

## L

**lā:** (Ar. e.) Menfı ('olumsuzluk) edatıdır. La havle ve lâ kuvvete illā b'illāh kuvvet ve kudret Allah'tadır. lâ ilāhe ill-Allah "yoktur tapacak; Allah'tır ancak" [10a/7], [15a/10], [21a/6], [24b/8], [26a/6].

**lād:** (F. i.) Duvar [15a/5].

**le-hu:** (zf.) Onun için, ondan yana [müen. "lehā", tesniyesi "lehümā"dır] [1b/2], [5a/6].

**lehüm:** (Ar.) Birinden yana olanlar, birinin tarafını tutanlar [6b/2].

**lehv:** (Ar. i.) Oyun, eğlence, faydasız iş [18a/9].

**levlāk:** (Ar. i.) Bir kudsı hadısten alınmış olup, Hz. Muhammed'e hitaptır [18a/11].

**leyl:** (Ar. leyāil, leyāl, leyāli) Gece [25a/9].

**luşf, luşüf** (Ar. i.) 1. İyi muamele; iyilik [2b/2], [2b/3], [11a/13], [18a/7], [20a/10], [21b/6], [21b/10], [23a/8], [23a/10].

[24a/6], [9b/9], [33b/2], [19b/9],  
[25a/13], [26a/10], [35a/11],  
[28b/9].

## M

**mā:** (F. zm.) Biz ma', maa ile, beraber,  
birlikte [1b/2], [1b/3], [1b/3],  
[3b/8], [3b/11], [3b/11], [3b/12],  
[5a/6], [5a/8], [6b/1], [16b/7].

**ma' būd:** (Ar. i. ibâdet'den) 1. İnanılan,  
ibadet edilen ve tapınılan Tanrı  
[21a/12].

**mâcerâ:** (Ar. i.) Cereyan eden, geçen, olup  
geçen şey [32b/11].

**ma' den:** (Ar. maâdin) Mâden [10b/11].

**mağfirat:** (Ar. i. gufrân'dan) Allah'ın,  
kullarının günahlarını bağışlaması  
[8a/11].

**mâh:** (F. i.) 1. Ay [17a/2], [30a/7],  
[27a/11].

**maḥbūb:** (Ar. s. hubb'dan) 1. Muhabbet  
olunmuş, sevilmiş, sevilen, sevgili  
[4a/11], [3a/6], [11a/3], [14a/7],  
[25a/7].

**maḥşer:** (Ar. i. haşr'den) 1. Haşr  
olunacak, toplanılacak yer;  
kıyamette ölümlerin dirilip  
toplanacakları yer [6a/8], [11b/3],  
[11a/13], [11b/10], [30a/7].

**maḥal:** (Ar. i. hulûl'den c. mahâll) Yer  
[31b/13].

**Maḥmūd:** (Ar. s. ham'dan) 1. Hz.  
Peygamber'in adlarından biri.  
[4a/11], [11a/3].

**maḥzūn:** (Ar. s. hūzn'den) Hüzünlü,  
tasalı, kaygılı [30b/7].

**maḥām:** ("ka" uzun okunur, Ar. i. kıyâm'-  
dan c. makamât) 1. Kıyam edilen,  
durulan, durulacak yer, durak  
[20a/7], [20b/11], [19b/7],  
[23b/8], [6a/9].

**mā-kād:** (Ar. maâkid) Akdedilecek yer.  
[25b/10].

**maḥbūl:** (Ar. s. kabûl'den) 1. Kabul  
olunmuş, alınmış, alınan [26a/11].

**maḥşūd:** (Ar. s. kasd'den) Kasdolunan,  
istenilen şey, istek  
[14a/8], [21a/12].

**mâlem:** (Ar. maâlim) İz, eser, nişan  
[15a/9].

**ma' lūm:** (Ar. s. ilm'den c. ma'lūmat)  
1. Bilinen, belli [35b/2].

**mâl:** (Ar. emval) 1. Bir kimsenin  
tasarrufu altında bulunan değerli  
ve gerekli şey [34a/4].

**ma' mūr:** (Ar. s. umrân'dan) Bayındır,  
şenlikli [9b/13].

**ma' nâ:** (Ar. maânî) 1. Mânâ, anlam  
[2b/4], [8a/12], [21a/9].

**ma' nî:** (F. i.) (bkz: ma'nâ)

**manzum:** (Ar. s. nazm'dan) 1. Nazm  
olunmuş, tanzîm edilmiş, dizilmiş,  
düzenlenmiş, sıralanmış [11a/10].

**ma' rûf:** (Ar. s. irfan'dan) 1. Herkesçe  
bilinen, tanınmış, belli [15a/10].

**maşlahat:** (Ar. i. sulh'dan c. mesâlih) 1.  
İş, emir, husus, madde, keyfiyet  
[28b/9].

**ma' şūk:** (Ar. s. ışk'dan) 1. Aşık ile  
sevilen, aşık olunan [10b/13].

**mā-te' aḥḥar:** (Ar. b. zf.) Sonradan  
meydana gelen [16b/7].

**mecâl:** (Ar. i.) 1. Güç, kuvvet, takat  
[34a/1].

**meclis:** (Ar. i. cülûs'dan.) 1. Oturulacak,  
toplanılacak yer [4b/4].

**mecnūn:** (Ar. s. cinn'den c. mecânîn). 1.  
delice seven, tutkun [30b/7].

**Mecûsî:** (Ar. s. mecûsiyân) Mecûs  
dîninde bulunan, ateşe tapan

- kimse veya mecûs dinine mensup, bu dinle ilgili olan [16a/1].
- meddâh:** (Ar. s. medh'den) 1. Daha (pek, en çok) medheden [4a/13].
- medh:** Birisinin iyiliğini, iyi vasıflarını söylemek, övmek [3b/2], [4a/7], [4a/8], [4b/11], [4b/12], [5a/2], [8a/2], [11a/9], [11a/10], [11b/12], [15a/4], [31b/1]. [16b/3], [20b/13], [24a/11].
- Medine:** (Ar.) Hicaz'da Hz. Muhammed'in türbesinin bulunduğu şehir [9a/9], [9a/10], [20b/10], [9a/1].
- meğer:** (F. e.) Meğer [35a/6], [21b/12].
- melek:** (Ar. melâik, melâike) 1. Allah'ın, hâlleri diğer canlılara benzemeyecek şekilde nurdan yarattığı varlıklar [7a/3], [7b/1], [7b/2], [14b/10], [16a/9], [19b/3], [23b/11], [26a/8], [26b/10], [30b/8], [30b/10].
- mehîb:** (Ar. s. heybet'den) 1. Azametli; korkunç [26a/8]
- Mekke:** (Ar. i.) Hicaz'da Hz. Muhammed'in doğduğu ve Kabe'nin bulunduğu şehir [15b/3], [17a/1], [33b/11], [20b/10], [16a/8], [16a/8].
- meks:** (Ar. i.) Durma, bekleme, bir yerde kalma, eğlenme [25a/2].
- mektûb:** (Ar. mekâtîb) 1. Yazılmış [24b/3].
- melâi'k:** (Ar. i. melek'in c.) Melekler [5a/11].
- melâl:**(Ar. i.) 1. Usanç, usanma, bıkkınlık [28a/12].
- melûl:** (Ar. s. melâl'den) 1. Melâlli, usanmış, bıkmış, bezmiş [27b/7], [27b/9].
- menzil:** (Ar. i. nüzûl'den. c. menâzil) Seyehat boyunca konaklanan yer, konak [31b/3], [28b/1], [20b/5].
- merd:** (F. i.) 1. Özü, sözü doğru, kabadayı, yiğit [4a/5].
- merhabâ:** (Ar. n.) 1. "Genişlenin", "rahat oturun!" mânâsına bir selamlaşma sözü [14a/3], [14a/4], [14a/5], [14a/6], [14a/7], [14a/8], [14a/9], [28b/4].
- merhamet:** (Ar. i. rahm'den. c. merâhim) Şefkat gösterme, acıma; birini esirgeme [3a/11].
- Meryem:** (Ar.) Hz. İsa'nın annesi [13a/2], [10a/4], [10b/3].
- meşel:** (Ar. emsal) 1. Dokunaklı ve manâlı söz [3a/9], [8a/8], [8a/9].
- mescîd:** (Ar. i. sücûd'dan. c. mesâcid) secde edilecek, namaz kılınacak yer, küçük cam [21a/11], [21b/2], [21b/12], [22b/4], [32a/6], [32a/11], [32a/13].
- meşgûl:** ("gu" uzun okunur, Ar. s. şugl'den) 1. Bir işle uğraşan, iş görmekte olan [30a/12], [30b/11].
- meşhûr:** (Ar. s. sihr'den) Sihirlenmiş, sihire uğramış, büyülenmiş, büyülü gibi tutkun [11a/11].
- mevc:** (Ar. emvâc) Dalga [4b/9].
- mevlâ:** (Ar. mevâlî) 1. Allah [4b/8].
- mevlûd:** (Ar. i. velâdet'den. c. mevâlîd) [galat olarak] 1. Mevlid. [1b/5], [2b/4], [2b/5], [4a/12], [4b/1], [4b/6], [4b/7], [4b/13], [8b/3], [11a/11].
- mevt:** (Ar. i.) Ölüm; benliği öldürme [26a/4], [31a/7].
- mevtâ:**(Ar.) Ölmüş kimseler, eceliyle ölmüş olan kimseler [26a/7].
- meydân:** (Ar. meyâdîn) 1. Geniş, açık, düz yer, alan [4a/5].
- mezheb:** (Ar. i. zehâb'dan) 1. Gidilen, tutulan yol [26b/7].

**midād:** (Ar. i.) Yazı mürekkebi; yazı yazmaya mahsus siyah veya renkli sulu madde [11a/7].

**miftāh:** (Ar. mefâtiḥ) 1. Anahtar [5b/13].

**miḥnet:** (Ar. miḥen) 1. Gam, musibet, keder, sıkıntı, dert [16a/11], [28a/9].

**miḥrāb:** (Ar. i.) 1. Camilerde, mescidlerde yönelinen taraftaki duvarda bulunan ve imamlık edene ayrılmış olan oyuk, girintili yer [22a/12], [22b/1], [32a/7].

**milḳ:** (Ar. i.) Birinin tasarrufu altında bulunan şey [34a/4].

**millet:** (Ar. milel) 1. Din, mezhep [26b/6].

**min-bā' d:** (Ar. zf.) Bundan böyle, bundan sonra [25b/10].

**menber:** (Ar. i) Camilerde hatiplerin hutbe okudukları yüksekçe yer [21b/4].

**min-hā:** (Ar. minhünn) 1. Ondan, bundan [3b/10].

**minhüm:** (Ar. e.) Onlardan [8a/11], [15a/7], [25b/10].

**mi'rāc:** (Ar. maârīc) 1. Göğe çıkma [20b/1].

**mişāl:** 1. Benzer, andırır [14b/8], [18a/4].

**misk:** (Ar. i.) Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir cins ceylânın erkeğinin kann derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde [4b/2], [29b/7].

**mu' cizāt:** (Ar. i. mu'cize'nin ç.) Mucizeler [9b/12], [10a/12], [17b/9], [31b/13], [32a/1], [32a/4], [32b/7], [16a/12].

**muhacirīn:** (Ar. s. ve i. muḥâcir'in c.) 1. Hz. Peygamber'in emriyle Mekke'den Medine'ye göç edenler [25b/9].

**Muḥammed:** (Ar. h. i.) Birçok defalar hamd ü sena olunmuş, tekrar tekrar övülmüş mânâsına gelen bu kelime, Peygamberimizin adıdır. [Kendisi'nden evvel de bu adı almış kimse yoktur] [2a/6], [2a/8], [2b/6], [3a/4], [3a/10], [5b/7], [6a/10], [6b/9], [8b/9], [8b/10], [11a/3], [12b/3], [13a/5], [13a/10], [13a/11], [13b/5], [15b/1], [15b/11], [16a/12], [19b/6], [20a/12], [20b/4], [20b/5], [24a/8], [32a/5], [32a/8], [32b/11], [17b/9], [11a/5], [16b/13], [17a/2], [3b/6], [5a/ 9], [8a/6], [2b/7], [17a/7], [17a/13], [17b/4], [17b/11], [32b/1].

**muhıbb:** (Ar. s. hubb'dan) 1. Seven, sevgi besleyen, dost [6a/4].

**muḥsin:** (Ar. s. hasen'den) 1. İhsan eden, iyilikte, bağışta bulunan [4a/2].

**mu' in:** (Ar. s. avn'den) 1. Yardım eden, yardımcı [25b/5].

**muḥarreb:** (Ar. s. kurb'dan c. mukarrebân, mukarrebîn) Takrîb edilmiş yaklaşmış, yakın [13a/9].

**murtezâ:** (Ar. s. nzâ'dan) 1. Hz. Alî'nin lâkabı [6a/3], [31a/13].

**muşaddıḳ:** (Ar. F. zf.) Onaylayan tasdik eden [10a/4].

**muştı:** 1. Sevindiren haber, sava, müjde, erim [9b/11], [31a/8].

**Muḥtafâ:** (Ar. safvet'den) Hz. Muhammed'in adlarından. [2a/8], [2b/4], [3a/2], [3b/4], [5a/4], [6a/12], [6b/8], [7a/10], [8a/3], [8b/9], [8b/12], [9a/7], [10a/2], [11a/2], [12a/1], [12a/7], [13a/6], [13a/11], [13b/5], [15a/5], [15b/11], [16b/5], [20a/4], [20b/7], [21a/2], [22a/2], [22b/2], [23a/13], [24a/1], [24a/12], [25a/6], [28b/4], [31a/10], [31a/13], [31b/6], [31b/7], [32a/5], [33b/9], [34a/9], [35a/10], [35b/3], [35b/5].



- [35b/11], [32a/2], [3a/1], [4b/1], [4b/13], [5b/7], [7a/4], [8b/3], [11b/4], [15b/4], [22b/3], [25a/12], [25b/4], [32a/1], [32a/12], [33a/7], [5b/10], [6a/7], [6a/10], [23a/10], [14b/5], [14b/9].
- muṭī'**: (Ar. s. tāat'den) 1. İtaat eden, boyun eğen [7a/1].
- muṭṭali'**: (a.s. tulû'dan) Öğrenmiş, haber almış, bilgili, haberli [olan] [7a/2].
- muvâfik**: (Ar. i. vefk'den) 1. Uygun, yerinde [26b/2].
- mübârek**: (Ar. s. bereket'den) 1. Bereketli, feyizli [7b/13], [19b/6], [22a/4], [29b/10], [31a/11], [34a/5].
- mübeşşirân**: (Ar. i. beşr'den) 1. Bir işe başlayan [10a/5], [5b/2], [12a/3].
- mübîn**: (Ar. s. beyn ve beyân'dan) 1. Hayrı şerri, iyiyi ve kötüyü ayıran [10a/6], [16b/7].
- müctebâ**: (Ar. s. ceby'den) 1. Seçilmiş, seçkin [28b/4], [31b/10].
- mü'eccelen**: (Ar. zf.) Müeccel olarak, te'cîl edilerek, ertelenerek [3b/9].
- mühr**: (F. i.) 1. Mühür; imza [14a/12].
- mü'min**: (Ar. s. ve i. emn'den. c. mü'minîn, mü'mînûn) 1. İmân etmiş, islâm dînine inanmış, islâm, Müslüman [5a/12], [12a/9], [24b/9].
- mü'minât**: (Ar. s. i. emn'den. mü'mine'nin c.) İmân etmiş, islâm dînine inanmış, Müslüman [kadınlar, kızlar] [16b/11].
- mü'minin**: (Ar. s. ve i. emn'den. mü'min'in c. İmân etmiş, islâm dînine inanmış olanlar, islâmlar, Müslümanlar [5b/2].
- münâdî**: (Ar. s. nidâ'dan) 1. Nida eden; tellâllık yapan [21b/1], [21b/2].
- münâfikîn**: (Ar. s. münâftk'ın c.) Münafıklar, ikiyüzlüler [5b/3].
- münîr**: (Ar. s. nûr'dan) 1. Nurlandıran, ışık veren, parlak [14a/10], [26b/5], [5b/2], [26b/8].
- münker**: (Ar. s. nekr'den) 1. İnkâr edilmiş, edilen, kabul ve tasdik edilmeyen, reddedilen [24b/4].
- münezzeh**: (Ar. s. hezb'den) Tehzîb olunmuş, düzeltilmiş, yoluna koyulmuş [2b/11], [3a/12].
- müntehâ**: (Ar. s. nihâyet'den) 1. Nihayet bulmuş; bir şeyin varabildiği en uzak yer, son derece, son kerte [20a/4].
- meşâni**: (Ar. i. mesnâ'nın c.) Bir şeyin tekrârı [5 b /11].
- mürüvvet**: (Ar. i. mer'den) 1. İnsaniyet, mertlik, yiğitlik [21a/7].
- müslimân**: (Ar. s. ve i. selâmet'den. c. Müslimânân) 1. İslâm dîninde olan [32b/7], [35b/4], [35b/8].
- müste'ân**: (Ar. s. avn'den) Kendisinden yardım beklenen, yardım istenen [Allah'ın sıfatlarındandır] [2a/5], [20b/2].
- müstekîm**: (Ar. s. kıyâm'dan) 1. Doğru, düz, dik. [16b/8].
- müsteṭâb**: (Ar. s. tayyib'den) İstîtâbe edilen, hoş, güzel bulunan [20a/9].
- müşk**: (Ar. s. şekl'den. c. müşkilât) 1. Güç, zor, çetin [30a/13].
- müşṭâk**: (Ar. s. şevk'den. c. müşṭâkîn) 1. İştîyaklı, özleyen, göreceği gelen, can atan [4a/13], [31a/12].
- müşrik**: (Ar. s. şirk'den. c. müşrikîn) Allah'a şirk, ortak koşan. [10a/10].
- müzeyyen**: (Ar. s. zînet'den. c. müzeyyenât) 1. Zînetlendirilmiş, süslenmiş, süslü [2a/7].

**müznib:**(Ar. s. zenb'den. c. müznibîn) Günah, suç işleyen, suçlu [18a/10].

**müznibîn:**(Ar. s. müznib'in c.) Günah işleyenler, suç işleyenler [14a/9].

## N

**nagehân:** (F.) Apansızın, birdenbire, [16a/5], [15b/6], [21a/11], [31a/11].

**naql:** (Ar. i.) 1. Taşıma, aktarma, geçirme [6b/8]

**nâle:** (F. i.) İnleme, inilti. [4a/9], [4b/8].

**nâm:** (F. nâmân) 1. Ün, lâkab [34a/13].

**namâz:** (F. i.) Namaz [19b/7], [21b/3], [21b/6 ], [20b/2], [30b/12], [30b/13], [32a/6], [30b/11], [20a/13], [20b/1], [22b/6].

**nân:** (F. i.) Etmek [19b/1].

**nâr:** (Ar. i.) 1. Ateş, od [16b/1], [28a/5].

**nâs:** (Ar. i.) (bkz. nass).

**nass:** (Ar. nusûs): 1. Sarihlik, açıklık, katîlik [5b/12].

**naşîhat:** (Ar. i. nush'dan c. nasâyih) Öğüt [20a/12], [21b/10].

**naẓmi:** (Ar. s. nazm'dan) 1. Nazımla ilgili olan [26a/7].

**ne:** (F. e.) Değil, yok. [5a/12], [7b/9], [9a/2], [11a/7], [12b/1], [14 b/7], [15b/4], [16a/6], [16a/10], [18a/13], [23a/5], [23b/13], [25a/8], [25a/10], [31b/5], [32a/3], [32b/8], [33a/2], [33a/8], [33b/2], [34a/1], [34a/6], [34b/11], [34b/12], [35b/2].

**nebâtât:** (Ar. i. nebât'ın c.) 1. Nebat (bitki) lar [3a/8], [26b/4].

**nebi:** (Ar. i. nebe'den. c. enbiyâ) 1. Peygamber [1b/5], [3b/10], [5a/6],

[5a/9], [5b/1], [24b/3],[24b/9], [25b/9], [26a/12], [31b/11].

**necât:** (Ar. i.) Kurtulma, kurtuluş [21b/9], [31b/10], [35b/12].

**nefer:** (Ar. enfâr, neferât) 1. İnsan sayısı bildiren sözler için kullanılır [13a/1].

**nefes:** (Ar. enfâs) 1. Soluk [11b/9], [19b/5], [26b/13].

**nefs:** (Ar. enfûs, nüfûs) 1. Öz, iç, ruh, can, hayat [12a/5], [35b/8], [35b/9], [35b/10].

**nehâr:** (Ar. enhür, nühûr) Gündüz [25a/9]

**nekeş:** (s.) 1. Cimri, eli sıkı. [Farsça"nâ + kes" den bozma] [12a/5].

**nekîr:** (Ar. s.) Bilinmemiş şey ["ma'ruf un zıddı]"[26b/8].

**nerdubân:** nerd-bân (F.) Merdiven [19b/12], [19b/13].

**nergis:** (F. i.) 1. mec. Güzelin gözü [30a/5].

**nesîm:** (Ar. i. nesm'den) 1. Hafif rüzgâr [15b/2]

**nesne:** 1. Belli bir ağırlığı ve hacmi, rengi, maddesi olan her türlü cansız varlık, şey, obje [26b/11].

**neşr:** (Ar. nüşûr) 1. Yayma, dağıtma, saçma, açma [26b/9].

**nevha:** (Ar. nevhât) Ölüye sesle ağlama [28a/1]

**nevm:** (Ar. i.) 1. Uyku [7b/9], [20b/5].

**nezîr:** (Ar. i. nezr'den. c. nüzêrâ, nüzür) 1.Gözdağı vererek korkutma, yıldırma beşîr karşıtı [26b/4], [5b/2], [12a/3].

**nice:** Nasıl [2b/6], [2b/7], [2b/8], [2b/8], [4a/7], [7b/4], [8b/5], [8b/6], [10b/11], [11a/2], [11b/10], [12a/7], [17a/4], [18a/6], [21a/8], [21a/8], [27b/7], [27b/9], [28a/6], [28a/7], [28a/11],

[28a/13], [30b/13], [34b/8], [35b/6], [30b/7], [30b/7], [12a/7], [28a/7].

**nidā:** (Ar. i.) 1. Çağırma, bağırma, seslenme [13a/8], [15b/11], [23a/13], [30b/9].

**niġār:** (F. i.) mec (resim gibi güzel) Sevgili [27a/12], [28a/1], [28a/4], [28b/3], [29a/8], [29b/3], [29b/9].

**niġān:** 1. Bulunmayan; görünmeyen [2a/10], [5b/5], [25a/7].

**niġāyet:** (Ar. niġāyāt) 1. Sonuç, son, netice [25a/13].

**ni‘met:** (Ar. niam) İyilik, lütuf, ihsan, bahşış [16b/8].

**nişān:** (F. i.) 1. Nişan, iz, belirti [5b/8].

**niyāz:** (F. i.) 1. Yalvarma, yakarma. 2. Dua [19b/7], [20a/13], [21b/3].

**nübüvvet:** (Ar. i. nebe'den) Nebîlik, peygamberlik, Tanrı haberciliġi [5b/9].

**nüh:** (F. i.) Dokuz [26b/2].

**nūr:** (Ar. i. envār, nîrân) 1. Aydınlık, parıltı, paklaklık [2a/8], [2a/12], [5a/12], [6a/5], [7a/8], [7a/10], [7b/3], [7b/5], [7b/6], [7b/8], [7b/10], [7b/12], [7b/13], [9a/1], [9a/2], [9a/3], [9a/4], [9b/13], [10a/8], [11a/3], [13a/12], [13b/3], [14a/1], [14b/2], [15b/3], [19b/12], [24a/4], [28a/10], [28b/4], [29b/8], [29b/11], [31a/12].

**nüş:** (F. i.) 1. Tatlı; bal [4b/9], [28a/13].

**nübüvvet:** (Ar. i. nebe'den) Nebîlik, peygamberlik, Tanrı haberciliġi [14a/12], [5b/9].

**nüh:** (F. s.) Dokuz [30b/8].

**nüzül:** (Ar. i.) 1. Aşaġı inme. [7b/5], [14b/3], [20b/6].

## Ö

**o:** 1. Teklik üçüncü kişiyi gösterir. 2. Uzakta olan, hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirtir. [2a/10], [7b/8], [7b/11], [12b/1], [13a/2], [13b/5], [17a/2], [17a/3], [17a/6], [17b/1], [18a/2], [18a/5], [21b/4], [21b/4], [34b/8].

**od:** Ateş [21a/8], [23a/1], [24b/12], [25a/3], [30a/5], [30a/11], [30b/5], [30b/10], [33b/6], [16a/11], [35b/8].

**oġlan:** 1. Erkek çocuk [17b/9], [16a/7].

**oġul:** 1. Erkek evlat. [28b/11], [29a/12], [9b/13], [12a/13], [9a/9], [9b/4], [9b/12], [15b/12], [15b/13], [15b/13], [12b/6], [9a/8], [15b/12], [9b/1].

**oġşa-:** (bkz. okşa-)

**okşa-:** 1. Sevmek, taltif etmek [17a /1], [29a/4], [30b/4].

**oġu-:** 1. Yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirmek [6a/2], [19b/8], [5b/11], [5b/12], [25b/6].

**ol:** 1. o, bu. 2. -dır,-dir [2a/3], [2a/4], [2a/5], [2a/9], [2b/1], [2b/1], [2b/5], [2b/7], [2b/11], [2b/11], [2b/12], [2b/13], [3a/1], [3a/3], [3a/4], [3a/5], [3a/11], [3a/12], [4a/3], [4a/6], [4a/8], [4 a /12], [4a/13], [4a/13], [4b/4], [4b/6], [4b/11], [4b/ 11], [4 b /12], [5b/12 ], [6a/4], [6a/5], [6a/7], [6b/9], [6b/11], [6b/11], [6b/12], [7a/3], [7a/5], [7a/8], [7a/11], [7a/12], [7b/3], [7b/5], [7b/6], [7b/10], [7b/13], [8b/1], [8b/2], [8b/4], [8b/5], [8b/7], [8b/10], [8b/11], [8b/12], [8b/13], [9a/4], [9a/11], [9b/2], [9b/3], [9b/12], [10b/6], [10b/8], [10b/13], [11a/2], [11a/3], [11a/5], [11a/10], [11b/1], [11b/3], [11b/4], [11b/6].

[11b/11], [12a/8], [12a/9], [12a/11], [12a/12], [12a/13], [12b/1], [12b/3], [12b/13], [13a/1], [13a/4], [13a/8], [13a/9], [13b/3], [13b/5], [13b/7], [14a/1], [14a/1], [14a/13], [14b/3], [14b/8], [14b/11], [14b/12], [14 b /13], [15a/1], [15a/2], [15a/3], [15b/2], [15b/4], [15b/8], [15b/9], [15b/11], [16a/1], [16a/7], [16a/9], [16a/11], [16a/12], [17a/5], [17a/8], [17a/9], [17a/11], [17b/6], [18a/7], [18a/11], [19b/4], [19b/9], [19b/12],[20a/1], [20a/2], [20a/3], [20a/7],[20a/9], [20a/10], [20b/1], [20b/2], [20b/6], [20b/8], [20b/9], [20b/10], [20b/12], [20b/1], [21a/7], [21a/7], [21a/10], [21a/11], [21a/12], [21b/2], [21b/12], [22a/6], [22a/7], [22a/13], [22b/1], [22b/3], [22b/6], [22b/11], [22b/12], [23a/8], [23a/9], [23a/1], [23b/3], [23b/6], [23b/8], [24a/3], [25a/7], [25a/9], [25b/5], [26a/10], [26a/11], [26b/1], [26b/4], [26b/5], [26b/6], [27a/8], [27a/10], [27a/11], [27a/12], [27b/3], [27b/9], [27b/13], [28a/1], [28a/2], [28a/4], [28a/5], [28b/3], [28b/6], [28b/12], [29a/8], [29a/8], [29a/12], [29b/2], [29b/32], [9b/6], [29b/8], [29b/9], [29b/11], [30a/1], [30a/12], [30b/4], [30b/6], [30b/12], [30b/13], [31a/1], [31a/4], [31a/5], [31a/6], [31a/9], [31a/10], [31a/11], [31b/1], [31b/2], [31b/3], [32a/4], [32a/5], [32a/6], [32a/8], [32b/1], [32b/2], [32b/11], [33a/2], [33a/5], [33b/6], [34a/5], [34a/6], [34a/7], [34a/8], [34a/11], [34b/3], [35a/6], [35a/7], [35a/12], [35b/3], [35b/4].

**ol-:** 1. Varlık kazanmak, meydana gelmek, vuku bulmak.2. Gerçekleşmek veya yapılmak. 3. Bir görev, makam, san veya nitelik kazanmak. 4. Bir şeyi elde

etmek, edinmek. 5. Bir durumdan başka bir duruma geçmek. 6. Herhangi bir durumda bulunmak [2a/11], [2a/12], [3a/10], [5b/8], [5b/13], [7a/1], [7a/4], [7a/11], [7b/5], [8b/4], [9a/4], [9a/7], [9b/2], [12a/10], [12a/12], [12b/1], [12b/4], [12b/7], [13a/5], [14a/1], [14a/2], [15b/3], [15b/6], [15b/8], [16a/1], [16a/5], [17b/1], [18a/6], [20a/9], [20b/3], [20b/11], [21a/11], [22a/6], [22a/7], [23a/12], [24a/2], [25a/7], [26b/12], [28a/10], [28a/11], [29b/8], [29b/10], [30b/6], [33b/4], [35a/2], [35a/10], [35b/11], [8b/8], [8b/10], [8b/11], [19b/5], [27b/1], [29b/9], [30a/11], [30a/12], [30b/7], [30b/11], [35b/4], [35b/5], [28b/1], [2b/8], [35b/2], [14a/13], [6b/7], [18a/1], [24b/12], [15b/13], [22a/10], [28a/12], [29a/2], [19b/10], [3a/9], [6b/12], [32a/3], [11b/10], [9b/12], [33b/5], [19b/1], [7a/2], [21b/8], [22a/7], [3a/7], [30b/10], [2a/2], [11a/8], [27b/7], [14a/8], [23a/9], [12b/6], [11a/7], [31b/5], [11a/7], [28a/3], [17a/10], [7b/1], [9a/11], [9b/7], [10b/6], [11b/2], [13a/1], [14b/1], [14b/2], [15b/2], [15b/8], [19b/3], [20a/5], [28b/6], [32a/13], [33a/13], [14b/5], [16a/3], [16a/6], [26a/8], [35b/6], [11b/7], [17a/4], [3b/2], [5a/2], [8a/2], [11b/12], [15a/4], [16b/3], [20b/13], [24a/11], [27b/9], [2a/13], [4b/3], [9b/11], [22a/1], [22a/10], [25b/5], [28b/1], [29a/6], [15a/3]. [21b/11].

**ola:** Acaba, sahi, bulunabilir [2a/2], [2a/6], [4a/12], [6a/9], [6b/9], [10b/10], [11a/6], [11a/6], [11a/11], [12b/8], [30a/4], [31b/4], [32b/7], [33b/7], [33b/7], [33b/8], [33b/8], [35a/4], [4b/13], [32b/7], [32b/7], [35a/3], [27b/5], [4a/13], [28a/13], [6a/ 6], [9b/7], [12b/12], [13a/4], [31b/9],

[17b/2], [21b/3], [17b/8],  
[28a/11], [25a/8], [31b/8],  
[35b/8], [28b/2], [34a/11].

**olan:** 1. Olmak fiilinin şimdiki zaman sıfat-fiili. 2. İsim tamlaması belirtileni durumunda bulunan bir isimden sonra getirildiğinde o ismin sıfatı değerinde bir birleşik oluşturur [4a/3], [4a/6], [4b/12], [25a/9], [25a/9], [26a/11].

**olur:** 1. Olabilir. 2. Geniş zamanın üçüncü tekil kişisi. 3. Onay, tasdik, yapabilme izni. [4b/10], [19b/1], [26a/10], [27a/9], [33a/2], [34a/3], [34a/13], [34b/1], [35b/10], [17a/8], [18a/13], [4b/10].

**olmaz:** 1. İmkânsız, gerçekleşemez gayri mümkün. 2. Yapılamayacak iş, tutum veya davranış [3b/2], [5a/2], [8a/2], [11b/12], [15a/4], [16b/3], [20b/13], [24a/11], [25a/9], [17a/9], [16a/13].

**on:** Dokuzdan sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam [2a/9], [10b/9], [12a/11], [18a/6], [18a/11], [25b/3].

‘**Oşmân:** (Ar. i.) Osman [6a/2].

**ot:** 1. Toprak üstündeki bölümleri odunlaşmayıp yumuşak kalan, ilkbaharda bitip, bir iki mevsim sonra kuruyan küçük bitkilere verilen ortak ad [33b/12], [34a/6],[31b/10], [33b/5], [35b/12].

**otla-:** 1. (hayvan) Dolaşarak yerdeki ot, çimen, yaprak vb.nin yemek, meşgul olmak, bulunmak [17b/10], [34a/6], [33b/12].

**otur-:** 1. Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek [21b/12], [17b/10], [32b/9], [32a/7], [32b/8], [18a/9], [21b/13], [22b/5].

**oyun:** 1. Hile, düzen, desise, entrika. [17b/2], [17b/5].

## Ö

**öğ-:** 1. Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, methetmek, sena etmek, yemek karşıt [7b/3], [11a/4], [11a/5], [11a/6].

**öl-:** Yaşamaz olmak, hayatı sona ermek, can vermek [9a/11], [9a/12], [9b/5], [34a/2], [35a/3].

**öldür-:** 1. Bir canlının hayatına son vermek [34b/1].

**öñ-:** 1. Baş, başlangıç, mebde 2. İleri taraf, geçen cihet, karşı, arka karşıt [9b/11], [15a/3], [20b/7], [35b/3].

‘**Ömer:** (Ar. i.) 1. İkinci hâlîfe Hz. Ömer. [haklıyı haksızdan ayırt ederek, adaleti tam yerine getirmekte kazandığı için Faruk kelimesiyle adlandırılmıştır] [6a/1], [32b/4].

‘**ömr:** (Ar. i.) Ömür, yaşama, yaşayış, hayat [18a/8], [20b/11], [20b/12], [21a/10], [29a/6].

**öp-:** Sevgi, saygı, bağlılık, teşekkür belirtmek amacıya dudaklarını birşeye değdirmek [19b/6], [30b/3], [30b/4], [28b/13].

**ört-:** 1. (kötü bir durumu) Belli etmemek, gizlemek saklamak [17a/10]

**öyle:** 1. Onun gibi olan, ona benzer. 2. O yolda, o biçimde, o tarzda [26b/10], [35b/7]

**öz:** 1. Bir kimsenin benliği, kendi manevî varlığı, nefis, derun. 2. Bir nesnenin temel ögesi, asıl mayası, cevheri şeyin temel ögesi, künh, zübde. 3. İçine, arılığını, saflığını bozacak hiçbir şey karışmamı

şolan, saf, arı [4a/4], [4b/10],  
[17a/5], [24b/11], [28b/7].

**özge:** Başka [17a/11].

## P

**pā-bend:** (F.) 1. Ayak bağı, payvant  
[34b/13], [35a/10].

**pādişāh:** (F.) Pādişāh, hükümdar [16a/3].

**pāk:** (F. s.) 1. Temiz, arık, pak [2b/11],  
[15b/1], [17a/5], [32a/4], [32a/5].

**pākize:** (F. s.) Tertemiz, lekesiz, kusursuz  
[22b/1].

**pāre:** (F. i.) 1. Parça [30b/10].

**perde:** (F. i.) 1. Kapı, pencere gibi  
yerlere asılan örtü [12b/2].

**perişān:** (F. s.) 1. Dağınık, karışık,  
dağınık saç [17a/9].

**pervāne:** (F. i.) 1. (c. pervānegān)  
Geceleri ışığın etrafında dönen  
küçük kelebek [4a/6].

**perverdigār:** (F.) "besleyici, terbiye edici,  
rızklandırıcı" Allah [2b/13],  
[4a/10], [8b/2], [29b/3].

**pervāz:** (F. i.) 1. Uçma, uçuş [24b/11].

**pes:** (F. i.) 1. Bu durumda, bundan  
böyle, öyle ise, şimdi 2. Sonuç  
olarak [4a/6], [4b/7], [5b/8],  
[6b/8], [7a/3], [7a/11], [7b/9],  
[9a/1], [9a/8], [10b/9], [13a/11],  
[17a/8], [21a/2], [22b/1], [34a/13].

**peygāmber:** ("ga" uzun okunur, F.  
peygām-berān) Peygamber, Allah  
tarafından haber getiren, Allah'ın  
emirlerini insanlara haber veren  
[2a/9], [9b/12], [11a/11], [32a/3],  
[32b/10], [33a/1], [33a/8], [33a/9],  
[33b/3], [35b/11].

**pīr:** (F. pīrān) 1. Yaşlı, ihtiyar [15b/3].

**pūr:** (F. s.) 1. Dolu. 2. Çok fazla. [bu  
kelime ile birleşik kelimeler  
yapılır] [22b/5].

## R

**Rabb:** (Ar. i.) Efendi, sâhib [26b/4],  
[26b/5], [26b/13].

**rābbenā:** (Ar. i.) Allah [2b/2], [3b/12],  
[31b/9].

**rahmet:** (Ar. i.) 1. Acıma, esirgeme,  
koruma, yarlıgama[7a/b], [3a/6],  
[4b/2], [8a/1], [11b/4], [18a/10],  
[19b/2], [2b/1], [13b/13], [14a/9],  
[14b/4], [15b/12], [25a/12],  
[25a/13], [25b/5], [25b/6].

**rahīm:** (Ar. s. rahmet'den. c. ruhamâ) 1.  
Merhametli, esirgeyen, koruyan,  
acıyan, âhirette mü'min kullarına  
keremiyle muamelede bulunan  
Cenâb-ı Hak [Allah adlarındandır]  
[3a/11], [5a/12], [6a/9], [8a/1],  
[8b/4], [8b/5], [8b/6], [8b/12],  
[8b/13], [9b/2], [14b/3], [21a/5],  
[25b/11].

**raū'f:** (Ar. s. re'fet'den) 1. Pek esirgeyen,  
çok merhamet eden. 2. Allah'ın  
adlarından biri [21a/5], [25b/11],  
[27a/10].

**ravza:** (Ar. ravzât, riyâz) Ağacı, çayırı,  
çimeni bol olan yer, bahçe. [7a/4],  
[7b/13], [31a/8].

**rāzı:** (Ar. s. rızâ'dan) 1. Rızâ gösteren,  
kabul eden, boyun eğen [4b/3],  
[25b/5], [27b/5], [28a/7],  
[33a/13].

**receb:** (Ar. i.) 1. Arabî ayların yedincisi  
ve kutsal sayılan üç ayların  
birincisi [8b/13].

**redd:** (Ar. i.) 1. Geri çevirme, çevirilme;  
kabul etmeme; kabul edilmeme  
[17a/4], [17a/6].

**rehber:** (F. b. s. ve i.) Yol gösterici,  
kılavuz [32a/6].

**rek'at:** (Ar. rekeât) Namazda bir kıyam  
(ayakta durma), bir rükû (ayakta  
iken eğilme) ve iki sücûd (yere  
kapanma) dan ibaret hareket, [aslı:

beli eğip yüzüstü kapanmaktır; "rük'at" okunuşu da vardır [21b/3].

**Resûli:** (Ar. i.) 1. Elçi 2. Peygamber, yalvaç. [3b/4], [4a/3], [4a/13],[5a/4], [6a/1], [6a/4], [6a/6], [6a/12], [6b/2], [6b/8], [7b/5], [8a/3], [8a/5], [8a/6], [10a/2], [10a/4], [10a/5], [10a/9], [10a/11], [12a/1], [12a/3], [14b/3], [15a/5], [16b/5], [17a/12], [17b/7], [20a/5],[20a/11],[20b/3], [20b/10], [21a/2], [21a/4], [21a/10], [21b/1], [21b/3], [22a/5], [22b/5], [23b/8], [24a/12], [24a/13], [24b/7], [24b/8], [25a/5], [26a/2], [26b/9], [26b/13], [27a/4], [27a/13], [27b/3], [27b/7], [28a/2], [28a/4], [28a/5], [31a/1], [31a/5], [31b/1], [31b/4], [32a/4], [32a/9], [32b/4], [32b/5], [32b/6], [32b/8], [33a/1], [33a/5], [33a/1], [33b/4], [32a/7], [34a/10], [34a/11], [34b/12], [34b/13], [35a/2], [35a/3], [35b/1], [23b/3 ], [27a/8], [31a/6], [34a/7], [34b/2 ], [24a/3].

**revâ:** (F. s.) Yakışır, uygun, yerinde. [25a/8].

**revân:** (F. s.) 1. Yürüyen, giden, akan, su gibi akıp giden [söz] [6a/3], [7b/12], [19b/5], [28b/6], [30b/11], [30a/12].

**revân olmak:** Yürümek, gitmek [15b/13], [29a/2].

**rezzâk:** (Ar. s. rızk'dan) 1. Bütün mahlûkların rızkını veren Allah [1b/9]

**rıdvân:** (Ar. i.) 1. Rız olma, hoşnutluk [27a/1], [33b/8]

**ri'âyet eylemek:** (Ar. i.) 1.Uymak uyum sağlamak, gereğini yapmak [6a/1].

**rik'at:** (Ar. rekeât) Namazda bir kıyam (ayakta durma), bir rükû (ayakta iken eğilme) ve iki sücûd (yere

kapanma) dan ibaret hareket. [aslı: beli eğip yüzüstü kapanmaktır; "rük'at" okunuşu da vardır] [19b/7].

**risâlat:** (Ar. i.) 1. Peygamberlik [5a/7], [14a/12].

**rûh:** (Ar. ervâh) 1. Can, nefes. 2. En mühim nokta, öz [3a/1], [6a/10], [23b/12], [29b/9].

**rûhân:** (Ar. s. rûh'dan) 1. Ruha ait, ruh ile ilgili [5b/6].

## Ş

**sa'âdet:** (Ar. i.) Mutluluk [10b/8], [20b/1], [31b/6].

**sâ'at:** (Ar. sâât) 1. Vakit, zaman [13b/5], [29b/10], [35a/12], [14a/1].

**şabâh:** (Ar. i.) Sabah [28a/1].

**şabr:** (Ar. i.) 1. Sabır, dayanma, katlanma [12b/8], [28a/6], [22b/2], [27b/5], [31a/6], [32b/6].

**saç:** Baş derisini kaplayan kıllar [29a/7], [29a/5].

**saç-:** 1. Dağıtmak, yaymak, serpmek [19b/2], [34b/7].

**şadâ:** (i.) 1. Ses [14a/3].

**şadr:** (Ar. sudûr) 1. Yürek, gönül, kalp [35b/8].

**şadaqat:** (Ar. i. sıdk'dan) Dostluk, vefâlılık içten bağlılık; doğruluk, yürek doğruluğu [15a/10].

**sâde:** (Ar. i.). zf. Yalnız, ancak [16a/2].

**şadef:** (Ar. esdâf) Sedef, inci kabuğu [18a/3].

**şadık:** (Ar. s. sıdk'dan. c. asdika) 1. Doğru, gerçek [5b/13], [10b/13].

**şaff:** (Ar. sufûf) 1. Dizi, sıra; camide cemâatin sırası [32a/13], [30a/13].

- şafâ:** (Ar. i.) 1. Saflık, berraklık. 2. Gönül şenliği, kedersizlik, neş'e [2a/8], [3b/3], [5a/3], [6a/11], [6b/8], [7a/10], [8a/3], [8b/9], [9a/7], [10a/1], [11b/13], [12a/7], [13a/1], [13b/5], [15a/5], [15b/10], [15b/11], [16b/4], [21a/1], [24a/1], [24a/12], [31a/10], [32a/5], [6b/6], [6a/10].
- şahrâ:** (Ar. saharâ, saharî, saharâvât) Kır, ova, çöl [19b/11], [19b/12], [20b/6].
- şâhib:** (Ar. s. ve i. sahb'den. c. eshâb) 1. Sahip [32a/2].
- şakla-:** 1. Göz etmek, korumak, hıfz etmek [16b/2], [14b/13], [31a/4], [11b/9].
- şal-:** 1. Göndermek, sevk etmek. 2. Koyuvermek, salıvermek [3a/6], [14b/12], [7a/7], [34b/2], [17b/10].
- şalât:** (Ar. salavât) 1. Namaz [22a/6].
- şalavat:** (Ar. i.) 1. Hz. Muhammed'e ve Onun soyundan gelenlere okunan dua [Allahümme salli âlâ seyyidinâ Muhammedin ve âlâ âli seyyidinâ Muhammed= efendimiz Muhammed'e ve onun soyuna sopuna salât ve selâm olsun] [3b/4], [5a/4], [6a/10], [6a/12], [6b/2], [6b/8], [8a/3], [10a/2], [12a/1], [12a/8], [15a/5], [16b/5], [19b/9], [21a/2], [24a/12], [33b/2], [35b/11].
- şâlih:** (Ar. s. salâh'den. c. sâlihûn, sulehâ) 1. Yarar, elverişli, iyi, uygun, yakışır [26a/5].
- semavât:** (Ar. i. semâ'nın c.) 1. Gökler [14a/1].
- saña:** Sen zamirinin yönelme durumu [9b/11], [11b/7], [11b/10], [21b/13], [23a/8], [23a/11], [26a/10], [26a/11], [28b/5], [28b/9], [29a/12], [29a/13], [29b/4], [31a/12], [31b/5], [32a/1], [33b/2], [2b/9], [29a/9].
- şanem:** (Ar. esnâm) 1. Put [8b/4].
- şarrâf:** (Ar. sarrâfân) 1. Altın ve gümüş gibi değerli madenleri işleyen ve satan esnaf [4b/11].
- şavm:** (Ar. sıyâm) Oruç [26b/11].
- şavt:** (Ar. esvât) 1. Ses, seda bağırma, avaz [25a/1].
- sayebân:** (F.) 1. Sayvan, gölgelik [6a/5].
- secd:** (Ar. secdât) Namazda alını, el ayalarını, dizleri ve ayak parmaklarını yere dayamaktan ibaret ibâdet vaziyeti [7b/1], [7a/11], [14b/11].
- sebeb:** (Ar. esbâb) 1. Sebep, neden [18a/1].
- sekiz:** Yediden sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam [2a/9], [9b/9], [9b/10], [10b/9], [19b/2].
- selâm:** (Ar. i.) 1. Bir kimse ile karşılaşıldığında veya bir topluluğa girildiğinde "esenlik dileme" sözü [19b/9], [21a/12], [21b/13], [22a/1], [23a/4], [23a/7], [23b/10], [25b/4], [32a/13], [35a/2], [26a/10], [5b/1].
- sen:** Teklik ikinci kişiyi gösteren zamir [6b/6], [9b/11], [11a/4], [11b/6], [14a/8], [14a/10], [14a/11], [14a/12], [19b/10], [20a/6], [20b/4], [23b/4], [23b/5], [23b/7], [30a/4], [8b/9], [11b/7], [14a/9], [24a/5], [25a/8], [26b/8], [27b/10], [28a/3], [28b/5], [28b/8], [29a/11], [23a/1], [33b/8], [34b/11], [35a/11], [29a/13], [31a/8], [31b/8], [33b/4], [33b/5], [33b/6], [34b/1], [23b/2].
- şenâ:** (Ar. esniye) Övme, övüş [2a/13], [20a/4], [21b/4], [25b/2], [31b/1].



**server:** (F. serverân). 1. Baş, ulu [2a/9], [2b/5], [4a/7], [4b/6], [4b/11], [4b/12], [8b/7], [10b/13], [11a/12], [16b/2], [32a/3], [32a/6], [33b/3].

**ser-te-ser:** (F. zf.). Baştan başa, hep, bütün [2a/11].

**sev-:** 1. Sevgi ve bağlılık duymak [3a/5], [11a/4], [11a/5].

**sevgü:** Sevgi, insanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelen duygu [9b/4], [33b/3].

**sevin-:** Sevinç duymak [9a/5], [9b/11], [12b/9].

**seyr:** (Ar. i.) 1. Yürüme, yürüyüş; gitme, hareket [7b/7], [8a/12].

**seyrân:** (Ar. i.) 1. Bakıp seyretme [aslı"seyerân" dır] [19b/13].

**seyyid:** (Ar. sâdât) 1. Hz. Muhammed'in torunu Hz. Hasan'ın soyundan olan kimse [2a/8], [27b/3].

**sıdık:** (Ar. i.) 1. Doğruluk, gerçeklik, hakikat [12b/2].

**sırr:** (Ar. esrar) 1. Gizli tutulan, kimseye söylenmeyen şey [14a/5], [29b/6].

**şıra:** (Ar. i.) 1. Sıra köprüsü, üstünden geçip Cennet'e gitmek üzere Cehennem'in üzerine kurulacak olan çok dar ve güç geçilir köprü [16b/8], [23b/8].

**sidre:** (Ar. sidr, sidrât) 1. En yüksek makam, [ondan sonra Tanrı'ya gidilir] [20a/4], [20a/5], [20b/6].

**siz:** 1. Çokluk ikinci kişi zamiri. [16a/6], [21b/7], [30b/12], [33a/5], [33a/9], [34a/12], [35b/2], [29a/3], [21b/11], [27a/10], [29a/6], [35a/4], [35b/2], [35b/11], [29a/4], [34b/9], [34b/12], [29a/5], [29a/7], [34b/8].

**şohbet:** (Ar. i.) Görüşüp konuşma; arkadaşlık [27a/9], [32a/9].

**soñ:** 1. En sonraki, âhir [11b/9], [9b/11], [2a/2].

**sonra:** 1. Daha ileri bir zamanda, müteakip.[5b/10], [7b/4], [9b/10], [27a/4], [27b/9], [28a/2], [34b/10], [35b/13], [35b/13].

**sor-:** Birine soru yönelterek herhangi bir konuda ondan bilgi istemek, sual etmek [23a/5], [32b/6], [34b/8], [23a/5], [23b/11], [26b/8].

**söyle:** 1. Düşündüğünü veya bildiğini sözle anlatmak. 2 Demek [4a/5], [23a/10], [27a/6], [33a/8], [9a/8], [9b/3], [16a/4], [21b/10], [24a/3], [4b/7], [4b/8], [33a/1], [27a/8], [16a/9], [11a/10 ], [2b/4], [2b/10], [4a/10], [32a/1], [32b/3], [29a/10], [4a/7], [34b/12], [18a/7], [23a/9], [9b/9], [32b/3].

**söz:** 1. Bir düşüncüyü eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, lâkırdı, kelâm, kavil. 2. Bir veya birkaç heceden oluşan ve anlamı olan ses birliği, kelime, sözcük [32b/3], [33b/4], [34b/11], [2b/4], [4a/6], [4b/7], [31a/5], [31b/12], [4a/5], [4a /10], [4a /12], [6b/8], [7b/9], [9a/8], [18a/2], [24a/7], [27b/6], [28b/10], [33a/2], [34b/12], [35a/1], [35a/5], [27b/12], [2a/11], [9b/9], [29b/2], [34a/9], [4b/8], [33a/12], [34a/10], [4b/10], [1b/7], [23a/10], [32b/10], [33a/8], [27b/13].

**su:** 1. Hidrojenle oksijenden oluşan, oda sıcaklığında sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde [12b/7], [13a/13], [23b/4], [24a/5], [25a/5], [28b/2], [25a/12], [19b/2].

**su'âl:** (Ar. es'ile, suâlât) 1. Sorma, sorulma, soru [26a/9].

**şubh:** (Ar. esbâh) Sabah, sabah vakti [3b/1], [5a/2], [8a/2], [11b/12], [15a/4], [15b/4], [16b/3], [20b/13], [25b/4], [24a/11].

**sultân:** (Ar. selâtîn) 1. Pâdişâh, hükümdar [10b/9], [14a/1], [14a/4], [14a/11], [21a/7], [21a/11], [23b/1].

**sûre:** (Ar. süver) Kur'ân'ın ayrıldığı 114 bölümünden her biri [5b/11], [5b/12].

**su'ûd:** (Ar. i.) 1. Yukarı çıkma, yükselme [17b/8].

**sücced:** (Ar. s. sâcid'in c.) Secde edenler, secde edip yere kapananlar [8a/7].

**şümme:** (Ar. zf.) 1. Sonra [25b/10], [25b/13].

**sündüs:** (Ar. i.) Parlak renkli, çiçekli altın veya gümüş telle işlemeli, nakışlı olarak dokunmuş ipek kumaş [13a/7].

**sünnet:** (Ar. sünen) 1. Hz. Muhammed'in sözleri, işleri ve tasvibleri [26b/7], [26b/13].

## Ş

**şâd:** (F. s.) Sevinçli [8b/10], [8b/12], [12a/9], [12b/9], [14b/5], [15b/2], [19b/3], [25a/8], [28b/6], [35b/5], [21b/8], [28a/12].

**şâdî:** (F. i.) 1. Memnunluk, sevinçlilik, gönül ferahlığı [12b/9].

**şâdimân:** (F. s.) Sevinçli [14a/2].

**şâh:** (F. şâhân) 1. Pâdişâh [6a/2], [5b/1], [12a/3], [17a/2], [19b/4], [20b/2], [21b/4], [27a/11], [27b/7], [30a/8], [30b/4].

**şâkî:** (Ar. s. şekâvet) 1. Şikayet eden, yakınan, müşteki [14a/6].

**şâkir:** (Ar. s. şükr'den) 1. Şükreden, gördüğü iyiliğe karşı dua eden [3b/8].

**şâm:** (F. i.) Akşam [3b/1], [5a/2], [11b/12], [15a/4], [16b/3], [20b/13], [24a/11], [25b/4], [28a/3], [8a/2].

**şarâb:** Aşk ve muhabbet [4b/9.]

**şark:** (Ar. i.) 1. Doğu [7a/2], [9b/12], [12b/11].

**şefâ'at:** (Ar. i.) Birinin suçundan geçilmesi veya dileğinin yerine getirilmesi için edilen aracılık [6a/9], [11b/1], [21a/7], [31a/4], [27a/1].

**şehir:** (F. i.) Şehir, büyük belde, büyük kent, il [15b/3], [9a/9], [9a/10], [20b/10].

**şem':** (Ar. şümû') 1. Mum [30a/11].

**şems:** (Ar. şumûs) 1. Güneş. [2a/11], [30a/7].

**şer' :** (Ar. i.) Allah'ın emri doğrultusunda dini inançlara göre belirlenmiş kurallar, İlahi kanun [6a/1].

**şer:** Yaramazlık, kötülük, hayır karşısı [8b/5], [26b/10].

**şerh:** (Ar. şürûh) 1. Açıklama, açıklama [2b/10], [31b/13], [32a/1], [33a/1], [33a/8].

**şevk:** (Ar. eşvâk) Çoşku, heyecan, neşe, sevinç [16a/9].

**şeytân:** (Ar. şeyâtîn) Şeytan [16a/4], [17b/5], [17b/7].

**şît:** (F. i.) Güneş, ışık, nur, aydınlık [7b/5].

**şübhe:** (Ar. şübeh, şübühât) Şüphe, kuşku [15a/1].

**şükr:** (Ar. i.) Görülen iyiliğe karşı gösterilen memnunluk, minnettarlık [14a/13].

**şürû' :** (Ar. i.) Başlama [2a/1].

**şol:** şol <şu+ol [11b/5], [16a/4], [26b/8], [31a/2], [31a/3], [31b/6].

## T

**tā:** (F. e.) Kadar, dek, değin [2b/10], [4b/6], [4b/ 11], [4b/ 13], [6b/11], [6b/13], [7a/8], [7b/7], [9b/9], [19b/13], [20a/13], [20b/8], [23b/3], [26b/2], [28a/2], [28a/3], [31b/8], [32a/11], [34a/6].

**Ṭa' ālā:** "Yüksek olsun!" mânâsına gelen bir söz olup Allah adıyla birlikte kullanılır. Allahü-teâlâ, Hakk-teâlâ ve tekaddes" [1b/5], [2a/7], [2b/6], [2b/10], [3a/4], [4a/11], [11a/4], [20a/11], [20b/9], [23a/8], [27a/3], [35a/12], [35b/13].

**tābe:** (Ar. tayyib'den) "İyi ve temiz olsun!" manasınadır [25b/10], [25b/13].

**ṭabīb:** (Ar. i. tıbb'dan. c. etıbbâ) Hekim, doktor [2b/2].

**ta' bîr:** (Ar. i. ubûr'dan. c. ta'bîrât) 1. Düş yorma, rüya tefsiri [8b/8].

**tâc:** (Ar.) 1. İktidar ya da soyluluk simgesi olarak başa giyilen, genellikle değerli bir madenden yapılmış, değerli taşlarla bezeli başlık [18a/11], [20b/1].

**ta' cîl:** (Ar. i.) acele'den. c. ta'cîlât) Acele ettirme, çabuklaştırma [28b/9].

**ṭā'if:** (Ar. s. tavaf dan) 1.Tavaf eden, etrafını dolaşan, dönen.

**ṭā'ife:** (Ar. s. tavâfdan) ["tâif'in müen.] [10b/4], [15a/7]

**ṭağ:** Dağ [34a/2], [34b/7], [35a/3], [34a/6], [34b/6], [33b/11].

**ṭağ-:** 1. Acısı yüreğine işlemek. [16b/1], [22a/9], [23b/9].

**ṭaḥayyür:** (Ar. i. hayret'den. c. tahayyürât) Hayran olma, hayrete düşme, şaşkalma, şaşırma [17a/5].

**ṭāhir:** (Ar. i. tahâret'den) 1. Allah'ın kötülüklerden ve haramdan arındırdığı temiz kimse [14b/1].

**taḥkîk:** (Ar. i. hakk'dan. c. tahkikat) 1. Hakikati ortaya koyma, gerçeği bulup çıkarma [26b/1].

**taht:** (F. i.) 1. Hükümdarlık makamı [8b/3], [14a/12].

**ṭāḩat:** (Ar. i.) 1.Güç, zor, kuvvet, kudret [4a/8], [22a/7], [28a/9]

**taḩdîr:** (Ar. i.) 1. [değerini, ehemmiyetini, lüzumunu] Anlama [25a/6].

**ṭaleb:** (Ar. i.) 1. İsteme, dileme, arama [23a/5]

**tamām:** (Ar. i. temm'den) 1. Tamam, tam, eksiksiz, tam olma. 2. Bitme, son bulma [3b/2], [12a/10], [20b/11].

**tamu:** Cehennem [33b/6].

**Ta'ñrı:** Allah [25a/4], [33b/4], [25a/6], [35a/3], [35a/5 ], [21b/11], [32a/3].

**ta' rîf:** (Ar. i. irfân'dan. c. ta'rîfât) 1. Etrafiyla anlatma, anlatılma; etrafiyla bildirme, bildirilme [26a/7].

**tāriḩ:** (i.) Bir olayın meydana geldiği, bir mektup veya bir belgenin yazıldığı vakit, gün, ay ve yıl [25b/3].

**ṭas:** (Ar. i.) Tas, su sabi [29b/12], [17b/6].

**taşdîk:** (Ar. i. sıdk'dan. c. tasdîkat) 1. doğrulama, gerçekleendirme, gerçek olduğunu söyleme [26b/10], [26b/12].

**taş:** 1. Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde. 2. . Taş gibi sert ve katı [19b/11], [28b/2],[29a/1], [34b/7], [29b/11], [34b/6], [19b/11], [28b/7].

**taşra:** Bir ülkenin baş şehri veya en önemli şehirleri dışındaki yerlerin

- hepsi, dışarlık [18a/3], [23a/13], [29a/8].
- ta' yin:** (Ar. i. ayn'dan) 1. Ayırma, belli etme [20a/7].
- tayr:** (Ar. atyâr, tuyûr) Kuş [25a/1].
- ṭayyib:** (Ar. s.) 1. İyi, güzel, hoş [14b/1].
- ṭayyibe:** (Ar. tayyibât) İyi, güzel iş ve hareket [10a/13].
- ta' zîm:** (Ar. i. azm'den. c. ta'zîmât) 1. Büyükleme, ululama, büyük sayma [20a/2].
- tecellâ:** (Ar. i. cilve'den) (bkz.tecellî).
- tecellî:** (Ar. i ) 1. Allah'ın lûtfuna nail olma [3a/1], [7b/8], [24a/8].
- tecri:** (Ar. i. cer' ve cere'den) Yudum yudum içirme, içirilme [6b/5], [10a/13], [16 b /11].
- tek:** (zf.) Taki, sırf, yeter ki, maksadıyla [27b/4].
- tekbîr:** (Ar. i. kibr'den. c. tekbîrât) "Allâhü ekber (Tanrı uluların ulusudur) demek [22a/13].
- temâm:** (Ar. i. temm'den). (tamâm) [5a/2], [7a/11], [8a/2], [15a/4], [16b/3], [19b/9], [19b/10], [20b/13], [24a/11], [27a/2], [32a/13], [35b/11].
- temme:** (Ar. fi.) "bitti, tamam oldu" manasınadır [kitapların sonuna yazılmak âdet idi].
- temmet:** (Ar. fi.) "temme" nin müennesidir] [35b/13].
- tenhâ:** (F. s.) 1. Yalnız, tek [20a/6].
- ten:** (F. i.) 1. İnsan vücudunun dış yüzü. 2. Gövde, vücut, beden [17a/11], [31a/9], [13b/3].
- terâh:** (Ar. i.) Gam, tasa, acı, keder [8a/7].
- terâzü:** (F. i.) Terazi [23 b /6].
- terahhüm:** (Ar. i. rahm'den. c. terahhumât) Merhamet etme, acıma [8a/1].
- terk:** (Ar. i.) 1. Bırakma, bırakılma, koyuverme, salıverme; vazgeçme, vazgeçilme [4a/8], [6a/6], [11b/8], [21a/8], [21b/9], [23a/2].
- tertib:** (Ar. i. rütûb'dan. c. tertibat) 1. Dizme sıralama, hazırlama, düzene koyma [7a/9].
- tesbîh:** (Ar. i. sebh'den) 1. (c. tesbîhât) "sübhânallah" kelimesini söyleyerek Allah'a ta'zîm etme [2a/1].
- teselli:** (Ar. i. selâ veya sül'v'den. c. teselliyyât) Avutma, avundurma. [9b/8], [20a/10].
- teslîm:** (Ar. i.) Kendini Allah'ın kaderine bırakma [29b/5].
- tevhid:** (Ar. i. vahdet'den. c. tevhîdât) 1. "lâilâhe-ill-Allah" sözünü tekrarlama [26b/11].
- tevekkel:** (s. tevekkül'den) İşî oluruna bırakan, kaderine razı olan [kimse] [5b/4], [21a/6].
- ṭîñ-:** (dinle-) [9a/1], [12b/8].
- ticâret:** (Ar. i.) Ticâret, alım-satım.[10a/10].
- tîz:** (F. s.) 1. Tez, çabuk [9a/9], [13a/5], [35a/13], [14b/10], [16a/6].
- ṭoğ-:** 1. Doğmak. 2. Ortaya çıkmak, sonucu olmak [7b/5], [11a/2], [12a/7], [12a/12], [13b/5], [14a/1], [15b/1], [15b/11], [16a/9], [13a/6], [14b/4], [12a/9], [15b/12], [11a/2], [8b/10], [12a/11], [12a/13], [9b/12], [13a/10], [12b/3].
- ṭoğra-:** 1. Doğramak, parçalamak [25a/3].
- tohum:** 1. Bitkilerin çiçekten sonra verdiği tane [3a/8].

## U

**tol-:** 1. Dolmak. 2. Bir yere iyice yayılmak, kaplamak [2a/12], [11a/2], [11a/11], [31b/6], [15b/3], [22a/4], [29b/8], [34a/9], [9b/12], [27a/4], [21a/9], [28a/13].

**toprağ:** 1. Yer, arz. 2. Mezar, kabir [6b/11], [6b/12], [22a/11], [7a/4], [7a/5], [7a/6], [7a/3].

**toz:** 1. Çok küçük parçacıklara bölünmüş olan herhangi bir madde [14b/2], [29a/4].

**tur-:** 1. Durmak. 2. Hareketsiz kalmak. 2. İşlemez olmak, çalışmamak. 3. Tevakkuf etmek. 4. Beklemek, dikilmek. 5. Kalmak [7b/4], [13a/13], [20b/11], [28b/6], [14b/8], [22a/13], [22b/7], [32b/3], [33b/12], [13b/1], [35a/12], [18a/12], [18a/13].

**tut-:** 1. Ele geçirmek, yakalamak. 2. Hıfz etmek. 3. Yakalamak, musallat olmak. 4. Sahip ve maliki olmak. 5. Riayet etmek. 6. Kabul etmek, dinlemek. 7. Yanında bulundurmamak, alıkoymak [35a/7] [12b/3], [22b/3], [30a/13] [23a/10], [29b/1], [6a/4], [6a/8], [33a/4], [29a/11], [25a/1], [6a/5], [16a/12], [17b/11], [18a/8], [15a/2], [34a/13], [31a/3], [17b/2], [17b/4], [4a/4], [33a/6], [5b/13], [22b/1], [33a/12], [34a/10].

**tuzak:** 1. Birini güç ve tehlikeli bir duruma düşürmek için kurulan komplo. 2. Kuş veya yaban hayvanlarını yakalamaya yarayan araç veya düzen [35a/6], [35a/12], [35a/7], [35a/8], [35a/13].

**türâb:** (Ar.) Toprak [15b/8], [28b/1].

**türbe:** (Ar. i.) 1. Mezar [genellikle ünlü bir kimse için yaptırılan] [7b/13].

**u:** Osmanlıca ve, vü, u, ü anlamına gelen bağlaç [2b/2], [2b/5], [3b/1], [4b/5], [5a/2], [5a/2], [[6a/3], [7a/2], [8a/2], [8b/10], [8b/12], [9a/2], [9b/12], [11a/1], [11b/12], [14b/5], [15a/4], [16b/3], [17b/3], [19b/3], [19b/3], [20b/13], [24a/10], [24a/11], [26b/8], [25a/1], [25a/8], [25b/4], [26b/9], [26b/10], [26b/11], [26b/11], [26b/11], [27b/2], [28a/1], [29b/12], [30b/7], [31b/1], [32a/5], [34b/7], [20a/2].

**uçmâğ:** Cennet [19b/2].

**uç-:** 1. Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek. 2. . Yok olmak, ışık sönmek [35b/10], [35b/11], [19b/4], [20b/7].

**uğra-:** 1. Kötü bir duruma düşmek [25a/3], [34b/5].

**uğrâ:** (Ar. s.) Başka, diğer ["âhar"ın müennesi] [10b/1].

**ulu:** 1. Erdemleri bakımından çok büyük, yüce [13a/12], [15b/6], [18a/1], [9a/3].

**um-** Bir şeyin olmasını istemek, beklemek [21b/9].

**ur-:** 1. Vurmak. 2. Yansımak, aksetmek [1b/7], [7a/2], [22a/11], [4b/9], [21b/6], [5b/8], [6b/10], [7a/10], [7b/13].

**‘urûc:** (Ar. i.) Yukarı çıkma, yükselme, ağma [19b/13].

**uşûl:** (Ar. i.) Yol, yöntem, tertip, metod, nizam, kaide, düzen [20b/12], [22b/5].

**‘uşşâk:** (Ar. i. âşık'ın c.) 1. Âşıklar [4a/3].

**uyhû:** Uyku [14b/8].

**uyu-:** 1. Uyku durumunda olmak [27a/6].

**uzat-:** 1. Konuşmayı sürdürmek [7b/9].

## Ü

**ü:** (F. e.) (bkz. ve).

**üç:** İkidenden sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam [12b/4], [12b/10], [13a/1], [19b/12], [20b/12], [21a/10].

**üçüncü:** Üç sayısının sıra sıfatı, sırada ikinciden sonra gelen [6a/2].

**ümmet:** (Ar. ümem) 1. Bir peygambere inanıp bağlanan cemaat, taife [11a/4], [14a/13], [14b /13], [25a/9], [25a/9], [31a/4], [20a/12], [20b/2], [23b/4], [16a/13], [23b/13], [25b/5], [20b/9], [33a/4], [14b/4], [14b/13], [23a/6], [19b/7], [23a/8], [20b/5].

**üns:** (Ar. i.) 1. Alışıklık, alışkanlık, alışma. [17b/2]

**üst:** 1. Bir şeyin yukarı, göğe doğru olanyanı, fevk. 2. Bir şeyin dış yüzü, yüzey. 3. Vücut, beden [12b/12], [6a/5]. [18a/13], [30b/9], [30b/11], [20b/6], [28b/3], [29b/7], [29b/9], [29b/12], [30a/13], [30b/2].

**üzere:** (zf.). İçin, niyetiyle, maksadıyla [15b/12].

**üzre:** Üzere [18a/12], [23b/4], [26a/13], [31a/9].

## V

**vâ:** (Ar. n.) "Vah, yazık!" mânâsına gelerek esef, hayıf, hasret gibi kelimelerle kullanılır. [27a/7].

**va' de:** (Ar. i.) 1. Ecel, ölüm vakti. 2. [eski], söz verme [9a/11], [28a/4], [28b/5], [29a/2], [29a/12], [31a/6].

**vâfir:** (Ar. s. vefret'den) 1. Çok, bol [29a/3].

**vahy:** (Ar. i.) Bir fikrin veya bir emrin Allah tarafından bir peygambere bildirilmesi [13a/9].

**va' iz:** (Ar. s. ve i. va'z'dan. c. vâizân, vu'âz) Dînî öğütlerde bulunan [ibâdet yerlerinde] [32a/7].

**vâhid:** (Ar. vahdet'den) Allah [1b/9].

**vakt:** (Ar. evkat) 1. Vakit, zaman [28a/7].

**vakit:** (Ar. evkat) 1. Vakit, zaman. [20a/7], [20a/10], [20a/13], [21b/6], [20b/3], [27b/9], [22a/6], [26b/11].

**va'l-lâhu:** (Ar. e.) "Allah için, Allah hakkı için" mânâsına gelen büyük yemin [3b/12], [4a/2], [10a/7], [10a/8].

**var:** 1. Mevcut, evrende veya düşüncede yer alan yok karşıtı. 2. Sahiplik bildiren olumlu isim cümleleri kurar [2b/12], [6b/12], [9a/2], [11a/7], [17b/5], [20b/5], [23a/10], [25a/11], [27b/10], [33a/8 ], [6b/11], [7a/8], [11b/5], [11b/3], [2a/3], [7b/4], [9a/10], [20a/4], [22a/2], [23a/7], [23b/9], [25a/7], [27b/13], [28a/4], [29b/12], [22a/9], [22a/3], [9a/9], [2a/4], [35a/6], [28a/1], [15b/5], [30a/8], [18a/13], [27b/12], [27a/7], [29a/3], [8b/8].

**vârlık:** 1. Var olan her şey, , mevcudiyet [2a/10], [10b/12].

**vaşf:** (Ar. evsâf) 1. Nitelik, bir kimsenin veya şeyi taşıdığı hâl, sıfat [11a/6], [2b/10 ], [11a/8].

**vâsi:** (Ar. i. vesâyet'den. c. evsıyâ') 1. Ölmüş bir kimsenin vasiyetini yerine getiren kimse [26b/1].

**vây:** 1. Ağrı, acı gibi duyguları anlatır [34b/4].

**ve:** (F. e.) Çok defa "ü" gibi ve vokalle (sesli) biten kelimedenden sonra "vü" olarak okunur [1b/2],

- [1b/3], [1b/4], [1b/5], [1b/6], [2b/11], [3b/7], [3b/8], [3b/9], [3b/10], [3b/11], [3b/12], [3b/13], [4 a /1], [4b/12], [5a/8], [5a/ 9], [5a/10], [5a/11], [5a/12], [5b/1], [5b/2], [5b/3], [5b/4], [6b/1], [6b/2], [6b/4], [7a/11], [7b/3], [7b/6], [8a/5], [8a/6], [8a/8], [8a/9], [8a/11], [8b/13], [10a/4], [10a/5], [10a/7], [10a/9], [10a/11], [10a/12], [10a/13], [10b/1], [10b/2], [10b/4], [11b/2], [12a/3], [12a/4], [13a/9], [14b/12], [15a/7], [15a/8], [15a/9], [15a/10], [16b/7], [16b/8], [16b/10], [16b/11], [16b/12], [19b/1], [1b/9], [2a/3], [2a/6], [2a/11], [4a/11], [4b/4], [5a/7], [5b/11], [7a/11], [7b/1], [9b/13], [10b/8], [10b/10], [11a/3], [13a/7], [14b/1], [15b/3], [16a/7], [17a /7], [17a/11], [20a/2], [22a/9], [24a/10], [25a/9], [29b/7], [21a/6], [24b/2], [24b/4], [24b/5], [24b/6], [24b/8], [24b/9], [25b/1], [25b/12], [26a/2], [26a/3], [26a/4], [28b/4], [28b/13], [30a/4], [30b/1], [30b/5], [35b/13].
- vecd:** (Ar. i.) 1. Kendini kaybedercesine ilâhî aşka dalma [14b/8].
- vecdî:** (Ar. s.) 1. Vecde mensup, vecidle ilgili [14b/8].
- vefâ:** (Ar. i.) 1. Sözüde durma, sözünü yerine getirme. 2. Dince ve akılca lâzım gelen şeyi yerine getirip uhdesinden çıkmamak [12a/8], [21b/5].
- vefât:** (Ar. i.) Ölüm, ölme [yalnız insan hakkında]. [27a/3], [20b/8], [2[9b/6], [26a/8].
- vekîl:** (Ar. i.) 1. Birinin, işini görmesi için yerine bıraktığı veya yetki verdiği kimse [5b/4].
- velâ:** (Ar. i.) 1. Yakınlık, sahiplik [5a/8], [5b/3].
- velâkin:** (a.e.) Amma, fakat [5a/ 9].
- velâyet:**(Ar. i.) 1. Velilik, ermişlik [26a/4].
- velev:** (Ar. e.) Olsa da, bile, hattâ, ister, isterse [10a/8], [10a/10], [15a/7].
- velvele:** (Ar. i.) 1. Gürültü, patırdı, yaygara [15b/6].
- velî:** (Ar. i.)1. Allah'a yakın olan zat, veliyyullah [22b/3], [27b/6], [27b/8], [27b/10], [27b/13], [29a/8], [29b/2], [30b/9], [30b/12].
- vir-:** 1. Ver- (üzerinde, elinde veya yakınında olan bir şeyi) Birisine eriştirmek, iletmek. 2. Bırakmak veya bağışlamak. 3. Satmak. [30a/8], [34b/13], [16a/6], [23b/4], [23a/11], [26a/13], [29a/9], [28b/9], [6a/3], [6a/10], [6a/12], [6b/8], [12a/8], [17a/13], [20a/12], [33b/2], [35b/11], [2a/8], [3a/4], [12a/7], [15b/4], [19b/9], [33b/2], [13a/13], [32a/13], [23b/10], [4a/10], [4b/4], [6b/6], [6b/8], [8b/2], [27b/4], [26b/1], [29b/4], [27b/3], [23a/3], [26a/10], [2a/4], [23a/11], [5b/10], [18a/10].
- ver-:** 1. Yönelmek, yöneltmek Birisine eriştirmek, iletmek. 2. Bırakmak veya bağışlamak. 3. Ondan bilmek, atfetmek [3b/4], [5a/4], [8a/3], [10a/2], [12a/1], [15a/5], [16b/5], [21a/2], [24a/7], [24a/12].
- vesi' a:** (Ar. s.) Geniş, bol [1b/4].
- vey:** (F. e.) "Ve ey!" yerinde "ey" karşılığı olarak şiirde kullanılır. [30b/7]
- vişâl:** (Ar. i. vasl'dan) 1. Ulaşma, kavuşma birleşme ulaşma, bitişme [20a/11].
- vuşlat:** (Ar. i.) 1. Kavuşma, birleşme [11b/10].

**vü:** (F. e.), (bkz: ve) [4a/9], [4b/8], [6a/ 6], [7b/7], [29b/5], [31a/10], [31a/12].

**vücûd:** (Ar. i.) 1. Bulunma, var olma, varlık [13a/11], [3a/7].

**vüs'at:** (i.) 1. Genişlik, enginlik.[26b/1].

## Y

**yâ:** (Ar. n.) Ey!, hey! 1. Arapçada başına geldiği terkinin ilk kelimesini meftuh (üstün) okutur Yâ-rabb-el-âlemîn (ey âlemlerin Rabbi!). gibi; 2. Tek kelimenin başına gelirse o kelimenin son harfini mazmum (ötre) okutur Yâ Ahmedü [10a/12], [13a/6], [28a/7], [2b/2], [3a/11], [3a/12], [3a/13], [5a/10], [5b/1], [8a/1], [8a/1], [10a/4], [10a/10], [10b/2], [11b/6], [11b/7], [12a/7], [19b/6], [20a/12], [20b/2], [20b/4], [20b/5], [21a/13], [21b/1], [21b/9], [22a/6], [22a/7], [22b/2], [22b/7], [22b/10], [23a/13], [23b/11], [24a/5], [24a/8], [25b/6], [26a/1], [26b/8], [26b/13], [27b/1], [27b/6], [27b/10], [27b/10], [28a/5], [29a/4], [29a/9], [29a/10], [30b/9], [30b/9], [30b/12], [31a/5], [31a/6], [32b/4], [32b/5], [33b/9], [34a/7], [34a/7], [34a/10], [34a/11], [34b/12], [35a/11], [35b/1].

**yaban:** (F. i.) 1. Çöl, sahra [18a/1].

**yâd:** (F. i.) 1. Hatırlama, anma [8b/3], [12a/9], [17b/2].

**yâdigâr:** (F.) 1. Yedigâr, bir kimseyi veya nesneyi hatırlatacak şey, andaç [4a/10].

**yâhûd:** (F. e.), (bağ). 1. Veya; isterseniz [27b/3].

**yağ-:** 1. Yok etmek, bitirmek. 2. Acıtmak, yüreğini sızlatmak

[3a/2], [21a/8], [21a/13], [23a/1], [24b/12], [28a/5], [30a/5].

**yağın:** (Ar. i. yakn'dan) Sağlam bilgi, iyi kat'î olarak bilme [25a/5].

**yalân:** 1. Aldatmak amacıyla bilerek ve gerçeğe aykırı olarak söylenen söz, kıştır [32b/10].

**yalñız:** 1. Kimsesiz, tek başına, münferit [12b/1], [12b/3].

**yalvar-:** Birinden ısrarla, kendine acındırarak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek [21b/6].

**yan:** 1. Yön, sağ ve solun ortak adı, taraf. 2. Birlikte, beraberinde olma [33b/13], [12b/5], [9a/8], [28b/11], [30a/1], [27b/11], [31a/1], [31b/1], [2b/9], [12b/4], [13a/13], [24a/8].

**yan-:** 1. Çok elem, keder, hicran çekmek. [27a/11], [30b/10], [30a/11], [20a/8].

**ya'ni:** (Ar. e. anâ'dan). 1. Sözün kıyası, doğrusu, senin anlayacağın [5b/12], [33a/2], [34b/1].

**yap-:** 1. Ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak 2. Bir dileği, bir isteği yerine getirmek, uygulamak, ifa etmek [27b/11], [27b/13].

**yâr:** (F. yârân) 1. Tanıdık, dost, ahbap. Cihâr-yâr (dört dost) Hz. Ebûbekir, Ömer, Osman, Ali [11a/7], [25a/9], [25b/3], [30b/6], [32b/11].

**yârâdan:** Yoktan var eden, halik, halk eden Allah [14b/6], [33a/5].

**yârân:** (F. i. yâr'ın c.) Dostlar [6a/4].

**yarat-:** 1. (Allah) Olmayan bir şeyi var etmek [3a/2], [3a/4], [23b/11].

**yaratıl-:** Yaratmak işi yapılmak [2a/10], [3a/3], [2a/7], [2b/6], [5b/5], [5b/6], [5b/7], [14a/2], [18a/12], [32a/3], [14a/11].



- yarın:** 1. Gelecek, ilerideki zaman [4b/2], [11a/12], [11b/10], [14b/13], [21b/11], [33b/5], [33b/6], [32a/8].
- yâri:** (F. i.) 1. Dostluk. [5b/13], [6a/1], [6a/2], [6a/4].
- yâs:** Ölüm veya bir felâketten doğan acı ve bu acıyı belirten davranışlar, matem [9a/12], [9b/6], [9b/7], [25a/1], [29b/12], [30a/10].
- yaş:** 1. Ağlandığında gözlerden akan berrak sıvı, gözyaşı. 2. Nemli, ıslak [5a/1], [9a/13], [11b/2], [27a/12], [27b/12], [28b/2], [29b/12], [34b/7], [21a/10], [24a/7], [32b/13], [34b/6], [17b/13], [22a/4], [30a/10], [28a/10], [34a/9], [29a/7], [30b/3], [30a/8], [21b/2].
- yaş:** 1. Doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman [18a/11], [20b/12], [18a/6].
- yaşlı:** 1. Yaşlı [30a/7].
- yat-:** 1. Uyumak veyayatağa girmek. 2. Ölü olmak, mezarda bulunmak, medfun olmak [8b/12], [27b/7], [29b/11], [30a/9].
- yâvuz:** 1. Fena, kötü [34b/5].
- yaz-:** 1. Sözü, düşüncüyü özel işaret veya harflerle anlatmak. 2. Yazı ile anlatmak, yazıya dökmek [25b/6], [11a/8].
- yazdır-:** 1. Yazmak işini yaptırmak [25b/6].
- yazıl-:** 1. Yazmak işi yapılmak [25b/2].
- yedi:** Altıdan sonra gelen sayının adı ve bu sayıyı gösteren rakam [9b/7], [25b/3].
- yedu'l-lâh:** Allah'ın kudreti [12a/5].
- yemenî:** (Ar. s.) 1. Yemen'de yapılan veya Hind'de yapıp Yemen yoluyla bize gelen işlemeli eşya [24a/6].
- yeñi:** 1. Oluş veya çıkışından beri çok zaman geçmemiş olan. 2. Görülmemiş, gösterilmemiş, düşünülmemiş olan; değişik. [4b/7], [14a/2].
- yer:** 1. Arş, gök karşıtı, zemin. mekân. 2. Durum, konum, vaziyet. 3. Görev, makam [7a/1], [25a/8], [24a/9], [4b/13], [6b/13], [8b/8], [17b/13], [3b/7], [5b/6], [28b/6], [6b/13], [7a/8], [17b/8], [15b/8].
- yerine:** Bir şeyin yerini almak üzere [34b/7].
- yıqıl-:** 1. Herhangi bir sebeple çökmek, göçmek. 2. Yok olmak, mahvolmak. [15b/6], [16a/5].
- yık-:** 1. Yıkımına yol açmak, mahvına sebep olmak [9b/13].
- yıl:** 1. Yer yuvarlağının, Güneş çevresinde tam bir dolanım yapması için geçen 365 gün, 5 saat ve 49 dakikalık zaman. 2. (miladî takvime göre) Ocak ayının birinde başlayıp aralık ayının otuz birinde sona eren on iki aylık dönem, sene [7a/9], [8b/5], [18a/6], [31b/5].
- yi-:** 1. Almak, haram yemek. 2. Yemek [21b/7], [24b/13], [27a/6], [31a/4].
- yine:** 1. Yeniden, bir daha, yine, tekrar [9b/7], [13a/8], [17b/8], [20b/7], [22a/2], [22b/8], [28b/12], [31b/12].
- yir:** Yer [9b/13], [17a/10], [24a/10], [25a/7], [30a/10], [17a/2], [27a/8], [33b/4], [6b/11], [33a/7], [7a/1], [13a/8], [13a/9], [16a/2], [17a/13], [18a/13], [20b/8], [27b/8], [30a/11], [33a/5], [33b/8], [7b/12], [16b/13], [27b/7], [28b/12], [35b/10], [27b/9], [17b/8].

- yit-:** 1. Yok olmak, ortadan kalkmak, kaybolmak [14b/10], [20b/10], [33a/11].
- yeter:** İhtiyacı karşılayacak kadar olan, kâfi [33a/11].
- yeṭīm:** (Ar. s.c. eytâm, yetâmâ) 1. Babası ölmüş veya anası babası ölmüş [9b/2], [23a/1], [24b/12], [31a/7], [30a/3].
- yetiş-:** 1. Ulaşmak, ermek, vasıl olmak. 2. (vaktinde) Tamam olmak, bitmek, hazırlanmak, hazır olmak [9a/11], [11a/1].
- yevm:** (Ar. eyyâm) Gün [5a/12], [13b/9].
- yevmî:** (Ar. s.) Günlük, gündelik, her gün [11a/13], [11b/3], [13b/9].
- yoğ:** Yok. [16a/1], [27b/8], [17a/9], [34a/1], [2a/3], [25a/11], [32b/10].
- yoğur-:** 1. Bir kişiye istenilen nitelikleri kazandırmak, yeteneklerini geliştirmek [32b/4].
- yoḥsa:** Yoksa. 1. Bir düşüncenin, bir davranışın, bir tutumun ters olma ihtimalini anlatmak için kullanılır [21a/13], [22b/10], [22b/13].
- yoḥsûl:** Yoksul. 1. Geçinmekte çok sıkıntı çeken (kimse), fakir [9a/2].
- yoḳ:** 1. Bulunmayan, mevcut olmayan nesne, kimse vb. var karşıtı. 2. Olmayan, bulunmayan şey [4a/8], [14b/9], [25a/13], [34a/6], [34b/12], [2a/4], [2b/12], [28a/9].
- yol:** 1. Karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmek için aşılacak uzaklık, tarik. 2. Bir amaca ulaşmak için başvurulması gereken çare, yöntem. 3. Gaye, uğur, maksat [11a/13], [16a/13], [17a/8], [8b/1], [19b/5], [34b/4], [35b/7], [6a/8], [8a/12], [6a/6], [19b/2], [35a/6], [25a/10].
- yoldaş:** 1. Yol arkadaşı. 2. Ortak bir görüşü benimseyenlerden her biri. [25b/1], [20a/6], [2b/3], [33b/8].
- yön:** 1. Tutulacak, izlenecek yol. [11b/7].
- yönel-:** 1. Belli bir yön tutmak, yüzünü belli bir yöne doğru çevirmek, teveccüh etmek [29a/13].
- yum-:** Kısarak kapamak, sıkarak kapalı duruma getirmek [30a/5].
- yumağ:** 1. Yuvarlak biçimde sarılmış olan [30a/12].
- yumurda:** Bir dişinin vücudunda oluşan, yumurtlama ve döllenmeden sonra aynı türden bir canlı oluşturan hücre [18a/5].
- yuymak:** Yıkamak [7a/6], [24a/5], [29a/4], [29a/7].
- yüce:** Yüksek, büyük, ulu [31a/3].
- yüḏīʿ:** (Ar. i. yed'in c.) Eller [26a/6].
- yürek:** 1. İnsanda duygu merkezi, gönül. Herhangi bir şeyden çekinmeme, korkmama, yüreklilik, cesaret. 2. Acımak, merhamet [27a/11], [28a/10], [34a/4], [34a/7], [17b/7], [30a/9], [22b/9], [34a/2], [24a/2], [16a/11], [16b/1], [17b/8], [18a/1], [22a/9], [23b/9], [25a/3], [29a/1].
- yüz:** 1. Yön, cihet, vech, sebep. 2. Başta, alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm, sima, çehre, surat. 3. Hayasızlık. 4. Yüzey, satıh [21b/6], [9a/13], [14a/10], [25a/12], [27a/11], [29b/11], [32a/8], [33b/7], [23b/3], [9b/1], [14b/2], [15b/7], [15b/13], [22a/11], [30a/10], [19b/3], [3a/6], [14b/2], [17a/1], [4a/4], [34b/9], [13a/12], [30b/4], [28b/13], [30a/7], [23a/3], [22a/5], [28b/13], [30b/3], [34a/5].
- yüz tutmak:** Bir şey olmak üzere bulunmak [12b/3].

## Z

**zafer:** (Ar. i.) 1. Düşmanı yenme, üstün gelme [17b/7].

**zâhir:** (Ar. s. zuhûr'dan) 1. Görünen, görünücü, açık, belli, meydanda [5b/5], [6b/9], [19b/1], [13a/9], [10b/5].

**zahmet:** (Ar. i.) 1. Sıkıntı, rahatsızlık, mihnet [28a/9].

**za'îf:** (Ar. s. za'fdan. c. zuafâ) 1. Zayıf, güçsüz, kuvvetsiz, takatsız [11b/11], [22a/7], [22a/10], [35a/11].

**zâlik:** (Ar. zm.) Şu, öteki [10a/12]. [15a/11], [26a/3], [8a/8].

**zamân:** (Ar. i.) 1. Vakit. 2. Süre [9b/6], [23a/12], [26b/8], [35a/1], [5b/10].

**zan:** (Ar. i.) 1. Sanma, sanı, sezme [25b/12].

**zâr:** (F. s.) 1. [sesle], Ağlayan, inleyen [27b/2], [28a/1], [28a/4], [30b/7].

**zât:** (Ar. i.) 1. Kendi, bizzat kendi. [2b/11], [2b/12], [2b/13], [3a/4], [3a/6], [3a/12], [5b/5], [32a/4].

**zebânî:** (Ar. i.) Cehennem ehli, cehennem meleği [6a/8].

**zekât:** (Ar. i.) İslâmın beş şartından biri olan, mal ve paranın, paklığını ve helâllliğini sağlamak üzere, kırkta birinin her yıl sadaka olarak dağıtılması [26b/11].

**zelzele:** (Ar. zelâzil) 1. Yer sarsıntısı, deprem [15b/6].

**zemân:** (Ar. ezmine) 1. Vakit. 2. Süre [7a/5], [15b/9], [23a/3], [27a/6].

**zemîn:** (F. i.) 1. Yer, yeryüzü [14a/1], [19b/6].

**zevâl:** (Ar. i.) 1. Sona erme, yok olma, zail olma, fena bulma [3a/12].

**zevķ:** (Ar. ezvâk) 1. Hoş giden hâl, eğlenme [16a/9].

**zî:** (Ar. s.) "sahip" mânâsına kelimelerin başlarına getirilerek birleşikler yapar [29b/10].

**zîkr etmek:** (Ar. ezkâr) 1. Allah'ı dile getirmek, Allah sözünü söylemek [14a/13].

**zîkra:** (Ar. i.) 1. Anma, hatırlama [5a/10].

**zîrâ:** (F. e.) Çünkü, şundan dolayı ki. [14b/6].

**ziyâret:** (Ar. i.) Görmeye gitme, görüşmeye gitme, gidilme, [ziyâret-gâh mânâsına da kullanılır] [23b/11], [23b/12].

**zulmet :**(Ar. zulümât, zulemât, zulmât) Karanlık [12a/12].

**zül:** (Ar. i.) Alçalma, horluk, hakirlik [26b/7].

**zûlfikâr:** ("ka" uzun okunur, a.i.) Hz. Muhammed'in Hz. Ali'ye armağan ettiği ucu çatallı kılıç [Hz. Ali'nin kahramanca kullanmasıyla ün kazanmıştır] [32b/5].

**zürriyyet:** (Ar. zerârî, zürriyyât) Nesil, kuşak, soy, döl [5b/9].

## SONUÇ

Mevlid, Hz. Peygamber’i konu alan edebi türlerin başında gelmektedir. Önceleri diğer türlerin içinde bir bölüm olan mevlid daha sonra müstakil olarak yazılmaya başlanan bir tür olmuştur. Türk edebiyatında ise mevlid yazma geleneği Süleyman Çelebi’nin Vesîletü’n-necât’ı ile başlamaktadır. Bu eserin, halkın her zümresine derin tesir bırakabilmesi ve herkes tarafından benimsenebilmesi nedeniyle kendisinden sonra yazılan diğer mevlidler için de bir örnek teşkil ettiği söylenebilmektedir. Hz. Peygamber döneminden sonra Arap ve Türk kültüründe mevlid merasimleri yapılmaya başlanmıştır. Türk kültüründe de doğum, sünnet, düğün ve ölüm gibi pek çok yerde okunmaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada Türk tarihi ve kültürü açısından önemli bir yere sahip olan “mevlid” konusu ele alınmasına karar verilmiştir.

Çalışmaya konu olan “Mevlîdü’n-Nebî” isimli eser, Süleymaniye Kütüphanesinde, Hacı Selim Ağa Bölümünde 853 numara ile kaydedilmiştir. “Ses bilgisi”, “şekil bilgisi”, “metin” ve “dizin” olmak üzere dört ana bölümde incelenen bu tez çalışmasında ulaşılan sonuçlar aşağıdaki gibidir:

- Dervîş’in, Mevlîdü’n-Nebî’si mesnevi nazım şekliyle kaleme alınmış, fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün vezniyle yazılmış bir eserdir. Şair, aruzu kullanmada başarılı olsa da zaman zaman hatalara düşmüştür. Eserde mesnevinin bölümleri arasına yerleştirilmiş Arapça ayetlere rastlanmaktadır.
- Eserde müellif ile alakalı Dervîş, isminden başka hiçbir bulguya rastlanmamıştır. Bu ismin ise şairin kendi ismi mi yoksa mahlası mı olduğu bilinmemektedir.
- Eser, dil özellikleri açısından Eski Anadolu Türkçesini yansıtmaktadır.
- Şekil, işleyiş ve muhteva bakımından Vesîletü’n-necât’la benzer özellikler gösterdiğinden, şairin bu eserden etkilendiğini söylemek mümkündür.
- Dil özellikleri açısından kalınlık-incelik uyumu genel olarak bulunsa da düzlük yuvarlaklık uyumu her kelimedede bulunmamaktadır.
- Bazı ekler Eski Anadolu Türkçesinin diğer metinlerinde olduğu gibi metinde de yuvarlak ünlüdür: İyelik 1.çokluk şahıs eki *gönlümüz*; iyelik 2. çokluk şahıs eki *añañuz*; bildirme eki *açdur*; 1.çokluk şahıs emir eki *idelüm*; 2. çokluk şahıs emir eki

*bakuñ*; 3. çokluk şahıs emir eki *gelsünler*; geniş zaman eki *gelür*; sıfat-fiil eki *gönlümüz*; zarf-fiil eki *tağlayu*, *darılub*; ettirgenlik ve oldurganlık eki *indürdi*.

- Metinde daima düz ünlülü kullanılan ekler de bulunmaktadır: Belirtme hâli eki *cihânır*; 3. teklik şahıs iyelik eki *atası*; sıralama sayı kategorisi eki +IncI *dördünci*; iyelik 3.teklik şahıs eki *atası*.
- Metinde ünsüz uyumunu bozan ekler mevcuttur: Bulunma Eki {+dA} *gökde*; ayrılma eki {+dAn} *çoğdan*; görülen geçmiş zaman eki {-dI} *dikdiler*; oldurganlık çatı eki {-dUr} *buluşduralar*.
- Türkiye Türkçesinde ünsüz türemesi ile kullanılan kelimelerden bazıları metinde ünsüz türemesi yapılmadan kullanılmıştır; *anası*, *buları*.
- Eski Anadolu Türkçesi döneminde kaleme alınan metin, ses ve şekil bakımından bu dönemin tüm dil özelliklerini taşımaktadır.

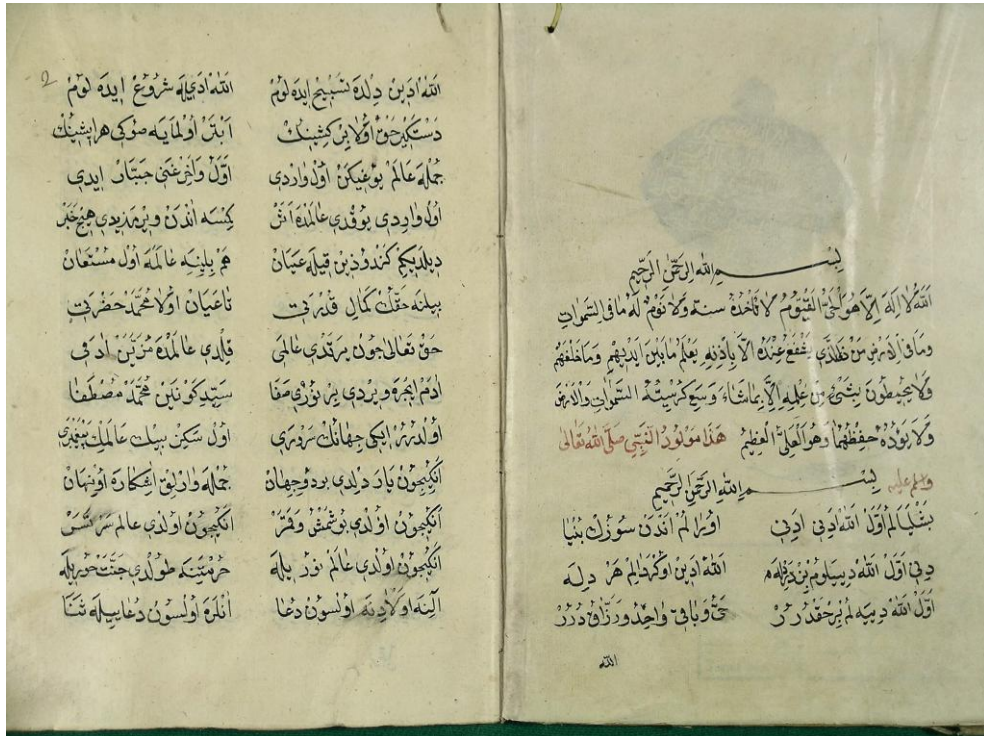
Türk edebiyatı ve kültürü tarihi açısından mühim olan bu eser üzerinde çalışma yaparken eserin müellifi ile alakalı bilgiye ulaşamamıştır. Bundan sonra yapılacak yeni mevlid çalışmalarıyla Dervîş'e, ait diğer nüshaların gün yüzüne çıkması, Dervîş'le alakalı yeni bilgilerin çıkmasına da yardımcı olacaktır. Yapılmış olan bu çalışmanın ileriki araştırmalara katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

## KAYNAKLAR

- Arat, R. R. (1951). Türkçe metinlerde e/i meselesi. *Rocznik Orientalistyczny*, XVII (Krakow 1953), İstanbul.
- Atabay, N., Özel, S., & Kurtluk, İ. (2003). Sözcük türleri. (D. Aksan, Haz.), Ankara: Papatya Yayınları Dil Derneği Dizisi: 2.
- Banguoğlu, T. (2007). *Türkçenin grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Delice, İ. (2013). "Türkçenin ekleri yapı açısından nasıl sınıflandırılmalıdır?". *VIII. Türkoloji Kongresi*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Delice, İ.(2000). Türk dilinde işlevsel ek tasnifi denemesi. *Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (24), 221-235.
- Develi, H. (1995). *Evliya Çelebi seyahatnamesine göre 17. yüzyıl Osmanlı Türkçesinde ses benzeşmeleri ve uyumlar*. Ankara: TDK Yayınları.
- Devellioğlu, F. (2007). *Osmanlıca-Türkçe ansiklopedik lûgat*. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- Dogan, Ş. (2009). *Terceme-i akrebâdin, Sabuncuoğlu Şerefeddin (giris-inceleme-metin-dizinler) birinci cilt*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Ergin, M. (1993). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayınları.
- Gülsevin, G. (2002). Eski Türkiye Türkçesinde istek kipi üzerine. *İlmî Araştırmalar: Dil, Edebiyat, Tarih İncelemeleri*, (13), 35-50.
- Gülsevin, G. (2004). Türkçede "sıra dışı ekler" ve eklerin tasnif-tanımlanma sorunu üzerine. *V. Uluslararası Türk Dili Kurultayı Bildirileri* (s. 1267-1284), Ankara: TDK Yayınları.
- Gülsevin, G., & Boz, E. (2004). *Eski Anadolu Türkçesi*. Ankara, Gazi Kitabevi.
- Gülsevini, G. (2007). *Eski Anadolu Türkçesinde ekler*. Ankara: TDK Yayınları.
- İsen, M. vd. (2009). *Eski Türk edebiyatı el kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- İşler, E., & Özey, İ. (2012). *Türkçe-Arapça kapsamlı sözlük*. Ankara: FCR Yayınları.
- Kanar, M. (2011). *Osmanlı Türkçesi sözlüğü*. İstanbul: Say Yayınları.
- Karaağaç, G. (2010). *Türkçenin ses bilgisi*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Karaağaç, G. (2012). *Türkçenin dil bilgisi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Korkmaz, Z. (1992). *Gramer terimleri sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Korkmaz, Z. (2003). *Türkiye Türkçesi grameri (şekil bilgisi)*. Ankara: TDK Yayınları.
- Köksal, M. F. (2011). *Mevlid-Nâme*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Levend, A. S. (1954). Dinî edebiyatımızın başlıca ürünleri. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, Ankara, s.35-80.
- Özkan, M. (2009). *Türk dilinin gelişme alanları ve eski Anadolu Türkçesi*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Özkan, M. vd. (2001). *Yükseköğretimde Türk dili*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Paçacıoğlu, B. (1995). *Orta Türkçe*. Sivas: Dilek Ofset Matbaacılık.
- Parlatır, İ. (2019). *Osmanlı Türkçesi sözlüğü*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Pekolcay, N. (1993). *Vesiletü'n-necât: mevlid*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- Şahin, H. (2003). *Eski Anadolu Türkçesi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Şemseddin S.(2009). *Kâmûs-ı Türkî*. (Ö. F. Akün, Haz.), İstanbul: Kapı Yayınları.
- Timurtaş, F. K. (2011). *Osmanlı Türkçesi grameri III*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Türk Dil Kurumu (2011). *Büyük Türkçe sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.
- Türk Dil Kurumu (2019). [http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com\\_bts&view=bts&kategori1=veritbn&kelimesec=327880](http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veritbn&kelimesec=327880) (Erişim Tarihi: 17.03.2019)
- Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (1986). Cilt 6, İstanbul: Dergâh Yayınları.

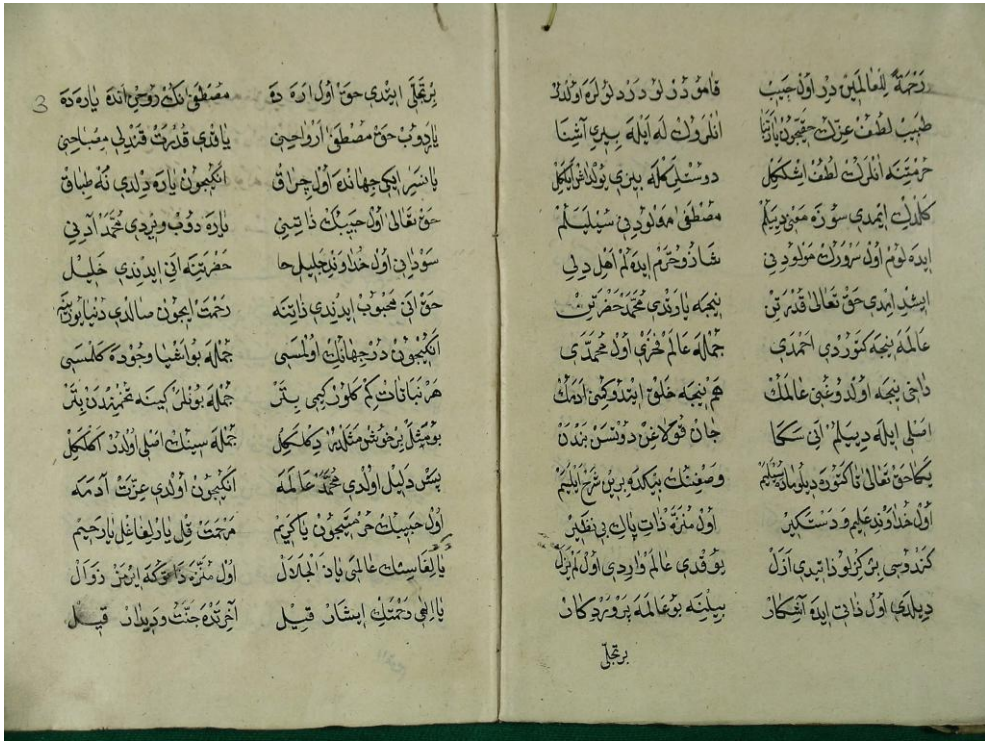
## EKLER DİZİNİ



EK 1: 2a

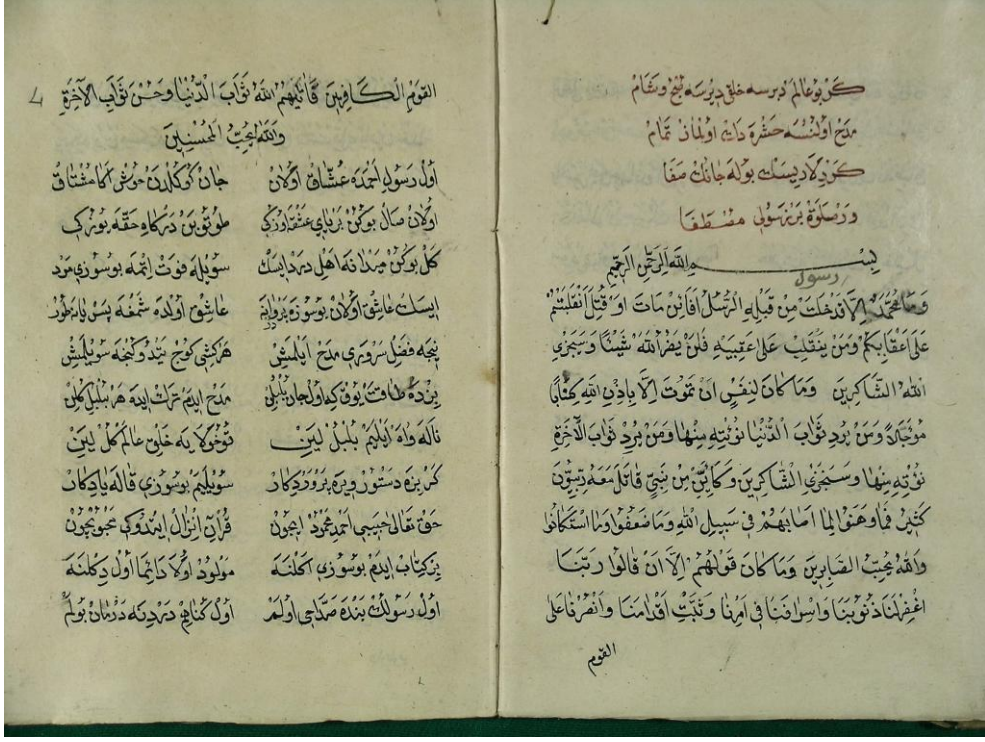
EK 2: 1b





EK 3: 3a

EK 4: 2b



EK 5: 4a

EK 6: 3b

مصطفى نك موذن و كليه سن  
كيمكه بوين مسكنه دعا ايده  
م يلوم حق لامي اولسوق انله  
هر كه بو مجلسه بيله بولينه  
دني هر كه اريسته بو كتاب  
بشاروم اول سرهت مولونه  
ديلم بوسن ريكي سولودوروم  
صيفوب مولايه سور سويليم  
موج اوروب در بياكي خوش ايليم  
كرم هلايت اولور ايسه اوزمه  
موج ايليم اول سرهت اولور ايليم  
بن دني موج ايليدن اول سرهت ايليم  
ويجي مع اولان بير برة تا اولورون  
ديلم رهت عمل ايله سن  
انله رحمت فاه يارين خدا  
بينيم ايجون برضا ايدنله  
جنت و دينا زور اول قولينه  
قليله عيب و خطا بس بون عتاب  
دكلام قادر وله اهل دينه  
سويلدجه هر سونه دور ايليم  
تيلبي اولفاله واه ايليم  
عشق شريجي بوي خوش ايليم  
ايده ورا اهام اولورسه سوزمه  
تا بوليم اول كوههك صرا فين  
ايشدوب خندان اولان مولوسن  
دكليس مصطفى نك مولودون

دارلوب

EK 8: 4b

دارلوب عاشق اولان دكليمه  
كوزل ندين ياشن دوكون اوليه  
كوزل ندين ياشن دوكون اوليه  
مدح اولمشه حشر و ذلك اولمشه  
كوزل ندين ياشن دوكون اوليه  
دوسه اولمشه حشر و ذلك اولمشه  
دوسه اولمشه حشر و ذلك اولمشه

بسم الله الرحمن الرحيم  
ما كان على النبي من حرج فيما فرم الله له سنة الله في الدين خلت  
من قبل وكان امر الله فدمقدوم الدين يبايعون رسالات  
الله وخشونه ولا يخشون احدا الا الله واني بالله حسيب ما كان  
محمد ابا احد من رجالكم ولكن رسول الله وخاتم النبيين وكان الله  
يكلم من يشاء بما يشاء يعلم الا الذين آمنوا اذكروا الله ذكرا كبيرا ويخبره  
وسيره بكرة واصباح هو الذي يعص على عبيده وما كان يفتخرهم  
من القليل الى النور وكان بالمرسلين رجما يحسبهم انهم يقولون

EK 7: 5a

سادم وامت لهم ابراهيم يا ايها النبي انا اسلمنا نسا هدا  
وسيرا ونذرك و اديعا الى الله باذنه وسراجا منيرا وسيرا للمؤمنين  
يا ايها النبي من الله دعاء كيدك ولا يظلم الكافرين والمنافقين ودع  
انهم وقول على الله و كوني بالله وكيدا  
برافق ديدلدي حق بو جهانات  
يريدني انك يركوه و حجاب  
عزيم و كرمي بردي آسمان  
اورلدي ادمك اندن نيشان  
بنوتيله فتح ايندي بو جهاني  
ديروب ايمرلدي ان دما في  
او صدي سورة سبع المنان  
كه فرقان اولينه اوقودوش  
طوبق دستند مفتح جنان  
بريله كوكري اعيان ايد حق  
محمد مصطفى نك دوستلينه  
پس عالم دور بوليا اولدجه  
كلوب در بيتندن انبياسن  
بولردن مكره الله مصطفى يه  
فتملدي انكيجون عرش و كرمي  
كه عيون فاحه اول سورة خام  
ناس اولين اولدي اول ياري صادق

ابن

EK 10: 5b

ابن ياري عزود رسولك  
افندي ياري عثمان غياو قران  
كه در دجه على المنفى دن  
رسولك بايدن بونل ايا دارن  
حسن له حسين اول نور عينين  
رسولك بولده حمزه و عباس  
اي اول حبيب مصطفى يه  
كبدوب جنت بولينه اولكياه  
اولام درج ايدوب قيبه شفاعة  
در سلك اويده رطلت صفاه  
رعابت ايلدي فرغ عيادت  
اوقودوجع ايدوب اوجوب يعاني  
ويرس كوكوي آب روان د  
محب اول اله طوبه كتاب  
طوبع عرش و شلر يه سلايلد  
اولن قرنت ايندين با نيله جان  
بول اولسون جسمي ارمغان  
كلوب طوبه يه حشره زنان  
حجيم ايامه حق الله مقام  
سكوات و بر محمد مصطفى يه  
كوزل ندين ياشن دوكون اوليه  
دوسه اولمشه حشر و ذلك اولمشه  
دوسه اولمشه حشر و ذلك اولمشه

بسم الله الرحمن الرحيم

EK 9: 6a

<p>7          قور حن سندن بر مشوع اولدي          مطلع اولما دي كسه حاليته          اول ملن طنراي بالي قوردي          روضه سندن اون اولدي          ايلته ملن غني حنته همان          يويب ايقي كيب عزق ايت          املك باليغي بجه صالدي          ناكه اول نور وار بردي          جان بريشون بو كدي دوت نبل          برقا اوردا لينا زوي مشطق          اولدي اول بالي كونت وت دقان          بزورن خلقته قاراي اول غني          بعض كمان كا قرش ايلدي</p>	<p>كلدي ائدي يده عن انل امين          عيبن فبته اوردي شرقا وغربه          بيس ملكي بارديون كارلنت          مصطفي نك طنرا عيسى حسنا          حق بيوردي جبالله اول زمان          ال حيم طرا عن كيت جندعه          رحته جنتك ايم غل يدن بويد          قور جون ادمك باليونه          قوردي قور ييل ترتيب ائدي جليل          ادمك جان كا لوي بولدي صفا          ايس تام اولدي بو بول ايدجا          احسن مومنه قلدي حق ائدي          بعضي غلبي كا عرش ايلدي</p>	<p>دنيا كراب من بون با الله واليوم الاخر          وصلاوات الرسول الا انها فرية لهم          غفور رحيم والسابقون الاولون من          انعمهم يا احسان ربي الله عنهم          تجري من تحتها الانهار خالدين فيها          كل يوم اى جان ائديك وكون          ادمك خلق اولدوغن قلم نيل          اولان قلم ايه ام سوردي و صفا          دكابه ايمدي ادي حق ياره ده          حقا كمال قلدين قندت          امر ايدن اولدم خلد خدا          اله اول ملن طنرا با الله واردي          هيبته عطر ائدي بيس</p>
--	--	---

EK 11: 7a

EK 12: 6b

<p>8          اول حيك قور حن سندن بر مشوع اولدي          مطلع اولما دي كسه حاليته          اول ملن طنراي بالي قوردي          روضه سندن اون اولدي          ايلته ملن غني حنته همان          يويب ايقي كيب عزق ايت          املك باليغي بجه صالدي          ناكه اول نور وار بردي          جان بريشون بو كدي دوت نبل          برقا اوردا لينا زوي مشطق          اولدي اول بالي كونت وت دقان          بزورن خلقته قاراي اول غني          بعضي كمان كا قرش ايلدي</p>	<p>اول حيك قور حن سندن بر مشوع اولدي          مطلع اولما دي كسه حاليته          اول ملن طنراي بالي قوردي          روضه سندن اون اولدي          ايلته ملن غني حنته همان          يويب ايقي كيب عزق ايت          املك باليغي بجه صالدي          ناكه اول نور وار بردي          جان بريشون بو كدي دوت نبل          برقا اوردا لينا زوي مشطق          اولدي اول بالي كونت وت دقان          بزورن خلقته قاراي اول غني          بعضي كمان كا قرش ايلدي</p>	<p>سجده ايدوي عزت اكرام قلدي          سجده قلدي قلم اكراميه          حق ابن اولدي و كرمنا دي          صكره حوا الشنه واردي بيلك          بو حيا كه اول اولدي اول رسول          كلدي اول نور ائله اول ايله          كملر دده و كيمره استا          خوش جمال ايلوب انه اولور          اويح حق نوب غلته دن بزي          جملة اجلاذ النبي هم ايلوشون          بچور و دوتوب ايدوي اودرد ايله          بولدي بيلين كرمدم ائله همان          برقا اوردا لينا زوي مشطق</p>
---	--	--

EK 13: 8a

EK 14: 7b

<p>         9          طرکله ما توکل د پری غایبه          کوردی ای بای خوسل فاکه واد          امینه الینه نوری کوردی ای          بیکه کوزد ز ممد اولدی خورله          د پریک جوئی سوئی اندی          صلان کلسن ان ایشدی غلیک          کلوی اولدی جهانه مصطفا          سوئی ای بو سوئی یا نه کاب          اوغلو که انواب الوب کلک دی          الی ای که صلا ای دی دونه          وضه یتوب مده ده فالور          فرایش اهل جملی سوا س ایتریل          قنای یاشین یوره دکوب اغدی       </p>	<p>         نوری ایشدی پس امینه انیکه          امینه الینه نوری کوردی          هب فریشک اولو لاری ایشدی          یوکل اولدی امینه اول نوریله          دودت ایله دکن کوردی الله          جون ایشدی بوئی عبدالمطلب          د پری عبدالمطلب بر صفا          پس ددی اوغلیک عبدالمطلب          تین مدینه شهرته و ایشدی          وار دی عبد الله مدینه شهرته          خسته اولوب اولدی که اولور          الله اولوب فالورین ایشدی          ایشدی امینه فریاد ایلی       </p>	<p>         کیده دت اول بوله ایله و          کیدله اول کلسنه بلبل وار          مصطفا دت مولودین با دلدن          سو کده دوشدی دجه اولدی          دوشدی کربیل دجه اولدی          بیکه دوشدی دجه ان دیسک          انسی اول سرولت بر دوشور          ای قیسی ایله عالمی          د پری عبد الله بولن اوصفا          بولن اولدم شاد دجه اولدی          امینه اولجه مع اولدی          شاد دجه بولن اولدی          بیکه دوشدی ای دجه بیکه سی       </p>	<p>         دوست بائی کولرین پریه و          دیلومه فوت ویره بره دکبار          کولرین خستی آباد ایله لوم          اول کاردن بائین اولدی هم ستم          الله اول بیله خیره دوندی بیکه          سن اولارده بیان ایله یه لم          حقیقی بی کمد و دن عتره ایر          پریه جمع اولدی بیکه واری          کایسر سندن محمد مصطفا          مویسر اندن محمد بالدی ان          ایله کون برادیه کلدی یل          مصطفا ده دجه دوشدی اول          دجه دوشدی اول دده نام لیکه       </p>
---	---	--	---

EK 15: 9a

EK 16: 8b

<p>         10          کوردی کوردی بوله جانل مفا          و رکولوا بر سوئی مصطفا          بن          واد قال عیسی ابن مریم یا ایها الذین امنوا ان الله استخبرکم          لما بین یدین من الترمه و تمیز بر سول یان من بعد احمد قل          جاتیم بالبیعتات قالوا هاتنا بر منین ومن اظلم عن اقری علی الله          الکتاب و هو یذکر الی الدنایم والله لا یهدی القوم الظالمین          یمیدون لعلوا ان الله باقرهم والله متم نوره ولو کرم انما یوزن          هوانه الی رسل رسوله بالهدی و بر من الحق لیظهر علی الذین کفبه          و کورکم الکما المفرکون یا ایها الذین امنوا عمل ادکم علی تجارت          تنبیهم من عنای الیم تؤمنون بالله و رسوله وجاهدون فی سبیل الله          یا اهلکم و انفسکم ذاکم خیرکم ان کنتم تعلمون یغفرکم ذنوبکم و          یدخلکم جنات تجري من تحتها الانهار و مسکن طیبه و جنات       </p>	<p>         کوردی اوغلی بولین دکور          انسی اولدی بو طرکه ایشدی بل          بوکلای سوئی ای اول انیکه          سو کوی اوغلو که دوشدی غلیک          بن اولدی ایشدی بکلیه          کیدی بولن لاس طویسین بر دمان          کلین اولوب اولوینه کیدی یل          خوئی سئل ایله کولن انک          قاله سکین ایله دکن کوردی          بر بولک فریشته ایشدی اوینه          حوق سوئی ددی سی لوکلن صو          شرق و غربه خیرات طرک سس          کربی یغور ددی محمود لیکه       </p>	<p>         دده ایله جملی اغلن لادی          انسی دجه قادی اولدیم          ددی عبدالمطلب امینه          اغلانی قویلم بر دفا کسو          کیدی بولن بائین ای بسکیم          کید و کونوب اغلنک مغان          هر بریسی یدی کون لاس ایتریل          کلری عبدالمطلب امینه دت          هر سوئی لطله سوئی ددی          سکین ایدن مکه کوردی امینه          د پریل کم مشتلق اولسون سکا          اول عوطن اوغلت بیعا بولن          پیری کوی بطلورون ایلیک       </p>	<p>         کرد       </p>
--	---	--	----------------------------

EK 17: 10a

EK 18: 9b



EK 19: 11a

EK 20: 10b



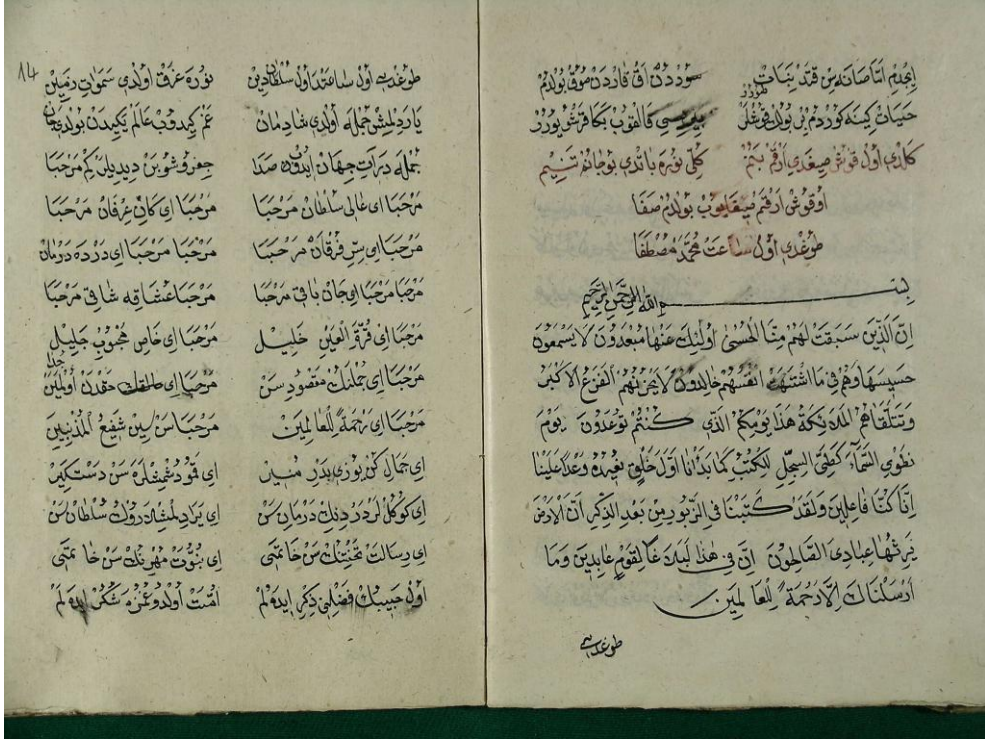
EK 21: 12a

EK 22: 11b



EK 23: 13a

EK 24: 12b



EK 25: 14a

EK 26: 13b

<p>شبهه من حقل جمال كورده ١٥  كوسر سپر حق ديلدين سنين  اوكلرينه دوسون اولن امام  كو بوعلم خلقي ديسه نيم و نيام  كوردلا ديسك بوله جانك صفا  و وصلواه بن رسولي مصطفيا</p> <p>بسم الله الرحمن الرحيم  اولا فضل الله عليك و رحمته كبرت طائفة منهم ان يفيك  و ما يوفون الا انفسهم و ما يعزونك من قولهم و انزل الله عليك  الكتاب و الحكمة و علمك ما لم تكن تعلم و كان فضل الله عليك عظيما  لا يخفى في كثير من مجيهم الامن امن بصدقه او معرف او اصلاح  بين الناس و من يفعل ذلك ابتغاه مرضات الله فصوره و منه و فيه  اجرا عظيما</p>	<p>كلبي دنيايه قلم بصدي همان  عرش تويينه بوزن سوره اباي  انه رحمتك جنون ابري نزل  امتري ديهي مقلد همين  كوردلچون مصطفي هر بري  زير اما ايش ادي انا موعده  كل بولم انه بي كورنه ايد  مورديل او خوردن اولان مثال  مصطفي بولم انا ايتيك خوف  انه سنك قاتنه يير دريل  كوردن سخك ايتيش اول و دانه  عالمه صا لذي و كوردن ابي  امتري بارين انه صقلين</p> <p>بني و ما ضرار و بفرجهان  نور اولو ديو قبا بود نيايه بونه  اول چه كم دنيايه كلبي رسول  موردون دم رحمة العالمين  شاد اولون كلبي غلمان و حور  كلبي حبل ابي الله اده دن  حوريل هر بري رحمت ايد  اول چه ابري بولده و جد حال  انسي كوردن حوريل همي بوق  تيد مكمل امتري كوردن ريل  حوريله باقيرين انه سي  كند و كوردن ديو چون اول غني  بود اول امتيون اخلاين</p>
---	--

EK 27: 15a

EK 28: 14b

<p>اول هجو سيل كم بردي اوده  ساره هر بري يدي قلما دي  جماله كايم بادشا هر دو شد لن  لخي شول شيطان كورم نيلام  برعك مست اولدي شدي تاكمان  تقن حبن و برزون بكاسن بويجه  ايليسك او غلنلي ارا ديل  انه يورده مكه يله اودي بولن  اول مكلان سويلشورل دوقله  انه لوينه ابردي كلبي بولس  ايليس اولدم صاعو صايب اعلاي  اول محمد كلبي دنياي مورتس  هم دريدي بن محمدن انا اولون</p> <p>سیر تو بیدین اولدی اولده اوده ١٦  کینه انک قظره بی بولما دی  بوتلری باطل اولون شفا غدا  جماله قورم چیردی سولاری  باشمه بیقلدی صالتم آسمان  نه اولون دینیکه ابردی ایشیجه  بردی هر بی اولدی طاردریل  مکه جماله قورم شفق بولن  خیر عالم طوغدی دی سوب قوقله  نکه کوردیلن بیان اولدی یل  یوره کن حجت اولدی له طغلی  محمد ایلله بدنه اولن است  آمین اوردی صه قول بولسون</p>	<p>طوغدی محمد امینته انه دن  اول چه استی بولم نادی هم  مکه هر بی بولدی همان  مصطفا انک جت عبدالمطلب  درعیم بن کعبه و ایش ایلیم  تا کمان اولدی بر الون کله  کای کوردم بولدی دعوش بوزین  اول چه اولدی کلسا لر خراب  قالدم اول خیرت ایهنک بردهان  یون اولن ایشدی قولاهومه بتم  اول نلا ایشدوب بولدم صفا  یولم اندن او علم او علم طوغدی  امینه نك اونیه اولدم دوران</p> <p>کعبه پاك اولدی بخانه دن  جماله عالم شاد اولوب قلما دی  نور معرف اولدی قی یو چولان  اول چه دن نه حبن و چم کلب  قابی اجوب ابر کیرش ایلیم  کلسا بیقلوب اولدی وولکه  افی کورن ددغیرین کندوزین  دویدر اولوب یودی اولدم ابا  باسمه دوشورم مقلو همان  افی ایشدوب صفا بولدی جانم  دی بیلن طوغدی محمد مصطفا  عالم اوره دست حق باغدهن  او علم او علمک بوزین کورم همان</p>
---	--

EK 29: 16a

EK 30: 15b

<p>دده سی اوشیوی الله دینه ۱۶  دته شایسته ارسلتک انبیاک  بولتک بن دایمه ارسلتک انبیا  بجیه خاقون کلون بر د اولدی  تخیرده ایکن ایزدی اول اولان  ان د اولدی ایدی اولدی  دو جن کون ایزدی اولدی  تخیرده ایکن ایزدی اول اولان  ایکی یار یولجا اولدی اولدی  تخیرده ایکن ایزدی اول اولان  دیلک ایدوب دسوی بولدی  قون قوزی بولدی اولدی</p>	<p>جو سگه قوی بولدی بولدی  محمد د اولدی بولدی  اناسی بولدی بولدی  دیویدن دایمه کون بولدی  بیر سببک سوبن ایزدی اولان  ای حلیمه ایدی ایدی  محمدی حلیمه ایدی کتدی  بویور بولدی بولدی  امردی دایمه سن اولدی جان  فیکم بولدی حاجت اولدی  حلیمه بولدی بولدی  حلیمه دایمه کون اولدی  محمدی بولدی بولدی</p>	<p>دایما دغای حقل اعلسون  دوستل بی سوزون مقولون  کن بولم خلقی ویرمه صغ و غام  مرح اولسه حشره دک اولان غام  کوردایسک بولمه جان سفای  قره صلاوه بن سوبی هسلفای  بسم الله الرحمن الرحیم  انما نحنک فتحا مبینا لیغیرک الله ما نقله من ذنوبک وما قاتلک  ویرتم بغیر علیک ویدیک برامک مستقیما ویدیک الله نصره  هولدی اولدی التکیمة فی قلب المؤمنین لیزدادوا ایمانا مع ایانهم  ولله جنود السموات والأرض وكان الله علیما حکیما لیدخل المؤمنین  والمؤمنات جنات تجری من تحتها الأنهار خالدين فیها ویسکون  عندهم سنانهم وكان الله ذلک عند الله قورا عظیما  محمد د بولدی بولدی انک ویرمه اولدی اولدی</p>
--	---	---

EK 31: 17a

EK 32: 16b

<p>سبب اولدی بولدی بن اولدی ۱۸  او حضم اولدی بولدی  کیه بر دزدی صدقون اولدی  کتدی قوزدی اولدی  اولدی محمدان عالی اولدی  ایرشدی باشک اولدی  توسین اولدی  طونق اولدی  اولدی اولدی  قیامتده شفیع المؤمنین دی  کیزدی اولدی  جهنمی اولدی  نه یلک اولدی</p>	<p>یوزکون اولدی بولدی  حلیمه بولدی بولدی  اناسی بولدی بولدی  اناسی بولدی بولدی  هما قتی بولدی بولدی  ابولت اولدی بولدی  کده حلقه اولدی بولدی  جهنمی بولدی بولدی  کیسکله اولدی بولدی  ان حق عالمه بولدی  ایرشدی اولدی  یلق اولدی بولدی  کونش اولدی بولدی</p>	<p>کوردایسک بولدی بولدی  اولدی اولدی بولدی  خلایه کوردایسک بولدی  محمدی بولدی بولدی  دیلدی حقیقه بولدی  بیرالتون ماسه بولدی  نظر بولدی بولدی  صعود ایدی بولدی  محمد د بولدی بولدی  یکمه اولدی بولدی  محمدی بولدی بولدی  ایکن هیلدی بولدی  سوغی بولدی بولدی</p>
---	---	--

EK 33: 18a

EK 34: 17b



<p>بوكجه ده اويسه دوعر و نان سكرو اوچاغلك قوسن اهدن كوك بورونك انده اديجوقك بدي عرتله هم اول شاه جهان بولك كيروب قديسه اولدي بولون جبل اول دريا محمد بوندن زين بومقامه ايكي ركعت قلغان اوقودي انده اولان جبل اول ايمن جون غلام اولم سلق اول امام اينسا اهر حاج ديديلر تمام جون كه حجاز ماشنه نصره افتا اوقودي نخل اولونكه اول عيمان نند باوندن كوكه اولدي بولون</p>	<p>اوقوي اولكجه و كامانكم امام اول كون اهل جملة قوشن كلون هر كوكايم ايردي اول خيرا نام بوكجه اولون ايدو حقه بفا سده دن جون بولك استيكله كل كلام تنهي قومه سن بجن ديلا اول وقتت جبل اول ايدو نام بولون اولك كوشنم بولون جون ايشي اتمه بوشون خطاب حق كا اول وقتت جملي ايلدي جون رسول بولدي اللهم صل بالمحمد و آل محمد استسكه است انده اكي وقتت غان</p>	<p>جون عبايب كوردن انده اول غلام عزت و عظيم و كامان قلدن اول كون اهل قلدن اهل انام مصطفى سيد ربه زاد منهي قالدي انده جبل اول اولون مامل قان دوستون قان اولون افاق جملة جملة حق عيبن ادي بولون يانم باشدن اباغنه سن ندم اولونك كوكل اولم مستجاب لطف ايدوب ان تكل ايلدي حق تعالي كا كوشنم جمال سقي ايله نك كيرم كنتمه ادي ان قلوب باكه ايشي اولون</p>	<p>بوكجه ظاهر اولون هر اولون بولك دستت يوقن بولون چرخه كوردن شاه اولون بولون اجدي بريي نراق اولون جهان بن نفسه قديسه ايدون جهان كم مبارك ابعك اولون زمين ديله حقدن امتك ايله بيان كدي ابايلق ايلدي احمد عيبن لطف ايدوب اتمه بولون ساق دهم اولونك بولون هم امام طاش د بولون قدم بصيرت اوج كوكه بولون بولون تاكه سيلن ايله افا بولون</p>
---	--	---	--

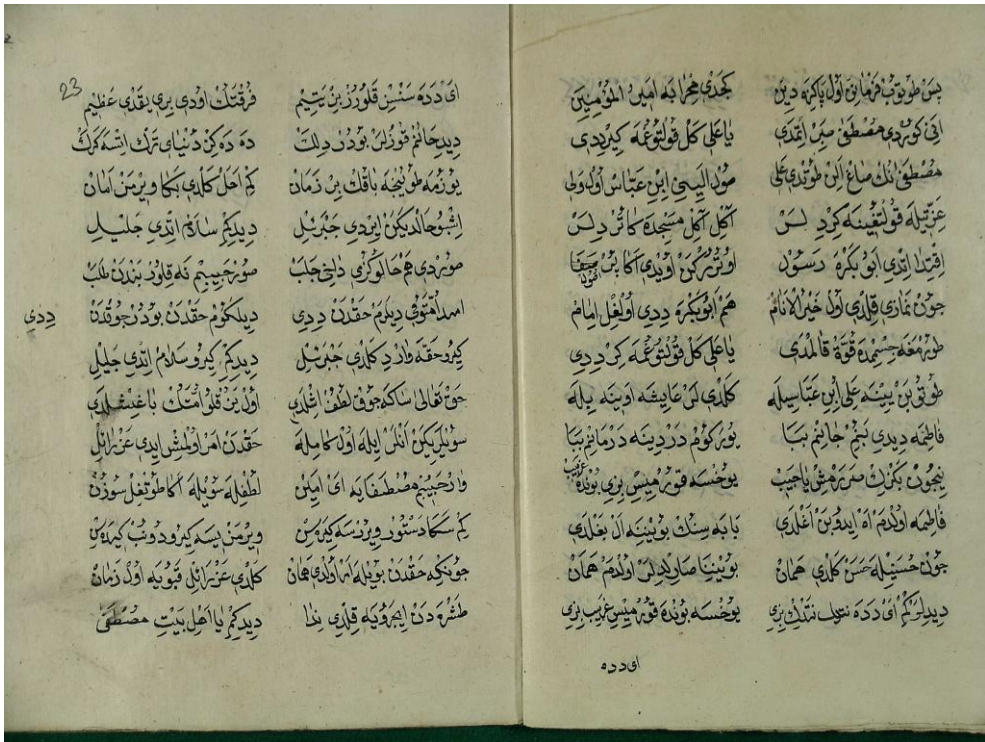
EK 35: 20a

EK 36: 19b

<p>جون رسول ديدي ايله يا بادل جون اولون اولم متادي ايلدي جون صون قلدن اول شاه جهان منبر جوقدي اول شاه جهان بيكوز دنيا دكلرد بفا لطف ايدوب بوش وقت غل قلدن دينا كس حقي بيجه سين بولده اصن كسه شادي اولدي يا احباب اولون امكن حبان بولم احبابه بخت ايلدي كل نيك امرينه اولون مطيع دكاه ايله كوشنيله بولون اولون كون كاري انده حبل اول</p>	<p>كم كا بولون ساق اولسون ديدي بوله ديدي حبل كتره بيته لاردي دم حستون ددي تقي قوش فاطمه ايشي جون بولون اغلبون بولون كلدي رسول قارتنه اولم ايجره كلدي اولون ديدي اولونم يا بادل اولم ضعيف ديكده ديكه كم ايلست ايلسون اولون احبابه بله اولون اعلوي بن سوي اولونم طار يانم ديدي جون ايشي ديدي اولون بولون كلدي حبابه اولون اعلوي كلين ادي جونكه اول بولون</p>	<p>جملة حلي كا بولون قلم ديدي مصطفى جون وادي عايقه ايه عايشه ملك جان جون قورقي يا شاه اولدي مبارك كوردي بولون سوزدي انك اباغنه كم سادك وقت اولدي ابا ايمان طافم طاقه اولون اولونم حنيف بيمه كوشون نيابت ايلسون در در فلكه بولون اعلوي هم دي اولون امام اولسون ديدي هر بري بولون ادي اولون در دله اولون اعلوي در دي باغ جون بولون اول</p>	<p>بوكجه ظاهر اولون هر اولون بولك دستت يوقن بولون چرخه كوردن شاه اولون بولون اجدي بريي نراق اولون جهان بن نفسه قديسه ايدون جهان كم مبارك ابعك اولون زمين ديله حقدن امتك ايله بيان كدي ابايلق ايلدي احمد عيبن لطف ايدوب اتمه بولون ساق دهم اولونك بولون هم امام طاش د بولون قدم بصيرت اوج كوكه بولون بولون تاكه سيلن ايله افا بولون</p>
---	--	--	--

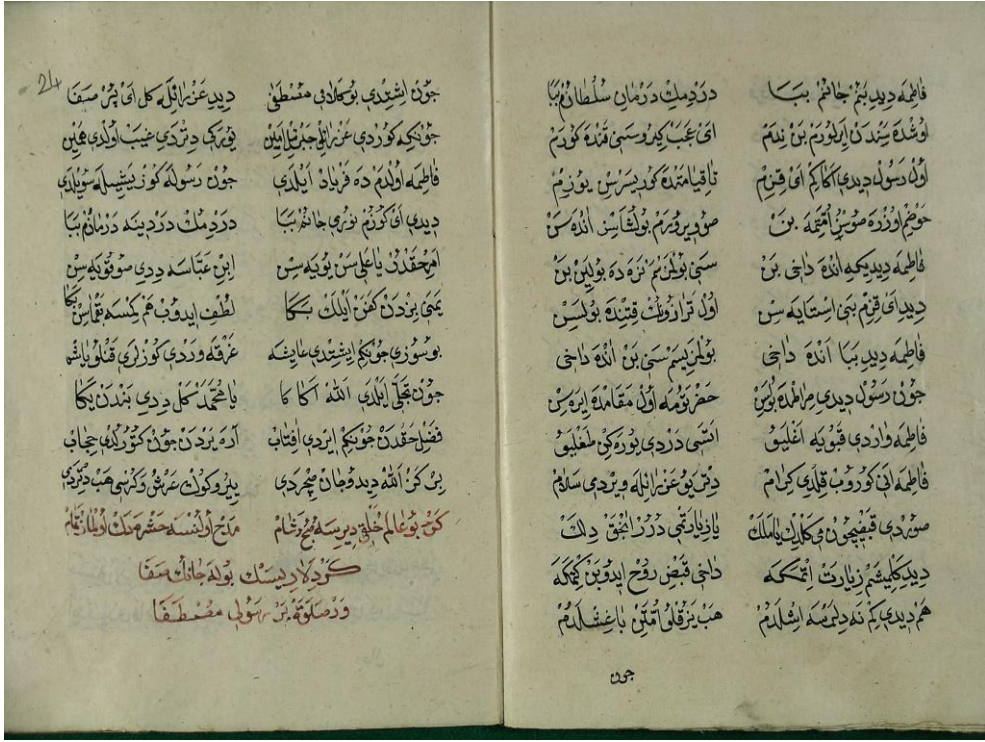
EK 37: 22a

EK 38: 21b



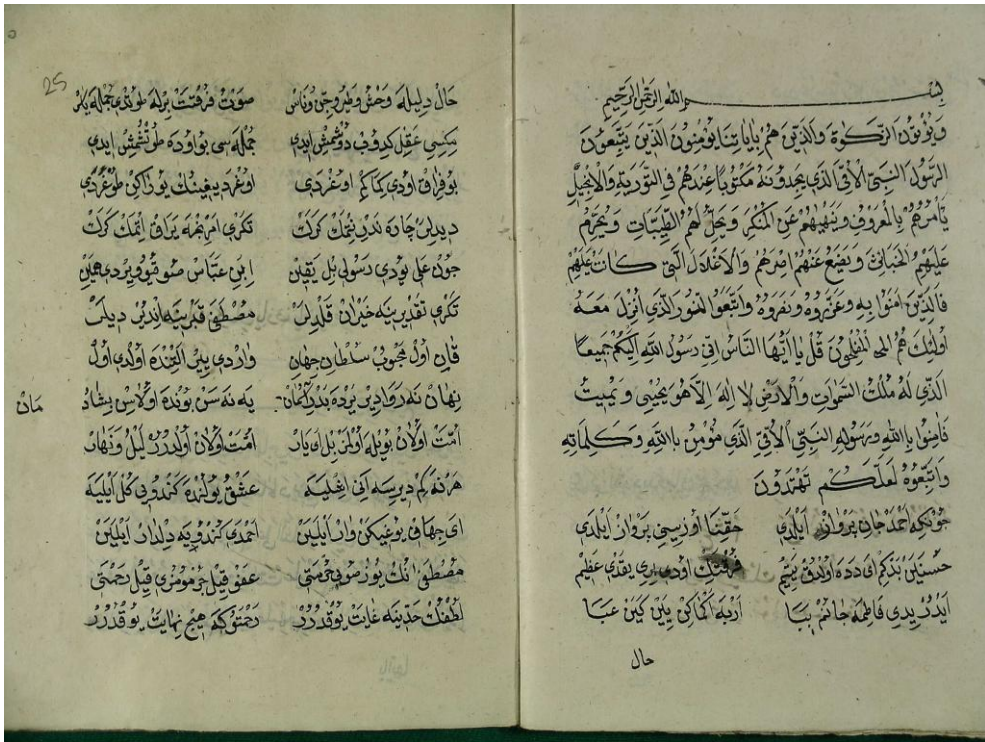
EK 39: 23a

EK 40: 22b



EK 41: 24a

EK 42: 23b



EK 43: 25a

EK 44: 24b



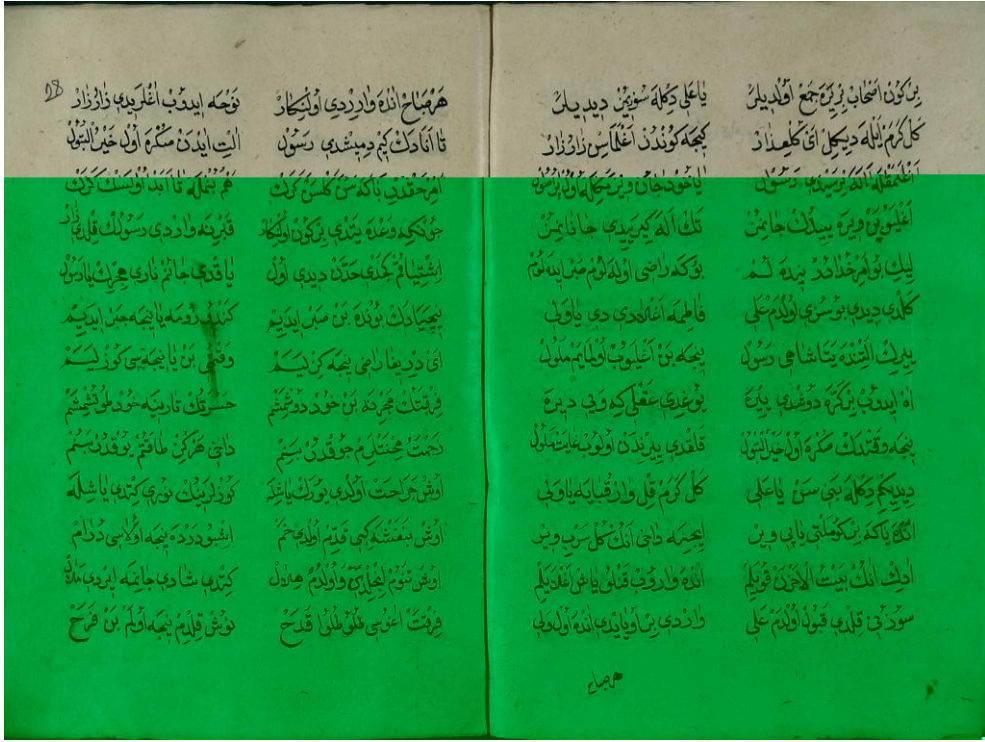
EK 45: 26a

EK 46: 25b



EK 47: 27a

EK 48: 26b



EK 49: 28a

EK 50: 27b

<p>         29          ديدې اي جانيم اوشل نيدون          ده ده گل ديدې اوش اولدم دوان          سزدن ايرد ليستم وافر قيتا          كيم بويسير يا كيم اوغنا كه سيزي          كوز كوزي كيم سوزده د سيزك          سيزه قربان اولسون او شام نيم          دو كزي انه قنار كوز يا شلرين          اولك كاي كوزدي اغل اول وپ          بيمون اغل سن عيب و بر گل كا          آندي و بر سكا ندي اشو حال          بايقا طوشون سن بو ديدنه اي          نيدې اوله وعده بوون نيم          ساكه حسنه حسيني امله م       </p>	<p>         بوجهان اولسون خرابه اندر خراب          ارسوب سولوكه باردي انه ماش          دوشدي قيري اوستنه اولكلا          ديدې اي نود عيني ماحبا          وعده نيدې كاله سزين سن بكا          اوه ايردي اولم لعنه دوان          هم اولت ايمن ماش دوش بكا          ديديل اي انا بوكون اولدي سن          لطفكوز دن بو عيب بريك بكا          ددله اهلين اكلدك          باينه كاي حسينه حسن          بريدنيه بريجي انه هم رينه          بوزنرينه بقدي و جوق اعلاي       </p>	<p>         جون حسيه مزي اولدي تراش          قات افان ايلون دكبي ياش          دتردي قيري حسيه كروكان          قيري ايمدن مصطفا و مجتبا          قات مشقاه چكر كو شم سكا          شاد اولوب نوزدي بريدن مان          يشلدي كندو اوزدي قوشمته          كوز اي حسيه حسن          بوغچيل مصلحت اولدي سكا          بوسوزي حريم بوزدن دكاي          كلك و غل ديدې طوشون          بريدن ادي بوز ديدنه اول اكا          اويدي كوز نيدې سوزك بو نيدې       </p>
--	---	--

EK 51: 29a

EK 52: 28b

<p>         30          كوز ديدل كفتين چه اندن اول          بن عجز د قلن يلا و ز غريب          كاي بيز هم بيلك قوشني          سته كوتك يته كيم اولامون          هر هنت او ديدنه نيزي بيلك انا          فرقت اياه يارتمش انسون          شمن بوزلوماه قاشلق اتمز          باشي جان شاهه ديشون اتمز          اودن انا بوره كوتمن دوكون          انه ليزك ياسين باشان ديدل          حسرت او ديدنه انون شع اولديل          بومعنه شعون اولديل همان          اغلشوب اوستنه مصلط اولديل       </p>	<p>         كاي باينه حسينه حسن          ديديل بواشردن غايت عجب          قلموز دوشده فرقت قوشني          ده ده من كزدي و بز قلف حزين          نولدي نكس كوزلرك بومنه انا          حسرت اياه يارتمش انسون          بقره باشلق كوزي باشلق انون          كوزنيش عرفت وادمش انون          نولدي بوبله قات يارتمش انون          كوز باشيله يري بوزك اصاديد          اضاون بيز بيزه جمع اولديل          خلوت ايديل انا اولدم دوان          معكاه عيب خوردر ايديل       </p>	<p>         بو بوزد بيه قوزيداري اوجان          اشق سوزدي اشقي جون علي          جدي اول كون كچه اولدي اولكلا          ساكه صغرم ابو حاجي          نيله ديدې و همان اه ايلدي          اختمله بلسان ستره و قات          قوزلما انه مسك عنبره كاي          ظاهر اولدي اول اولت ايمده و ن          هم حسيه نك روي حاض اولديل          حاض اولدي انبيا اولج هم          بوزي كول بچي اول باقمشدي          اوستنه واردي علي ايلدي ياس          ديدې اي جانم اوغلا سولوكه كوز       </p>
---	---	---

EK 53: 30a

EK 54: 29b

<p>يُودِيْلُ اَبِي وَمَا نُوْدِيْلُ كَفْتَنُ  اِكْبَسِي صَاوَسَاوِيْلُ اَكْرَبِيْلُ  اُوْدِيْلُ يُوْدِيْلُ اَفْعَاكُ اُوْدِيْلُ  وَلَا كُوْدِيْلُ شَاوُ اَلْجَدِي كُوْدِيْلُ  بَعْرِي كَهْ بَعْرِي وَفُوْدِيْلُ اَغْلَايُ  بُرِي قِيَامَتُ اَلْوَدِي اَلْبِكْمَجْهُ اَبِي يَانُ  اَبِي جَالُ اَنَّهُ جَمْنُونُ اُوْدِيْلُ  دُوْدِيْلُ غَرْشِيْلَهْ كُوْدِيْلُ هَلَّتْ  كَلِي حَقْدِيْلُ يُوْدِيْلُ كِيْمُ لَاعَكِي  بَالَهْ بَاوَهْ اُوْلَمْسُونُ جَمِيْعُ فَلَاكُ  اَنَّا يُوْدِيْلُ قَالِدِيْلُ اُوْسْتَنِيْلُ دَوْلَانُ  دُوْدِيْلُ اَقْلَهْ اَبُو كِيْمُ عَلِي  قَلِدِيْلُ اَنْكُ تَارِيْلُ اُوْبِكِيْمَهْ</p>	<p>اَلْبِيْلِيْلُ اُوْلَدِيْمُ دَسُوْلُكُ يَابِيْنَتَهْ  شُوْلُ بِيَالِي اَسْكِي كِيْنُ فَاكْمَلِدِيْلُ يُوْكِيْنُ  يُوْبِيْنُ اَكَهْ فُوْبِيْلُ كُوْدُوْدِيْلُ اَلْبِيْلِيْلُ  اَلْمَتُ اِبْرِيْمُوْنُ اَلشَفَاعَتُ حَجْرِيْلُ مَقْلِيْلُ  اَلشَهْ اُوْدِيْلُ كَهْ كَادِيْلُ دِيْمِيْلُكُ يَارِيْلُ  مُ اَلْكَلَهْ وَصَاهُ اِبِدُوْدِيْلُ كِيْمِيْلُ اَلدَسُوْلُ  مُوْبِيْلُ عِلْمُ اَلْبِيْلِيْلُ يَلُوْبُ اَبِي اَلْبَكْدِيْلُ  اَلنِيْلُ اَلدِيْلُ يُوْبِيْلُ اَلدُوْدُوْدِيْلُ وَوَقِيْلُ  دُوْدِيْلُ يَلُوْبُ عَادَتُ اُوْرُوْرَهْ مُمُ اَبِي  كُوْنُ دُوْنُ اَلْمَرْجَمَانُ اُوْلُ اَبِي سَمَانُ  اُوْلُ مَلَارِكُ اَلْبِيْلِيْلُ اَلدِيْلُ اَلْمَمَانُ  فُوْحِيْلُ دُوْدِيْلُ كُوْمُ فُوْرِيْلُ سَكَا  اَلدِيْلُ اَلْبِيْلِيْلُ عَلِيْلُكُ مَعْطَفَا</p>	<p>كِيْمُ يُوْشُدُوْرُ اَلرَّافِي جَانِيْلَهْ  جَبْرِيْلَهْ يَهْ يُوْبِيْلُ فَاكْمَلِدِيْلُ يُوْكِيْنُ  شُوْلُ يُوْبَهْ قَدِيْلُ يُوْكِيْنُ فَاكْمَلِدِيْلُ  اَلْمَلِكُ قِيْلِيْلُ يِيْلُ فَاكْمَلِدِيْلُ يُوْكِيْلُ  اُوْفُوْبُ اُوْلُ سُوْرَهْ اُوْبِيْلُ فَاكْمَلِدِيْلُ يُوْكِيْلُ  مَبِي اِبِدُوْبُ اُوْلُ كُوْمُ كُوْبِيْلُ فَاكْمَلِدِيْلُ يُوْكِيْلُ  مُمُ يَقِيْلُ يُوْبَهْ فُوْبِيْلُ فَاكْمَلِدِيْلُ يُوْكِيْلُ  مَشْتَبُوْلُ اِبْرِيْمُوْنُ رُوْصَنَهْ كِيْمُ فَاكْمَلِدِيْلُ  قَدِيْلَهْ فُوْبِيْلُ اُوْلُ نَابِيْلُ تَشِي  مَرْفَعَا اُوْحِيْبَتَا مَعْطَفَا  قَدِيْلُ اِبْرِيْمُوْدِيْلُ جَمْرِيْلُ اَبِي اَلْمَمَانُ  كِي قَدِيْلُ مَشْتَبُوْلُ اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي  قَدِيْلُ جَمْرِيْلَهْ هَلِي مَرْفَعَا</p>
--	--	--

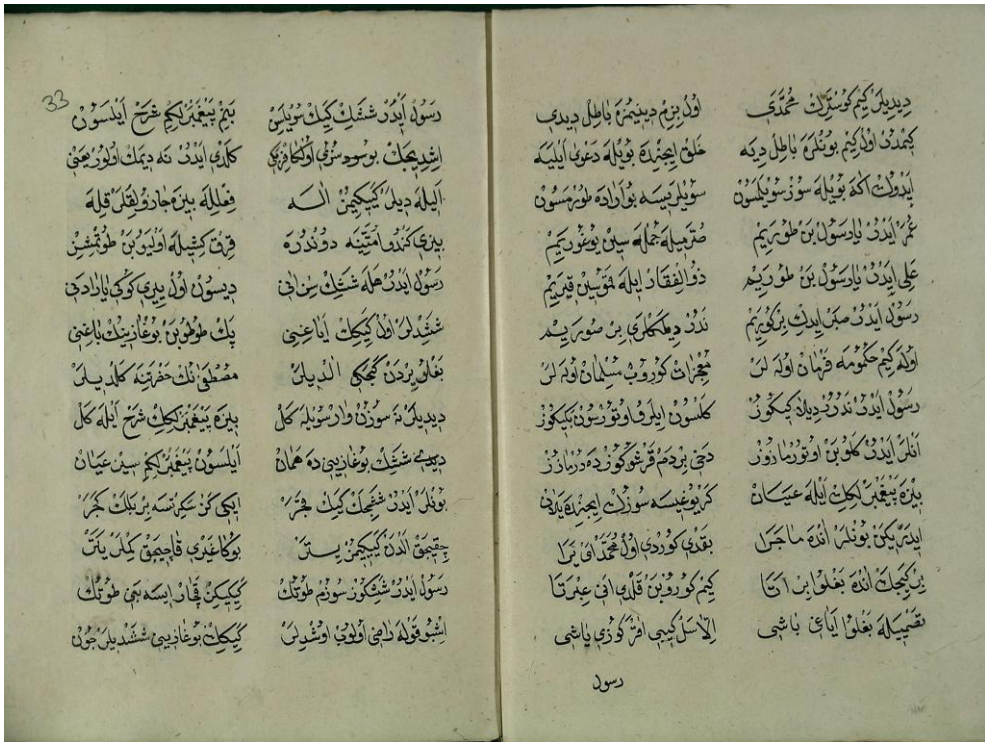
EK 55: 31a

EK 56: 30b

<p>مُصْطَفِيْلُ اَنْكُ فُجْرَانِيْلُ مُمُ اَبِي كِيْمُ  كَلَهْ اَلْمَدِيْلُ اَبِي اَبِي خُوْبِيْلُ  كُوْدِيْلَهْ قَدِيْلُ كَهْ نِيْلُكُ اَبِي اَبِي  اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي  اُوْلُ حَبِيْبُ اَللّهِ اَبِي اَبِي اَبِي  مُسْتَدِيْلَهْ اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي  سُوْبِيْلُ اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي  اُوْلُ اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي  جَاهُ اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي  كُوْدِيْلُ اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي  فَاوِيْلُ اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي  مُصْطَفِيْلُ اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي  كُوْدِيْلُ اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي</p>	<p>قَلِدِيْلُ مَدِيْلُ فَنَانُ جَابِيْلَهْ  يُوْدِيْلُ اَنَا اَللّهِ اَبِي اَبِي اَبِي  اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي  فَابِيْلُ اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي  فَانَهْ كَهْ جُوْنُ اَبِي اَبِي  قَلْبُ طَرِيْلَهْ اَبِي اَبِي  كُوْمُ اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي  تَاوَلَا اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي  اَلْمَلِكُ اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي  عَسْفَهْ دُوْدِيْلَهْ اَبِي اَبِي  مُمُ اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي  اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي  شَرِيْلُ اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي</p>	<p>جُوْنُ دَسُوْلُ اَبِي اَبِي اَبِي  كُوْمُ اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي  فَابِيْلُ اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي  جُوْنُ فَنَانُ دَسُوْلُ اَبِي اَبِي  يُوْدِيْلُ اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي  دُوْدِيْلُ اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي  جُوْمُ اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي  سُوْبِيْلُ اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي  سُوْبِيْلُ اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي  كُوْدِيْلُ اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي  فَعْلُ اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي  يَبِيْلَهْ اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي  مَشْتَبُوْلُ اَبِي اَبِي اَبِي اَبِي</p>
---	--	--

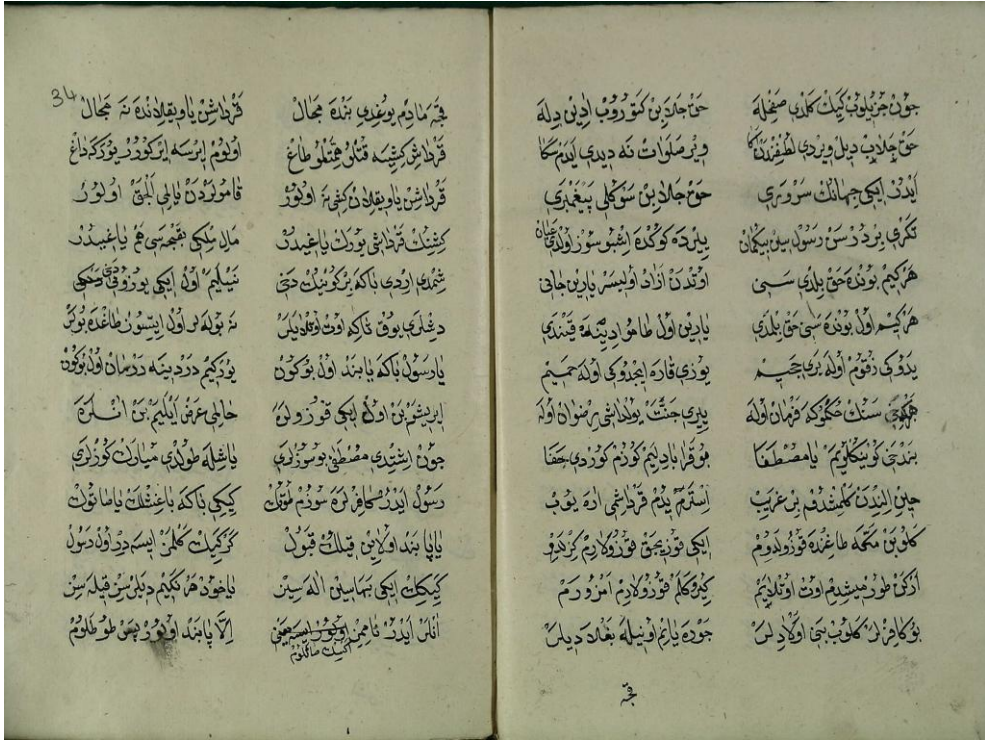
EK 57: 32a

EK 58: 31b



EK 59: 33a

EK 60: 32b



EK 61: 34a

EK 62: 33b

<p>35</p> <p>أنا سبيله بر زمان مفسد لس  دکور سبن رسوله بزمن سالم  تکری رسولیه قرابت اوله لیه  سینه دستگیر اوله یاد دن  دکله ایله تکری حکیم کلبر  یولده وارین طوزان قورل یول  اولد کجکی طوزان طوقد بیل  حق جلیب یور وغنه بل بغلوا  ای قوردر نکور دزمان قان  آلا یابند اولدی باکمه مصطقی  بن معصوم هم سنک الطفق عظیم  حق تقالاجدیه اوله اول سلمت یوز  طوزانیه احمد یور ددیپ</p>	<p>اشبوق سوذی ایوبن لفسیدن  دیپیل سوذن بزه الطیفه حلام  تقی بزى بوطاخ العبدیه اوله لیه  کیمک ایذب بن بکلم ایدن  اشبوق سوذی ایوبن ددی کور  سکر اول کالجریک ادم کندوب  کلو بن طوزان قورون کتیل  قلدی کیمک طوزان بجه اغیل  ایذب ای علیلرک سرب یلسن  هم قان مادم بکا اولدی جفا  د زمانم دزمان اولغید با حکیم  قلدی کیمک طوزان بجه طوز  تیلدا بریش کل کیمی موزدی</p>	<p>بلی بکع اولدودور من مسی  قور اکندونه دکن قالد ییل  یککی اولدمه صالی بیدرک  دفا کاکیم قوروز دن ایله  قوزیل بزوغینته کلن دونه  بیلدیه کیم ایلی طالی طالی  یاغریزه کوروزدن قان بجه  بجه صورتم سرت حالیکور  قور کور ایدوب سوذی امروریم  شمک سکر اناس قالد کور  دریکه کلن دی اول بوز کل سنک  دیپیلک بوق ایلی بز بوذی  حق رسولی یابند بو مست</p>	<p>کیمک کلن اولدور ایسه عی  صون اوله لیه کیمک مالدیل  حکیم بونل اشبو قورل قالدیل  حقدی کیمک دودله کور یول  یاور اولقدن لیه سون کسینه  اقدی کیمک کوزی یا شی  طالی طالی دن دیه دیم جی  ایدی ایدن ایلی کور بوز  کیم کوز ای بوز بوز کور  ایلی کور بوز بوز بوز  بونل ایدن انا دونه جالک  یا انا کله کله سوذی کیم سوزی  کیمک ایدن کله کله طوزانم</p>
---	---	---	--

EK 63: 35a

EK 64: 34b

<p>36</p> <p>حالی کوز دایسون الله دوق  سینه معلومد بزم اولدو هم  مصطقی اولدی عوز دلد و کین  قوی بیه ایمان موزدی  قیغودن جمله اذاه اولدی  دین عیان اولجه نل کور  کافر ای بو دینه دند دیل  اناد اولدن طامور دند لیل  طاقون نام بیه کور هم بو جتی  اوتوق اولور ای طویطوا حو  بوصلوات مصطقی بیجه کور  عشقله ددیله ایلت الصوة</p>	<p>کلدی کیمک اولدی که الله دوق  سین عیلمک بزم کلر کله  اولد جودن کور دی کیمک کلدی  قرهید اولدمه مسلمان اولدی  مصطقی اهل طایفه شاد اولدی  کافر ای کور بیه دینه دند دیل  اوله لک بوه دکن کیمک کور  نفسی ایله مسلمان سددین  نفسکه اولوب ایدسک عیبت  نفسکه حرا قیلد دیک بوز  اوج نام اولدی و شیخ ای سنه  عشقله ددیله ایلت الصوة</p>
--	---

تمت المصروف و جعده

EK 65: 35b



## ÖZGEÇMİŞ

### Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Eda ÖZKAN  
Doğum Yeri ve Tarihi : Karabük-12.08.1993

### Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Selçuk Üniversitesi  
Yüksek Lisans Öğrenimi : Bartın Üniversitesi  
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce  
Bilimsel Faaliyet/Yayımlar :  
Aldığı Ödüller :

### İş Deneyimi

Stajlar : Meram Mehmet Münevver Kurban Anadolu Lisesi  
Projeler ve Kurs Belgeleri : Bilsayar Sertifikası  
Çalıştığı Kurumlar : Özel Kurum

### İletişim

E-Posta Adresi : ozkan\_edaaa@hotmail.com

Tarih : 03/07/2019